

MÜSLÜMANIN EL KİTABI

2008 KAYSERİ

Dizgi ve Baskı

YAĞAN OFSET MATBAACILIK

Matbaacılar Sitesi 5. Blok No:57 KAYSERİ

Tel: (0352) 331 12 12

Fax: (0352) 331 76 76

ÖNSÖZ

Kardeşim Alaaddin'in "Müslümanın El Kitabı" adlı kitabını okudum, güzel bir emek vererek derinden araştırdığını gördüm. Okuyanlarına bir işaret atmak üzere şu konuları açıklamayı uygun gördüm.

Emri bilmağruf ve Nehyanilmünker konusunda dikkate alınması gereken bir tertip vardır. Şöyleki: Bir farz veya vacibi terk eden ya da haram veya harama yakın olan kerahatı irtikap eden kimseleri uyarmak ve gerekli telkinde bulunmak vaciptir. Belirli bir mazeretin olmadığı yerde susmak caiz değildir.

Yapılması sünnet olan ya da irtikap edilmesi tenzihen mekruh olan şeylerde gereğini yapmayanları uyarmak ve kendilerine telkinde bulunmak sünnettir. Sakınca muhafa edildiği yerlerde terk edilir.

Hilafı evla olan şeylerin terki ya da terki evla olan şeylerin yerine getirilmediği yerlerde, ancak samimiyet ve iyi niyetine inanılan kimselere telkin ve tavsiye edilir. Avama tavsiye edilmesi gerekmez ama umuma hitap ederken bütünü ile hükümlerden bahsedilir. Bu kadarını açıkladıktan sonra şunu söyleyeyim; her Müslüman dinin tavsiye ettiği herşeyi yerine getirme azim ve niyetinde olmalıdır. "Gücünüzün yettiği kadar Allah için takvaya sarılın." denilmektedir. Tümünü yapamayan tümünü terketmez. Bizim en büyük musibetimiz "Böyle olursa ne lazım gelir." şeklinde düşünmemizdir.

Kitaptan bir samimiyet ve ciddiyetle sevap yada günah sayılan şeylere değiniyor. Kusurun büyüklük ve küçüklüğüne değil kime karşı kusur işlediğine bakılmalıdır. Belki inanılması yerine getirilmesi zaruri olmayan konular da vardır, ama inanıp yerine getirmekte sayısız faydalar vardır. Böylece takdir ve itibar edilmedir. Böyle olursa fayda ve bereketi görülür.

Her şeye rağmen müfellefin hassas bir araştırma ve uzun bir çalışma mahsulü olarak ortaya koyduğunu gördüm. Kendilerini kalben tebrik ederim. Cenab-ı Hakk'tan uzun ömürler ve nice faydalı hizmetler yapmaya fırsat vermesini ve muvaffakiyetler ih-san eylesmesini dilerim.

Emekli Müftü
Selahaddin KİP

احسب الناس ان يتركوا ان يقولوا آمنا وهم لا يفتنون

“İnsanlar, imtihandan geçirilmeden, sadece; “İman ettik” demeleriyle bırakılvereceklerini mi sandılar? (Ankebut /2)

ولنبلونكم حتى نعلم المجاهدين منكم والصابرين ونبلوا أخباركم

“And olsun ki, içinizden mücahitleri ve sabredeni belirlemek ve halinizi ortaya çıkarmak için biz sizi imtihan edeceğiz.” (Muhmmmed /31)

İMANIN ERKÂNI

Erkân, rûknün çoğulu olup bir şeyin en sağlam temeli demektir. Sağlam bir temeli olmayan binanın duramayacağı gibi, Dini Mübini İslam’da, kuvvetli esaslara dayanmadıkça duramaz. İnsan, bütün ilahî dinlerde ortak temel olan “İslam’ın erkânını” tam manasıyla ciddi bir şekilde tasdik etmedikçe Müslüman olmaz.

İman: Kalp ile tasdik, dil ile ikrar ve diğer organları ile amel etmektir.

İmanın esasları altıdır:

- 1 - Allah’a iman,
- 2 - Meleklerine iman,
- 3 - Kitaplara iman,
- 4 - Peygamberlere iman,
- 5 - Ahiret Gününe iman,
- 6 - Kadere iman.

Her müslümanın yatsı namazından sonra zevkle dinlediği veya kendisinin okuduğu, Bakara Suresinin 285. ayetinde imanın şartları sayılıyor.

آمن الرسول بما أنزل اليه من ربه والمؤمنون

“Peygamber Rabbinden kendisine indirilene iman etti, müminler de iman ettiler. Hepsini Allah’a, meleklerine, kitaplarına ve O’nun peygamberlerine; “Peygamberler arasında hiçbir ayırım yapmayız.” diyerek inandılar ve şöyle dediler: “İşittik ve itaat ettik, bağışlamamı dileriz ey Rabbimiz, dönüşde ancak sana olacaktır!”

ومن يكفر بالله وملائكته وكتبه ورسله واليوم الآخر فقد ضلّ ضللاً بعيداً

İNSAN MÜKELLEF VE MES’ULDÜR

Bizi yaratıp bitmez tükenmez nimetlerle donatan ve bize hidayet yolunu gösterip istikamet veren Allah’ımıza hamd, âlemlere rahmet olarak gönderilen ve bize dünya ve ahiret hayatının nizam ve seadetini gösteren Peygamberimiz Hz. Muhammed Mustafa Sallallahu aleyhi ve sellem ve O’nun hayat yoluna tabi olan ashap, tabiin, müttekin ve Abidin kullarına salat ve selam eder, annemin, babamın ruhlarının şad ve mekânlarının cennet olmasını, bana sonsuz sevgi ve merhameti ile hiç bir zaman yardımını eksik etmeyen Ağabeyim Selahaddin Kip Hocam’ın bu vesile ile dünya ve ahiret seadetini diler, okuyanlar için faydalı olmasını ümit ve temenni ederim. **Muhakkak ki tevfik Allah’tandır.**

İlim, söz ve fiil’den önce gelir. Çünkü Kuran’ı Kerim’de;

فاعلم انه لا إله هو استغفر لك نيك وسبح بحمد ربك وللمؤمنين والمؤمنات

Yani

“Bil ki, Allah’tan başka ilah yoktur; kendi günahın için de mümin erkekler ve mümin kadınlar için de Allah’tan af dile” (Muhammed /19) Ayet-i Kerimesinde; ilim, söz ve amelden önce başlıyor. Kuran’ı Kerim’deki sorumlulukla ilgili birkaç örnekle başlamak istiyorum. Cenab-ı Hak Mü’minun Suresi’nde;

افحسبتم انما خلقناكم عبساً **“Yoksa biz sizi başıboş yarattığımızı mı sandınız?”** buyurmaktadır. (Ayet 115)

ام حسبتم ان تتكوا ولما يعلم الله الذين جاهدوا منكم ولم يتخذوا من دون الله ولا رسوله ولا

المؤمنين وليجة والله خبير بما تعملون

“Yoksa Allah içinizden cihat edenleri, Allah, peygamber ve müminlerden başkasını kendilerine sırdaş edinmeyenleri bilmeden bırakacağını mı zannettiniz? Allah yaptıklarınızdan haberdardır.” (Tövbe /16)

ايحسب الانسان ان يترك سدى

“İnsanoğlu kendisinin başıboş bırakılacağını mı sandı” (Kıyame/36)

“Kim Allah’ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve ahiret gününü inkâr ederse, şüphesiz derin bir sapıklığa düşmüştür.” (Nisa /136)

Hiz. Ömer’in rivayet ettiği bir Hadis-i Şerifte: Allah Rasulüne, iman nedir? diye sorulunca, altı şey beyan etmiştir. “Allah’a, meleklerine, kitaplarına, resullerine, ahiret gününe iman etmen; hayrı ve şerriyle kadere inanmandır.”

ŞİRKİN ŞEKLİ VE ÇEŞİTLERİ

Geçmiş asırlarda, Allah Teala’nın üzerine peygamberler gönderdiği tevhit dininden sapıp, Allah’tan başka şeylere tapmışlardır. Nuh A.S.ın Ved, Suva, Yeğus Ye’uk ve Nesr isimli Salih (olgun) insanlara, İbrahim A.S.ın kavmi puta, Mısırlılar buzağıya, Hintler ineğe, Sebeliler güneşe, Sabiiler yıldızlara, Mecusiler ateşe, Araplar put ve ateşe, Hristiyanlar Mesih ve annesi Meryem’e, ahbar ve ruhbanlarına, Yahudiler, Üzeyir A.S.a tapmışlardır. Bütün bunlar, Allah’tan başka kimsenin layık olmadığı ibadete başkalarını ortak etmek suretiyle tevhit inancından sapmakla müşrik oldular. Cenab-ı Hak, bütün peygamberleri temelde;

ولقد بعثنا في كل امة رسولا ان اعبدوا الله واجتنبوا الطواغوت

“Andolsun ki biz, her ümmete: Allah’a kulluk edin ve tağuttan sakının diye uyan bir peygamber gönderdik...” (Nahl /36).

Cenab-ı Allah bu ayetiyle Peygamberlerin Allah’tan başka herhangi bir şeye tapmayı sakındırmak için gönderdiğini beyan etmektedir.

Tağut: Tapma, tabi olma ve itaat etme hususlarında haddi aşmak demektir. Bir toplum, Allah’tan başkalarının hükümlerini kabul ediyorsa veya ondan başkasına tapıyorsa yahut başkalarının görüşüne tabi oluyorsa; işte o, tağuttur! Bu ayetin manasında, masivayı terk edip, yalnız bir olan Allah’a kulluk etmektir.

من و يكفر بالطاغوت ويؤمن بالله فقد استمسك بالعروة الوثقى بقره ٢٥٦

“Artık her kim tağuta küfredip Allah’a iman ederse, işte o, kopmayan sağlam bir kulpa tutunmuştur. Bu en sağlam kulp; (لا إله إلا الله محمد الرسول الله) kelimesidir. (Fethul mecit /16)

Alla’tan başka bir varlığı; yaratıcı, rızık verici ve kâinat

üzerinde tasarruf ettiği kanaatinde olmak fiilde şirktir.

Bir şeyi Allah’ı yüceltmek kadar veya onu sevmek kadar yüceltmek veya sevmek ibadette şirktir. İslam, her türlü şirkten sakındırılmış ve şirkin her renk ve şeklini yasaklamıştır.

Nefsinin arzu ve isteklerini, Allah’ın emir ve yasaklarından daha çok severek heva ve hevesine uyan kimse şehvetine tapıyor demektir. ارأيت من اتخذ إلهه هواه “Hevasını kendisine ilah edineni gördün mü?” (Furkan /36). Yüce Allah’tan başkasına önemli bir ihtiyacına kavuşmak veya bir sıkıntısını gidermek için, ölümlere ve başka şeylere ümit bağlayıp, onların faydasının veya zararının olacağına inanarak yalvarmak ve medet ummak şirktir. **“Allah’ı bırakıp da sana ne fayda, ne de zarar veremeyecek olan şeylere dua etme.”** (Yunus/106).

Allah kendisine yapılacak ibadette, ne yakın melekleri ne de gönderilmiş peygamberleri yada her hangi bir şeyi ortak koşmaya razı değildir.

قل ادعوا الذين زعمتم من دونه فلا يملكون كشف الضر عنكم ولا تحويلا

“De ki: Allah’tan başka tanrı olduğunı sandığınız şeylere dua edin; sizin bir sıkıntınızı gidermeye veya onu değiştirmeye güçleri yetmez ki! Yalvardıkları bu varlıklar, Rablerine daha yakın olmak için vesile ararlar. O’nun rahmetini umar, azabından korkarlar. Çünkü Rabbinin azabı sakınılacak büyük bir azaptır.” (İsra/56 -57).

ŞİRKİ ASGAR (Küçük Günahlar)

Küçük günahlar insanı dininden çıkarmaz. Fakat büyük günahlara ve şirke düşmesine yol açabilir. İki kısma ayrılır. Birincisi: Açıkta işlenen işler veya sözlerdir. Mesela, Allah adına değil de peygamber, Ka’be-i Şerif, vatan, şeref, ana-baba gibi yaratılanlardan biri üzerine yemin etmek gibi. Bir hadisi şerifte; “Kim Allah’tan başkası adına yemin ederse küfre veya şirke girer.” buyuruldu. Bu konuda tazim Allah’a mahsustur. Bir de edep dışı ve şirki çağrıştıran, “Allah ve filan dilerse; Allah ve filan olmasa idi” gibi! sözler tertibi ifade ettiği için tehlikelidir. Birde Allah’tan başkasına kulluk ifade eden; “Abdün-Nebi, Abdül Hasen ve Abdül Kâbe” gibi isimler vb. ben-

zer şeyler... Şirk mahiyetindedir.

Fiillere gelince, belayı defetmek veya nazardan korunmak maksadıyla çocuklara, hayvanlara ve arabalara takılan madenî şeyler, yazmalar, çizmeler, sebep ve vesile olacağına inanarak ip bağlama, fal bakma! Bunların hepsi şirk ve bir takım menfaat ve kazanma oyunudur. Biz Müslümanlar inanırız ki her şer ve belayı önleyecek, hayır ve saadeti getirecek ancak Allah Taalâdır. Zira Kur'an-ı Kerim'de; **“De ki: Gördün ya, Allah'tan başka çağır-dıklarınız, eğer Allah bana bir keder dilerse, onlar onun vere-ceği kederi açabilirler mi? Ya da O, bana bir rahmet dilerse onlar O'nun rahmetini tutabilirler mi? De ki Allah bana yeter! Tevekkül edenler hep O'na dayanır. (Zümer /38)**

حسبنا الله ونعم الوكيل Hasbünallahu ve nimel vekil demek bize yeter.

Küçük şirkin ikincisi riyadır: Allah için yapılması gere-ken ibadetlerde gösteriş. Örneğin: İnsanlara karşı namazı güzel kılmak, hayır işleri yaparken başkasına göstermeye çalışmak gibi. Hatta, riya ve süm'a büyük günahlardan sayılmıştır.

BÜYÜK ŞİRK İLE KÜÇÜK ŞİRK ARASINDAKİ FARK

Büyük şirk insanı Müslüman olmaktan çıkarır; küçük şirk ise Müslüman olmaktan çıkarmaz. Yani İslamî hükümler uygula-nır. Büyük şirk bütün amelleri yok eder; küçük şirk riya karışmazsa bütün amelleri yok etmez. Büyük şirk üzerinde ölen kimse (Allah korusun) cehennemde ebedi kalır. Küçük şirk üzerine ölen kim-se cehenneme gitse bile sürekli kalmaz, cezasını çektikten sonra cennete gider.

İslam, bu iki tür şirkten de sakındırır. Küçük şirki de ha-fif görmez. Çünkü küçük şirk gizlice büyük şirki de besleyebilir. Yüce Peygamberimiz Aleyhi-selam;

“Bu küçük şirkten korkun إ تقوا هذا الشرك فإنه أ خفى من د بيب المنل zira o, karınca izinden daha gizlidir” buyurmuş; Ya Resulallah! Karınca izinden daha gizli olan şeyden nasıl sakınacağız denince: اللهم إنا نعو ذك من ان نشرك بك شيأ نعلمه ونستغفرك لما لانعلمه رواه احمد والطبراني “Allah'ım, bilerek her hangi bir şeyi sana ortak koşmamızdan sana

sığınır, bilmeden yaptığımız şeyler için de senden istiğfar dileriz, deyiniz.” buyurdu. Şirkin her türlü insanı, yararlı ve hayırlı şeylerden alıkor. İnandığı şeylerin şefaatinin beklediği için onlara güvenir tembelleşir ve birçok kötülöklere bulaşır. Araplar, putla-ra Allah'ın yanında geçerli ve şefaatchi olduğuna inandıkları için taptilar.

“Onlar, Allah'ı bırakıp ne faydası ne de zararı dokun-mayacak şeylere tapıyorlar ve: Bunlar Allah katında bizim şe-faatçimizdir diyorlar.”

Bu, şirkin dünyadaki eseridir. Ahiretteki sonucu ise, tövbe etmemesi halinde Allah'ın asla af etmeyeceği ve mutlaka cehen-neme gireceği, ebediyen cennet yüzü görmeyeceği bir sonuca se-bep olmasıdır.

انه من يشرك بالله فقد حرم الله عليه الجنة وماواه النار

“Elbette kim Allah'a şirk koşarsa ona cenneti kesin-likle haram kılar. Onun barınağı ateştir ve zalimlerin hiçbir yardımcısı yoktur. (En'am /72)

Şirk koşan yaptığı iyi işlerden bir fayda görmez. Çünkü Allah'a iftira etmiştir. ولو اشر كوا الحبط عنهم ما كانوا يعملون **“Eğer Allah'a ortak koşsalardı yaptıkları işler elbette boşa giderdi.”** (En'am /88)

ALLAH'IN VARLIĞINI BİLMEK

Kur'an-ı Kerim'deki bütün ayetler Allah'ın varlığına ve birliğine delildir. Birkaç ayeti kerimeyi misal olarak hatırlatmakta yarar var. ذالك بان الله هو الحق **“Doğrusu Allah yücedir, büyük-tür.”** (Hac / 62) **“Haktan sonra sapıklıktan başka ne olabilir.”** (Yunus /32)

Hakkın manası; ispatı ve itirafı vacip olan, kati delil ile sübutu kuvvetli olduğundan inkârı, hatta şüphe edilmesi mümkün olmayan şeydir.

Allah Taalâ'nın varlığı, sağlam bir yaratılış ve seviyeli akla sahip olan bir kimse için hak ve sabittir. Çünkü dağ başında bir yapı görsek onu yapanı, bize ait olmayan bir şeyi cebimizde bulsak onun sahibini düşünürüz. Bu şey benim cebime nerden gel-di? diye düşünürüz. Bu kâinatın kendiliğinden ve tesadüfen ol-

mayacağı; bir güç ve kuvvete dayanmadan yürümeyeceğine göre onu, bize gökteki burçlar, yerdeki dağlar ve denizdeki dalgalar gibi güç yetmez, takat yetişmez harikulade olaylar anlatıyor.

“Gökleri ve yeri yaratan Allah hakkında şüphe mi var? (İbrahim /10) Şairlerin de bu konuda etkili deyimleri olmuştur.

تأمل في نبات الأرض فانظر الى آثار ما صنع المليك

Yeryüzündeki bitkilere bak ve Mâlikü-l mülk olan padişah'ın eserlerini düşün.

“Ve; her şeyde Allah ın varlığını ve birliğini kanıtlayan alametler vardır.Hayret! Nasıl Allah'a isyan edilir veya O'na karşı gelenler nasıl iddia ederler?

و في الارض آيات للموقنين وفي انفسكم افلا تبصرون

“Yeryüzünde inanç sahipleri için birçok deliller vardır. Kendinizde de; böyle deliller vardır, hâla görmeyecek misiniz?” (Zariyat:20/21). “Biz yeryüzünü bir döşek yapmadık mı? Dağları da birer kazık yapmadık mı? Sizleri çift çift yarattık. Uykunuzu bir dinlenme yaptık. Geceyi bir örtü yaptık. Gündüzü bir geçim vakti yaptık. Üstünüze yedi sağlam sema (gök) kurduk. İçlerine parlayan bir kandil astık. Taneler, bitkiler, ağaçlar, sarmaş dolaş bahçeler yetiştirmek için sıkışan bulutlardan şarıl şarıl akan bol yağmurlar indirdik.” (Nebe:6/16).

الذي أعطى كل شيئ خلقه ثم هدى

Musa “ Bu her şeyi sağlam (mükemmel) yapan Allah ın işidir. Bizim Rabbimiz her şeye ayrı bir özellik veren sonra da yol gösterendir.” dedi.” (Taha:50).

ALLAH'IN BİRLİĞİ

Allah Teala'nın zatında ve sıfatında bir ve tek olduğuna inanıyoruz. O her şeyi yaratan döndürüp çeviren Âlemlerin Rabbi ve ibadete layık olandır. Bunun delilleri de: en başta yarattığı şeylerdir.

و إليهم إله واحد لا إله إلا هو الرحمن الرحيم

“Hepinizin ilahı tek bir ilahtır. Ondan başka hiçbir ilah yoktur. O, iyiliği tüm varlıkları kapsayandır. Çok merhametlidir. Şüphesiz ki göklerin ve yerin yaratılışında, gece

ile gündüzün bir biri ardınca gelmesinde, Allah'ın gökten indirdiği suda ve onunla ölmüş toprağı diriltmesinde ve yeryüzünde tüm canlılardan üretilip yaymasında, rüzgarları yönden yöne çevirmesinde ve gökle yer arasında Allah'ın emrine boyun eğmiş bulutlarda, düşünen bir topluluk için nice deliller vardır. (Bakara:163/164).

Burada Cenab-ı Hakk'ın birliğine delil olan 8 olay hatırlatılıyor.

- 1- Göklerin ve yerin yaratılması,
- 2- Gece ile gündüzün bir biri ardınca gelmesi,
- 3- Denizde yüzen gemiler,
- 4- Geminin yük ve insanları taşıması,
- 5- Allah'ın insanların, hayvanların ve bitkilerin medarı hayatı olan yağmurun gökteki bulutlardan indirmesi
- 6- İnsanların yeryüzünde yayılması,
- 7- Rüzgarın esmesi,
- 8- Emre boyun eğen bulutların yerle gök arasında asılmış gibi durması.

Bu 8 şey Allah'ın birliğine muazzam delillerdir. İkinci olarak, kâinatın ahengi gösteriyor ki Allah birdir.

ماترى في خلق الرحمن من تفاوت

“O Rahmanın yarattıklarında hiçbir uyumsuzluk göremezsin” (Mülk:3).

Üçüncüsü: Kâinatın fesada gitmemesi, Bir gemiyi iki kapitan idare edecek olursa içindekiler boğulur. Bir askeri birliği iki kumandan idare ederse, o birlik yenilir. Bir okulun müdürü olmazsa fesada gider. “ Allah çocuk edinmemiştir; Onunla beraber hiçbir tanrı yoktur. Olsaydı, her tanrı kendi yarattığının başına geçip idaresini eline alır ve birbirinden üstün olmağa çalışırlardı. Allah Teala onların vasıflandırdığından uzaktır.” (Mü'minun:91)

لو كان فيهما آلهة إلا الله لفسدتا فسبحان الله رب العرش عما يصفون

“Eğer yerle gök arasında Allah tan başka tanrılar olsaydı, ikisindeki düzen de bozulurdu. Arşın sahibi olan Allah, onların yakıştırdıkları vasıflardan münezzehtir.” (Enbiya:22)

“Allah'ın yasaklarının en büyüğü de şirktir. Bu da

O'na başkalarını ortak etmektir. Ona ortak koşsan da seni yaratan O'dur."

"Allah'a kulluk edin ona hiçbir şeyi ortak koşmayın."

(Nisa:36)

Önce Allah'ın isim ve sıfatlarıyla rububiyetini bilmek, Allah'ı birlemek, uluhiyet ve ubudiyetini birliğinde aramak:

Allah'ın her şeyin yaratıcısı, sahibi, rızık veren, yaşatan, öldüren, fayda ve zararları getiren veya önleyen olduğuna, hayrın Allah'ın yedi kudretinde olduğuna, bütün varlıkların daraldıkları zaman O'na yönelip dua ettiklerine, her şeyin O'ndan geldiğine, bu konularda O'nun eşi, benzeri ve ortağı olmadığına inanmaktır. Bu inanç yetmez; inancın gereğini yapmak gerekir. Cenab'ı Hak, tevhidi ikrar eden, aynı zamanda ona ortak koşan müşriklerin hikâyesini Kur'an-ı Kerim şöyle bildiriyor;

"De ki: Size gökten ve yerden kim rızık veriyor? Ya da kulaklara ve gözlerle kim sahip bulunuyor? Ölüden diriye, diriden de ölüyü kim çıkarıyor? Bütün işleri kim idare ediyor? Hemen, "Allah" diyeceklerdir. De ki: Öyleyse karşı gelmekten korkmuyor musunuz?" (Yunus /31)

"Onlar mı hayırlı; yoksa darda kalana, kendisine dua ettiği zaman karşılık veren, başındaki sıkıntıyı gideren ve sizi yeryüzünün sahipleri kılan mı daha hayırlı? Allah'ın yanında başka bir ilah mı var? Ne kadarda az düşünüyorsunuz. (Neml /62)

Müşrikler de Allah'ın varlığını biliyorlardı. Fakat Müslüman olamadılar. Çünkü Allah'a şirk koştular. Allah Celle Şanuhu şöyle buyuruyor: **"Onların çoğu, Allah'a ortak koşmadan iman etmezler."** (Yusuf /106)

Müfessir Mücahit, Allah ondan razı olsun, derki: Onların imanı laftadır. **"Allah bizi yarattı, rızıkımızı verir, öldürür."** derler. Bununla birlikte başkalarını Allah'a ortak koşarlar. Allah'ı Rab, Melik ve Kahhar olarak tanırlar, ancak ihtiyaçlarını karşılamak istediklerinde, daraldıklarında ve sadaka verme, evlenme, Hac yapma gibi geleneksel ibadetlerinde putlara yönelip dua ederler. İbrahim Aleyhisselamın dininden olduklarını iddia ederler. Fakat yeryüzünde kan dökerler, başkalarının hakkına saldırırlar ve

kadınları esaret altında tutarlar. Tevhit bunun neresinde? Halbûki Allah, **"İbrahim ne Yahudi idi ne de Nasranî, ama doğruya yönelen bir Müslüman idi. O Allah'a ortak koşanlardanda değildi, puta tapanlardan değildi. Doğrusu İbrahim'e en yakın olanlar, ona uyanlarla, bu peygamber ve O'na inananlardır. Allah müminlerin dostudur."** ayetleriyle gerçeği bildirmiştir. (Ali İmran /67 – 68)

O'nun, bizi yaratan, büyüten ve hiçbir şey bilmezken öğreten; her şeyi bilen, dilediğini yapan, mutlak hâkim ve rauf sıfatlarıyla bitmez tükenmez nimetler vermesine karşı şükrü ifa etmek, aziz, cebbar ve müntekim sıfatlarından korkarak huşu içinde ibadette bulunmak, Mekkeliler gibi, bildiği halde inkâr etmemek imanın önemli vasfı ve unsurudur. O'ndan başka neye tapılır ki?

Kur'an-ı Kerim Salih bir kulun şaşkın kavmine karşı direnişini şöyle anlatır.

ومالى لا اعبد الا اذى فطرني واليه ترجعون **"Hem ben, niçin beni yaratana kulluk etmeyeyim! Halbûki hepiniz ona döndürüleceksiniz. Hiç ben O'ndan başka tanrılar edinir miyim? (Yasin /22-23)**

Bütün varlıkların sonradan olduğunu inkâr eden yoktur. Ancak var oluş şekli tartışılıyor. Darwin felsefesine karşı olan biz Müslümanlar inanıyoruz ki, Allah her şeyi dilediği şekilde, anında şekli ve biçimiyle yaratır. O'nun her şeye gücü yeter. Ancak Sünnetullah'ın gereği oluşum ve değişimler olabilir. Allah kadim ve ezeli olup, varlığının başlangıcı olmayan, bütün kâinatı yaratan Halik-ul Âlemindir. **اله الحق مولانا قدیم وموصوف بأوصاف الكمال**

Mevlamız kadimdir ve bütün kemal sıfatlarıyla muttasıftır. (Emalî /akait)

ALLAH'IN GÜZEL İSİMLERİ

(Esma-ül Hüsna)

"O, yaratan, var eden, varlıklara şekil veren Allah'tır. En güzel isimler onundur." (Haşr / 24)

هو الله الخالق البارئ المصور له الأسماء الحسنى

ALLAH CC. : Bu bilinen isimlerin en azamıdır. Çünkü bu kelime, Allah'ın diğer isim ve sıfatlarını kapsıyor.

İlim, fiil, kudret gibi isimler birer manaya delalet eder ve mecaz olarak başkaları hakkında kullanılabilir. Fakat Allah kelimesi, yalnız bütün övgülere layık vacibül vücut olan Allah'a aittir.

هو لا إله إلا هو Lailaheillallahü cümlesindeki (هو) hü bazılarına göre zamir, bazılarına görede isimdir. Her iki halde 99 isimden olmayıp zaittir. "Arrahmanir-rahim" Rahman dünyada örten, Rahim ahirette bağışlayan demektir. Abdullah bin Mübarek, Rahim: İsteyince vermek, istemeyince gadab'a gelme sıfatıdır demiştir. Hz. Ebu Hureyre'nin rivayetine göre Peygamberimiz Aleyhisselam:

"من لم يسئل الله يغضب عليه" "Allah'tan bir şey istemeyene Allah buğz eder" buyurmuşlardır. Bu üç kelime Allah'ın karşılıksız vermesi, Rahman yardım ve Rahim de Allah'ın muhabbetini ifade eder denilmiştir; başka yorumlar da vardır.

Burada kulun payı: Allah lafza-i celalinde Allah'ın kudretini, Rahman'da nimetini, Rahim'de de ismet ve mağfiretini daima düşünmeli ve şükretmelidir.

Burada dense ki: Rahman ve rahim sıfatlarla muttasıf olan Yüce Allah, yeryüzünde kulların müptela oldukları bela ve hastalık gibi sıkıntıları gidermemesi nasıl oluyor? Deriz ki: Cenabı Hakk'ın bu mihnet ve musibetleri kaldırmaması kulları üzerinde şefkat ve merhameti olmadığından değil, belki o sıkıntıların olması rahmetinin gereğidir. Nasıl ki bir çocuk hastalanıp ameliyat olması gerektiğinde annesi ona karşı gelir, babası da onu zorla ameliyat ettirir; gören kimseler de çocuğun annesinin o'na çok merhametili olduğunu, babasının ise hiç acımadığını söyleyebilirler. Hâlbuki akli selime sahip olan kimseler esas merhamet edenin babası olduğunu görürler, bu durumda az bir elemle çok lezzet kazanıyor. Merhamet edecek kimsenin, merhamet edilene hayır murad etmiş olmasından şüphe yoktur. Zımnında hayır olmayan şer yoktur; şer kalkınca zımnında olan hayır hasıl olur ve neticede mevcut olan şerden daha kötüsü meydana gelir. Örneğin; kangren olan bir elin kesilmesi şerdir. Fakat bunun altında hayır vardır. Bu da bedenin selametidir. Eğer kol kesilmezse beden helak olacak buda daha büyük şerdir. Bundan dolayı Allah'ın hikmetinin icabı kullarına verdiği bazı elemeler, sonunda kendileri için hayırla sonuçlanabilir.

Fi tarihinde bir padişahın veziri ne olursa; "Var onda da bir hayır" dermiş. Bir gün padişahın kolunun elindeki bir hastalık sebebi ile kesildiğini duyunca yine: "Var onda da bir hayır" demiş. Padişah: "Yahu kolun kesilmesinde hayır mı olur?" diye veziri zindana attırmış. Bir sene sonra kolu iyileşmiş ve etrafındaki adamlarını toplayıp ava çıkmış. O esnada padişah ve adamlarını yamyamlar yakalayıp haşlamak için kazanlar kurmuş. Yamyamların reisi hastalıklı olanların bırakılmasını emretmiş. Padişah'ın kolu hastalıktan kesildiği için bırakılmış. Padişah saraya dönünce, veziri bırakırıp: "Vardır bunda bir hayır, sözün doğruymuş. Kolum kesilmeseydi yamyamlar beni yiyeceklerdi" deyince vezir: Hünkârım bunda bir değil, iki hayır vardı. Beni hapse atmasaydın bende seninle ava gelip yamyamların eline düşecektim" demiş. Demek ki musibetlerde hayır vardır, biz bilemeyiz Allah bilir.

EL-Melik: الملك: Zatı ve sıfatıyla her şeyden müstağni ve fakat her şey ona muhtaç; dilediğine sahip çıkıp korur, istediğini helak eder. Âbitlerin, âriflerin kalbi onunla yanar, müstebitlerin nefsine ızdırap verir. Kul şunu bilmeli. Mülkte payı olmayan fanidir, yok olmaya mahkumdur. Mülk sahibinin emirlerini yerine getiren O'ndan kopmaz. O'na dayanan mahrum olmaz.

EL-Kuddüs: القدوس: Kelime manası temiz ve nezih demektir. Cenab-ı Hakk'ın yaratılanlardaki noksanlıklardan temiz, yaratılanların muhtaç oldukları şeylerden ve afetlerden nezih olduğu için "Kuddüs" denilmiştir. Kul, dünya ve ahirette her türlü benzetmeden Allah'ı tenzih etmelidir.

Es-Selam: السلام: Zatıyla her türlü ârız ve ayıptan, sıfatıyla her türlü noksanlıktan, fiiliyle her türlü şerden münezze olan Allah'ın güzel sıfatıdır; kuddüs sıfatıyla ilgilidir. Mahlûkata dönük sıfatı fiiliye ve kudret sıfatına taalluk eder. Kul bu sıfattan, nefsinin gaflet ve oyunlardan, dilini kötü sözlerden, kalbini kötü düşüncelerden korumak, insanları kötü şeylerden sakındırmak ve selâmı yaymakla payını alır.

El-Mü'min: المؤمن: Allah'ın zatını, kitaplarını ve peygamberlerini tasdik etmektir, "Emn" kökünden türeme olup, kullarını korkudan emin kılan demektir. Kul, birinci manasıyla Allah'ın sıfatlarını ve emirlerini tahkik eder. İkinci manasıyla inanlar şer-

rinden emin olur. Hadisi şerifte: “Müslüman, elinden ve dilinden Müslümanların emin olduğu kimsedir” buyrulmuştur.

المسلم من سلم المسلمون بلسانه ويده - لا يؤمن من لم يأمن جاره بوائقه

“Komşusu şerrinden emin olmayan mümin olamaz.” Mümin bu düsturlara uygun hayat tarzında olmalıdır.

EL-Müheymin: Gözetleme ve korumada aşırı hareket etmek demektir. Kuş, yavrusunu korumak için kanadını gerince; “ heyмене-et-tayr” derler. Allah’ın zerre kadar sapıtmadan her şeyi görmesi ve bilmesi demektir. Kur’an-ı Kerim’de, bu lafza-i Celal geçer. En gizlisine kadar her nefsin kazandığına şahit olması veya “muheymin” şeklinde mim üstün olursa korunan manası çıkar ki; Allah Taalâ yarattıklarından dilediğini koruduğu gibi, kullar da Allah’ın şanını korumalıdır. Kulun bundan alması gereken: İşlerini Allah’ın şeriatına uygun tarzda yapması, esrarı gerçeğe uygun mulahaza etmesi ve gönlünü mürakabe altında tutmasıdır.

EL- Aziz: Kuvvet, şiddet ve galibiyet demektir. “İzz” güç kuvvet, “Azze” şiddet manasındadır. Kul, nefesine hâkim olup Allah’a sığınarak güç sahiplerine karşı dik durmalı. Hakkı ikame etmesi için gayret sarf etmelidir. Bir hadisi şerifte: “ Kim bir zenginin karşısında zenginliği için eğilirse dininin üçte ikisi gider” buyrulmuştur. Çünkü iman üç şeye bağlıdır: Dil ile ikrar, erkân ile amel ve kalp ile tasdik. Bunun ikisi ile eğilirse imanın üçte ikisi gider, kalp ile eğilirse imanın tamamı gider. Allah korusun.

EL-Cebbar: Cebrin mübalağası olup zorlamak, bir şeyi döverek ıslah etmek manasındadır. Cenab-ı Hakk’ın sıfatı olarak, “Murad ettiği şeyi yapması, karşı gelecek bir şey olmaması” demektir. Kul, Allah’ın emirlerini yapmak ve yasaklarından sakınma konusunda nefis ve şeytan gibi düşmanları yenmesini buradan almalıdır.

EL-Mütekebbir: Yüceler yücesi demektir. Cenab-ı Hakk’ın nefsi ve manevî sıfatlarını ihtiva eder. Bütün noksanlıkları nefyeden (yok eden) isimdir. Hadisi şerifte,

الكبرياء رداء والعظمة إزار فمن نازعني واحدا منهما فاقته في النار
“ Kibirlik rıdâim (Örtü), azamet izarım (elbise), bu iki husus-

ta bana niza edeni ateşe attım.” buyurulmuştur. İnsan nefsini hoş görüp, efendinin kölesine baktığı gibi bakması tasavvurunun çirkinliğinden dolayı bu sıfat Allah’tan başkası için tasavvur edilmez. Çünkü büyüklük ve ululuk Allah’a layık ve O’na aittir. Bu sıfattan kulun alacağı: Dünyanın zinet ve mefahirinden sakınıp, nefsin hava ve heveslerine kapılmadan, batıla arkı çevirip, Vuslat-ı Hakk’a, Hakk’a kavuşmaya mani olan her şeyi hakir görmelidir.

EL-Halik: Bir şeyi takdir etmek, hiç olmayan ve modeli bulunmayan bir şeyi yapmak manasında Allah’ın sıfatı fi’liyesidir. Bütün kâinatı sebepsiz ve illetsiz yaratan odur; insanı bir damla sudan yaratan da yaşatan da O’dur. Yaratanların en güzeli olan Allah’ın şanı ne yücedir.

EL- bariü: Bir şeyi temizlemek maksadıyla ayırmak, hastalıktan, borçtan ve suçtan kurtulmak manalarına gelir. Cenab-ı Hakk’ın yarattığı şeyleri meydana getirmesi olayı manasında O’nun ismidir. O, bütün mahlûkatı yaratıp her şeyi mahiye-tiyle vücuda getirdi; musavvir sıfatıyla de şekillendirdi.

EL – Musavvir: bir şeyi süsü ve tertibiyle meydana getirmek demektir. Bir kimse ormandan odun kesip yontarak düzgün bir şekle getirmesi bari’ ise onu çatıp süsleyerek bir malzeme haline getirmek tasvirdir. Bunu meydana getiren-de musavvirdir. Cenab-ı Hakk Kur’an-ı Kerim’de,

أفلم ينظروا إلى السماء فوقهم كيف بنيناها وزيناها وما لها من فروج

“Artık üstlerinden göğe bir baksalar ya. Biz onu nasıl bina etmişiz ve süslemişiz; hiçbir gediği yok. (Kaf suresi /6)

الذي أحسن كل شيء خلقه وبدأ خلق الإنسان من طين

“O ki, yarattığı her şeyi güzel yarattı ve insanı yaratmaya da çamurdan başladı.” (Secde suresi / 7)

Bu ve buna benzer ayeti kerimeler Yüce Allah’ın Musavvir ismine delalet eder.

EL- ğaffar: Örtmek, kapatmak güzel olanı açıp çirkin ve kabih olanı saklamak demektir. Allah kullarının günahını dünyada gizleyerek örter, ahirette de onu ortaya çıkarıp sormaz.

Kul da insanlara karşı, kendisi için gizlenmesini istediği şeyleri başkalarında görünce açığa vurmamalı, iyi ve güzel taraflarını açıklamalıdır. Bedreddin Zerkeşi der ki: Bazı seleften duy-

dum. Kim çocuklarının mübarek, mallarının bereketli olmasını isterse günde yetmiş kere Nuh Suresi'ndeki şu üç ayeti kerimeyi okusun. **فقلت استغفر وار بكم إنه كان**

...**غفارا** "De ki: Rabbinizden bağışlanma isteyin, Çünkü o, çok bağışlayandır. Ondan mağfiret dileyin ki, size gökten bol bol yağmur indirsın. Sizi, mallar ve oğullarla desteklesin; sizin için bahçeler var etsin, ırmaklar meydana getirsin. (Nuh/2)

"El-Kahhar": Bir şeyin tasarrufunda güç ve kuvvet sahibi olmak, galip gelmek demektir. Yer ve göklerin, bütün mahlûkâtın oluşumu ve hareketi Allah Taala'nın irade ve meşietine uygun olarak cereyan eder, yaratılanların ihtiyacını karşılar, istediğini zillet ve felakete düşürür. Allah Taala'nın ismi fiiliyesidir.

Kulun bu sıfattan alması gereken, nefsi emaresini, şehvet ve öfkesini yenerek, şeytanın macerasını kapatmak için sa'yu gayret göstermesidir. **"Bizim uğrumuzda cihat edenlere gelince, elbette biz onlara (bize ulaştırarak) yollarımızı gösteririz.** (Ankebut /69)

"El-vahhap": Nimeti bol olup daima veren, karşılıksız hibe eden demektir. İnsanlar için "Vahhap" deniyorsa da hakikattakarşılıksız vermek yalnız Allah'a aittir. Çünkü ondan başkası malik değildir. Bazılarına göre bu kelimenin manası, ikbal istemeden lütfeden, iyiliği kesilmeyen demektir.

اللهم هب لنا من رحمتك ما لا يمسكه

احدغيرك Kulun bundan alması gereken hisse, Hz. Ebu Bekir gibi olmalıdır. O, malının tamamını Allah adına Peygamber Efendimize bağışlayınca Rahmet Peygamberi: "Ehline ve sana ne kaldı Ya Eba-bekr" demişti. O da, Allah ve Rasulü'nün sevgisi kaldı demişti. Allah'ım, senden başka hiç kimsenin kısımayacağı rahmetinden bize de nasip et!

"Er-Rezzak": Bütün varlıkların yararlanacağı sebeplere ulaştırıcı, kendisine sığınanları zulmet ve musibetten kurtaran ve canlıların rızkını veren Allah'ı Zül-Celal'in ismidir.

Rızık iki kısımdır: Birincisi zahiri; bedenle ilgili yemek, içmek gibi şeylerdir. İkincisi; Batinî; kalp ve esrarla ilgili marifet ve mükâşefedir. Meyvesi ebedi hayat için olan bu rızık, rızık en

şereflişidir. Her iki rızık yaratıcısı olan Allah, dilediğine serer, saçar; dilediğine kısar.

Rızık yeme içmeden ibaret olan bir şey değil, istifade edilen her şey rızıktır ve en büyük rızıkta tevfiği ilahîdir. Burada kula düşen: Allah'ın vermiş olduğu şeye razı olmak ve meşru yollardan kazanç sebeplerini aramak, daima şükredip haktan ayrılmamaktır. Rızık genişliğinin sebebi namazdır. Kur'an-ı Kerim'de:

وأمرأهلك بالصلاة واصطبرعليها لا نسللك رزقا نحن نرزقك والعاقبة للنفوى

"Hem ailene namazı emret, hem de kendin ona sabırla devam et! Biz, senden bir rızık istemiyoruz; güzel sonuç takvanındır." (Taha /132) Kulluğun edebi, celalette veya hakarette her halükârda Rabbin'e yönelmektir. Hz. Ali: "Seni araması için rızka emredildi. Sen de Rabbin araman için memur edildin. Talebine memur olduğun şeyi terk ettin, seni aramaya emrolunan rızık aramaya koyuldun" demiştir.

"El-Fettah": Bütün yaratılanlar arsında hükmeden, şiddet anında yardım eden, canlılara rahmet hazinelerini açan, isyan ve nisyanlardan dolayı nimet ve rahmet kapılarını kapatmayan Âlemlerin Rabbi Zül-Celal Vel-Kemal'in mübarek ismidir. Bu güzel ismi bilen Müslüman kalbini daima mükâşefe'ye açık tutar. **ربنا ما خلقت هذا باطلا سبحانك فقنا عذاب النار**

"Ey Rabbimiz, sen bunu boşuna yaratmadın. Seni bütün eksikliklerden tenzih ederiz, bizi ateş azabından koru demeli ve insanlara gönül kapısını açıp güler yüz göstermelidir. Bazı âlimler: Mümin daraldığı zaman besmele ile birlikte Fatır Süresinin ikinci ayetini okumasını tavsiye etmişlerdir.

El-alîm: Cenab-ı Allah'ın sıfatı zatiyesi olup O, her şeyi bilir anlamına gelen ismidir. Allah'ın "Esma-ül-hüsnası" (güzel isimler) kıyası değil tevkifi olduğu için peygamberler hakkında varit olan kelimelerden anlam çıkarmak caiz değildir. Bu lafızları olduğu gibi kabul etmek lazımdır. Meselâ: **وعصى آدم ربه "Âdem Rabbine isyan etti" derken ne kast edildi?**

Nazm-i Celilesi'nden Hz. Musa Aleyhisselam'ın icarla çalıştığı anlaşılmamalı. Allah hakkında "Allame" denmez. Çünkü bu kelime mübalağa için olursa, ilmin azdan çoğa doğru gelişmesi manası anlaşılabilir; değilse taüt-

te'nis olması müennese işaret olur. Bu konuda âlimlerin ittifakı vardır. (Futuhât-i İlahiye: El- fettah konusu)

Kul bu sıfattan, Allah'ın kendisini her hal ve tavrıyla bildiğini hatırında tutup, dünya hayatını dengeli yaşamayı, nimete şükredip musibete sabretmeyi, hataları için af dilemeyi çıkarmalıdır.

“El-Kabidu Vel- Basıt”: القابض-والباسط : Allah Taala'nın kudret'inin kemâline delildir. Birinin diğerine tabi olması manasına gelir. “Kabd” tutmak; “Bast” sermek, yaymak demektir. Allah, kullarından istediğine kısar, dilediğine de serer. Başka bir manası da ruhu cesetlere yayar, hayat bahşeder, ölürken ruhu kabzeder. İkisi de sıfatı fiiliyedir.

Kulun bu isimden alması gereken şey: İlim ve hikmeti insanlardan layık olan kimselere esirgmeden versin ki o kimseye zulüm etmiş olmasın; ehli olmayana vermesin. Çünkü verirse hikmete ihanet etmiş olur.

“El-Hafid Ve-Rafi”: الخافض - والرافع : Yükseltme ve alçaltma manasıdır. Allah, kendisine isyan edip hakka arka çeviren alçaltır; itaat ve irşat edeni yükseltir. İnsan bu sıfatla hakkı yüceltir, evliya'yı sever; batılı ezer zalimden nefret eder.

“EL- Muizzu Vel- Muzil”: المعز-والمذل : Aziz etmek, zelim etmek birbirine zıt iki kelime olup “muiz” Allah Azze ve Celle evliya'yı himmetiyle yükseltip rahmetiyle bağışlayarak keramet (cennet) yurduna nakletmesi ve zatı Zül Celali müşahede etmekle şeref yad etmesi; “Müzil” inkarcıları marifetinden mahrum edip lanete uğratması ve sonunda âkibet yurduna sevk edip ihanete uğratması sıfatıdır. Bazıları derler ki: “Nefsin Allah'a karşı zilletini bilmesi kadar izzet, nefsin izzeti için uğraşmak kadar zillet olmaz. İnsan taatla yücelir, isyanla zillete düşer.”

Müminler, Maide Suresi'nde “Allah onları sever, onlar da Allah'ı sever. Onlar müminlere karşı alçak gönüllü, kâfirlere karşı ise güçlüdürler” buyurduğu gibi, birbirlerine karşı mütevazı, kâfirlere ve zalimlere karşı da dik ve ciddi olmalıdırlar.

“Es-Semi' Vel-Basir”: السميع-البصير : Cenab-ı Hakk'ın ha-kiki manada mesmuatı hudüs (seslerin meydana gelmesi) halinde, mubsiratı vucut (Herşeyin meydana gelmesi) halinde idrak etme-

sidir. Kulun bağırp çağırmasına gerek olmadan istediğini vermesine kimsenin engel olmaması, zillette olanı görmesi ve mazereti kabul etmesi, yerin altındakini görmesi ve duyması sıfatıdır.

Bu sıfatı bilmekle Allah'a kul olduğunu bilen bir insan, söz ve davranışlarıyla her hareketinin daima Allah'ın denetiminde olduğunu bilerek hayatını Allah rızasına uygun amellerde bulunarak geçirir. Bazı ârifler, En'am Suresi'nin 103. ayeti'ni günde 9 kere okumakta büyük fayda olduğunu söylemişlerdir.

“Gözler onu idrak edemez, ama o gözleri idrak eder. O, her şeyi en iyi bilen ve her şeyden haberdar olandır.” (Enam /103) (Futuhât-i İlahiye)

“El-Hakim”: الحكيم : Allah mutlak hakimdir, O'nun hükmüne karşı gelecek bir kimse veya bir güç yoktur. O, asla vaa-dinden dönmeyen, işlerinde uygunsuzluk olmaz. Bunun için insan, Onun hükmüne teslim ve razı olup, emrine boyun eğmelidir.

“El-Adl”: العدل : İşinde ve hükmünde yamukluk yapmadan eğilip bükülmeden adaleti yerine getirmek demektir. Allah şüphesiz hükmü geçerli olan ve istediğini adil bir şekilde mutlak yerine getirendir. Kul da ifrat ve tefrite gitmeden her konuda en hayırlısı olan orta yolu tutmalıdır.

“AL-Latif”: اللطيف : Zorlukları kolaylaştıran, ihtiyaçtan fazla veren manasında olup Allah Taala'nın sıfatı maneviyesidir. O, varlıkların gizli ve inceliklerini bilir; işin başında değer karşılığı-nı verir ve sonunda ihsanla kabul eder, lütfunu gizler. Kul da Rabbinin nimetlerine karşı gizli - açık ibadete devam eder, insanları Allah'ın dinine davet eder. “Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel öğütle davet et. (Nahl /125)

“Allah kullarına karşı Allah لطيف بعباده يرزق من يشاء وهو لقوى العزيز lütufkârdır; dilediğine rızkını verir, O çok kuvvetli çok güçlüdür. (Şura /19)

“El- Habir”: الخبير : Allah her şeyden haberdardır ve eşyanın iç âlemini bilir. Kul, her şeyi bilen Rabbine karşı kabahatini bilip düzeltmeli, masiyet zilletinden çıkıp taat izzetine yükselmeli; arkası kuvvetli olmayan güçlü olmaz. Mümin Allah'a iman gücünü, kanaat heybetini ve İslam saltanatını arkasına almalıdır. Ârifler, her akşam yatarken Mülk Suresi 14. ayeti 9 kere okuyan

rüyasında arzu ettiği şeyi görür ve kabir azabından emin olur demişlerdir. **“Bilmez mi o yaratan ki, O her şeyi inceden inceye bilen, her şeyden haberdar olandır.** (Mülk /14) (Futuhât’ ilahiye) لا يعلم من خلق وهو اللطيف الخبير

“El-Halim”: İntikam için acele etmeyen, ayıbı kapatıp günaha istiğfar için mühlet veren, vaadini yerine getiren ve kulunun günahını dilerse sebepsiz kaldıran manalarında Allah’ın güzel isimlerindendir. Kul bu sıfattan bir pay alıp hilmırdasına bürünmeli ve kızgın ateşini söndürmelidir.

“El-Azim”: Yüce Allah’ın azametini başlangıç, celaletine nihayet yoktur. Akıl O’nu tasavvur edemez, basiret de O’nu kavrayamaz. Yüce Allah’ın sıfat-ı nefsiye ve sıfat-ı maneviyesidir. Kulun bundan alacağı pay, peygamberimizin hadisi şerifindeki manadır: “Kim öğrenir, öğretir ve onunla amel ederse göklerin âleminde azim diye çağrılır” buyurmuşlardır. (Beyan / Mecdî Mekki)

“El-Ğafur”: Allah’ın kulunu hak ettiği azaptan kurtarıp affetme sıfatıdır.

“Eş-Şekur”: Kalbi ve inancı temiz olan kulunu az bir amel ve ibadet karşılığında çok sevap vermesi ve yüksek derecelere erdirmesi sıfatıdır. Kul Allah’ın verdiği nimeti isyan yolunda harcamadan hak ve iyilik yolunda sarf etmeli, insanların ihtiyacının defî için gayret göstermeli ve Allah’ın verdiği nimet ve imkânlar için sürekli şükretmeli. Derler ki: “Marifetini idrakte aciz olmak en büyük idrak olduğu gibi, nimetine karşı şükretmekte aciz olduğunu bilmek de en büyük şükürdür.”

“El-Âli”: Daha yüksek derecesi bulunmayan bir mertebe. Allah-u Zülcelal Vel Kemal hazretlerinin mahiyet ve ulviyetini mahlukat idrak edemez. İnsan, işte bu ulviyete layık kul olmaya gayret göstermelidir.

“El-Kebir”: Aklın idrak edemediği, kimsenin niteleyemediği ve beş duyusuyla müşahade edemediği büyüklük yalnızca Allah’ın şanına layıktır.

Kul, Allah’ın nuruna tabi olup asara (kanunlarına) uyarak nefsini yükseltmeye ve başkalarına faydalı olmaya çalışmalı. Ehli irfan olan muhakkikin (hakikati gören) ilim ehli üç kısımdır der-

ler. Bunlar Âlimlerle oturan, salihlerle arkadaş olan ve büyüklerle birlikte olanlardır. Bunlar:

جالس العلماء صاحب الصلح الخاط الكبر

a- Yanan bir ampul gibi halkı aydınlatır kendileri ışık saçar.

b- Allah’ın marifetiyle kalpleri parlar, Allah’ın celal sırları açılır. Ancak bunlar yeraltındaki hazineler gibidir, eserleri başkalarına geçmez.

c- Kâmil mertebesinde olanlar âlemi güneş gibi aydınlatırlar.

“El-Hafız”: Sehv ve nisanın zıddı olan, bilginin ötesinde koruyan, saklayan demektir. Kuran-ı Kerim hakkında:

“Şüphe yok ki, o Kuranı biz indirdik. Her hade O’nu biz koruyacağız.” buyuruyor. Mihnet (darda olan) halinde olanı şekvadan; nimet içerisinde olanı belvadan (imtihadan); sırrı, ağyarın mülâhazasından; evliya’yı iktihamdan (haktan kayma) koruyan Allah’ın ismidir. Kul gücü ve tâkatı yettiği kadar insanları ve hakkı korumalı, vaktini iyi şeylerle değerlendirmek suretiyle korumalıdır.

“EL-Mukit”: El- Ezheriye göre Kuran-ı Kerim’de Kureyş (Kureyş kabilesinin lügatından) luğatı olarak geçen üç kelimeden birisidir.

(وكان الله على كل شيء مقبلاً)

(فشردهم من خلفهم)

(فسينغصون اليك رؤسهم)

Kullarının rızıkına kefil, fiil ve kudret sıfatı ile ilgilidir. Çünkü kullar karışıktır eşit şekilde rızka sahip değildir. Ayrıca, kuluna müşahede ve mükâşefe hissi ve duygusu veren demektir; Allah’u a’lem.

“El- Hasip”: Şan, mükellef (sorumluluk) manasında. Bu sıfat hakiki manasıyla Allah’tan başkasına layık değildir. Bunun manası, canlıların alıp verdikleri nefese kadar her şeye kâfi, zarar ve tehlikeleri savuşturan demektir. Kemaliyle uluhiyyet sıfatına layık bir isimdir. وهو سريع الحسب “Çok hızlı hesap görür.” Kulun bu sıfattan alacağı ilhamla muhtaç ve musap (darlık, sıkıntı....isabet etmek) olanların yardımına koşmalı, tövbe ve marifetle nefsini ıslah etmelidir.

“Kıyamet günü nefsiniz hesaba çekilmeden önce, kendinizi (dünyada) hesaba çekiniz.” Hadisi şerifi düşünülmelidir.

الجليل “El-Celil”: Bu kelime Kur'an-ı Kerim'de yoktur.

وَبِيقِي وَجْهَ رَبِّكَ ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ
“Yüce ve iyilik sahibi Rabbinin yüzü bakidir.” (Rahman /27) Ayet-i kerimesinde (celal) lafzı geçer. Sıfatı nefsiye ve maneviye olup Allah öyle yücedir ki dile-
 diğini rahmetinden mahrum edip zelil kılar, ârif olanlarla evliyayı
 korur, düşmanlarını rezil eder.

الكريم “El- Kerim”: Cud sıfatı ile eş manalıdır.

“De ki, Ey kendi aleyhinde haddi aşmış kullarım, Allah’ın Rahmetinden ümit kesmeyin.” (Tenzil /53) Ayeti ile O’nun keremini ne kadar yüce olduğunu bildiriyor ve kınarken bile cevabını telkin ediyor.

ما غرك بربك الكريم “Ey İnsan, o lutfü bol olan Rabbine karşı seni ne aldattı” (İnfitar /6) Kul, Allah’a güvenen kimseyi O’nun aldatmayacağını bilmeli ve kendisi de güvenilir bir mümin olarak yaşmalıdır.

الرقيب **“Er-Rakip”**: Allah bütün şeyayı gözeten ve muhafaza edendir. Göklerde ve yerde ondan hiçbir şey gizli kalmaz. Kul da nefsini daima gözetmelidir.

“El-Mucip” الحبيب: Dua edenin duasını duyan ve cevabını veren Allah azimu-şanın sıfatıdır.

– الواسع “El- Vasi”: İlmi ve kudretiyle her şeyi kuşatan, genişlikte ve darlıkta olanı, hatırdan ve gönülden geçeni bilen fazileti şamil, nevali kamil, delili ve kudreti sonsuz vasiun alimdir (imi geniştir.).

الحكيم “El-Hâkim”: Takdirinde isabet, tedbirinde adalet.
ve güzellik ilmi, ihsanı sonsuz, hikmet sahibi aziz ve hâkimdir.

الودود **“El-Vedud”**: (ved) sevgi, (vud) sevdirme manasında olması itibariyle Cenab-ı Hakk Kuran-ı Kerim’de;
وهو الغفرالودود **“O, bağışlayandır, sevgi doludur.”** (Buruç /14)

sinin fenası (Yok olması) nı murad etmiş; yoksa kendi birliğini değildir. Hüsnüzan olan te'vil budur.

الوكيل "EL-Vekil": Kulların maslahatını üstüne almış, işleri tasarruf eden, başkasının varlığından müstağni (ihtiyacı olmayan) olan Allah zül celal'in güzel isimlerindendir. Kur'an-ı Kerim'de Hud As.dan hikaye eder ki.

إني توكلت على الله ربي وربكم مامن أمة الا هو أخذ بنا صيتهان ربي غفور الرحيم
"Ben, kesinlikle hem benim Rabbim, hem de sizin Rabbiniz olan Allah'a dayandım. Onun perçeminden tutmadığı hiçbir canlı yoktur. Şüphe yok ki, Rabbim doğru yol üzerindedir." (Hud /56) **"Onlar ki, sabrederler ve hep Rablerine dayanırlar"**. (Nahl /42) Kul da Allah'a inanır, güvenir ve insanları kendisine güvendirir.

القوي "EL-Kavi": Her hal ve zamanda yenilmeyen bir güce sahip, istediği an intikamını alır. "Zalimin topu var, güllesi varsa, hakkın da dönmez yüzü, bükülmez kolu vardır" demiş şair.

المتين "EL-Metin": Allah, murad ettiği şeyde yenilmez güç ve kuvvete sahip, sağlam iradesi vardır. Kur'an-ı Kerim'de:

"Şüphesiz Allah rızık veren, sarsılmaz kuvvete sahip olandır." (Zariyat /58)

الولي "EL-Veli": Bütün mahlûkatın iş ve erzakını üstlenmiş, her ihtiyaca cevap verendir. Kuran-ı Kerim'de, Yusuf As.: "Dünyada ve ahrette benim velim sensin" Yusuf Suresi/101 buyurur.

انت ولي في الدنيا والآخرة

الحميد "EL-Hamid": Her türlü hamde layık, hayra muvafak kılan, şer ve kötülüklerden koruyan yalnız O'dur, demektir.

المحصي "EL-Muhsi": İlmin kemalini ifade eden bir kelimedir. Allah bütün ilimleri ihsâ eder, gizli ve açık yapılan ibadeti de isyanı da bilir. Kul, işlediği en gizli sırrın hesabını bir gün vereceğinin şuurunda olmalıdır.

المبدء "El Mubdi'u": Başlangıçta kâinatı yaratan, yoktan var eden.

المعيد "EL-Mu'idu": Döndüren, çeviren demektir. Bu iki kelime ilk yaradılış ve sonraki dirilişi ifade eder. Kudreti mutlak

olan Allah'ın güzel isimlerindendir.

المحي "El-Muhyi": Kâinata hayat veren, kulluk ettiren, müşahede lutfuyla bedene hayat veren, ariflerin kalbini nurlandıran, manalarına gelir. Esma ül Hüsnâ'dan dır.

المميت "El-Mumit": Aklı şehvetle, kalbi gafletle ve nefsi zilletin isti'lasıyla öldüren. Veya arifleri emirlerine muvafakat etmekle ihya eden, asileri muhalefet etmekle öldüren, hayvanatın hayatına medar olan canı veren, canı alıp öldüren Yüce Rabbimizdir.

الحى "El-Hayyu": Ezel ve ebed ölümsüz baki olan Hak Taala'nın ismi şerifidir. Kul, Hak yolunda şehitlik makam ve mertebesine ulaşabilmesi için uğraşmalı, çünkü şehid ölmez!

"Allah" ولا تقو لوالمن يقتل في سبيل الله اموات بل احياء ولكن لا تشعرون
yolunda öldürülenlere ölümler demeyin, hayır diridirler, fakat siz sezemezsiniz." (Bakara/154)

القيوم "El-Kayyum": Başkasını ayakta tutan, varlığı baki olan ve halkın işleri için başkasının yardımına muhtaç olmayan (الحى القيوم) dır.

"Herkesin bütün kazancını gözetim altına alan zat (Allah) hiç inkâr edilir mi? (Ra'd/33) Ebu Zer diyor ki: "Nefsin için başkasının yardımcı olmadığını, rızkın için başkasının hazinesi olmadığını ve amelini başka şahit bulmadığını bilmen, güven ve ümit olarak sana yeter."

الوجد "El-Vacid": Bu kelime Kur'an'da yoktur. Esma ül Hüsnâda geçer. Vecede: Zenginlik, gücünü murad ettiği şeyde tenfiz etmek. Vicdandan gelirse; ilim ve bir şeyi idrak etmek, zorlanmadan ve aciz kalmadan istediğini bulmak manasına gelir.

الماجد "El-Macid": Kur'an'da (mecid) kelimesi olarak geçer. **إنه حميد مجيد** "O övülmeye layık, lutfu çok olandır." (Hud/73) **Arşın sahibi, şanı yücedir"** (Buruc/15) Ayeti kerimesinde (mecid) kelimesi geçmiştir.

الواحد "El-Vahid": Zatına eşi ve benzeri olmayan tek ve bir demektir.

الأحد "El-Ahad": Terkip ve miktardan münezzeh, bölünme ve parçalanma, taaddüt ve iştirak kabul etmeyen, tek ve birdir.

Ahad ve Vahid, Rahman ve Rahim gibidir. Rahman'ı Allah kendisine özel yaptı onda ortak kabul etmedi, Rahimde müşterek tahsil (hasıl etmek) etti. El-Ahad da böyledir; müşterek kabul etmedi. Vahit, müşterektir. Bu sebepten dolayı (قل هو الله أحد) derken Ahad' da lam tarif yoktur. Böylece nimeti zatına tahsis edip "lam tarife" gerek kalmadan marife (özel) olmuştur. Allahu Alem.

"Es-Samed": Her ihtiyaç sahibinin muhtaç olduğu ve her ihtiyacı zorluk ve sıkıntı duymadan karşılama gücüne sahip olan, fakat kendisi hiçbir şeye muhtaç olmayan dolu demektir. Allah Celle ve Ala'nın ismidir.

"Göklerde ve yerde olanlar O'ndan dilenirler. O, her gün yeni bir tecellidedir." (ayet)

"El-Kadir vel Muktedir": Kadir, kudret sahibi fakat muktedir, daha aşırı mana içerir. Bu isimlerde, hakikatte Allah'a ait olup zatıyla kadir, var olanlara karşı muktedir demektir. Bundan başkası için böyle değildir. Bu sıfatla kul, ile لا حول ولا قوة إلا بالله العلي العظيم, 'إياك نعبد' ile kulluk, dilemelidir.

"Elmukaddim-El-muahhir": Bu kelime de Kur'an'da geçmiyor. İki birleştiği zaman manası, dilediğine rahmet kapısını açan, dilediğini geride bırakan denmiştir. Bazılarını inabe, takva, sıdk ile öne geçirir bazılarını marifette geri bırakır. Enbiya ve Evliya'yı öne geçirir, düşmanları geri bırakır. Kuran-ı Kerim'de,

ثم اورثنا الكتاب الذين اصطفينا من عبادنا فمنهم ظالم لنفسه ومنهم مقتصد ومنهم سابق بالخيرات باذن الله ذلك هو الفوز الكبير

"Sonra biz, o kitabı kullarımızdan süzüp seçtiklerimize miras kıldık. Onlardan nefislerine zulmeden var, orta giden yolu tutanda var, Allah'ın izniyle hayırlarda ileri geçenleri de, işte büyük lutuf budur." (Fatır/32)

Bu bağlamda Hasen El Basri diyor ki: "Zalimlerimiz dünyayı talep edenler, ortalarımız ahreti arayanlar ve önde gidenlerimiz Mevlayı arayanlarımızdır. (Nesefi Tefsiri) Böylece rabbimiz bu sıfatla bazılarını bazılarının önüne geçiriyor. Allah lutuf sahibidir.

"El-Evvelü vel Ahir": Başlangıçsız, kadim ve sonsuz ve ezeli demektir.

"Ez-Zahir Vel Batın": Birincisi, sıfatları ve sanatiyle apaçık varlığı ve birliği inkâr edilmez delildir. İnsan onları görünce hemen, ربنا ما خلقت هذا باطلا سبحانك فقنا عذاب النار **"Ey Rabbimiz! Sen bunu boşuna yaratmadın"** der.

İkincisi, dünya diyarında gözün yaratılışındaki görme mani'i (engel) sebebiyle kapalıdır.

"El-Vali": Bütün eşyaya malik, müteveli ve mutasarrıf demektir. (Yukarıda Veli geçti.)

"El-Müte'al": Noksan sıfatlardan münezzeh, hiç bir şeyin ulaşamayacağı yüce ve yüksek mertebe sahibi olması demektir.

"El-Berr": Devamlı iyilik yapan. Birr: İsteyene ih-sanda bulunmak. Barr: Kendisinden kötülük çıkmayan, demektir. Allahu Zülcelal vel Kemal bunların hapsine sahip olup kullarına karşı ihsanı daim, nimeti sonsuzdur. Peygamberimiz bir hadisi şerifinde şöyle buyurmuştur. عن ابن عمر عن النبي البر لا يلي والذلان لا ينسي والديان لا ينم كماند ين تدانوكما تزرع تحصد "Ömer'in oğlu Abdullah diyor ki: Ben Nebi A.s. dan duydum, dedi ki: "İyilik zayi olmaz, günah unutulmaz, hesabı soracak olan (Allah) uyumaz, nasıl değerlendirirsen öyle değersen ve ektiğin gibi biçersin"...

"De ki; Çalışın, çünkü yaptıklarınızı hem Allah görecektir, hem Rasulu, hem de müminler ve hepiniz mutlaka o açığı ve gizliyi bilen Allah ın huzuruna götürüleceksiniz. O zaman o, size neler yaptığınızı haber verecek" (Tevbe/105)

"Et Tevvab": Dönmek manasına gelir. **"O, çok tevbe edenleri bağışlayandır"** (İsra/25). Bazen de 'nun' ile gelir. وأنبؤوا إلى ربكم وأسلموا له **"Ümi-di kesmeyin de başınıza azap gelmeden önce tevbe ile Rabbinize yönelin ve ona halis Müslümanlık yapın!"** (Zümer /54) Ayetindeki "enibu" kelimesi gibi. Kula itlak olunursa isyandan dönüp Allah'a ibadet ve taata dönmesi; Allah'a itlak olunursa ku-

lun pişmanlığını kabul etmesi ve duaya cevap verme, özrü ğufran ile, inabeyi icabetle ve tevbeyi günahı af etmekle karşılması demektir denildi.

Kul da Allah'ın rahmetinden ümit kesmeden tevbesine ve ibadetine devam etmeli; insanların hatalarını görmeden ve kendisine yapılan hataları başa kakmadan geçinmeli.

“El-Müntekim”: Azametini bilip azabından korkulan; çünkü inkâr ve isyan edenlerin intikamını alacak, saymaya güç yetmeyecek nimetlerinden soracak. Eba Yezit diyor ki: Bazı geceler kalkıp ibadet etmek nefsime ağır gelmeye başlayınca bir sene doyuncaya kadar su içmedim.

“El-Afuvu”: Kulun yapmış olduğu hata ve nisanları sebebiyle, muaheze etmeyip rahmetiyle bağışlaması demek olan bu isim, Allah'ın güzel sıfatıdır.

Mümin de kendisine zülmeden afetmeli, kötülöklere karşı iyilik eden er kişi olmalı. **“Affetsinler, kusurlarına aldırmasınlar. Allah'ın sizi affetmesini istemez misiniz?”** (Nur /22). Bunu yapmakta Allah daha evladır. O, Erhamur-rahimindir.

“Er-Rauf”: Allah'ın rahmetinin sonsuz olması, tevbe eden günahkârı affetmesi, evliyai koruması demektir. Mümin de müsamahakâr olmalıdır.

“El-Malik-El-Mülk”: Mülkünde dilediği şekilde icra ve infaz eder. Mülkündeki irade ve meşietinde müra-kip ve muakibi yoktur.

“Zül-Celali Vel-ikram”: Şeref ve ke-ramet tam ve kâmil manada Allah Taala'ya aittir. Ondan sadır olmayan hiçbir şey yoktur. “Celal” zatında olan sıfattır. “Kerem” yaratılanlara faydadır, Vaf-ı izafidir. Kul, insanlara karşı kerem, lütuf ve tazimde bulunmalıdır.

“El-Muksit”: Kist: Adil olma, hükmü adaletle yürütme; “Eksat” dan gelirse kısmet, nasip manasında olur denmiştir. Allah hükmünde adildir ve kullarından adil olanı sever.

“Allah adaletle davrananları sever.” (Hu-curat /9) **“Allah adaletle davrananları sever.”** (Hu-curat /9)

“El-Cami”: Toplamak, birleştirmek manasıdır.

Allah Taala ruh ile ceset ayrıldıktan sonra onları birleştirir, kıya-mette mahlukatın eczasını birleştirir. Haklı ve haksızı, zalim ile mazlumu ayırıp ceza ve intikam almaları için Arasatda birleştirir; sonra da dilediğini cennete, dilediğini cehenneme gönderir.

“İşte bu ayırt etme günüdür; sizi ve öncekileri topladık” (Mürselat/ 38)

“Şüphesiz ki Allah, İنا لله جامع الما فقين و لكا فرين فى جهنم جميعا” (Nisa / 140)

“El- Ğaniyyü El-Müĝni”: Vücudu vacip fakat varlığı için başka bir şeye muhtaç olmayan; her şey kendisi-ne muhtaç olan Zati Kibriya Hazretleri demektir. “Allah zengindir siz muhtaçsınız” (Muhammed /38)

“El-Mani”: Kur'an-ı Kerim'de geçmiyor. Var-lıklar arasında korunmaya layık olanları çeşitli sebeplerle korur. Peygamberimiz Aleyhisselam bir duasında: “Allah'ım, senin ya-yıp serdiğini kimse tutamaz, tuttuğunu kimse seremez, şaşırttığını kimse doğru yola erdiremez, hidayet verdiğini kimse şaşırtamaz, mahrum ettiğine kimse veremez, verdiğini kimse alamaz, uzak tuttuğunu kimse yaklaştıramaz, yaklaştırdığını kimse uzaklaştıra-maz; verdiğinin şerrinden vermediğinin şerrinden sana sığınırım” niyazında bulundu.

“Ed-dar -Ennafi”: Ebedi düşmanlıkları sebebiyle kâfirler için zararı, Tevfik ve ihsanı gereği iyiliği düşü-nen ve işleyen kimseler için de hayrı yarattı. Kur'an-ı Kerim'de, **“Allah kulları adına küfre razı olmaz”** (Tenzil /7) buyurmaktadır. “Hayır da şer de onun iradesi ile olur. Fakat şerre kesin razı değildir” (Amali) Dar ve nafi isimlerinin bir arada gelmiş olması Cenab-ı Hak'ın kemali kudretine delalettir. Mümin, herhalde muhabbetle faydalı olmaya gayret eder; kâfirlere karşı Allah adına cesaretle cihat eder.

“En-nur”: Gizli olan bir şeyi açıklama, aydınlatma ve yoktan var etme manaları verilmiştir. Göklerin ve yerin nuru olan Allah, güneş ve diğer yıldızlarla kâinatı aydınlattı. Mümin-lerin kalbini imanla, abitlerin kalbini ilim ve irfanla aydınlattı; ârifleri hakikat ile ihya etti. **“و من لم يجعل الله له نور افما له نور”**

lah kime bir nur aydınlık vermediyse, artık onun için aydınlık yoktur.” (Nur40)

“El-hadi”: الھادی Yol gösteren, doğruya ileten ve bağışlayan demektir. Allah, müminlerin kalbine itaati, günahkârların kalbine tevbe ve âriflerin kalbine hidayeti verdi.

“Allah her kimi saptırırsa artık onu yola getirecek kimse yoktur.” (Ra’d /34)

“El- Bedi”: البدیع Zatında misli, sıfatında dengi olmayan; sanatın acaibini, hikmetin garaibini önceden yok iken sonradan yaratıp ortaya koyan Cenabı Hakk’ın sıfatı ve güzel ismidir. **“İşte bu Allah’ın yaratığıdır. Haydi, gösterin bana ondan başkaları ne yaratmıştır.”** (Lokman /11)

“El-Baki”: الباقي Fena (yok) kabul etmeyen varlığı daim olan ve hiçbir zaman yok olmayacak “Hayyül Kayyum” olan Allah’ın ismi şerifidir. **“O’ndan başka ilah yoktur. O’nun zatından başka her şey helak olacaktır.”** (Kasas /88) Mümin ebedi kalması için şehadete koşmalıdır. **“Sakın Allah yolunda öldürülenleri ölmüşler sanmayın! Aksine onlar hep hayattadırlar. Rablerinin katında rızıklandırılırlar.”** (Ali İmran /169)

El- Varis: الوارث Her şeyin yok olup Allah Taala’nın kalmasından sonra tekrar dönüp mülküne sahip olması demektir. Mümin de o gün cennete varis olması için gayret gösterip “ameli salih” ile sermaye hazırlamalıdır. **“(Onlar) namazlarına devam ederler. İşte asıl bunlar, Firdevs cennetine mirasçı olacaklar ve orada ebedi kalacaklardır.”** (Müminun /9-11)

Ar-Reşit: الرشید Halkın maslahatı için hidayeti gösteren Allah’ın ismidir. “Rüş” doğru yön demek ve tuğyanın zıddıdır. O, dilediğini mutluluğa götürür, dilediğini şekavete sürükler, bedbaht eder. O’nun tedbirinde (haşa) unutmaz, takdirinde oyun ve eğlence yoktur. Mümin, din ve dünya işlerinde tedbiri elden bırakmadan halk için faydalı olacak şeylerde önder olmalıdır.

“As-Sabur”: الصبور Kur’an-ı Kerim’de geçmiyor, fakat

Esma ül Hüsna cümlesindendir. Kelime manası itibariyle nefsi tutmak, sıkıntı ve lüzumsuz şeylerden sakınmak demektir.

Yüce Allah’ın sıfatı olarak manası: İsyan edip günah kazananların cezasını acele etmeden vaad ettiği ceza gününe bırakması, vefa göstereni nimetle, cefa edeni ceza ile karşılaması, yönünü çevirene rahmet, arkasını dönen kimselere gadap, tevbe edenlere ğufran nazarı ile bakması demektir.

Sabır dört türlüdür:

1-Allah’a karşı yapılacak taat ve ibadetlerde sabretmek.

2-Allah’ın yasaklamış olduğu şeylerden sakınmak için sabır. Bu ikisi istikametın temelidir.

3-Dünya nimetlerinde ihtiyaçtan fazlasına dalmadan, hayatı israf etmeden faziletle yaşamak. Bu da zühtün esasıdır.

4-Dünyada başa gelen musibetlere karşı sabretmek. Bu konuda bütün peygamberlerden örnekler vardır; kıssalarını okuduğumuz zaman görüyoruz.

“Gerçekten biz O’nu (Eyyubu) sabırlı bulduk; ne güzel kul. Hakikaten O bir evvabdı. (Daima Allah’a yönelendi.)” (Sad / 44)

“Sabret, çünkü Allah sabredenlerin mükâfatını ziyan etmez” (Hud /115) **“Sen sabret! Zira Allah’ın vadi haktır. Bu hususta kesin iman etmemiş olanlar sakın seni gevşekliliğe sevk etmesin.”** (Rum / 60)

“O fa sabrın وعد الله حق واستغفر لذنبك وسبح بحمد ربك بالعشي وإلبار halde sabret, Allah’ın vâdi haktır; günahının bağışlanmasını dile ve akşam sabah hamd ile Rabbini tesbih et.” (Mümin /55)

MELEKLERE İMAN

Bu konu imanın esaslarından bir rükündür. Bir kimse meleklerin varlıkları, sıfatları ve görevleri hakkında şüphe ve inkârda bulunursa İslam inancının bir rükûnünü inkâr etmiş olur, küfre düşer. Na’uzu billah. İman parça kabul etmeyen bir bütündür.

Melekler nurdan yaratılmış gözle görülmeyen varlıklar âlemidir. Hakikatını Allah’tan başkası bilmez.

Müslim’in rivayet ettiği bir Hadis-i Şerif’te Peygamberimiz Aleyhisselam

خلفت الملائكة من نورو خلق الجن من ما رج من نار

“Melekler nurdan, cinler de ateşin özünden yaratılmıştır” buyurdular. Meleklerin, sayıları değişik kanatları vardır. Fatır Suresi’nin birinci ayetinde

جاءل الملائكة رسلاولى اجنحة مئتا وثلاث ورباع

“Hamd gökleri ve yeri yaratan, melekleri ikiye, üçer, dörder kanatlı elçiler yapan Allah’a mahsustur” buyrulmaktadır.

Melekler, çok büyük güce sahip olup derhal yerin altını üstüne çevirebilirler; bazen insan şeklinde görülebilir. Hz. Meryem’e beşer suretinde geldiğini Kur’an-ı Kerim bildiriyor.

“O, düzgün bir insan şeklinde göründü” (Meryem /17)

Bazı zaman Peygamberimize de insan şeklinde gelmiştir. Lut Aleyhisselam’ın kavmini cezalandırmak için melekler geldiklerinde Lut ve İbrahim Aleyhisselam’a insan şeklinde görünmüşlerdir.

Melekler Allah’a asla isyan etmezler, O’nun emrine muhalefet etmezler Kur’an-ı Kerimde:

“Allah kendilerine ne emrettiyse O’na isyan etmezler ve emrolundukları her şeyi yaparlar.” (Tahrir /6)

يسبحون الليل والنهار لا يفترون Melekler Allah’ı tesbih etmekten usanmazlar. **“Gece gündüz kesintisiz tesbih ederler hiç usanmazlar”** (Enbiya /20) يخافون ربهم من فوقهم ويفعلون ما يؤمرون **“Onlar üstlerinde bulunan Rablerinden korkarlar ve emrolundukları şeyleri yaparlar.”** (Nahl /50)

MELEKLERLE İNSANLARIN FARKI

1-Melekler nurdan yaratıldı.

2-Meleklerde dişi, erkek gibi sıfatlar olmaz; yeme, içme, uyuma gibi beşerî sıfatları yoktur.

3-Meleklerin üstün kuvvetleri vardır ve düzgün şekilde insan suretine girebilirler.

4-Melekler daima usanmadan ibadetle, zikir ve tesbihle uğraşırlar, isyana isti’datları yoktur; insan ise nefsiyle şehveti arasındaki fırtınada bocalayıp durur. Eğer, galip gelebilirse melekten

daha üstün dereceye yükselir. Nefsine ve şehvetine yenilip şer galip gelirse inhizama uğrar hayvandan aşağı dereceye düşer. Allah, Kur’an-ı Kerim’de: “Biz insanı en güzel biçimde (uyumlu) yarattık. Sonra da müstehak olunca aşağıların en aşağısına indirdik” buyurdu. (Tin /4-5)

MELEKLERLE CİNLERİN FARKI

Melekler gayb Âleminden olunca elbette cinlerden farkı vardır. Bu farklar,

1-Melekler nurdan, cinler ateşten yaratıldı.

2-Melekler Allah’ın itaatine bağlı, emirlerini yerine getirmek, tesbih ve hamdetmekle meşguldür. Cinlerin ise insanlarda olduğu gibi mü’min-kâfir sınıfları, Allah’ın emrine uyanları ve isyan edenleri vardır. Cin Suresi Ayet 11’de **“Bizim aramızda iyiler de vardır, bundan aşağıda bulunanlar da vardır, türlü türlü yollarda olanlarımız vardır.”**

3- Melekler tamamen hayır, salah ve felah yolunu temsil ederler. İnsanları Allah’ın emrine ve rızasına yönlendirirler; onlara hayır dua ve istiğfarda bulunurlar. Fakat cin kâfirleri, insanı inatla şer ve şehvetle süslemek suretiyle fesat tarafına çekerek günah ve isyana sürüklemeye çalışırlar.

MELEKLERİN GÖREVLERİ

Cebrail As. Allah ile Peygamberleri arasında elçilik yapar; vahyi tebliğ eder.

“Şüphesiz Kur’an, Âlemlerin Rabbi tarafından indirilmiştir. O’nu, apaçık arap diliyle, uyarılardan olası diye Cebrail senin kalbine indirmiştir.” (Şu’ara /192)

İsrafil AS. bütün canlıların ölmesi için bir defa ve dirilmesi için de ikinci defa Şûr’a üfürmekle görevlidir. Kur’an-ı Kerim (Zümer Suresi ayet 68) de

ونفخ في الصور فصعق من في السماوات ومن في الأرض ثم نفخ فيه أخرى “Şûr’a üfürülecek, yerde ve göklerde ne varsa Allah’ın dilediğinden başka hepsi ölecek. Sonra ona bir defa daha üfürülecek, bu sefer hepsi ayağa kalkıp baka kalacaklar.” buyuruyor.

Azrail AS. Ruhları alır nefisleri öldürür. Ölüm meleğidir ve yardımcıları vardır. Bir Ayet-i Kerime’de: “Nihayet sizden birine ölüm gelince elçilerimiz (görevli meleklerimiz) onun canını alırlar. Onlar görevlerinde kusur etmezler” buyuruyor. (En’am /61) Başka bir ayette: (En’am /6)

“De ki: Sizin canınızı alma-
ya vekil kılınan ölüm meleği canınızı alacak; sonra Rabbinize döndürüleceksiniz” (Secde /11)

Bir müminin ölümü anında melek kendisine gelip cennetle müjdeleyecek. Diğer bazı melekler hakkında Kur’an-ı Kerim “Şüphesiz Rabbimiz Allah’tır deyip de ondan sonra da doğru yolda sebat edenlere gelince, onların üzerine Peyderpey melekler iner ve onlara: Korkmayın, üzülmeyin sizlere vaad edilen cennetle sevinin derler!” (Fussilet /30)

Kafir ölürken canlarını şiddetle acımasız, paslı demiri yünden çeker gibi söküp çıkaran melekler hakkında Kur’an-ı Kerim: “O zalimler ölüm dalgaları içinde, meleklerde ellerini uzatmış: Haydi çıkarın (kurtarın) canlarınızı! Bu gün, Allah’a karşı gerçek olmayan söylemlerinizden ve O’nun ayetlerine karşı büyüklük taslamanızdan ötürü alçaklık azabı ile cezalandırılacağınız gündür, derken onların halini bir görsen!” (Enam /93)

Müminlerin ruhunu yedinci kat göğe kadar çıkaracaklar, kâfirlerin ruhunu, onlara gök kapıları kapalı olduğundan birinci kat gökten kabrine kadar atacak olan melekler uzun bir hadiste bildirilmiştir. (Muhtasar İbni kesir, A’raf ve İbrahim Sureleri) Ruhlar kabirde cesetle birleştikten sonra azap edecek veya nimet verecek melekler de vardır.

Cennet ehlinin sancakları ve cennet nimetleriyle cennetin kapılarında bekleyen melekler hakkında Kur’an-ı Kerim: “Müminler oraya geldiklerinde kapılar açılacak ve cennetin bekçileri: Selam sizlere! Siz temiz kişilerdiniz. Artık temelli kalmak üzere girin cennete diyeceklerdir.” (Zümer /73) Cehennem ehline azap vermek için cehennem kapısında bekleyen melekleri şu ayet bildiriyor.

“Ey iman edenler! Kendinizi ve çocuklarınızı

cehennem ateşinden koruyun; onun yakıtı, insanlar ve taşlar olacaktır; bu ateşin başında Allah’ın kendilerine verdiği emre karşı gelmeyen, emrolunduklarını yerine getiren pek güçlü ve pek sert melekler bulunur.” (Tahrim /6)

Kiramen Kâtibin: Daima insanlarla beraber olup onların sicillerini yazarlar ve o sicildeki delillerle kıyamet günü mahkeme olurlar. Her müslümanın daima unutmaması gereken bir şey vardır ki, o da yalnız bu melekler değil cinayetin işlendiği yerde bulunan canlı varlıklarda çektikleri sıkıntı sebebiyle davacı olurlar.

“Değerli, dürüst katipler, ne yaparsanız bilirler” (İnfitar /11-12)

“Hatırla ki, insanın sağında ve solunda oturmuş iki melek, onun ne yaptığını kaydetmektedir.

“İnsan hiç bir şey söyleyemez ki, onun yanındaki gözetleyici, söylediklerini yazmış olmasın.” (Kaf /17-18)

Kul ayaktayken, yürürken, uyurken ve uyanıkken her halinde kendisini koruyan melekler vardır. Bunlara da “muakkibat” denir. “İnsanın lehine ve aleyhine işlediği her şeyi Allah bilir.” (İnşaa /1) “Hiç kimse yoktur ki, üzerinde bir gözetici olmasın.” (Tarık /4)

Müminler için daima dua ve istiğfarda bulunan, melekler vardır. Mümin (Gafir) suresi 7-8. ayetleri bunu şöyle ifade eder: “Arşı taşıyanlarla onun çevresinde bulunan melekler Rable-rini hamd ile tesbih ederler. Ona inanır, iman edenler için de bağışlanma dileğinde bulunurlar. Ey Rabbimiz! Sen rahmet ve ilminle her şey; kuşatmışsındır. Tevbe edip senin yoluna uyanları bağışla, onları cehennem azabından kurtul!” (Derler). Ey Rabbimiz! Onlar ve onların atalarından, eşlerinden ve soylarından iyi hal ve davranışta bulunanları, kendilerine vaad ettiğin Adn cennetine koy, şüphesiz sen çok güçlüsün, hikmet sahibisin.” (Mümin /8-9)

Peygamberimiz A.S. uzunca hadislerinde: “Bir topluluk Allah’ın evlerinden bir evde toplanıp, onun kitabını okur veya ara-

larında dersini yaparlarsa, melekler onların üzerine iner, sekineti indirir ve rahmetiyle onları kuşatır. Melekler onları korur”.

Meleklerle imanın insan üzerinde birçok faydaları vardır. Örneğin; çok büyük hız ve güce sahip olup değişik sayıda kanatlara sahip olan bu muazzam varlıklar, Allah’ın varlığını ve kudretini hatırlatır. Dua ve istiğfarıyla daima yanımızda olmakla gönüllerimizi yatıştırır, mütmün oluruz. Gece gündüz Allah ı tesbih etmeleri, isyan ve usanma olmadan ibadette bulunmaları mümine manevi bir destek olursan sürekli olarak kendisini gözetleyen, dinleyen ve hakkında bir sicil hazırlamakta olduğunu bildiği birinin yanında gizli ve açık günahlardan sakınır. Bir gün mutlaka ölüm meleğinin gelip canını alacağını ve arkasından kabirde soru sorulup ceza göreceğine iman eden kabir ve ahiret hazırlığını yapar.

CİNLER ALEMİ

Cin: Lugatta gözle görülmeyen varlıklar demektir. Dinde; ateşten yaratılmış gözle görülmeyen latif varlıklardır. İnsan ve hayvan şekillerine girebilen, cinsi ilişkileri olduğu için çoğalabilen, yiyip içen ve sonunda ölen varlıklardır. Bunların varlığına iman etmek farzdır. İnkâr eden Kur’an-ı inkâr etmiş olacağından küfre düşer. Zira Kur’an-ı Kerim’de çok defa zikredilmektedir. **“Cinleride öz bir alevden yaratmıştır”(Rahman/15)**

İNSANLA CİN ARASINDAKİ FARK

Cinler’de melekler gibi bilinmeyen bir âlemdir, meleklerle cinler arasındaki farkı biraz anlattık. Şimdi de insanla cin arasındaki farklara bakalım. Bunlar:

1- İnsan topraktan, cin ise ateşten yaratılmıştır.

“İnsanı ateşte pişmiş gibi bir çamur kurusundan yarattı.”(Rahman/14)

2- Cinler, insanlardan önce yaratıldı.

“Cinleri ise daha önce zehirleyici şiddetli ateşten yaratılmıştı.”(Hicr /27)

3 - Cinler insanları görebilirler ve müşahade edebilirler.

Fakat insanlar onları göremezler. **انه يراكم هو وقبيله من حيث لا ترونهم**

“O ve yandaşları sizleri, sizi kendilerini göremeyeceğiniz yönden görürler.” (Araf/27)

4- Cinler insan ve hayvan gibi muhtelif şekillere girme karakterine sahiptirler. İnsanlarda bu kudret yoktur.

5- Cinler insanların güç ve takat yetiremeyeceği olağan üstü büyük işler yaparlar. Kur’an-ı Kerim’de Cenab-ı Hak, cinlerin Süleyman A.S.’a yaptıkları hizmetleri haber verir.

“Rabbinin izniyle cinlerden bir kısmı onun emrinde çalışırdı. Cinler ona kalelerden, heykellerden, havuz gibi büyük leğenlerden ve sabit kazanlardan her ne isterse yaparlardı.” (Ahzab/13)

Ayrıca denizlere dalarlar ve çok uzaklarda olan şeyleri celp etme gibi insan gücünün yetmediği şeyler yaparlardı.

İNSANLARLA CİNLER ARASINDAKİ MÜŞTEREK VASIFLAR

Cinlerle insanlar arasında benzer vasıflar vardır. Bunları da hatırlayalım.

1- Cinler de, insanlarda olduğu gibi yeme-içme, erkek-dişi cinsleri olması sebebiyle evlenme, çoğalma özellikleri vardır.

2- Onlarında insanlar gibi ilahi dinde sorumlulukları vardır ve şer’i emir ve yasalar tevcih edilmiştir. Delil olarak Kur’an-ı Kerim’de insanlarla birlikte çok kere muhatap olurlur.

فياي آلاءيكما تكذبان

“(İkiniz - yani ins ve cin) Rabbinizin hangi nimetini yalanlayabilirsiniz.” (Rahman Suresi’nde 33 defa geçer.)

Kıyamet günü cin ve insanlardan kâfir olanlara söylenecek sözler Kur’an-ı Kerim’de haber veriliyor ve şöyle diyor:

يا معشرا الجن والانس الم يا تكمل منكم يقصون عليكم آياتي

“Ey cin ve insan topluluğu! İçinizden, size ayetlerimi anlatan ve bu gününüzün gelip çatacağını haber veren peygamberler gelmedi mi? (denilecek) Onlar’da: Biz kendi aleyhimizde şahitlik ederiz diye cevap vereceklerdir. Dünya hayatı onları aldattı da, kendilerinin kâfir olduklarına şahitlik ettiler.” (En’am/130)

3- Mucizeleri yenmede ve yer-gök sınırlarını aşmakta aciz

olmaları hususunda müşterektirler. İsrâ suresinin 88. Ayetinde Cenab-ı Hakk: **“De ki: İnsanlar ve cinler, birbirine yardımcı olarak bu Kuranın bir benzerini ortaya koymak üzere bir araya gelseler, and olsun ki, yine de bir benzerini ortaya koyamazlar.”** ve Rahman suresi 33. ayette de:

يا معشر الجن والإنس ان استطعتم ان تنفذوا من اقطار السماوات والأرض فانفذوا
“Ey Cin ve insan toplulukları! Göklerin ve yerin çevresini aşip geçmeye gücünüz yetiyorsa haydi geçin! Amma Allah’ın verdiği büyük bir güç olmadan geçemezsiniz.” buyuruyor. Çünkü hangi yöne dönseniz Allah’ın mülkündesiniz.

4- Cinlerinde insanlarda olduğu gibi mümin, kâfir, Salih ve fâcir sınıfları vardır. **“İçimizden salih olanlar var, olmayanlar da vardır. Biz türlü türlü yollara ayrılmışız.”** (Cin/11)
وانامنا المسلمون و منا القاسطون
“İçimizde kendini Allah’a teslim edenler de, O’na eş koşanlarda var, Hak yoldan olanlar da var.” (Cin/14)

5- Kıyamet ve haşr gününde amelleri üzerine hesaba çekilecekler, insanlar gibi mümin cinler cennete, kâfirleri cehenneme gideceklerdir. Allah, onların da yapmış oldukları iyiliğin sevabını eksiltmez ve yaptıkları kötülüklerin cezasını arttırmaz, Kur’an-ı Mübin Cinler hakkında Cin Suresi 13. ayette; **“O’na iman ettik, kim Rabbine inanırsa o, ecrinin eksiltileceğinden veya bir haksızlığa uğrayacağından korkmaz.”**

“Fakat ولكن حق القول مني لأملأن جهنم من الجنة والناس أجمعين benden şu söz gerçekleşecektir. Muhakkak cehennemi insanlardan ve cinlerden bir grupla tamamen dolduracağım.” (Secde/13)

CİNLER GAYBI BİLMEZLER

Cinler de insanlar gibidir. Allah’ın ilminde gizlediği gaybden bir şey bilmezler. Bazı insanlar, cinlerin gaybı bildiklerine, hırsızlık ve bazı cinayetleri ittila ettikleri gibi bu itikada sahiptirler. Bu batıl inancın, yalan ve fesattan ibaret olduğunu Cenab-ı Hakk Kur’an-ı Kerim’de, Süleyman A.S. in vefatı haberinde bildirmektedir. فلما خربت بينت الجن ان لو كانوا يعلمون الغيب ما لبثوا في العذاب المهين
“Süleyman’ın ölümüne hükmettiğimiz zaman, onun ölümünü,

ancak değneğini yiyen bir ağaç kurdu sezdirdi. Süleyman yere yıkılınca anlaşıldı ki, cinler gaybı bilselerdi, o küçük düşürücü azap içinde kalmazlardı.” (Sebe’/14)

وانا لا ندري اشرارد بمن في الارض ام اراهم ربهم رشد
“Biz bilmiyoruz, yeryüzünde olanlara bir kötülük mü murad edildi yoksa Rableri onlara bir iyilik mi dilemiştir.” (Cin/10)

Burada bilmiyoruz demiş olmaları gaibden bir şey bilmediklerinin apaçık delilidir. Bu sebepten dolayı (عراف) “Kahin” dedikleri gelecekte haber verdiğini iddia eden kimselerle, yalancılara uymamak gerek. Bu bizim imanımızın gereğidir. Peygamber AS.; **“Her kim Arraf’a giderde geleceği hakkında bir şey sorarsa kırk gün namazı kabul olmaz.”**(Müslim, Kitabus-selam) Ricali sahih kabul edilen İbni Mesud’un rivayet ettiği bir hadisi şerifte: من اتى عرافا او ساحرا او كاهانا فسا له فصدقه بما يقول فقد كفر بما أنزل على محمد
“Her kim ki, Arraf’a, sihir (sihirbaz) veya kâhine gider de ondan sorar, söylediğine inanırsa, Muhammed’de indirileni inkâr etmiştir.” Bu hadis, bu tür deccallere gidip onlara inanan kimseler için korkutucu tehdittir. Allah’a sığınırız! Yalnız O’na!

ŞEYTANLAR ÂLEMİ

Cinlerin ayrı yollarda ve ayrı görüşlerde olduklarını, inanan-inanmayan sınıfları olduğunu gördük. İnanan sınıfa Müslüman cinler, inanmayan kısmına da kâfir cinler denir.

Şeytan Ş-T-N den alınmış, kovulmuş ve uzaklaştırılmış demektir. Gururlu, kibirli, inatçı, olan ister cin olsun ister insan, Allah’ın Rahmetinden kovulmuş kimse şeytandır. Ama esasen Allah’ın itaatından ve emrinden uzaklaşmış olan kâfir cin tayfasına şeytan denir. İblis Kur’an-ı Kerim’de ifade edildiği gibi ilk kâfir olan cindir. Kur’an-ı Kerim’de melekler: **“Âdeme secde edin demiştik. İblis’ten başka hepsi secde ettiler. O, cinlerden idi. Rabbinin buyruğu dışına çıktı. Şimdi siz beni bırakıp onu ve soyunu mu dost ediniyorsunuz? Halbuki onlar size düşmandır. Kendilerine zulm edenler için bu ne kötü bir tercihtir.”** O meleklerden değildir. Çünkü:

1- Ateşten yaratılmıştır. Cenab-ı Hakk Kur’an-ı Kerim’de bunu haber veriyor: **“Ben اناخيرمنه خلقتى من نا روخلقته من طين**

ondan daha hayırlıyım, çünkü beni ateşten, onu ise çamurdan yarattın”dedi.Bu konuda Müslim’in hadisi geçti.

2- İblis’in zürriyeti var. و ذريته أولياً وهم لكم عدو
“Şimdi siz beni bırakıp onu ve soyunu mu dost ediniyorsunuz? Onlar sizin en büyük düşmanınız.” (Kehf/50) Ama meleklerin zürriyeti yok çünkü onlarda erkeklik dişilik vasfı ve şehvet hissi yoktur.

3- İblis, Allah’ın Adem A.S.’a secde etmesi emrine muhalefet etti. Melekler ise Aleyhimusselam Allaha muhalefet ve isyandan masundurlar.

İNSANIN KARŞISINDA ŞEYTANIN YERİ

إن الشيطان للإنسان عدو مبين
Şeytan insanın düşmanıdır. ومبين
“Şeytan insanın apaçık bir düşmanıdır” (Yusuf/5) Şu halde şeytan insanı düşman yerine koyup hilesinden ve şerrinden sakınmalıdır. إن الشيطان لكم عدو فاتخذوه عدوا
“Çünkü şeytan, sizin düşmanınızdır. Siz de onu düşman bilin. O kendi taraftarlarını ateş ehlinde olmaya çağırır.” (Fatır/6). Şeytanın insana saldırı silahları şunlardır:

1- Küfrü, tuğyanı ve fesadı süsler. İnsanı doğru yoldan şaşırtmak için bütün gücünü kullanır. Gücü yeterse küfre çeker.
فزين لهم الشيطان الأعمال فهو وليهم
“Şeytan yaptıklarını ona hep güzel ve cazip gösterdi. O, bugünde onların dostudur. Onlara elem verici bir azap verir.” (Nahl/63) Onun en önemli prensibi kendisine tabi olanların gözüne çirkin ve kötü olan şeyleri güzel ve iyi olarak göstermesidir. وزين لهم الشيطان ما كانوا يعملون
“Hiç olmazsa, kendilerine böyle bir azabımız geldiği vakit bari yalvarsalardı! Fakat kalpleri iyice katılaşmış ve şeytan da onlara yaptıkları şeyleri süslü göstermiştir.” (En’am/43)

2- İnsan fakirlikten korkutmak, fuhşu emretmek.
الشيطان يعدكم الفقر ويأمركم بالفحشاء
“Şeytan sizi fakirlikle korkutur ve size çirkin şeyler yapmayı emreder. Allah ise kendi katından bağışlama ve bolluk vaad eder. Allah’ın lutfu boldur, o her şeyi bilendir.” (Bakara/268)

Bunun yolu fuhşu yaymak elbisesinden tamamen soymak veya kısaltarak açmaktır. Şeytanlığın ilk kanunu ve şaşırtmaya

başlaması insanı soyundurmakla başlar.

يأبى آدم لا يقتنكم الشيطان كما أخرج أبو يكمن الجنة ينزع عنهما لباسهما ليريهما سونا تهما
“Ey Adem oğulları, şeytan, ana babanızı avret yerlerini kendilerine göstermek için elbiselerini soyarak cennetten çıkardığı gibi sakın sizde bir belaya düşürmesin! Çünkü o ve kabilesi sizin onları göremeyeceğiniz yerden sizi görürler. Kuşkusuz biz şeytanları inanmayanların dostu yaptık.” (Araf/27)

3- Şeytanın üçüncü önemli planı, insanlar arasına düşmanlık atmak ve birbirlerini çekiştirip Alah’ın yolundan uzaklaştırmaktır.

أما يريد الشيطان أن يقع بينكم العداوة والبغضاء في الخمر والميسر يصدكم عن ذكر الله
“Şeytan, şarap ve kumarla ancak aranızda içerleme ve düşmanlık sokmak, sizi Allah’ı anmaktan ve namaz kılmaktan alı koymak ister. Artık siz bunlara son veriyor musunuz?” (Maide/91)

4- Şeytanın en tehlikeli hilesi vesvesedir. Kötü zan ve batıl şeyleri insanın kalbine sokup vesvese verir. Bunun için rabbimiz, وقل رب اعوذ بك من همزات الشياطين واعوذ بك رب ان يحضروني
“De ki, şeytanların kışkırtmalarından sana sığınırım. Rabbim! Yanımda bulunmalarından da sana sığınırım.” (Müminun/97-98) buyurmuştur. Bu konuda, şayanı, Allah’ın hikmeti ve lütfu olarak Kur’an’ın son suresi hatta son ayeti (من الجنة والناس) “Cinlerden ve insanlardan” ile bitiyor ki, müminler devamlı hatırlamak suretiyle Allah’a sığınsınlar diye. Şeytanın bela ve musibetinden korunmanın yolu Allah’a sığınmak, onu çok zikretmektir. Bakara, ihlas ve kul euzları sürekli okumak, emir ve yasaklara uymakla mümkün olur.

أما ينزغك من الشيطان نزغ فاستعذ بالله
Cenab-ı Hakk Kur’an-ı Kerim’de
“Eğer şeytandan sana bir vesvese gelirse hemen Allah’a sığın. Çünkü O, her şeyi işitendir, bilendir.” (Araf/200-Secde/36)

KİTAPLARA İMAN

اربعة من كتب تفصيلها تورا موسى بالهدى نزيلها

زبور داود وانجيل على عيسى وفرقان على خيرا لوري

Kitaplardan dört tanesi açık ve geniş olarak, Tevrat-Musa’ya hidayetle inmiş, Zebur-Davud’a, İncil-İsa A.S. üzerine ve Fur-

kan da yaratılanların en hayırlısı Hz. Muhammed A.S.'a gönderilmiştir.

“Kitaplar, insanları Allah’ın varlığına birliğine inanıp ona kulluk etmelerini, ahirete inanarak hesap vereceklerini bilmeleri için peygamberlere indirilmiş ilahi kitaplardır ki, bunlara iman etmek farzdır, imanın şartıdır. Kur’an-ı Kerim bu kitaplardan bize haber verir. Mesela: “Yoksa Musa’nın ve vazifesini hakkıyla yerine getiren İbrahim’in sahifelerinde yazılı olanlar kendisine haber verilmedi mi?” (Necm/36-37)

ان هذا لفي الصحف الاولى صحف ابراهيم وموسى “Şüphesiz bu hükümler ilk sahifelerde, İbrahim ve Musa’nın sahifelerinde de mevcuttu.” (A’la/17-18)

إنا انزلنا التوراة فيها هدى ونور “Tevrat’ı biz indirdik, onda hidayet ve nur vardır.” (Maide/44) Bu Ayet-i Kerime Musa A.S.’a gelen Tevrat’ı haber verdi. Biz bunun aslına inanıyoruz.

وآتينا داود زبوراً “Biz Davud’a Zebur’u verdik.” (Nisa/163)

Bu ayette Zebur’un Allah tarafından Davud A.S.’a gönderildiğini bildiriyor.

وآتينا ه الإنجيل فيه هدى ونور “O’na İncil’i verdik onda da hidayet ve nur vardı.” (Nisa/46) Bu ilahi kitapların en büyüğü ve son Peygamber Hz. Muhammed’e indirilen son ilahi ve semavi kitaptır. انا انزلنا عليك الكتاب تنزيلاً “Kur’an-ı parça parça indiren şüphesiz biziz.” (İnsan-Dehr/23)

Bu kitaplar, Allah Azze ve Celle’nin keliması olarak peygamberlere indirdiği kitaplardır. Fakat bizim isimlerini bilmediğimiz başka kitaplar da vardır ki bunların hepsi haktır, gerçektir. Çünkü Allah’tan geldiler. Bunlardan, 10 sahife Adem A.S. a, 10 sahife İbrahim A.S. a, 50 sahife Şit A.S. a, 30 sahife İdris A.S.’a (100 olarak bilinir). Tevrat’dan önce Musa A.S. a çok enteresan öğütler bulunan 10 sahife geldiği rivayet edilir. (Safvet-Tefasir, Muhammed Sabuni A’la suresi) Bütün bunlara inanmak imanın esasıdır. Çünkü Kur’an-ı Kerim’de şöyle buyuruyor.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَى رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ “Ey iman edenler! Allah’a, peygamberine, peygamberine indirdiği kitaba ve daha önce indirmiş olduğu kitaplara iman ediniz.” Bu kitapların bazısına inanıp bazısını inkâr edenin imanı

kabul olmaz. Allah Bakara suresinde şöyle buyurdu.

اَفْتَوْا مَنْ يَبْعُضُ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بَبَعْضِهَا “Yoksa siz kitabın bir kısmına inanıp bir kısmını inkâr mı ediyorsunuz? Sizden böyle yapanların cezası dünya hayatında rüsvaylıktan başka bir şey değildir. Kıyamet gününde de bunlar en şiddetli azaba çarptırılacaklardır. Allah yaptıklarınızdan habersiz değildir.” (Bakara/85)

KUR’AN’DAN ÖNCEKİ KİTAPLAR TAHRİF EDİLMİŞTİR

Kur’an-ı Kerim’den önceki kitaplar, özel olarak ayrı kavimlere aralıklarla gelmiş, kalıcı ve genel hüküm özelliği de olmadığı için Cenab-ı Hakk bu kitapları korumayı tekeffül etmedi; dolayısıyla aslı kayboldu, hükmü değişti. İlk önce değişen ilahi kitapda tevrattır. İsrail Oğulları, yeryüzünü fesada verip taşkınlık yapmaları sebebiyle Allah’ın onların üzerine musallat ettiği düşmanlarla uğraşmaktan zaten ezberlenmesi zor olan Tevrat’ı okuyamadılar; yazım aletlerinin yokluğu sebebi ile de yazıp koryamadılar. Böylece Hz. Musa Aleyhisselamdan sonra uzun zaman kayıp olan Tevrat’ın hakikatlerinin tamamına yakını tahrif edilmiş vaziyette değiştirip ortaya koydular. İşte haberin gerçeği: فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ “Kitabı elleriyle yazıp, sonra onu az bir değer karşılığında satabilmek için, “Bu Allah katındandır” diyenlerin vay hallerine! Elleri ile yazdıklarından vay başlarına gelenlere! Kazandıkları yüzünden onların vay hallerine!” (Bakara /79)

Tevrat’ın değiştiğine dair delil için aklı başında olanların fazla yorulmasına gerek yoktur. Fasit itikatlar, yalan hikâyeler, açık tezatlar ve bozuk ahlak kuralları, hükümlerde teviz (yalanı doğru gibi gösterme) Örneğin: Bütün peygamberlere gönderilen kitaplarda tevhit esası birdir. Fakat biz Tevrat’ta Âlemlerin Rabbi olan Yüce Allah’ın zatına ve sıfatlarına layık olmayan, gökleri ve yeri altı günde yaratıp cumartesi günü istirahatata geçtiği gibi münezzeh olduğu yalan ve iftirayı Cenab-ı Hakk reddediyor.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمِنْ مَسْنَانٍ لَعْنُوا “And olsun ki, biz gökleri, yeri ve ikisi arasında bulunanları altı günde yarat-

tık hiç bir yorgunluk dokunmadı.” (Kaf /38)

وقالت اليهود يد الله مغلولة غلت أيدهم ولعنوا أبما قالوا إله يدها مبسو تظان ينفق كيف يشاء
“Yahudiler Allah’ın eli bağlıdır (cimridir) dediler. Söyledikleri bu söz yüzünden elleri bağlandı ve lanetlendiler. Bilakis Allah’ın elleri açıktır, nasıl dilerse öyle harcar.” Ayetleri ile reddediyor. Tevrat’ta ahiret konusu yoktur, oysa semavi kitapların tamamında iman esaslarından bir rükun olarak geçmektedir. Nuh, İbrahim, Lut, İshak, Yakup, Davut ve Süleyman Aleyhimüsselam haklarında alelade bir insan için söylenemeyecek iftiralar yapıldı. Cenab-ı Hakk, اﷲ اﻟﺬﻯ ﻫﺪﻯ ﺍﻟﻨﺒﻲ ﻟﻪ **“İşte o peygamberler Allah’ın hidayete erıştirdiği kimselerdir.”** (Enam /87) Ayeti Kerimesi ile Allah indinde kadru kimeti olan kimseler olduğunu bildirdi. Bütün bunlar, Yahudilerin Tevratı tahrif ve tebdil ettiklerinin delilidir.

Zebure gelince, **“Biz Davud’a, Zebur’u verdik.”** (Nisa /163) Ayeti ile bildirilen bu kitaptan şimdi (mezamir) adıyla parçası varsa da, dua ve tadarrudan ibaret olup aslı kalmamıştır.

İncil, Meryem Oğlu İsa’ya, Allah tarafından gönderilmiş kitaptır. Hz. İsa’dan sonra Hristiyan âlemi, karışıp saklanması veya kaybolması sonucu bir sürü incil nüshası yazılıp (enacil) ortaya sürülmüş, halbuki İncil’den bir tanedir. Sonradan yüzlerce İncil den Luka, Metta, Markus ve yuhanna adında dört nüsha seçilerek adına da (Ahdi cedit) denildi. Bu nüshalarda Hz. İsa’ya ait bazı kıssa ve rivayetler vardır. İtikat konusunda dinin ikrar ve aklın kabul etmeyeceği birçok örnek vardır.

İncil’in dört nüshasının da Hz. İsa’nın (haşa) Allah’ın oğlu olduğu üzerinde birleşir.

Allah Taala, Kur’an-ı Kerim’de لم يلد ولم يولد ولم يكن له كفوا احد **“Doğurmadı ve doğrulmadı. O’na bir küfüv (denk)de olmadı.”** (İhlas/ 3) İsa Aleyhisselam, Âdem AS. ın hatasının keffaresi ve insanlığın fidyesi olarak çarmıha gerildi (öldürüldü) deniyor. Allah ise bu konuda,

وما قتلوه وما صلبوه ولكن شبه لهم **“O’nu ne öldürdüler ne astılar. Fakat O’na bir benzetme yaptılar.”** (Nisa / 157) Âdem’in hatası yüzünden İsa’nın mesul olması söz konusu olamaz. Çünkü Kur’an, **“Hiç bir günahkâr diğerinin günah yükünü taşımaz.”** (İsra /15)

ثم اجتبا ه ربه فتا ب عليه وهدي **“Ayrıca âdem Aleyhisselam hatasından dolayı tövbe etti ve tövbesini de Allah kabul etti.”** (Taha /122)

Hristiyanlık, Şer’i hükümlerde (Ahdi Kadim) dedikleri tevrata tabi olduklarından tabiatıyla batıl üzerine kurulmuş muharref bir düzendir.

KUR’AN-I KERİM’İN ÖZELLİKLERİ

Kur’an-ı Kerim Âlemlere rahmet beşeriyetin Efendisi Hz. Muhammed Mustafa Aleyhisselam’a indirilmiş Allah kelmamıdır. Hz. Muhammed Peygamberlerin sonuncusu olduğu gibi, Kur’an-ı Kerim’de İlahî kitapların sonuncusudur ve ebedî kalacaktır. O’nun bazı İlahî kitaplarda olmayan özellikleri vardır, bunlar:

1- Rasuli Ekrem’in, Cebrail Aleyhisselam’ın tedrisinden geçmesi. (Her Ramazan ayında bir mukabele yaptıkları rivayet edilir.)

2- Peygamberimiz hayatta iken ashabı Kiram’dan çok kimselerin ezberlemiş olması.

3- Rasulüllah’ın zamanında yazılmış olması.

4- Hz. Ebu Bekir zamanında tek Mushaf’ta toplanmış olması.

5- Hz. Osman zamanında çoğaltılmış olması.

6- Peygamberimizden bize kadar tevatür yoluyla ulaşmış olması. Tevatür: Yalan olması mümkün olmayan bir çoğunluk tarafından rivayet edilmiş olması demektir. Cenab-ı Hakk vaadini yerine getirdi ve O’nu korudu. Kur’an’ın tahrifine hiç bir el uzanamadı. Geçmiş zamanın kitapları, birbirinden ayrı dillerde yazılmış, yazarların görüşleri karışmış; muhtelif makalelerin dışında itimada şayan senet ve esastan, insanların elinde bir şey kalmamış. Kur’an-ı Kerim ise kelimesi ve harfi ile indiği gibi muhafaza edildi; hiç bir insan kelmamı karışmadı; hiç bir beşerin tahrif ve tağyir eli değmedi. Tevatür üzerine nesilden nesile insanların sinesinde yaşıyor. Tek kitap halindedir, ayrı bir nüsha yoktur. Dünyadaki mushaflar’ın hepsi aynıdır. Arapça bilmeyen nesiller bile son derece titizlikle korumaktadırlar.

Kur’an, geçmiş kitapları da hüküm ve haberleri ile kapsar, onları

doğrulayıp gözetir.

وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ
“(Sana da) Kendisinden önceki kitabı tasdik edici ve onu ko-
ruyucu olarak bu kitabı hak ile sana indirdik.” (Maide /48)

Kur'an-ı Kerim'in muhteşem hususiyet ve meziyetlerini kısmen gördükten sonra bize düşen görev;

1- Kur'an-ı sevmek, ta'zim ve hürmet göstermek. Çünkü yaratanın kelimidir. O en güzel, en doğru ve faziletli sözdür.

2- Tilavet ve kıraatına devam etmek. ezberlerimizi koru-
maya ve arttırmaya gayret etmek.

3- Ayetlerin manasını öğrenmeye çalışmak, onu yaşamak ve kıssalarından hisse almak.

4- Emir ve nehiylerle ilgili hükümlere, ahlak ve adaba ait tavsiyelerine riayet etmek.

RasulullahınahlakıhakkındaHz.Aişe'yesorulunca;“O'nun ahlakı Kur'an'dır” cevabını vermişlerdir. Peygamberimiz'in yolu ve yaşantısı Kur'an ilmi ve ahkâmını tatbik olduğuna göre, O'na uymak da üzerimize vacip olan bir görevdir. Zira en güzel örnek O'dur.

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا
“Andolsun ki, sizin için, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı
umanlar ve Allah'ı çok anan kimseler için Allah Rasulunde en
güzel bir örnek vardır.” (Ahzap/21).

PEYGAMBERLERE İMAN

Peygamberler en saf, en temiz ahlak sahibi, beşeriyeti Hak'ka (doğruya) götüren, Allah'ın dinini tebliğ etmek için Allah ile kulları arasında vasıta olan mübarek insanlardır. Peygamberlerin tümüne iman etmek, dinin esaslarından olduğu için onlardan bir kısmını veya bir tanesini inkâr etmek Kuran nassına açıktan küfürdür. “Allah'ı ve peygamberlerini inkâr edenler Allah ile peygamberi arasında ayırım yapmak isteyenler ve ‘bir kısmına inanır bir kısmını inkâr ederiz’ diyenler, böylece iman ile küfür arasında bir yol tutmak isteyenler var ya, işte gerçek kâfirler onlardır. Biz de kâfirler için aşağılayıcı bir azap hazırlamışızdır.” (Nisa/150-151).

Peygamberler insandır. Allah, onları insanlara kendi cin-
sinden gönderdi (salat ve selam onların üzerine olsun) fakat onla-
rın beşeri arızaları yüksek derecelerinden bir şey eksiltmez. “De-
ki: Ben de sizin gibi bir beşerim, ancak ne var ki, ilahınızın tek ilah
olduğu bana vahyolundu.” (Kehf/110). Onlar da yerler, içerler ve
hasta olurlar.

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا أَنْهُمْ لِيَنْكُلُوا بِالطَّعَامِ وَيَمْشُوا فِي الْأَسْوَاقِ
“Senden önce gönderdiğimiz bütün peygamberler de şüphesiz,
yemek yerler, çarşı-pazarda dolaşırlardı.” (Furkan:20)

Onların beşer olmasındaki hikmet, daha kolay anlaşmak,
gidişat ve yaşantılarına kolayca uymak içindir. Şayet Allah Teala
insanlara melek gibi kendi cinsinden olmayan birilerini elçi ola-
rak göndermiş olsaydı, şuurları uymaz ve onlara tabi olmasına el
vermezdi. Onun için peygamberin melek olmasını iddia edenlere
Allah, Kuran-ı Kerim'in En'am Suresi'nde reddederek şöyle bu-
yuruyor: “Eğer o peygamberi bir melek kılsaydık onu yine bir
adam şekline sokar ve onları yine düşmekte oldukları kuşkuya
düşürürdük” (En'am/9).

Allah'ın insanlara peygamber gönderme kanununda (sün-
netullah) kadın yoktur. Peygamberlik bir kıyadet (yedme, çekme,
koruma ve kumanda) işidir ki kadın buna uygun değildir. Çünkü
peygamberlik eza ve cefa çekilecek bir yükür. Kadın ise şefkat ve
merhamet dolu, ince ruhlu, hannan ve cisminde zayıf olduğundan
bu yükü kaldıramaz (hikmetini Allah bilir). Ancak bizim bildiği-
miz şu ki; Yüce Rabbimizin: “Biz senden önce de erkekten başka
göndermedik” nazmı celilidir. Peygamber, görevleriyle mütena-
sip, diğer insanlardan seçilmiş, özel sıfatları olan insanlardır. Bir
peygamber için şu sıfatlar gerektir:

1- Peygamber beşerdir, melek değil.

2- Erkektir, kadın peygamber olmadı.

3- Risalet, Allah vergisi olup onu seçtiği kimselere verir.

İnsan çalışmasıyla elde edemez.

4- Peygamber mutlaka Allah'tan vahiy alır. Onun için
gaypten verdiği haberde yanılmaz. Muhammed Busiri, kasidesin-
de; تَبَارَكَ اللَّهُ مَا وَحَّى بِمَكْتَسَبٍ وَلَا نَبِيٍّ عَلَى غَيْبٍ بِمَتَّهِمْ
“Allah'ın şanı
yücedir. Vahiy çalışmakla elde edilmez. Hiç bir peygamber de

gaypten verdiği haberde yanılmaz, hata etmez.”

5- Allah'ın kendisine vahyettiği şeyleri mutlaka tebliğ eder, insanlara duyurur.

Bunlardan başka şu sıfatları da taşırlar:

1- SIDK: Hz. Muhammed A.S. hakkında kavminin içinde dostu da, düşmanı da O'nun sözünde ve fiilinde doğru olduğuna şahit olmuşlardır. En azılı düşmanlarının bile O'nun doğruluğu inkâra güçleri yetmemiştir. Ebu Süfyan, Bizans Kralı Heraklis'in: “Muhammed'in hiç yalan söylediğini biliyor musunuz?” sorusuna karşı: “Bilmiyoruz” deyince Kral: “İnsanlara yalan söylemeyen kimse, Allah'a asla iftira etmez.” demiştir. Yine Safa Tepesi'nde Mekke müşriklerine, “Şu dağın arkasında size saldıracak atlı düşmanlar var desem bana inanır mısınız?” dediğinde, “İnanırız çünkü senin hiç yalan söylediğini duymadık” demişlerdi. Meşhur, Kâbe hakemliğinde Kureys reisleri, “Muahmedül Emin geldi” diye sevinmişlerdi. Bu yalnız dünya hayatında değil, islam tarihinde O'nun söylediklerinden tek bir yalan çıkarmak için bütün güçleriyle uğraşan islam düşmanlarının da muvaffak olamadılar ve olamayacakları bir özelliktir. Peygamberimiz: iyilikleri emredici kötülükleri yasaklayıcıdır. Hiç kimse O'nun evet veya hayır diye ifade ettiği şeylerde O'ndan daha isbatlı olamaz. (M. Busiri)

2- FETANET: Peygamberin zeki, derin anlayışlı, açık sözlü, delili kuvvetli, görüşü isabetli olmalıdır. Çünkü düşmanlarla mücadelesinde sıhhatli ve isabetli görüşe sahip olmazsa, peygamberlik vasfını koruyamaz; düşmanı sağlam delillerle yenemez dolayısıyla ümmeti koruyamaz. Peygamberlerin kıssalarına ve kavimleriyle yaptıkları münazaralara baktığımızda akıllarının ne kadar kâmil olduğunu ve kuvvetli fetanetlerinin tezahürünü görüyoruz. (Allah'ın salat ve selamı üzerlerine olsun).

3- İSMET: İnsanlara örnek olması itibarıyla Allah'ın, peygamberleri günah ve masiyetten korumasıdır.

4- TEBLİĞ: Allah'ın kendilerine vahyettikleri şeyleri eksiksiz, tam ve doğru olarak insanlara tebliğ etmesidir.

5- YARATILIŞTAN TAM VE SAĞLAM BEDENE SAHİP OLMASI: Vahyi tebliğ etmeye mani olacak ve insanların nefretini çekecek hastalıklardan ve eksikliklerden uzak olması gere-

kir. Hz. Eyyüb hakkında, vücuduna kurt düştü gibi çirkin iftiralar, israiliyat dedikleri uydurma haberlerdir. Hâşa, peygamberler bu çirkin noksanlıklardan uzaktır! Risaletle mani olmayacak baş ağrısı gibi hastalıklar onlar için de caizdir.

6- MEKÂRİM-İ AHLAK'A SAHİP OLMA: Meselâ adalet, şecaat, sabır, iffet, emanet, hilm ve cömertlik gibi... Güzel ahlak olmazsa Allah'ın vahyine ehil olamaz ve peygamber oluşundaki hikmetin kıymet-i harbiyesi kalmaz. Cenab-ı Hak, peygamberimiz hakkında: “Ve sen herhalde pek büyük bir ahlak üzerindesin” buyurmuştur. (Kalem/4). Muhemmed Busiri yine kasidesinde:

“Peygamberimiz نبينا لا مرا لنا هي فلا احد ابر في قول لامنه ولا نعم emreder, nehyeder O'nun evetinden ve hayırından daha doğru kimse olamaz.” “O öyle bir peygamber ve Allah'ın sevgili kuludur ki, her türlü korku ve tehlike karşısında O'nun şefaati umulur, istenir.”

O öyle bir peygamber ki, batını ve zahiri, ruhi ve cismani varlığı gelişip tam kemal noktasını bulunca, insanların yaratıcısı Cenab-ı Hak, O'nu kendisine sevgili ve nebi olarak seçti. Peygamberimiz hakkında beşerin bildiği, O'nun sadece bir insan ve Allah'ın yarattıklarının en hayırlısı olduğudur. (Harputi)

HER ÜMMETE PEYGAMBER GÖNDERİLDİ

Allah, rahmetiyle kendisinin varlığına, birliğine çağırıp, cennetle müjdelemek ve azabından sakındırmak üzere, cahillik mazeretlerini kaldırmak için, delilleriyle ispat ederek peygamber göndermediği bir kavim ve bir nesil yoktur. “**And olsun ki biz, her ümmete Allah'a kulluk edin ve tağuttan sakının diye bir peygamber gönderdik,**” (Nahl/ 36) “**Hiçbir ümmet yoktur ki içlerinden bir uyarıcı geçmiş olmasın.**” (Fâtır /24)

Her ümmete gönderilen peygamber sayısını Allah'tan başka kimse bilmez. Bilindiği gibi Kur'an-ı Kerim'de bazı peygamberler hakkında bilgi verildi, bazıları zikredilmedi. Kur'an-ı Kerim'de isimleri geçen peygamberler şunlardır: Beşeriyetin atası Âdem, Nuh, İdris, Hud, Salih, İbrahim, İsmail, İshak, Yakup, Lut, Yusuf, Şuayp, Musa, Davut, Eyüp, Harun, Yunus, Süleyman,

Zülkiflî, İlyas, Elyesa, Zekeriya, Yahya, İsa ve Muhammed Aleyhimus-salatü vesselam hazretleridir. Peygamberlerin geliş ve gelişleri şu cümlede ne güzel özetlendi:

هَذَا يَأْتِي الْخَلْقَ إِلَى الْحَقِّ (Halkın hidayetini halka iletmek. (Halkı Hakk'a götürmek)

Muhtelif kavimlere, birbirlerinden uzak şehir ve beldelere, uzun zaman aralıklarla gelen bütün peygamberler, birbirlerine şahit olarak ve destekleyerek getirdikleri risalet'in aslı şu üç şeyde birleşir:

1- Allah'ın varlığı, birliği ve bütün sıfatları ile Allah'ın her türlü noksanlıktan münezzeh olduğunu insanlara bildirmek.

2- Ahiret günü, ceza ve mükâfat, cennet ve cehennem gibi geleceğe ait bilinmeyen şeylerden haber vermek.

3- Amel-i salihî, fazileti, güzel ahlakı göstermek ve öğretmek. Bütün bunlarla, Allah'a ortak koştuktan, ahirete karşı şük ve şüphe içinde kalmaktan ve kötü amelle, çirkin ahlaktan sakındırır. Zaman, mekân ve milletlerin değişik olmasına rağmen şeriatlarda ayrılık olsa da temel gaye bunlardır. **“Her biriniz için bir yol, bir kanun tayin ettik.”** (Maide /48)

Bu hitap Musa, İsa ve Muhammed Aleyhimüsselam ümmetleri hakkındadır. Şir'a (şeriatın gelen) açıklama ve izah etme manasında Tevrat'ın, İncil'in ve Kur'an-ı Kerim'in kanunlarıdır. Şeriatları ayrı fakat itikat konusu aynıdır, o da tevhittir. Zaman zaman kavimlere belirli ve sınırlı kanunlarla peygamberler gelmiştir. Son peygamber olarak da bütün insanlığa hitap eden Hz. Muhammed ve bütün zamanı kapsayan İslam Dini geldi.

“Bu gün sizin için dininizi kemale erdirdim, üzerinize olan nimetimi tamamladım, din olarak size İslamiyet'i seçtim, beğendim.” (Maide /3)

Bu gün aslı itibariyle en sahih, ilahî dinlere tabi olan toplumlar arasındaki itikadın birbirinden ne kadar uzak olduğu bilinen gerçektir. Halbuki, önceki dinler değiştirilmeden aslı üzerinde kalmış olsalardı, son ve mütekamil olan Dini Mübini İslam'ı tebliğ eden Hatem-ül-Enbiya Muhammed Mustafa'ya tabi olmuş olacaktı. İslam Dini ki, O, Allah'ın dinidir ve Allah'ın kabul ettiği başka bir din yoktur. Bu sebepten dolayı başka dinlerin bo-

yunduruğuna giren kâfir olur. Cenab-ı Hakk Kur'an-ı Kerim'de: **“Allah katında din şüphesiz İslâmdır.”** (Ali İmran suresi Ayet 19) **“Kim İslâmdan başka bir dine yönelirse bilsin ki bu asla kabul edilmeyecektir. O, ahirette de zarar edenlerden olacaktır.”** (Ali İmran /85) buyurulmaktadır.

Yüce Peygamberimiz Aleyhisselam ortaya çıkacak yalancı deccallere karşı bizleri uyardı:

لا تقوم الساعة حتى يبعث دجالون كذا بون قريب من ثلاثين كلهم يزعم انه رسول الله “Peygamberlik iddiasıyla otuza yakın yalancı deccal çıkmadıkça kıyamet kopmaz.” Onun için Peygamberlerin sıfatlarını iyi okuyup bilmek, özellikle bizim peygamberimizi iyi tanımak lazımdır.

PEYGAMBERİMİZE KARŞI GÖREVİMİZ

Öncelikle, Hz. Muhammed'in (S.A.S) yalnız insanlığa değil, kâinata rahmet, bütün beşeriye örnek ve önder olarak; önceki dinleri ortadan kaldırıp, sağlam delillerle son peygamber olarak geldiğini bilmek ve inanmak lazımdır. Sonra da O'nu kendi nefsimizden, ana-babamızdan çocuklarımızdan ve bütün insanlardan daha çok sevmeli, O'na bağlanmalıyız. Çünkü O'nu sevmek Kur'an ve sünnetle sabit olan bir emirdir, imanın esasıdır.

“De ki: Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, yakınlarınız, kazandığınız mallar, durgunluğundan korktuğunuz ticaret ve hoşunuza giden meskenler size, Allah'tan, Rasûlünden'den ve Allah yolunda cihad etmekten daha sevimli ise, o zaman Allah emrini getirinceye kadar bekleyin. Allah yolundan çıkmış topluluğu hidayete erdirmez. (Tevbe: 24)” Bir hadisi şerifte

لا يؤمن احدكم حتي اكون احب اليه من والديه وولده والناس اجمعين رواه مسلم “Sizden biriniz beni babasından, çocuğundan ve bütün insanlardan daha çok sevmedikçe iman etmiş olamaz.”

PEYGAMBER SEVGİSİNİN ALEMETLERİ

1- Şeriatının yolunu tutmak, sünnetine yapışmaktır.

“De ki; Allah'ı seviyorsanız bana uyun, Allah'da sizi sevsin ve günahlarınızı

bağışlasın. Allah çok bağışlayan, pek esirgeyendir.” Yüce Allah, peygambere tabi olmayı, kulun Rabbine karşı olan sevgisine ve günahının bağışlanıp en güzel mükâfata layık olmasına vesile kılmıştır.

2- Onu tazim ve teşrif etmek.

Allah Azze ve Celle O’nun hakkında şöyle buyuruyor: “Biz seni gerçekten şahit, müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik.” (Fetih /9) “Allah’a ve peygamberine inanasınız da, bunu (Peygamberi) takviye edip onurlandırarak, O’nu Cenab-ı Hakk’ı sabah akşam tesbih edesiniz diye O’nu yüceltmek, yardım etmek, tebci ve hürmet etmek demektir. Yine Cenab-ı Hakk:

“O’na inanan, destekleyen O’na saygı gösteren, O’na yardım eden, O’nunla beraber indirilen Nur’a (Kur’an’a, çünkü müminin kalbini cehalet karanlığından ve şirkten çıkarıp aydınlığa götürür) uyanlar var ya, işte onlar kurtuluşa erenlerdir” (Araf/157)

3- O’nu sevmek, O’nu düşünmek ve özlemek:

İnsan sevdiği şeyi çok düşünür, kalbindeki muhabbet, fikrindeki düşüncesinden dolayı başka şeylerle meşgul olamaz. Bu şevkle elbette o sevdiği şeye kavuşmayı arzu eder. Her seven sevdiğine kavuşmak ister. Bir hadisi şerifte: “Ümmetimden bana karşı en fazla sevgisi olan, o insanlardır ki, benden sonra onlardan her biri ehliyle ve malıyla beni görmek ister. Ehli yanında olduğu zaman onun ahlakını ve dinini öğretir, ölürse musibetinde Rasûlullah’ı hatırlar. Malını onun yolunda harcar. Allah Rasûlu bir gün: “Bir kimsenin bir çocuğu olupta O da ölür de Allah için sabrederse cenette bir ev, iki çocuğu ölünce sabredene iki ev yapılır.” demiş. Hz. Ayşe: “Ya Rasûlallah! Hiç çocuğu olmayan ne olacak” deyince, o zaman: “Ben yeterim, yani benim ölümüne sabretsin” demiştir. Mümin ona karşı işte böyle olmalıdır.

4- Salat ve Selamı çokça getirmek:

Yَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا Kur’an-ı Kerim’de Ey Müminler! Siz de ona salavatı şerife getirin ve bolca selam edin. Müminin salatı; zikrini yüceltmek, teşrif ve ta’zimini artırmaktır. Allah Rasûlu ümmetin salavat getirmesini birçok hadisi şerifle sevdirmiştir. Bunlardan biri şöyledir; “Benim üzerime bir

kere salavatı şerife getirenin üzerine Allah on defa getirir.”

5- Ehli beyti, mübarek eşleri ve ashabını sevmek:

Bu konuda Allah’ın kitabındaki ayetler yeterli olacaktır: “Muhammed Allah Rasûludur. Onun yanında bulunanlar kâfirlere karşı şiddetli, kendi aralarında ise pek merhametlidirler. Sen onların rûkû ve secde ettiklerini görürsün. Onlar Allah’ın lütfunu ve rızasını ararlar. Yüzlerinde ise secdelerin izinden nişanları vardır. Bu onların Tevrat’taki vasıflarıdır. İncil’deki vasıfları ise şöyledir; onlar filizini çıkarmış, sonra git gide kuvvet bulmuş, kalınlaşmış ve gövdesi üzerinde yükselemiş bir ekine benzer ki; bu, ekincilerin pek hoşuna gider. Allah’ın onları böylece çoğaltıp kuvvetlendirmesi, kâfirleri öfkeliendirmek içindir. Allah, onlardan inanıp iyi iş yapanlara mağfiret ve büyük mükâfat va’detmiştir.” (Fetih /29)

PEYGAMBER SEVGİSİNİN MEYVESİ

Müminin peygamber sevgisinden kazanacağı en büyük zevk, peygamberimizin hadislerinde beyan ettikleri gibi imanın tadıdır. “Bir kimsede üç şey varsa imanın tadını bulmuştur. Var olan her şeyden çok Allah ve Rasulunu sevmesi, sevdiklerini yalnız Allah için sevmesi ve ateşe atılmasından korktuğu gibi küfre dönmekten korkması!” (Zira küfrün sonu ateştir). (Tacü-l usul c.1. s.26) Allah ve Rasulune karşı sevginin arttığı oranda imanını tadı da artar. Milli şairimiz ne güzel söylemiş.

“İmandır o cevher ki ilahi ne büyüktür.

İmansız kalan paslı yürek sinede yüküdür.”

Sevmenin ikinci meyvesi de kişinin sevdiğiyle beraber olmasıdır. Peygamberi seven onunla cennette olur, nimetlerinden ve mutluluğundan zevk duyar. Peygamberimiz bir hadisi şeriflerinde: المرء مع من أحب “Kişi sevdiği ile beraberdir” buyurdular. Peygambere uyulması hakkında birçok ayeti kerime vardır. Bunlardan birkaç tanesini hatırlamak yeterli olacaktır. Bunlar:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنهُ وَانْتُمْ تَسْمَعُونَ “Ey iman edenler! Allah ve Resulune itaat edin, işittiğiniz halde ona yüz çevirmeyin.” (Enfal/20) Cenabı Hak Zati Subhaniyesi üzerine yemin ediyor ki, bütün anlaşmazlıklarda gönül huzuruyla hükmüne

razı, emrine teslim olmayan kimsenin imanı sabit olmaz.

فلا وربك لا يؤمنون حتى يحكموك فيما شجر بينهم
ثم لا يجدوا في انفسهم حرجا مما قضيت ويسلموا تسليما

“Hayır; Rabbine and olsun ki, aralarında çıkan anlaşmazlıklarda seni hakem tayin edip, sonra senin verdiği hükmlerinde hiçbir sıkıntı duymadan tamamen kabul etmedikçe inanmış olmazlar.” (Nisa/65) “And olsun ki, sizin için, Allah’a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah’ı çok anan kişiler için Allah Resulunde en güzel bir örnek vardır” (Ahzab/21)

Peygamberimiz bir hadisi şeriflerinde: “Ümmetimin hepsi cenniete girecekler, kaçınanlar hariç.” “Kim kaçınır ya Rasullalah?” diye soranlara: “Bana itaat edenler cennete girer, isyan edenler çekinenlerdir.” buyurmuştur. (Ebu Hureyreden Tacülusul c.1 s.44) Peygamberin misali: “Büyük bir sarayda çok geniş bir sofraya kurup ondan yemeleri için insanları davete görevlendiren kişi gibidir. Saray cennettir, çağıran Hz. Muhammed’dir, ona uyan Allah’a itaat etmiş olur, ona isyan eden de yine Allah’a isyan etmiş olur. Hz. Muhammed’in bir adı da Faruk’tur. Hak ile batılı, müminle kâfirı ayırıcıdır.”

Peygambere uymanın sonuçlarından biri de onunla beraber olmaktır. Kur’an-ı Kerim’de: **“Kim Allah’a ve peygambere itaat ederse, işte onlar Allah’ın kendilerine nimet verdiği peygamberler, sıddıklar, şehitler ve iyilerle beraberdirler. Onlar ne iyi arkadaşlardır.”** (Nisa/69)

Ebedi yurtta en hayırlı olanlarla birlikte (arkadaş) olup yüksek makamlarda sonsuz nimetlerin içinde yaşamaktan daha büyük şeref olabilir mi?

Ebül Hasen En-nedvi’nin Rahmet Peygamberi adlı eserinde geçen bir hikâye çok hoşuma gittiği için buraya alıyorum. Bu hikâye bize, peygamberliğin ehemmiyetini ve peygamberlerin çalışmalarını işgal ettiği mevkiyi; açıklamak için ince felsefi delillere ihtiyaç kalmadan anlatır.

Rivayet olunur ki, bir öğrenci topluluğu, denizde gezip eğlenmek veya bir yere gitmek üzere bir gemiye binerler. Gönülleri neşeli, vakitleri de boldur. Gemiye yürüten ümmi kaptan, latife ve güzel sözler, eğlence ve insanı rahatlatıcı konuşmalar ve dav-

ranışlar için adeta biçilmiş bir kaftan. Zeki ve cesur bir öğrenciyle kaptan arasında şu konuşma geçer.

Öğrenci: Kaptan amca! Hangi ilimleri tahsil ettin?

Kaptan : Aziz kardeşim, ben hiç ilim tahsil etmedim.

Öğrenci:Tabii ilimleri de mi?

Kaptan : Asla, onların adını bile duymadım.

Bu defa başka bir öğrenci kaptana:

Fakat Oklides’i, Cebir’i mutlaka okumuşsundur.

Kaptan: Bu çok daha garip, bu korkunç ve garip isimleri ilk defa duyduğuma inanmalısınız.

Üçüncü bir öğrenci: Fakat tarih ve coğrafya okuduğunuzdan eminim, dedi.

Kaptan: Bunlar iki şehrin mi, yoksa iki şahsın mı adlarıdır? diye karşılık verdi.

Bunun üzerine gençler kendilerini tutamayıp kahkaha ile güldüler ve şöyle dediler:

Öğrenciler: Amca yaşı kaç?

Kaptan: 40 yaşındayım.

Öğrenciler: Amca, ömrünün yarısını boşuna geçirmişsin.

Bu sözler kaptanın boğazında düğümlendi ve istemeyerek sustu. Zamanın geçmesini bekledi. Çünkü zaman gelip geçici idi. Bir süre sonra deniz coştı, dalgalanmaya başladı. Dalgalar yükseldi. Gemi sallanıyordu. Dalgalar ağızlarını açmış, gemiyi yutmaya çalışıyordu. Gemideki gençler titriyordu. Bu onların denizdeki ilk tecrübeleriydi. Gemi az kalsın batacaktı. Sıra ümmi kaptana gelmişti; öğrencilere sordu:

Gençler! Siz hangi ilimleri tahsil ettiniz?

Öğrenciler: Okulda okudukları ve üniversitede daha geniş çapta bilgi edindiklerini, ümmi fakat hikmet sahibi kaptanın maksadını anlamaktan uzak, uzun uzadıya anlatmaya başladılar. Derslerin isimlerini sayıp bitirdiklerinde, kaptan, umduğunu elde etmenin, galip gelmenin sevinci ile vakar içinde:

Sevgili gençler! Bu kadar çok dersi okudunuz, ama yüzmeyi öğrendiniz mi? Allah göstermesin bu gemi alabora olsa nasıl yüzecek ve sağ salım sahile çıkacaksınız.? dedi.

Öğrenciler: Vallahi öğrenmedik amca! Okumadığımız ve ihtisas

sahibi olmadığımız yegâne ilim de işte budur, dediler. Kaptan güldü ve: Eğer ben ömrümün yarısını zayıtmiş isem, vallahi siz ömrünüzün tamamını boşa geçirmişsiniz. Çünkü bu ilimler bu tufanda sizi kurtaramaz. Şu anda size faydası olacak tek ilim vardır. O da sizin bilmediğiniz yüzme ilmidir, dedi.

Peygamberliğin ehemmiyeti, batmak ve boğulmak üzere olan beşeriyeti kurtuluşa götürmedeki rolü işte budur. Peygamberlerin faaliyetlerinin esas gayesi diğer talim ve terbiyecilere nazaran farkı ve üstünlüğü işte budur. Onlar insanlığa kurtuluş bilgisi veriyor, yüzme sanatını ve hayat gemisini yürütme ilmini öğretiyorlar. (Ennübüvvet vel Enbiya Fizavil Kur'an'dan iktibas edilmiştir.)

AHİRET GÜNÜNE İMAN

Mahlukat öldükten ve sonra tekrar dirilip kabirlerinden çıkarak hesaba çekildikten sonra, herkesin dünyada yaptığıının karşılığının mükâfat ve cezasının verileceği gündür. O güne ve dirilme, hesap, sevap-ikâp, cennet, cehennem gibi o günde olacak şeylere inanmak imanın erkânından ve dinin esaslarından. Ahiretin, Kur'an-ı Kerim'de geçen isimleri şunlardır: **Kıyamet gününde en şiddetli azaba çarptırılacaklardır. Allah sizin yaptıklarınızdan habersiz değildir.**(Bakara/85)

1-Yevmü-din (ما لك يوم الدين): Din gününün sahibi.

2-Yevmu-l Ba's: Dirilme günü.

وَتَذَرِيَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيهِ **“İşte bugün, yeniden dirilme günüdür. Fakat siz bilmezsiniz”**(Rum/56)

3-Yevmi-l Cem: Toplanma günü فيه **“O toplanma günü ile onları korkutasin.”**

“Onların bir kısmı cennetliktir bir kısmı cehennemliktir.” (Şura/7)

يوم يجمعكم ليوم الجمع ذلك يوم اتعا بن **“Toplanma günü, Allah sizi bir araya topladığında işte o gün!”** (Teğabün /9)

4-Yevmu Teğabun (Arapça metin): Birbirinizi aldattığının ortaya çıktığı gündür.

5-Yevmü-l Hasret:

“Ey Rasulum! Sen واند رهم يوم الحسرة إذ قضى الأمورهم في غفلة وهم لا يؤمنون

onları o pişmanlık ve keder günü hakkında uyar! Halen gaflet içinde bulunurlarken ve henüz iman etmemişlerken bir de bakarsın ki, iş olup bitmiştir.” (Meryem /39)

6-Yevmut-talak : **“Karşılıklı buluşma günü hususunda insanları uyarmak için kullarından dilediğine, kendi emrin-den olan vahyi gönderir. O gün insanlar kabirlerinden çıkarlar. Onların hiçbir şeyi Allah'tan gizli kalmaz. (Allah onlara): Bu gün hâkimiyet kimindir? (diye sorar)”** (Gafır/15-16)

“الحاقة الواقعة الغاشية الصاخة” gibi isimleri vardır. Allah'a ve ahiret gününe inanmak, imanın mihreridir ve amelisalih'in esasıdır. Allah'a iman; bu kâinatın mastarı, Ahirete iman; bu mevcudatın varlık gayesi ve sonucudur. والى الله المصير **“Bütün gidiş onadır”** و إن الى ربك المنتها **“Ve elbette sonunda Rabbine gidilecektir”**

AHİRETİN İSBATI HAKKINDAKİ AYETLER

Kur'an-ı Kerim'de ahiretin varlığını akli ve nakli delilleri ile anlatan birçok ayet mevcuttur. Nakli delil olarak Teğabun 7. ayette: **“De ki; Hayır, Rabbime and olsun ki, mutlaka dirileceksiniz ve sonra da yaptıklarınız size bir bir bildirilecektir.”** Akli delile gelince, Müminun suresi 115-116. ayetlerinde mealen:

“Sizi afcısibim ama خلقناكم عبادا ونكم الينا لاترجعون فتعال الله الملك الحق boşuna yarattığımızı ve bize döndürülmeyeceğinizi mi sandınız. Mutlak hükümdar olan Allah çok yücedir” buyrulmuştur. **“Yoksa içinizden cihad edenleri, Allah, peygamber ve müminlerden başkasını sırdaş edinmeyenleri bilmeden bırakılacağınızı mı sandınız? Allah her şeyi bilicidir. Hikmet sahibidir.”** (Tövbe /16) **“İnsanoğlu kendisinin başı boş (bir şey sorulmadan) bırakılacağını mı sanır?”** (Kıyame /16) **“Yoksa kötülük isteyen kimseler kendilerini, inanıp iyi amel işleyenlerle bir tutacağımızı mı zannettiler? Yaşamları ve ölümleri onlarla aynı olacak öyle mi? Ne kötü hüküm veriyorlar”** (Casiye/21)

“Hanginizin daha güzel davranacağını imtihan etmek için, ölümü ve hayatı yaratan odur.” (Mülk/2) **“افنجل المسلمين كالمجرمين”**

“Kendilerini Allah’a teslim etmiş olanları hiç günahkârlar gibi aynı tutar mıyız?” (Nun/35)

AHİRETE İMANIN FAYDASI

1- Ahirete inanan insan boş yaratılmadığını bilir ve hayatını iyi değerlendirdiği takdirde, ahirette bunun karşılığını alacağına inanır. İnanmayan kimsenin ise, hedefi ve gayesi olmayıp, başka bir âlemi ve hayatı düşünmeden, hayvanlar gibi nefsinin arzuları peşinde ömrünü geçirir.

2- Ahiret inancı olan kimse yaptığı işlerin hesabını bir gün vereceğine inandığı ve Allah’ın hesabından kurtuluş olmadığını bildiği için, kendisini hesaba çeker; kötülöklere karşı nefesine hakim olur.

3- Ahirete imanı olanlar; nefisleri, nesilleri ve malları yönünden ağır gelse bile hayır ve iyilik yapmakta yarışır. Çünkü hedefi, Cennet nimetlerine kavuşmak ve Cemalullah’ı müşahade etmektir. İslam tarihinde, bu konuda birçok örnek vardır. Peygamberimiz AS.’ın Bedir Harbin’de: “Genişliği gökle yer arası kadar olan cennete doğru kalkın” demesi üzerine Umeyr bin Humam- El Ensari: “Cennet’e kavuşması için avucunda bulunan birkaç hurmayı yiyinceye kadar geç kalacağını” söyleyerek düşmana saldırmış ve şehit oluncaya kadar savaşmıştır.

4- Keder ve elemi kaldırır, sıkıntıları hafifletir. Çünkü bunların karşılığında Allah’ın rahmet ve hidayetinin beklentisi vardır. Bir hadisi şerifte: **المؤمن يجعل مصيبتة صبرا وغنيمة شكرا** “Mümine musibet gelirse sabreder, nimete kavuşursa şükreder. Ahirete inanan insanlar sabrı da şükrü de bilmezler, musibetten kurtulunca kösteğinden kurtulmuş deve gibi yaşarlar.” buyurulmuştur.

AHİRET HAYATININ İLK MERHALESİ

İnsanın ruhu cesedinden ayrılınca dünya hayatı bitip ahiret hayatına başlamış oluyor. Bütün insanlar, müşahade edilen bir hakikat olarak öleceğine inanır. İnsan yer, içer, yazar, okur, çalışır ve bir an gelir ki cansız hareketsiz bir ceset haline gelir. Bazen ölümü unuttur isyan eder tuğyan (taşkınlık) eder. Ama ölümü hatırlayınca

öğüt alır, ibret alır. Hz. Osman, Allah ondan razı olsun. Cennet - Cehennem konusu olunca ağlamaz, fakat kabir bahsi olunca çok ağlamış. Bunun sebebi kendisinden sorulunca şu cevabı vermiş: Ben Rasulullah’tan duydum, dedi ki;

إن القبرا ول منزل من منازل الآخرة فان نجي منه فما بعده أيسر منه ...

“Muhakkak kabir, ahiret menzillerinin ilkidir. Eğer oradan kurtulursa diğer menziller daha kolay olur; oradan kurtulamaz ise ondan sonrakiler daha çetin olur.” İşte bunun için ağlıyorum. Allah Kitabın azabından bizi kurtarsın!

KABİR VE BERZAH

İnsanın ölümünden sonra dünya ile arasına girip örten ve bir daha dönmesine engel olan perdedir ki, ona berzah denir.

ومن ورائهم برزخ إلى يوم يبعثون **“Tekrar diriltilecekleri güne kadar, onların önünde, geriye dönmekten ahkoyan bir berzah âlemi vardır”** (Müminun/100)

Berzah, insanın ölümüyle kabirden çıkması arasında geçen müddettir. İnsan kabre konulup gömüldükten sonra Rabbi, dini ve peygamberi hakkında sorulup imtihan edilir. Allah, dünyada ve ahirette değişmeyen sözü sabitleştirir ve mümin: “Rabbim Allah, Dinim İslam ve peygamberim Muhammed” cevabını verir. Kâfir ise şaşırıp; “Bilmiyorum” der. Münafık ve şüpheli kimseler: “İnsanlar bir şey söylüyorlardı ama hatırlamıyorum” der. Ehli sünnet mezhebinin inancı bu noktadadır.

KABİR AZABI VE NİMETLERİ

Kabir azabı kâfirlere, münafıklara ve asi olan kimselere uygulanacaktır. Bu konuda;

“Ni-hayet onlar, günahları yüzünden suda boğuldular; daha ateşe sokulacaklar, kendilerine Allah’tan başka bir yardımcı da bulamayacaklar.” (Nuh/26)

Buradaki **اغرقوا** nazmı celilede ateşe sokulmayı boğulmaya, tertip ve takip manasına gelen (fa) harfiyle atfedilmiş olması kabir azabının delili olarak bildirilmiştir. (Nuh/25) Ayrıca; **النا ريعر ضون عليها غد واو عشيا** “Onlar sabah akşam ateşe sürüle-

ceklerdir. “Kıyametin kopacağı günde de; Firavun ailesini en şiddetli ateşe sokun (denilecektir)” (Gafir/46) “سنعذبهم مرتين ثم يردون إلى عذاب عظيم” (Biz onları iki kere azaba uğratacağız, sonra da büyük bir azaba itileceklerdir.” (Tövbe/101)

Salih müminler için kabir nimetleri hakkında:

“Şüphesiz Rabbimiz Allah'tır deyip de ondan sonra da doğru yolda sebat edenlere gelince, onların üzerine melekler iner ve onlara: Korkmayın, üzülmeyin, size vaad edilen cennetle sevinin, derler.” (Fussilet/30) Bir hadisi şerifte Peygamberimiz: “Mümin, kabirde iki meleğe cevap verince gökten bir münadi çağırır ve: “Kulumun doğruluğuna karşılık, cennet sergilerini serin, cennet elbiselerini giydirin ve o kulum için kabrinden cennete kapı açın der; güzel kokular gelir ve kabir, gözün görebildiği kadar açılır.” Ehli sünnet olan mümin böyle inanır.

KIYAMET ALAMETLERİ

“Sura ونفخ في الصور فصعق من في السماوات ومن في الأرض الامن شاء الله üfürülecek, göklerde ve yerde ne varsa Allah'ın dilediğinden başka hepsi ölecek. Sonra ona bir daha üfürülecek, bu sefer hepsi ayağa kalkıp bakakalacaklar.” (Zümer /68)

“O gün yerler başka bir yer, semalar başka semalar haline getirildiğinde insanlar tek ve Kahhar olan Allah'ın huzuruna çıkarılacaktır” (İbrahim/48) “إن الله عنده علم الساعة” Kıyamete ait bilgi sadece Allah'ın yanındadır.” (Ahzap /63) “Kıyametin bilgisi ancak ona havale edilir ” Kıyametle ilgili ayet çoktur. Cebrail AS. Peygamberimize: “Kıyamet ne zaman kopacak” diye sorunca; “Sorulan kimse, sorandan daha iyi bilmiyor” buyurmuşlardır. Kur'an-ı Kerim kıyametin saatini (hayatın sonu) insanlardan gizleyerek aniden geleceğini bildirmiştir. “لا تأتكم الساعة الا بغتة” O size ancak aniden gelir” buyrulur.

“Onlar kıyametin kendilerine ansızın gelmesini mi bekliyorlar? Oysa onun alametleri gelmiştir.” (Muhammed/18)

Kıyametin geleceği an, ne kadar gizlenmiş olsa da alametleri vardır. Bunlar da küçük alametler, büyük alametler diye ikiye ayrılır.

Küçük alametlere birkaç misal verelim.

1- Hz. Muhammed AS. in Peygamberliği: Ki O, işaret ve orta parmaklarını birleştirerek “Benimle kıyamet şu iki parmak gibiyiz, yani iki parmağın ucundaki mesafe kadar kalmıştır, benden sonra peygamber gelmeyecektir.”

2- Emanetin zayı olması: Adamın biri peygamberimize kıyametin ne zaman geleceğini sorunca şu cevabı vermiş: “Emanetler zayı olunca kıyameti bekle.” Onun zayii nasıl olacak? Sorusuna da: “İşler (dünya ve dinde), ehli olmayanlar tarafından tıkanırrsa kıyameti bekle” buyurmuştur.

3- Hz. Ömer'in rivayet ettiği hadiste Cebrail A.S: “Kıyamet nedir Ya Muhammed?” diye sorunca, sorulan kimse sorandan daha iyi biliyor değildir” cevabından sonra, ikinci defa: “Alametleri nedir?” sorusuna: “اذا وسد الأمر إلى غير أهله فانظر الساعة” Kadın sahibini ve efendisini doğurur, yani kadın, öyle bir çocuk doğurur ki anasına karşı aşağılama, sövme, dövme ve hizmet ettirme hususlarında anasının efendisi gibi davranır. İnsanlar aç ve açık olurlar çalışmadan kazandıkları servetin çobanlığını yapacak kadar koyun sahibi olurlar, gökdelen binalar yapılır, (bugün gördüğümüz gibi) ahlaki, siyasi, iktisadi ve sosyal refah patlaması olur.”

Kıyametin alametlerinin ikincisi de büyük alametlerdir. Bunlarda:

1- Mesih'in Deccal'i çıkacak. O, sağ gözü silme kör, iki kaşının arasında kâfir yazılı: “Ben ilahım” der iddia eder. Fikirleri karıştıran, akılları hayrete düşüren, olağan üstü şeyler göstermek suretiyle insanların içine fitne sokar; imanları zayıf olanları dinlerinden çevirir. Fakat Allah, gerçek müminlerin imanını sabit tutar, onların basiretleri daha da açılır, inançları artar. Bu konuda hadis çoktur.

2- Deccal'in zamanında İsa AS. gökden iner, onun elinden Deccal helak olduktan sonra, insanlar arasında İslam Şeriatı ile

hükmeder; zülüm ve cevrin yeryüzünü doldurduğu o hengamede zulmü kaldırır, yeryüzünü hak ve adaletle doldurur; düşmanlığı kaldırıp emniyeti getirir; toplum içerisinde iki kişi arasında dahi düşmanlık görülmez. Cenabı Hak İsa A.S. hakkında: “Gerçekten O (İsa) kıyametin yaklaştığını gösteren bir bilgidir. Onun için sakın kıyametin geleceğinden şüpheye düşmeyin.” (Zuhruf/61)

“Ehli kitaptan, kim varsa ölümünden hemen önce mutlaka İsa (a.s.)’ya iman edecektir. (Ancak zamanında inanmadıkları için) İsa kıyamet gününde onların aleyhine şahit olacaktır” (Nisa/159)

3- Ye’cüc Me’cüc çıkacaktır. Kur’an-ı Kerim’de: “Nihayet Ye’cüc ve Me’cüc seddi yıkıldığı zaman onlar, her dere ve tepeden boşanırlar. Gerçek vaad olan (ölüm veya kıyamet) yaklaştığında, inkar edenlerin gözlerinin bir noktaya dikilip kaldıklarını görürsün.” (Enbiya/96-97) Kur’an bunların sıfatlarının Kehf Suresi’nde anlatıyor: “(Zülkarneyn) Nihayet iki sed arasına varınca, orada neredeyse hiç laf anlamayan bir millet buldu. Dediler ki: Ey Zülkarneyn! Doğrusu Ye’cüc ve Me’cüc bu ülkede bozgunculuk yapıyorlar. Bizimle onların arasında bir sed yapmak için sana bir vergi verelim mi?” (Kehf/93-94)

Demek ki Ye’cüc ve Me’cüc denilen millet cahil ve fesatçı bir toplum. Zülkarneyn onların önüne bir sed çekmiş, kıyamet yaklaştığında bu sed parçalanıp seddi aşacaklar ve insanlar birbirine karışacaktır.

وتركنا بعضهم يومئذ يموج في بعض ونفخ في الصور فجمعناهم جمعا

وإذا جاء وعد ربي جعله دكاء وكان وعد ربي حقا

“Rabbimin tayin ettiği zaman gelince onu yerle bir eder; Rabbimin vadi gerçektir. Biz kıyamet günü onları bırakırız, dalgalar halinde birbirlerine girerler, Sûr’a üflenince onların hepsini bir araya toplarız.” (Kehf/98-99)

Şu anda bunlar, varlığını Allah’tan başkasının bilmediği bir gayp âleminde dirler:

4- Yerden bir hayvan çıkıp insanlarla konuşacak. Allah şöyle buyuruyor,

ذ اوا وقع القول عليهم اخرجنا لهم دابة من الارض
تكلّمهم أن الناس كانوا بآياتنا لا يفتنون

“O söz başlarına geldiği zaman (kıyamet kopacağı) zaman, onlara yerden bir çeşit hayvan (Dabbe) çıkarırız ki o, onlara, insanların ayetlerimize kesin olarak inanmadıklarını söyler.” (Neml/82)

Dabbe’nin yerden çıkması gaypten olan bir şeydir. Biz Kur’an veya sahih sünnetle sabit olan şeylere aklımız almasa da kesinlikle inanır ve hakkında konuşmayız. Güneşin, adeti harici batıdan doğuya doğması gökteki ilk alamet olacağı gibi, Dabbe’nin çıkması, yerde olacak ilk kıyamet alametidir. Abdullah bin Amr’ın rivayet ettiği bir hadisi şerifte: “Doğrusu ilk alamet güneşin batıdan doğması, (Dabbenin) insanlar üzerine kuşluk vaktinde çıkması olayıdır. Bunlardan hangisi önce olursa öbürüde yakında, arkasından olacaktır. (Müslim, Ebu Davut, İbni Mace)

5- Güneşin batıdan doğması ve kıyametin yaklaşmasıyla kâinatın nizamında değişiklikler olacak ve insanların alışmadığı adetlerin hilafına bazı olağan üstü şeyler ortaya çıkacaktır. Bunlardan bir tanesi de devamlı doğudan doğan güneşin, batıdan doğduğunu insanların açıkça görmeleridir. O zaman iman edecekler ama vakit geçmiş olacak! Hadisi şerifte:

لا تقوم الساعة حتىطلع الشمس من مغربها

فاذا طلعت ورأها الناس آمنوا أجمعون فذلك لاينفع نفسا إيمانها

لم تكن آمت من قبل او كسبت في إيمانها خيرا (رومسلم)

“Güneş batısından doğmadıkça kıyamet kopmaz.. İnsanlar onun batıdan doğduğunu görünce hepsi iman eder. İşte bu: (Enam/158) “Rabbinin bazı alametleri geldiği gün, daha önce iman etmemiş, ya da imanında bir hayır kazanmamış olan kimseye iman etmek bir fayda sağlamaz” ayeti kerimenin ifadesidir. Bunlardan başka duman çıkması ve Mehdi’nin gelmesi, ayın-güneşin tutulması Arabistan Yarımadasında ateşin çıkması gibi alametler daha vardır.

BA’S (Dirilme)

İsrafil (A.S.) Sûra üfürmesi üzerine bütün ölülerin yeniden dirilip kabirlerinden çıkması olayıdır:

ونفخ في الصور فاذا هم من الاجداث الى ربهم ينسلون
“Sûra” قاولوا يا ويلنا من بعثنا من مرقدنا هذا ما وعدا لرحمن وصدق المرسلون
**üfürölür bir de bakarsın ki onlar kabirlerinden kalkıp Rab-
lerine: Eyvah başımıza gelenler!. Kim kaldırdı bizi yattığımız
yerden? İşte Allah’ın vaad ettiği şey budur. Demek ki peygam-
berler doğru söylemişler” (Yasin/51-52)**

İsrafil (AS.)’ım Sûr denilen mahiyeti biz de bilinmeyen
bir şeyi üflemesiyle bütün canlılar ölür, ikinci bir defa üfürür tek-
rar yeniden dirilirler.

HAŞR (Toplanma)

Mahlukat yeniden dirildikten sonra hesapların görülmesi
ve hakların tespit edilmesi için tek bir yerde toplanırlar. Haşr, şek
ve şüphe edilmeyecek kadar Kur’an ve sünnet ile sabit bir gerçek-
tir, hakır: **“Allah’tan korkun ve bilin ki, O’nun huzurunda toplanacaksınız.” (Bakara/203)**
وَحْشَرْنَا هُمْ فَلَمْ نَغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا
“Onları mahşer yerinde toplamışızdır, onlardan hiç birini geride bırakmamışızdır.” Kuşların ve konuşa-
mayan bütün hayvanatın da toplanacağını şu ayeti kerime bildiri-
yor: **“Yer-
yüzünde hareket eden hiçbir hayvan, havada kanat çırpın
hiçbir kuş yoktur ki, (onlar da) sizin gibi bir topluluk olmasın.
Biz kitapta hiçbir şey eksik bırakmadık, sonra (onların hepsi)
Rablerinin huzuruna getirileceklerdir.” (Enam/38)**

Bu hayvanların dirilmesinin hikmeti intikam almaları
içindir. Kendi araların da intikam alacakları gibi insanlardan da
öldürme veya işkence gibi yaptıkları hareketlerinden dolayı inti-
kamları alındıktan sonra hayvanlara: “Toprak olun” denir. İşte o
esnada inkârcılar:
“Keşke biz de toprak olsaydık derler” (Amme/40)
يا ليتني كنت ترابا

MAHŞERDE İNSANLARIN HALİ

İnsanlar, kadın-erkek mahşer yerinde annelerinden doğ-
dukları gibi başları, bedenleri açık, sünnetsiz olarak gelecekler ve
herkes kendi korku ve endişesinde olacaktır. Hz. Ayşe’nin rivayet
ettiği bir hadiste: “Kıyamet günü ayakları yalın, vücut açık (çıplak)

ve sünnetsiz olarak haşr olunacaksınız.” Hz.Ayşe: Ya Rasulallah!
erkekler-kadınlar birbirlerine bakmazlar mı?” dedim. “Ey Ayşe o
gün işler, onların ilgisinden daha çok şiddetlidir” buyurdular.

MEVKİFDAKİ ŞİDDET VE SIKINTI

Cenab-ı Hakk’ın, hesapların görülmesi ve aralarındaki
hükümlerin ayrılması için özel olarak hazırladığı mekâna mevkıf
veya Arasat denir. Orada insanların halini, peygamberimiz bir ha-
disi şeriflerinde şöyle tasvir ediyor. Mikdat bin Esved rivayet edi-
yor: “Ben Rasulullah’tan şöyle dediğini duydum. Kıyamet günü
güneş mahlûkatın üzerine yaklaştırılır. Öyle ki, bir mil kadar olan-
lar var. (Bu mil güneşin yakınlığını, gözün görme mesafesi mi bi-
linmez) İnsanların amelleri nispetinde terleri kiminin topuklarına
kadar, kiminin diz kapaklarına kadar, kiminin mak’adına (oturak)
ve (Rasulallah mübarek ağzına işaret ederek) kiminin de ağzına
kadar yükselir” buyurdular.

Bu mevkıfta korku, endişe sıkıntı ve zorluklar içinde çok
uzun zaman beklenecektir. Hatta insanlar: “Buradan kurtulsak ce-
henneme de razıyız diyecek duruma gelirler. Peygamberimiz, o
günün uzunluğundan bahsederken “elli bin sene” ifadesinde bu-
lununca, Ya Rasulallah! O ne kadar uzun?” diyenlere: “Nefsim
yedi kudretinde olan Allah’a yemin olsun ki, o gün mümin için bir
vakit namaz eda edecek kadar zamandan daha kısa gelir” buyur-
du. Mümin bu dünyada ibadetini ne kadar uzatırsa orantılı olarak
orada kısılır, dünyada Allah için ne kadar yorulursa ahirette o nis-
pette rahat eder. Allah, O günün korku ve endişesinden, kendisini
tasdik edip itaatta bulunan kullarını kurtaracaktır. O gün, Allah’ın
Rahmet gölgesinde şu sınıf insanlar bulunacaktır. Rasulallah:

“Yedi sınıf insan ki; Allah’ın rahmet gölgesinden başka
gölge olmadığı o gün, onları gölgelendirecektir. Bunlar:

1- Adil idareci

2- Allah için ibadet etmekten zevk ve neş’e duyan genç.

3- Bir kişi ki; kalbi camiye bağlı, cemaatten ayrılmaz.

4- Birbirlerini seven iki kişi. Birleşirlerken Allah’ın sev-
gisi ile birleşirler, ayrılırken de Allah sevgisi ile ayrılırlar. Dostluk
ve düşmanlıkları Allah için olur.

5- Bir kişi ki; asalet sahibi güzel bir kadının meşru olmayan teklifte bulunması (fuhşa davet) halinde: “Ben âlemlerin Rabbi olan Allah’tan korkarım” cevabını verip reddeder!

6- Allah rızası için sadaka veren bir kişi, o kadar gizli verir ki, sağ eliyle verdiğini sol eli bilmez.

7- Çok gizli bir yerde, kimsenin bulunmadığı bir halde Allah’ı hatırlarda gözleri yaşarır. İşte bu yedi sınıf insan arşın gölgesinde olacaklar.

ŞEFAAT ETME KONUSU

İlk şefaata etme peygamberimiz A.S. efendimize aittir. Bütün insanlığın mahşerde bunalıp kurtulmak için çare aradıkları bir hengamede, hiçbir peygamberin cesaret edemeyeceği şefaata için Muhammet A.S. arşın altında secdeye varıp insanların mahşer meydanından kurtulmalarını isteyecek ve Cenabı Hakk da bu isteğini verecek. Bundan sonra ümmeti ile ilgili şefaata şöyle olacak:

1- Müminlerden bir toplumun hesap vermeden cennete girmesi,

2- Cehenneme girme cezasına çarptırılmış bir zümre mümini cehennemden kurtarması,

3- Cehenneme giren bir grup günahkâr müminleri, oradan çıkartıp cennete gitmelerine vesile olması gibi şefaata hakkı vardır. “Benim şefaati ümmetinden büyük günahı olanlar içindir” buyurmuştur.

عن النبي صلى الله عليه وسلم يخرج اقوام من الناس بشفاعته محمد عليه السلام يسعون في جهنم يومئذ
İmran’ın rivayet ettiği ve Buhari’nin Rikak konusunda 6566 numaralı hadiste: “Muhammed’in şefaati ile ateşten bir grup insan çıkacak, onlara “ehennemiyun” ismi verilecektir” demişlerdir.

4- Ümmetinden cennet ehli olan fakat sevabının artması ve derecesinin yükselmesi için şefaata edeceği kimseler vardır. Peygamberimiz (A.S.) den başka diğer peygamberler, melekler, sıddıklar, şehitler ve salihler, Allah indinde menzil ve mertebeleri ne göre şefaata edecekler, bu sahih bir hadiste şöyle beyan edildi:

“Allah C.C.; Melekler şefaata etti, peygamberler şefaata etti, müminler şefaata etti Erhamur-rahiminden başka kalmadı der, cehennemden bir tutam alır. لا إله إلا الله محمد الرسول الله Kelime-i

Tevhid’den başka hiçbir hayır işlememiş bir güruhü, kömür haline gelmiş bir halde çıkarır ve Allah, kendi fazlı ile cennete gönderir.” Şefaata etmenin iki şartı vardır izin ve rıza.

“O gün Rahmanın izin verdiği ve sözünden hoşnut olduğu kimselerden başkasına fayda vermeyecektir.” ولا يشفعون إلا لمن ارتضى “Allah’ın razı olacağı kimselerden başkasına şefaata etmezler.” Allah izin verirse peygamberler, melekler, şehitler, çocuklar (ana babasına) ve Kur’an şefaata edeceklerdir. Şefaata iki izne tabidir: 1-Şefaata edecek kimse için. 2- Şefaata olunacak kimse için.

HESABIN KEYFİYETİ

İnsanların dünya hayatında hayır veya şer, bütün yaptıkları şeylerin hesabı Arasat’taki duraktan ayrılmadan görülecektir. “Onlar mutlaka döne dolaşa bize geleceklerdir, sonra da onlar mutlaka bize hesap vereceklerdir” والله يحكم لامعقب لحكمه وهو سر يع الحساب (Gaşiye/ 13)

“Allah hükmünü öyle icra eder ki, hükmünü değiştirecek yoktur. O çok hızlı hesap görür.” (Ra’d /41)

Kıyamet günü hesap iki şekilde olacaktır.

1- Kurtuluşa eren müminlere mahsus olup sadece dünyada yaptıkları arz olunur, masiyetleri bildirilir, nimetler hatırlatılır.

2- Bu ikinci tür hesap kâfirlerin, münafıkların ve facirlerin hesabıdır ki, büyük-küçük her günah, az-çok her nimet teferruatıyla tetkik edilecektir. Hz. Rasul; “Kıyamet Günü hesaba çekilenlerin her biri helak olur” deyince Hz. Ayşe: Ya Rasulallah! Allah Taala şöyle buyurmadı mı?:

“Amel defteri kendisine sağından verilen kimse, kolay geçireceği bir hesaba çekilir ve yakınlarına sevinçle döner.” (İnşikak/7) diye sorunca: “O sadece arz etmektir. Münakaşa ile görülen hesabın sonucu azaptır” buyurdu.

KIYAMET GÜNÜ ŞAHİT OLACAKLAR

1- Bütün peygamberler kendi ümmetleri üzerine şahit olacaklar! Muhammed ümmeti de diğer peygamberler üzerine vahyi

tebliğ ettiklerine dair şahit olacaklar. “Bir gün gelecek, her ümmetten bir şahit getireceğiz.” (Nahl/84)

2- Melekler şahit olacak; وجائت كل نفس معها سائق وشهيد “Ya-nında bir sevk memuru ve bir de şahit olduğu halde herkes gelecektir”. Biri Arasat’a sevk edecek, diğeri de şahit olacaktır.

3- Yer, üzerinde hayır ve şer ne yapıldı ise işlediği her şeye şahit olur. يومئذ تحدث أخبارها “Yer o gün bütün haberlerini anlatır.” (Zilzal/4)

4- İnsan kendi nefsinden başka bir şahidi kabul etmeyeceği itirazında bulunur. O zaman kendisinin dili, gözü, kulakları, eli, ayağı ve cildi yaptıklarına şahit olur. اليوم نختم على أفواههم “O gün onların ağızlarına mühür vururuz”;

وتكلمنا أيديهم وتشهد أرجلهم بما كانوا يعملون “Yaptıklarını bize elleri anlatır, ayakları da şahitlik eder.” (Yasin/65) “O gün kendi dilleri, elleri ve ayakları yapmış olduklarına dair şahitlik edeceklerdir.” (Nur/24)

وإن كان مثقال حبة من خردل أتينا بها وكفى بنا حاسبين “Bir hardal tanesi ağırlığında olsa bile yapılan her ameli ortaya koyacağız. Hesap gören olarak biz yeteriz.” (Enbiya/47) “(Lokman) Yavrucuğum yaptığın iş bir hardal tanesi ağırlığında olsa da, bir kaya içinde veya göklerde yahut yerin dibinde gizlensede Allah onu yine karşına çıkarır. Çünkü Allah’ın bilgisi her şeye ulaşmaktadır. O, her şeyden haberdardır.” (Lokman/16)

كَيَافَتُ مَا مِنْ شَيْءٍ أُثْقِلَ فِي مِيزَانِ الْمُؤْمِنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ خَلْقِ حَسَنٍ “Kıyamet günü mü’minin terazisinde güzel ahlaktan daha ağır gelecek bir şey yoktur” (Ebu Davut, Tirmizi)

AMELLERİN TARTILMASI

Üç sınıf insanın amelleri tartılacak ve sonuç Kur’an-ı Kerim’de bildirildiği şekilde olacak:

1- أمما، تارتيدا إيدي أممنا ثقلت موازنه فهو في عشيتراضية -1 “Amma, tartıda iyi amelleri ağır gelen kimse hoş bir hayat içinde olacaktır.” (Elkaria/6-7) “Kimin sevap tartıları ağır gelirse, işte onlar kurtuluşa erenlerdir.” (A’raf/8)

2- وأما من خفت موازينه فأمه هاوية وأما دراك ماهيه نارحامي

“İyi amelleri hafif gelenler ise, onların yeri “haviye” isimli bir çukurdur. O, Haviye’nin ne olduğunu bilir misin sen? O, kızgın bir ateştir.” (Elkaria/8-11) “Kimin de sevap tartıları hafif gelirse, onlar da ayetlerimize haksızlık etmiş olmalarından ötürü kendilerini ziyana sokanlardır” (A’raf/9)

3- Bunlar, cennetle cehennem arasında A’rafta kalanlardır. Cennettekiler bakar imrenir. Cehennem ehline bakar korkudan yürekleri hoplar. “A’raf üzerinde de herkesi yüzünden tanıyan adamlar bulunmaktadır ki, (bunlar) cennet ehline: “Selam size” diye seslenirler. Onlar henüz oraya girmemişlerdir, fakat girmeyi çok istemektedirler. (A’raf/46)

SIRAT’IN MAHİYETİ

Mahşer yerinden cennetin kapısına kadar uzatılan cehennemin üzerindeki köprüdür. Geçmiş gelecek bütün insanlık âlemi, hesapları görülüp dönünce mü’min-kafir herkes bu köprüden geçecek, müminler (cennet ehli) cennete girecek, cehennem ehli olanlar ise bu köprüden cehenneme döküleceklerdir.

“Sizden cehenneme uğramayacak hiçbir kimse yoktur. Bu, Rabbin için kesinleşmiş bir hükümdür. Sonra biz takva sahibi olanları kurtarır, zalimleri de orada diz üstü çökmüş bir vaziyette terk ederiz.” (Meryem/71-72)

Bu köprüden ilk geçecek olan Hz. Muhammed ve ümmetidir. Ancak İslam Dini’ni gereği gibi yaşayan muttakiler, selametle geçip cennete, gerçek mutluluğa kavuşacaklar; facirler de üst üste köprüden cehenneme yuvarlanacaklar. Bir hadiste: “Sırat köprüsü cehennemin iki sırtına (kıyısı) konur. İlk yürüyerek geçecek olan ben ve ümmetimdir. O gün peygamberlerden başka kimse konuşmayacaktır. Peygamberlerin duası da o gün: “Allahümme sellim sellim!” olacaktır. (Buhari, tevhid-Müslim, İman)

Allah Rasulu’nun ifadeleriyle kılıçtan keskin, kıldan ince olan bu köprüden, insanların işledikleri amellerine göre muhtelif hallerde geçerler. Mesela; bazıları göz açıp kapayıncaya kadar, bazıları şimşek gibi, bazıları rüzgâr hızıyla veya rahvan at gibi, bazıları yük devesi gibi, bazıları tırıs, bazıları normal yürüyüş, bazıları aya-

ğını sürüyerek yorgun halde ve bazısı da sürünerek geçeceklerdir. Yüce Allah'a sığınıyoruz. Hiç şüphe yok ki, Allah'ın dünyadaki köprüsü durumunda olan İslam'ın Sırat-ı Mustekim'inde yürüyen, ahiretin köprüsünden de kolaylıkla geçecektir. Dünyada Sırat-ı Muistekim'den sapan da ahiretin köprüsünde sabit kalamaz. Sırat köprüsünde müminlerle münafıklar ayrılır; müminler yollarına devam ederken münafıklar geride kalırlar ve arada birbirlerine kavuşamalarını önleyen bir sur oluşur. Bunu Kur'an-ı Kerim'de Cenabı Hakk: "Münafık erkek ve kadınlar, müminlere: Bizi bekleyin, nurunuzdan faydalanalım, diyecekler. O gün, onlara: "Ardınıza dönün de bir başka nur arayın " denilerek müminlerle münafıklar arasında, içinde rahmet ve dışında azap olan kapalı bir sur çekilir.

Cennet ve cehennem Allah'ın adaletinin tecellisi için hazırlanmış, Allah'ın taraftarı hak sahiplerini ve şeytanın taraftarı batılcıları bekleyen mükâfat ve ceza yerleridir. Allah Kur'an'da bildiriyor:

“İyiler an الأبرار لفي نعيم وان الفجار لفي جحيم يصونها يوم الدين” **İyiler muhakkak cennet içinde olacaklardır. Allah'ın buyruğundan çıkan kötüler ise cehennemde olacaklardır.”**

(İnfitar/13-14) Ve hiç çıkmadan ebedi kalacaklardır.

“(اكلها د اثم وظلها) “Yemişleri devamlıdır, gölgesi de” “Onların Rableri katında mükâfatı, içinde temelli ve sonsuz olarak kalacakları, zeminlerinden ırmaklar akan Adn cennetlerindedir.” (Beyine/8)

Cenabı Hak cehennem hakkında şöyle buyurdu. **“Onlar için boyuna sürüp gidecek bir azap vardır”** (Maide/37) “Öldürülmezler ki ölsünler, cehennem azabı da onlardan biraz olsun hafifletilmez.” Bu ayeti kerimeler cennet ve cehennemin ebedi kalıcı olduklarının delilidir. Buhari ve Müslimde şu hadisi rivayet etmişlerdir: “ Cennet ehli cennete, cehennem ehli cehennemde yerlerini alınca bir ses gelir: Ey cennet ehli ebedisiniz ölüm yok. Ey ateş ehli ebedisiniz ölüm yok! Lailahe illallah diyen cennete girer. ”

Bu hadisi şerif ve şefaitle ilgili hadis günahkâr müminin cehennemden çıkıp cennete gireceğine açık bir delildir. Burada, müminler özel olarak ifade ediliyor. Eğer kâfirler cennetten çıkacak olsaydı, onlar da müminlerin seviyesinde olur, iman ehlinin

özel olarak ifade edilmesine gerek kalmazdı. Cennet ve cehennemin şu anda var olduğunu Kur'an-ı Kerim şöyle bildirmiştir: **“Takva sahipleri için hazırlanmış”** (Ali İmran/133)

“Kâfirler için hazırlanmış.” (Ali İmran/131)

Ayrıca, peygamber efendimize miraç gecesinde cennet ve cehennemin yerleri gösterildiği bildirilmiştir. Bu da cennet ve cehennemin şu anda var olduğunu bildirir.

CENNETİN İSİMLERİ

Kur'an-ı Kerim cennetin isimlerini ve orada mümin ve müttaki olanlar için hazırlanan nimetleri zikrediyor ki, insanların gönlünde huzur, saadet, müjde ve ferahlık versin ve cennete girme arzusu doğsun; oraya girmek için amellerini çoğaltsın.

Adamın biri tren yolculuğunda sarhoş halde önünde dansöz oynatırken yaşlı biri Tekvir Suresi'ni okumaya başlar.

(والى الجنة ازلفت) “Cennet yaklaştığında” nazmi celilesine gelince: Dur! Bu nedir? diye sormuş. Yaşlı adam: Bu Allah'ın kelimidir, cevabını verince, adam anda hayatını değiştirmiş ve ömrünün sonuna kadar yaşlı adamın hizmetinde bulunmuştur.

Cennetin isimleri Kur'an-ı Kerim'in birçok yerinde geçmektedir.

1- Selam: “Rablerinin katında selam yurdu onlarındır” (En'am/127) **“Allah selamet yurduna çağırıyor.”** (Yunus/25)

2- Huld: **“De ki, o mu daha hayırlı, yoksa takva sahiplerine vaad olunan sonsuzluk cenneti mi? O, kendilerine bir mükafat ve varacakları yer olarak hazırlanmıştır.”** (Furkan 15)

3- Adn: **“İşte onlara, içlerinden ırmaklar akan Adn cennetleri vardır.”** (Beyyine /8)

Bunlardan başka cennetin Naim, Me'va, Darül Mukame ve El-emin isimleri vardır.

CENNETİ TASVİR EDEN BAZI AYETLER

Onlara (müminlere) şöyle denilecektir: **“Ey kullarım, bugün size korku yoktur ve siz üzülmeceksiniz. O kullar ki,**

ayetlerimize iman etmiş ve müslüman olmuşlardır. Siz ve eş-
leriniz sevinç içerisinde cennete girin. Onların etrafında altın-
dan tepsiler ve kadehler dolaştırılır. Orada canların çektiği,
gözlerin hoşlandığı her şey vardır ve siz orada ebedi kalacaksınız.
İşte yaptıklarınıza karşılık size verilen cennet budur. Ora-
da sizin için nice meyveler vardır ki onlardan yersiniz.” (Zuh-
ruf/69-73) “İman edip iyi davranışlarda bulunanlara müjde
ver, şüphesiz onlara içinden ırmaklar akan cennetler vardır. O
cennetlerden kendilerine rızık olarak bir meyve yedirildikçe:
Bu, daha önce bize yedirilmiş olan bir şeydir, derler. Oysa, bu
onlara benzer olarak sunulmuştur. Onlar için ayrıca cennette
tertemiz eşler vardır ve onlar orada ebedi kalacaklardır.” (Ba-
kara /25)

“Takva sahiplerine vaad edilen cennetin tasviri şöy-
ledir: Orada bozulmayan sudan ırmaklar, tadı değişmeyen
sütten ırmaklar; içenlere lezzet veren şaraptan ırmaklar; sü-
zülmuş baldan ırmaklar vardır.” (Muhammed /15) “Şüphesiz
iyi insanlar, karışımı kâfur olan bir kadehten içeceklerdir. Bu
ancak Allah’ın seçkin kullarının istediği yere taşra taşra akı-
tıp içeceği bir pınardır.” (İnsan (5-6)

“Orada zencefil karışımı bir kadehle kendilerine
ikram edilir. O cennet pınarına Selsebil denir.” (İnsan /17-
18)“Sonunda misk kokusu bırakan, ağzı kapalı saf bir içecekten
kendilerine içki sunulur. İşte yarışanlar bunun için yarışsın. Onun
katkısı Tesnim’denir. O, ancak Mukarrabin makamında olan
kimselerin içtiği yüce bir pınar, kaynaktır.” (Mutaffin / 25-28)
“İyilikte önde olanlar, karşılığını almakta da önde olacak-
lardır. Naim cennetlerinde Allah’a yaklaştırılmış olanlar işte
bunlardır. Onlardan çoğu önceki ümmetlerden, bir kısmı da
sonraki ümmetlerdendir. Cevherle işlenmiş tahtlara karşılıklı
olarak yaslanırlar. Çevrelerinde, ölümsüz gençler; baş ağrısı
ve dönmesi vermeyen bembeyaz bir kaynaktan doldurulmuş
kâseler, ibrikler, kadehler; seçecekleri meyveler, arzulayacak-
ları kuş eti ile dolaşıp onlara hizmet sunarlar! İşlediklerine
karşılık olarak, sedefdeki inciler gibi ceylan gözlü huriler var-
dır. Orada boş veya günaha sokacak hiçbir söz duymazlar.

Sadece karşılık olarak “selam” sözü iştirler. Orada, örtüleri
parlak atlastan olan yataklara yaslanıp otururlar. Orada göz-
lerini yalnız eşlerine çevirmiş öyle güzel dilberler vardır ki,
daha önce onlara ne insan nede cin dokunmuştur. Onlar sanki
yakut ve mercan gibidirler. Biz o kadınları, defterleri sağdan
verilenler için yeniden yaratmışızdır. Onları bakire, eşlerine
düşkün ve hepsini aynı yaşta kılmışızdır. Üzerlerinde yeşil
renkli ince ipekten ve parlak atlastan elbiseler vardır; gümüş
bileziklerle süslenmişlerdir. Onlar dikensiz ak nilüfer ağaçla-
rı, salkımları sarkmış muz ağaçları ve uzamış gölge altında,
çağlayarak akan su kenarlarında, bitip tükenmeyen ve yasak-
da edilmeyen bol meyveler arasında, yüksek döşekler üzerin-
de olacaklardır.” (Vaki’a / 12-37) “İşte bu sizin işlediklerinizin
karşılığıdır; çalışmalarınız şükre layıktır denir ve Cenabı Hak
cennet ehlini över, teşekkür eder.” (İnsan /22) “O gün bir ta-
kım yüzler, sabah aydınlığı ibi parlayacaktır. Gülecek ve sevi-
necektir.” (Abese /38-39)

Suheybi Rumi’den rivayet edilen bir hadisi şerifte, Nebi’yi
zi-şan şöyle buyurdu: “Cennet ehli cennete girince Yüce Allah
onlara: “Arttırmamı istediğiniz bir şey var mı? der. Onlar da derler
ki: Yüzümüzü ağartmadın mı, bizi cennete koymadın mı, cehen-
nem ateşinden kurtarmadın mı? derler.” Allah Rasulü devamla:
“Perdeler açılır verir onlara, Aziz ve Celil olan Allah’ı görüp bak-
maktan daha sevimli ve mutlu bir şey verilmemiştir.” Ahmed’in
rivayetinde: Peygamberimizin AS. bu hadisin arkasından: “Güzel
davranışlarda bulunanlara daha güzel karşılık, bir de fazlalık var-
dır.” (Yunus /26) mealindeki ayeti okumuş olması ile ilgili olarak:
Bu fazlalık sözü “ Müminlerin Allah’ı görecektiklerinin delili-
dir .” der. Allahu âlem.

CEHENNEM EHLİ VE AZABI

Kur’an-ı Kerim’de tasvir edilen cehennem sahnesi kor-
kunç bir sahnedir. Allah bütün mü’minleri onun azabından koru-
sun. Burada birkaç ayetle hatırlamaya, düşünmeye ve cehennem-
den sakınmaya yeterli olacaktır.

“واعدنا لهم عذاب السعير” ve “Yukarıdaki Mülk süresinde: “On-

lara o çılgın azabı hazırladık” (Mülk/5) Nisa suresinde: ان الله جاء مع المنافقين والكا فرين في جهنم جميعا “Allah münafıkların ve kâfirlerin hepsini cehennemde toplayacaktır.” (Nisa/40) “Siz ve Allah’tan başka taptığınız putlarınız cehennem yakıtı olacaksınız.” (Enbiya/98). “İnkâr edenlere de cehennem ateşi vardır. Öldürülmezler ki ölsünler, cehennem azabı da onlardan biraz olsun hififletilmez. İşte biz her nankörü böyle cezalandırırız.” (Fatır/36) “Doğrusu, ayetlerimizi inkâr edenleri ileride ateşe sokacağız, derileri piştikçe azabı tatmaları için onları başka derilerle değiştireceğiz.” (Nisa/56)

“Solun adamları ise, nedir solun adamları! İçlerine işleyen bir ateş ve kaynar su içinde, kapkara boğucu duman-dan bir gölge, ne serin ne de rahatlatıcı! Çünkü onlar bundan önce varlık içinde keyiflerine düşkün şımarık müsriflerdi. Büyük günahta ısrar ediyorlardı ve diyorlardı ki: Biz ölüp, toprak ve kemik yığını olduktan sonra, gerçekten biz mi bir daha diriltileceğiz? Önceki atalarımız da mı? De ki: Muhakkak öncekilerin ve sonrakilerin tümü, belli bir günün belli bir vaktinde mutlaka toplanacaklardır! Sonra siz, ey sapık inkârcılar, mutlaka bir ağaçtan, zakkumdan yersiniz, karınlarınızı onunla doldurursunuz, üstüne de kaynar su içersiniz. İşte ceza gününde onların ağırlanışları böyledir! Sizi biz yarattık, hâlâ tasdik etmeyecek misiniz?” (Vakıa/41-51)

Cehennem azabı hakkında çok sayıda ayetin içinden bunları seçtik. Allah tüm Müslümanları korusun! Amin.

KADERE İMAN

İslam inancının temeli olan altı erkânın sonuncusudur. Hz. Ömer’in rivayet ettiği hadiste de belirtildiği gibi İman; Allah’a, Meleklerle, Kitaplara, Peygamberlere, Ahiret Gününe ve Kadere Hayrın ve Şerrin Allah’tan geldiğine inanmaktır. Bir kul kadere inanmadıkça imanı tahakkuk etmez, iman etmiş olmaz.

KADER: Tedbir ve takdir demektir. Bir şeyi nizam ve hikmete dayalı icra etmeye kader denir. Cenabı Hak:

انا كل شيء خلقناه بقدر “Biz her şeyi bir ölçüye göre yarattık” (Kamer/49)

Kadere imanın manası, kâinatın yaradılışından itibaren olmuş ve olacak şeylerin, Aziz ve Celil olan Allah’ın takdir ve tedbiri ile olduğuna şük ve şüphe getirmeden hakkıyla inanmaktır. Allah’ın bir şey üzerinde takdirinin hakiki ispatını tazammun eden dört şeydir:

1- “Ne yerde, ne gökte zerre ağırlığınca bir şey Rabbinden gizli kalmaz. Bundan daha küçük veya daha büyük hiçbir şey yoktur ki, açıkça bir kitapta (Levhi Mahfuz’da) yazılı olmasın.” Ayeti Celile de bildirildiği üzere, Allah olanı ve olacağı küçüğü ve büyüğü ile her şeyi bilir.” (Yunus/61)

2- Allah bütün amelleri, sözleri, bütün işleri, halleri, harekât ve sekenatları teferruatına (en ince noktasına kadar) her şeyi yanında bulunan sicile (Levhi Mahfuza) yazdı. “Yeryüzün ve sizin başınıza gelen herhangi bir musibet yoktur ki; biz onu ortaya çıkarmadan önce bir kitapta yazılı olmasın. Doğrusu bu Allah’a kolaydır.” (Hadid/22) “De ki: bize hiçbir zaman Allah’ın yazdığından başka bir şey olmaz” (Tevbe/51) Ubade bin Samit, E-tabî’ul Celil ismindeki oğluna şöyle demiş: “Ey oğul! Senin başına gelen musibetin senin hatanla olmadığını, sana gelecek iyiliğin de hatanla engellenmediğini bilmedikçe iman tadını bulamazsın. Ben Rasulullahın şöyle dediğini duydum: “Doğrusu Yüce Allah’ın ilk yarattığı kalemdir ve ona: “Yaz” dedi, “Ne yazayım Ya Rabbi?” deyince: “Kıyamete kadar olacak her şeyi yaz.” buyurmuştur.” Sonra da Ubade bin Samit dedi ki; Ey oğulcuğum! Ben Rasulullah’tan şöyle duydum: “Bundan başka bir inanç üzerinde ölen benden değildir!”

3- Mükevvenatta olup biten her şey, onun dilemesi ve iradesi ile olur. Sizler, “Allah dilemedikçe hiçbir şey dileyemezsiniz. Çünkü o bilendir, hâkimdir.” (İnsan/30)

4- Yaratmakta hiçbir ortağı ve yardımcısı olmadan, bütün kâinatı Allah yarattı ve her şey kudretinin eseridir. “Allah her şeyin yaratıcısıdır” (Ra’d/16) “Her şeyi yaratmış ve her şeyi bir takdir ile belirleyip hepsinin mukadderatını hazırlamıştır” (Furkan/2) “Allah’ın iradesi mutlakdır. Şüphesiz Allah dilediğini yapar” (Hac/14) “Onun işi, bir şeyi yapmayı dilediği vakit ona: “Ol!” der o da olur.” (Yasin/82) Allah’ın yaratmasını

murat ettiği şey, onun kaza ve kaderine uygun olur. Bütün kâinatın gücünü bir araya getirseler, önlemeye de tersini yapmaya da yetmez.

İrade-i ilahiye iki kısma ayrılır: Birincisi; kevnîye, kaderîye veya tekvîni irade dir.

İradî-i kevnîye meşîete bağlıdır. Meşîetle İrade-i kevnîye arasında fark yoktur.

“Bir şeyin olmasını istediğimiz zaman sözümüz ona: “Ol” olur, o da hemen olur.”

“De ki; İster taş olun ister demir.” (İsra/50)

“Allah bir topluluğa kötülük murad ettiğinde artık onu önleyecek kimse olmaz.” (Ra’d/11)

İradenin ikinci kısmı da, İrade-i Şer’iyye veya İrade-i İltizamîyedir. Bu da Allah’ın sevdiği ve razı olduğu şeylerle ilgilidir. **“Allah sizin tevbenizi kabul etmek istiyor” (Nisa/26) “Allah sizin yükünüzü hafifletmek ister.” (Nisa/28) “Allah size kolaylık diliyor, zorluk dilemiyor...” (Maide/6)** ayetlerinde görüldüğü gibi şer’li manada iradenin zikredilmesi insanın cüzi bir iradeye sahip kılındığının açık delilleridir.

“Eğer Allah sizi azdırmayı dilemişse.” (Hud/34)

“Allah kimi doğru yola iletmek isterse onun gönlünü İslam’a açar.” (En’am/2)

“Kimin kalbini sapıklığa bırakmak isterse kalbini daraltır.” Bu ve buna benzer ayetler hep Allah’ın Kemal-i Kudretini, diğer varlıkların onun iradesine karşı aciz olduklarını ispat eder.

İrade-i kevnîye ile İrade-i şerîyye arasında fark vardır. Şöyle ki:

a- İrade-i kevnîye mutlaka vuku bulacaktır. İrade-i şer’iyye olabilir de, olmaya bilir de.

b- İrade-i kevnîye hayr-şer, faydalı-zararlı olabilir. İrade-i şer’iyye hayr ve faydalı olmalıdır.

c- İrade-i kevnîye Allah’ın rıza ve muhabbetini gerektirmez. Fakat İrade-i şer’iyye mutlak Allah’ın rıza ve muhabbetine uygun olmalıdır.

Bunlar Kur’an’ın, sünnetin ve aklın delilleriyle sabit-

tir. İrade-i kevnîyede rıza ve muhabbet olmayabilir. Fakat irade-i şer’iyyede, **“Allah bozgunculuğu sevmez”** (Bakara/208) **“O, kulları adına küfre razı olmaz.”** (Tenzil/6) Allah şirki, zulüm, kibirlenmeyi ve fuhşu yasakladıktan sonra, **“Yeryüzünde kibirlenerek yürüm! Sen ne yeri yarabilirsin ne de boyca dağlarına erebilirsin! “Bütün bunların hepsi (kötü olanlar) Rabbin tarafından sevilmeyen kötü şeylerdir.” (İsra/37-38)** buyurur. Cenabı Hak, birçok çirkin işlerden tiksindir. Rızası ve muhabbeti olmaz. Fakat meşîeti ve iradesi dahilindedir. **“Ama âlemlerin Rabbi olan Allah dilemedikçe siz bir şey dileyemezsiniz.”** (Tekvir/29)

Peygamberimiz A.S. da: **“Şüphesiz Allah, ana-babaya isyanı, kız çocukları diri diri gömmeyi, başkasının hakkını engelleme ve hak etmediğini istemeyi üzerinize haram kılmış; “Çok konuşup dedikodu yapmaktan, ihtiyacı olmadığı halde dilenme veya lüzumsuz soru sormadan, malı israf etmekten hoşlanmadı!”** Bunlar Allah’ın meşîetinde olduğu halde hoşlanmadığı şeylerdir. Allah Rasulu dualarında: **“Allah’ım kahrından rızana, ukubatından afiyetine ve senden sana sığınırım. Senin hakkındaki övgüyü sayamam, sen ancak kendi nefsini övdüğün gibisin!”** buyurmuştur.

Kahr sıfatından rıza sıfatına, ukubat sıfatından mu’afat sıfatına sığınyor. Bütün bunlar tek olan Allah’ın irade ve meşîetine bağlı olduğunu gösterir. Akıl da elbette buna karşı değildir. Mesela; bazı ilaçlar insanın hoşuna gitmeyebilir, irade ile iş birbirini tutmaya bilir. Allah, imanı emretti mümin de işledi, küfrü murat etti fakat emretmedi. Bunun gibi...

İNSAN ÜZERİNDE CEREYAN EDEN KADER

İnsan üzerinde iki türlü kader cereyan eder.

Birincisi: İnsanın seçimi ve iradesi olmadan Cenabı Hakk’ın takdiri ile olan doğum-ölüm, uzun-kısa, güzel-çirkin, zeki-ahmak, sıhhat-hastalık gibi olaylarda, hayır ve şerde insan için bir müdahale gücü veya sebebi yoktur. Bu konularda kulun bir sorumluluğu yoktur. Bize düşen. Allah’ın üzerimizdeki takdirine razı olmak, bizim bilmediğimiz ezeli ilmi ve hikmeti gereği tezahür ettiğine inanmaktır. Bu kısımda insan, hayrın sevabını ala-

mayacağı gibi şerrin cezası da yoktur. Yalnız sahip olduğu iyilik ve güzellikler için şükreder, kötülük ve hoşuna gitmeyen hallerine sabrederse ecir ve sevap alır.

İkincisi de: Yine Allah'ın ezeli takdiri ve hikmetinin gereği insan üzerinde cereyan eden kaderdir. Fakat bunda insanın kastı, iradesi ve sebep olması vardır. Mesela; yeme, içme ve giyinme gibi günlük hayat; namaz, cihat ve taat gibi ibadetler, hırsızlık, içki, zina ve kumar gibi haram olanlar. Bunlar ilmi ezelisinde olan ve Levhi Mahfuz'da yazılı bulunan Allah'ın takdir ve meşietine bağlıdır. Bu kısım kaderde insan, işlediği hayrın karşılığı kat kat sevap ve ecir alır. Kötülük ve çirkin şeyler yapan da sadece yaptığığının misli kadar günah kazanır. Mümin, kulun, isteyerek veya iradesi dışında yaptığı bütün işleri, Allah'ın ezeli ilminde olduğuna, iradesi ve meşietiyile tezahür ettiğine inanır. Cenabı Hak insana akıl verdi onunla düşünür. İrade verdi onunla seçer ve güç verdi onunla işler. Fakat insan Allah'ın iradesiyle mürit, kudretiyle kadirdir. İsteme ve seçme sıfatı üzerinde yaratmış, seçme tercihinin yapacak gücü de var, ama irade ve kuvvet Allah'ın yardımına muhtaç olup müstakil değildir. **“Allah dilemedikçe, hiçbir şey dileyemezsiniz, çünkü her şeyi bilen, hikmet sahibi ancak Allah'tır.”** (İnsan/30) **“De ki; Hak rabbinizdendir, dileyen iman etsin, dileyen inkar etsin.”**

(وقل الحق من ركم فمن شاء فليؤمن ومن شاء فليكفر) : “İşte bu bir öğüttür, dileyen Rabbine doğru varan bir yol tutar.” (Müzemmil/19) **“İnsanoğlu kendisinin başıboş bırakılacağını mı sandı.”** (Kıyame/36)

Allah insanı yarattı, dünya ve ahiret maslahatına medar kendisi için fayda ve zarar olacak şeyler hakkında sorumlu tuttu. Akıl, irade, kudret gibi sıfatlarla ehliyet verdi ve emanetleri yerine getirme sözünü de aldı. Bunun neticesi, ya kabul edip mümin olmak ve itaat etmek veya inkâr ve red edip kâfir olmaktır. Allah insanın dünya hayatında sahip olduğu iman, ibadet, taat ve iyiliklerine karşı sevabı, inkâr ve isyanla kazandıklarına bedel azabı vaad etti. **“O, kötülük yapanları cezalandıracak, iyilik yapanları da daha güzeliyle mükâfatlandıracaktır.”** (Necm/31)

İnsan iman, küfür, taat ve isyanda seçme hakkı olmasa,

kâfir azabı nasıl hak etsin; mümin sevabı nasıl kazansın? Allah Taala insanlara akıl ve seçme hakkı vermekle kalmayıp peygamberler gönderdi, kitaplar indirdi ve deliller gösterdi. Bu bakımdan kâfirlere azap etmesi zulüm değil, bilakis kendileri, nefislerine zulmetmişlerdir.

“Allah hakkında yalan uyduran yahut onun ayetlerini yalanlayandan daha zalim kim olabilir? Onlara, kitaptan nasipleri erişecektir. (Ezelde kendileri için takdir edilen rızık alıp, ecellerini dolduruncaya kadar yaşarlar) Nihayet elçilerimiz (melekler) gelip canlarını alırken; Allah'ı bırakıp taptığınız putlar nerede? diye soracaklar. (Onlar'da) Bizi bırakıp kayboldular, diyecekler ve kâfir olduklarına dair kendi aleyhlerinde şahitlik edeceklerdir.” (Araf/37)

“Kâfirler bölük bölük cehenneme sevk edilecektir. Oraya geldiklerinde kapılar açılacak ve cehennemin bekçileri onlara: “İçinizden size Rabbinizin ayetlerini okuyan ve bu gün ile karşı karşıya geleceğinizi hatırlatan peygamberler gelmedi mi? diye sorarlar. Onlar da: “Evet” derler. Lâkin kâfirler hakkındaki azap vaadi artık hak olmuştur.” (Zümer/71)

İtiraz edemezler, çünkü haklı tarafları yoktur. Cenab-ı Hak haklı mazereti kabul eder. Bir Hadis-i Şerifte peygamberimiz: **“Uyarıcı ve müjdecî göndermiştir.”** buyurmuştur.

“Yüce Allah, insanı nefisinden sorumlu olmasını irade buyurmuş, kurtuluşunun alım cehdû gayretine ve çalışıp kazanmasına bağlı olmasını istemiştir. Bu bağlamda, insanı selim ve sıhhatli bir fitratta yaratmış, nefsi terk edip, fitrata bırakması halinde, yaratana doğru (hidayet) yolunu ve iman sıfatını bulacaktır. Zira Allah, insana akıl verip, peygamber göndermesi ve kitap indirmesiyle hidayet vermiştir.

Kur'an-ı Kerim'de hidayet birkaç manaya gelmektedir.

a- Hidayeti amme: Bütün mahlukatın dünya hayatlarında var olmaları ve yaşamaları için maslahata medar olan hidayet, Kur'an-ı Kerim'de şöyle beyan edilir. “(Hz. Musa): Rabbimiz **“Her şeye bir özellik veren, sonra da**

yol gösterendir dedi.” (Taha/50)

b- Hidayeti beyaniye: Hayır ve iyilikleri beyan edip açıklayan ve her türlü şerden sakındıran hidayet! Bunu, Allah merhametiyle kendi üzerine alıp, peygamberleri bunun için göndermiştir. Onlar, bu görevi mükellef olan insanlara duyurup onların seçimine bırakır. İsteyen iman, isteyen de küfrü seçer. Bu seçeneğin sonucu sevap veya cezayı gerektirir. Buna (هداية البیان والدلالة) “Delili ve açıklaması olan hidayet” denir. Bu da dört şeye taalluk eder:

Birincisi: Cenab-ı Hakk kullarının üzerinde olan rahmetiyle, hidayeti kendi üzerine aldı **وهديناه النجدين** “Biz ona (doğru ve eğri) iki yolu da göstermedik mi?” (Beled /10)

Hidayete erdirmek, bize ait olan bir iştir. Şüphesiz ahirette, dünya da bize aittir.” (Leyl/12-13)(Yani biz insana hayırlı olan yolu da, şer ve fesat olan yolu da belirledik ki istediğini seçsin.) “Hidayetül beyan ve-d elal” Peygamberler (Allah’ın Rahmet ve Selamı üzerlerine olsun) vasıtasıyla, onlara gönderilen kitaplarla göstermiştir.

“Sen onları doğru yola çağırıyorsun; Allah’ın yoluna.” (Şura/52) **“Sen ancak bir uyarıcısın, her ümmetin bir yol göstericisi vardır.”** (Ra’d/7)

İkincisi; Allah Taala bu hidayetle, kulları üzerine delil ve şahidini kurdu.

رسلا مبشرين ومنذرين لئلا يكون للناس على الله حجة بعد الرسل

“Peygamberlerden sonra, insanların Allah’a karşı bir delilleri olmasın diye, müjdeciler ve uyarıcılar olarak peygamberler gönderdi.” (Nisa/ 165)

Bu hidayet, akıl sahibi ve mükellef olan bir kimsenin kendi seçeneğine bağlı olarak açıklanır; ya iman seçer, hidayeti sever ve cennete ulaşır veya hidayete karşı kör olur, küfrü seçer; kötü yurt ve dönüş yeri olan cehenneme gider. Allah korusun.

Semud kavmine de biz doğru yolu göstermiştik, ancak onlar körlüğü doğru yola tercih ettiler.”(Fussilet/17). İnsan Suresi’nde de;

“Şüphesiz biz ona doğru yolu gösterdik. Buna kimi şükreder, kimi de nankörlük eder.” Bu ayetlerde Allah, iman ve hidayet yoluyla küfür ve tuğyan (taşkınlık)

yolunu beyan etmiştir. İsteyen iman ve hidayet yolunu seçer, isteyen de şer ve küfür de mayıs böceği gibi bocalar, deprenip durur.

Üçüncü mertebe; (هداية التوفيق) Tevfik Bu hidayet kısmı Rabbimize nasıl ibadet edeceğimizin anlamıdır.

هد نالصرراط المستقيم Allah’tan başka kimsenin selahiyet ve kudretinde değildir.

“Allah, kime hidayet ederse, işte o Hakka ulaşmıştır. Kimi de hidayetten mahrum ederse artık ona doğru yolu götürecektir bir dost bulamazsın.” (Kehf/17) “Sen sevdiğini doğru yola iletemezsin, fakat Allah dilediğini doğru yola iletir.” (Kasas/56) Bütün bunlar Cenab-ı Hakk’ın kulunu imana ve ameli salihe muvaffak etmedikçe, kulun bu hususta gücü ve yetkisi olmadığı delilidir. Şair ne güzel söylemiş:

“Eyle tevfikini bu bende ya Rab refik.

Kıl inayet bana kim ente veliyyüt-tevfik.”

MÜSLÜMANIN GÖREVİ

اشهد ان لا إله إلا الله وأشهد أن محمدا عبده ورسوله

1- EŞHEDÜ EN LA İLAHE İLLELLAH VE EŞHEDÜ ENNE MUHAMMEDEN ABDÜHÜ VE RASULUHÜHÜ:

“Yani ben şahidim ki, Allah’tan başka ilah yoktur ve Muhammed A.S. O’nun kulu ve elçisidir.” kelimesine hakkıyla inanarak söylemek. Yani kelime-i şahadete içten inanmak ve onun gerektirdiği şeyleri yapmak, yasaklarından sakınmak İslamı yaşamaktır. Bu sorumluluk on iki yaşında (ergenlikle) başlayıp ömrünün sonuna kadar devam eder.

2- Namaz kılmak: Namaz peygamberimizin Mekke’den Medine’ye hicretinden bir yıl önce farz kılındı. Bu konuda İslam âlimlerinin görüşlerini ileride izah etmeye çalışacağız.

3- Ramazan ayında oruç tutmak: Oruç hicretin ikinci yılında farz kılındı. Müslüman, akıllı, ergin, sıhhatli ve mukim olan kadın erkek herkesin bu ayda (Ramazan ayında) oruç tutması farzdır.

4- Zekât vermek: Mali durumu müsait olan her Müslümanın, sahip bulunduğu malın cinsinden, gereken miktarda zekâtı

fakirlere vermesi İslam'ın temel prensibidir.

5- Hac yapmak: Her yıl Zilhicce Ayı'nın dokuzuncu günü (arefe) Mekke'deki Arafat mevkiinde belirli hudutlar içerisinde az da olsa vakfedip (durup) ikinci gününden (Kurban Bayramı) itibaren Kabenin tavafını ve diğer hac menasikini yerine getirmek, hac yapmak şartlarına sahip olanlar için İslam'ın kesin emridir. Bunlar, her müslümanın dili ile ikrar, kalbiyle tasdik ve diğer organları ile Peygamberimizin sünnetlerine de riayet ederek uygulamak zorunda olduğu şeylerdir. Bunları ikrar etmeyen kâfir olur, tasdik etmeyen münafıktır (iki yüzlü). Her ikisi de ebediyen cehennemdedir. Ameli terk eden fasık, sünneti terk dene mübted'i (bidaatçı) dir, şaşkındır. İkisinin de tevbe etmeleri gerekir.

SÜNNET: Peygamberimizin ve arkadaşları olan ashabının yoluna uymaktır. Aleyhissalatü Vesselam şöyle buyurdular: "Cemaatle beraber olun. Kim dünyada (itikatta amelde) bunlara uyduktan sonra sıvışırsa cehenneme sürülür." İşte bu, ehlisünnet vel-cemaat mezhebidir.

Şimdi genç kardeşlerimiz ve çocuklarımızın daha kolay ezberlemeleri için konuyu bir kez daha sorulu cevaplı olarak tek-rar edelim.

SORU : İslamın temeli nedir?

CEVAP: İslamın dört temel özelliği vardır.

C : 1- Allah'ın hükümlerine karşı sabır.

2- Kadere rıza

3- Tevekkülde ihlas

4- Mevlaya teslim olmak

S : Kur'an'a göre sabrın derecesi nedir?

C : Başka şeylerde olmayan hayır ve dereceler vardır. Örnek olarak: **"İşte o sabredenler, kendilerine bir bela geldiği zaman: "Biz Allah için varız sonunda yine ona döneceğiz derler. İşte rablerinden bağışlanmalar ve merhametler hep onlarıdır. Ve yalnızca onlar doğru yolu bulmuşlardır."** (Bakara /157) Burada bağışlanma ve hidayet bir arada gelmiştir, başka bir hüküm için bu tür müjde Kur'an'da yoktur.

S : Kimin zürriyetindensin?

C : Âdem A.S. in zürriyetindenim.

S : Bu konudaki ayet hangisi?

C : Hz. Allah Araf Suresi'nin 172. ayetinde şöyle buyuruyor:

"Kıyamet gününde biz bundan habersiz idik demeyiniz diye Rabbin, Âdemoğullarından, onların bellerinden onların zürriyetlerini aldı ve onları kendilerine şahit tuttu ve dedi ki: Ben sizin Rabbiniz değil miyim? "Onlar da Evet Rab-bimiz olduğuna şahit olduk" dediler.

S : Kimin Milletindensin?

C : İbrahim AS. in milletindenim. Bu konuda Kur'an-ı Kerim'de çok ayet var. Bakara suresi 131 ve 132. ayetler de Cenab-ı Hakk şöyle buyuruyor: "Ancak nefisini aşağılık yapan kimse İbrahim Dininden yüz çevirir. And olsun ki, biz onu dünyada elçi seçtik ahirette de, o iyilerdendir. Rabbi ona: "İslam ol" dediği anda: "Âlemlerin Rabbine teslim oldum demişti."

Ayrıca: **"İşlerinde doğru olarak kendini Allah'a veren ve İbrahim'in, Allah'ı bir tanıyan dinine tabi olan kimseden dince daha güzel olan kim vardır? Allah İbrahim'i kendine dost edinmiştir."** (Nisa/125) **"İbrahim ne Yahudi ve ne de Nas-ranidir. Fakat o, tertemiz bir din olan Hanif ve Müslümandır."** (Ali İmran /67) **"Hani İbrahim babasına ve kavmine demişti ki: Ben sizin kulluk ettiklerinizden uzağım. Ancak beni yaratana kulluk ederim. Çünkü o bana doğru yolu gösterecektir. Onu belki dönerler diye arkasında kalıcı bir söz haline getirdi."** (Zuhruf /26-28) O halde;

"Haydi, babanız İbrahim'in milletine" (Hac/78)

S : Kimin ümmetindensin?

C : Hz. Muhammed'in ümmetiyim. "Hatırla ki Meryem oğlu İsa, Ey İsrail oğulları! Ben size Allah'ın elçisiyim. Benden önce gelen Tevrat'ı doğrulayıcı ve benden sonra gelecek Ahmet adındaki bir peygamberi de müjdeleyici olarak geldim, demiştir. Fakat o, kendilerine açık delil getirince bu apaçık bir büyüdür, dediler." (Saf/6)

S : İtikatta kaç mezhep vardır?

C : İtikatta mezhepler çoktur; batıl olanlar da vardır. Hak olan "Ehl-i Sünnet" mezhebidir.

S : Ehl-i Sünnet mezhebi hangisidir?

C :El'aş'ri ve Maturidi mezhepleridir. İkisi de haktır, aralarında çok az, küçük farklar vardır.

S :Sen hangi mezheptensin?

C :Ben İmamı Muhammed Matüridi hazretlerinin mezhebi olan İmamı Muhammed Matüridi mezhebidenim. Bu Mübarek zat, Semerkant'ta "Maturid" denilen mahallede doğmuş; Hicri 333 tarihinde yine Semerkant'ta vefat etmiştir. Derin hadis ve fıkıh ilminin yanında itikatta "İmamül Müttekellimin" ünvanını haklı olarak almış, aynı zamanda müfessirdi. "Te'vilat Maturidiye" adlı tefsiri emsalsiz bir eserdir. Allah'ın rıza ve rahmeti üzerine olsun.

S : Amelde mezhepler kaç tanedir?

C : Belli başlı dört mezhep vardır.

S : Sen hangi mezheptensin?

C : Ben, Müttekilerin tacı, Mü'minlerin imamı, arif, âlim, abit, zahit, elli kere hacca gitmiş ve keramet sahibi Nu'man bin Sabit Ebu Hanife' nin kurduğu Hanifi mezhebidenim. Hicretin 80. Yılı Kufede doğdu, 150 tarihinde Bağdat'ta 70 yaşında vefat etti. Allah'ın rahmeti üzerine olsun. Cenazesini yüzbinler kıldı.

S : Diğer mezhepler hangileridir?

C : a-Maliki Mezhebi; Bu mezhebin baş müctehidi İmamı Malik Ebu Abdullah'tır. Ehli İslam'ın medarı iftihar olan dört muazzam müctehidin ikincisidir. Yemen kabilelerinden Beni Esbah kabilesine ve Hımyerilerden bir hükümdar hanedanına mensuptur. Medine-i Münevverede 90 tarihinde doğmuş, orada neşvü nema bulmuş, o mübarek belde-i tahirenin ufuklarından senelerce bütün İslam âlemine ilim ve hikmet nurlarını neşretmiş, yine o nurlu memlekette 89 yaşında 179 hicri tarihinde vefat etmiştir.

b- Şafi Mezhebi: Kurucusu İmamı Şafii Ebu Abdillâh Muhammed İbni İdris, İslam âleminin iftihar ettiği büyük bir müctehittir. Dört imamın üçüncüsüdür. İmam, Gazze'de veya Aksalan'da diğer bir rivayete göre Yemen'de doğmuştur. Birçok memleket gezdikten sonra Mısır'a yerleşti. Kur'an'ın nasih ve mensuhu ve hadis ilminde çok üstün bilgisi olan bir âlimdi. 150 tarihinde doğdu 204 tarihinde 54 yaşında vefat etti.

c- Hambeli Mezhebi: Hambeli mezhebinin imamı; Ahmed bin Muhammed İbniş'şeybani; dört büyük imamın dördüncü-

sü olup, hadis ve fıkıh da meşhur, büyük bir âlimdir. Ezberinde bir milyon hadis olduğu söylenir. 164 tarihinde Bağdat'ta veya Merv'de doğmuş, 241 tarihinde 77 yaşında vefat etmiştir. Bunlardan hangisine uyulursa doğru yola götürür; hepsi de haktır. Allah'ın Rahmeti üzerlerine olsun; şefaathlerine nail eylesin.

Dünya ve ahiretimizi aydınlatan bu mübarek insanları öğrenmeliyiz? Her Müslüman genç, sadece ezber değil, örnek alacak bu kadar bu şahsiyetleri tanımalıdır.

S : Ne zamandan beri Müslümansın?

C : Ahd ve misak gününden (Kalü Bela) beri Müslümanım.

S : Ahd ve Misak ne demektir?

C : Allah Taala ruhları yaratıp: "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" sorusuna karşılık: "Evet sen bizim Rabbimizsin!" dedikleri gündür. Kur'an-ı Kerim'de: "Elestü birabbiküm" hitabına karşı, "Kalü bela" ifadeleri ile geçtiği için, Kalü Bela'dan beri Müslümanım şeklinde söylenir.

S : Misak ne demektir?

C : Bir kimsenin başkasından Ahd (sözleşme) almasıdır. İnsanların Allah'a verdikleri Ahd'in manası, iman edip itaat etmeleri demektir. Allah Taala Ra'd Suresi 20. ayette kalp gözü açık olan müminlerden bahsederken: "Onlar ki Allah'a verdikleri sözü yerine getirirler ve anlaşmayı bozmazlar" şeklinde vasıflandırır.

S : İmanın aslı (başı) nedir?

C : Kelime-i Tayyibe (Kelime-i Tevhid) denilen

(لا اله الا الله محمد الرسول الله) "Lailaheillah Muhammedun Rasullullah" cümlesini inanarak söylemektir. Bunun kalbi, Kur'an okumak; bedeni, Allah'ı zikir etmek (düşünmek); Nuru, sıdk; zülmeti, kizb; halaveti, taharet; Neması, zekat (arınmak); hikmet, korku ve ümit; şeriatın hedefi olan helali ve haramı bilip riayet etmektir. Tohumu - ilim, meyvesi - taat, yaprağı - takva, kabuğu - huşu, iliği - dua, dalı - ihlas ve yeri de müminin kalbidir.

S : İman mahluk (yaratılmış) mudur?

C : İmam-ı Maturidiye göre hidayet, kadim olan Allah'ın tekvin sıfatındandır. Fakat kulun dili ile ikrar, kalbi ile tasdik etmek fiili kula ait olması yönünden mahluktur.

S : İmanın keyfiyeti nedir?

C : İman, Allah'ın lütuf ve keremi ile müminin kalbine giren bir nurdur. Bununla yaratanını, onun birliğini "min gayri keyfin" bilir. "İşte onların kalbine Allah, imanı yazmış ve katından bir ruh ile onları desteklemiştir." (Mücadele/66)

S : İman kaç yönlüdür?

C: İman beş yönlüdür.

1- MATBU: Meleklerin imanı.

2- MA'SUM: Peygamberlerin imanı.

3- MAKBUL: Müminlerin imanı.

4- MEVKUF: Mübtedi (bidatçıların) imanı.

5- MERDUD: Münafıkların imanı. Çünkü içten inanmazlar, ağızlarında gevelerler.

S :Başkasından duyulan imanı taklit caiz midir?

C :Caizdir; fakat delilini düşünmediğinden dolayı asi (günahkâr) sayılır.

S :Ye's (ümitsizlik) halindeki iman mukbul mudur?

C :Ye's halinde iman makbul ve geçerli omaz. Kur'an-ı Kerim'de: "Artık o çetin azabımızı gördükleri zaman!"

فلَمْ يَكْ يَنْفَعُهُمْ إِيْمًا نَهْم لِمَا رَا وَ اَلْعَذَابِ
Allah'a inandık ve ona ortak koştuğumuz şeyleri inkâr ettik, dediler. Fakat azabımızı gördükleri zaman imanları kendilerine bir fayda vermeyecektir. Allah'ın kulları hakkında cari, olagelen adeti budur. İşte kafirler burada hüsrana uğramışlardır" (Mümin/84-85) ayeti açıkça belirtiyor. Fakat Rabimize hamd olsun ki, günahkâr olan bir mümin ye's halinde yani ölüm anında dahi tevbesi kabul edilecektir inşallah.

Bu bağlamda birkaç söz hatırlayalım: Ölüm bir kapıdır, her insan muhakkak o kapıdan girecektir. Ölüm bir şerbettir her insan onu er veya geç içecektir. İnsan, ahiret için yaratılmış, dünya işlerini yaparken bile onun gayesi ahiret olmalıdır. Dünyada, dünyaya kapılanlar da fanidir, yok olmaya mahkûmdur. Öyle ise, sahte dünyaya aldanıp gururlanma, eğer gaflet uykusunda isen uyan, şeytanın masiyet arabasına binersen Allah'a isyan etmiş olursun. Allah'a isyan edersen onun azabından seni kim kurtarabilir? Yalnız dünyanın sıcaklığı ile soğukunu, açlık ve çıplaklığı göz önünde bulundurup ahireti terk etmek akıl kârı olan bir ticaret değildir.

Dünya malından ne kadarına sahip olsan doymazsın. Âdemoğlunun gözünü ancak bir avuç toprak doyurur. Nice insan dünya malını toplayıp ahirete göç eder ve o kadar malı, kendisini belki bir defa olsun hatırlayıp bir dua edecek kimseye bırakmak nasip olmaz. Buna rağmen dünyamızı imar etme, ahiretimizi harab etme hareket ve gayreti içerisindeyiz.

Hayır işle, o cennetin anahtarı; şerri bırak, o cehennemin yoludur. İradeni kullanarak onlarla istediğin yerin kapısını açacaksın. Hayır sana arkadaşlık edecek dostun, şer ise davacı olacak hasmındır.

“O gün ki, herkes kendi nefsinı kurtarmak için mücadele ederek gelir, herkese çalışmasının bedeli haksızlık yapılmadan ödenir.” (Nahl/111) **“Dünyayı seven ahiretin mutluluğunu kaybeder. Her kim peşin isterse, ona, dünyada istediğimiz kimseye dilediğimiz kadar peşin veririz. Sonra da ona cehennemi tahsis ederiz. Kınanmış, kovulmuş olarak ona yaslanır. Her kim de ahireti ister ve inanarak orası için gerekli çalışmayı yaparsa, işte bunların çalışması şükre değer”** (İsra/18-19) Gülerek dünyada günah işleyen ahirette ağlayarak cehennem azabını çeker. **“De ki: Cehennem ateşi daha sıcak! Keşke duysalardı. Artık kazandıkları günahın cezası olarak az gülsünler, çok ağlasınlar!”** (Beraat/18-82)

وَ اَنِي لَغَفَار لِمَنْ تَاب وَ اَمِن وَ عَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى

“Doğrusu ben, tevbe edip iman eden iyi işler yapanları, sonra da hidayette sebat edenleri bağışlarım.” (Taha/82) **“Her kim de mümin olarak yararlı işler yaparsa, ne bir zulümden, ne de hakkının çiğnenmesinden korkmaz.”** (Taha /112)

Dünyanın her şeyi altın ve gümüş olsa, altından tacı olan kral olsan yine de dünya fanidir. Tahtın tacın fayda vermez. Akıl ve ilmi olmayanın dini olmaz, dini olmayanın cennet'te yeri olmaz. Mümin dünyada garip (gurbette gibi) yahut yolcu gibi düşünmeli ki, yurduna, vatanına giderken bir şeyler götürmeli; sermaye biriktirmeli, esas vatanında huzur bulmalı. Bu ise;

الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَآزَاؤُكُمْ تَحْبِرُونَ
“Benim ayetlerime iman edip de samimi olan kullarım! Girin

cennete siz ve eşleriniz sevinç ve mutluluklar içinde! Altından tepsiler ve sürahiler ile üzerlerine dönülür, dolaşılır. Nefislerin hoşlandığı, gözlerin lezzet alacağı şeyler hep oradadır. Ve siz orada ebedi kalacaksınız. İşte bu, sizin yapmış olduğunuz ameller sebebiyle mirasçı kılındığınız Cennet! Orada sizin için birçok meyveler vardır, onlardan yiyeceksiniz” (Zuhruf/ 69-73), müjdesine kavuşmaktır. Mümin Allah’ın huzurunda hesabını vereceği borçlarından kurtulma gayretinde olmalıdır.

ا ذ يتلقى المتلقيان عن اليمين و عن الشمال قعيد “İki zabıt memuru (melek) sağda ve solda oturmuş zabıt tutarlarken, her ne söz söylerse, mutlaka yanında hazır bir gözcü vardır.” (Kaf/17-18) Her adımın ölçülüyor, her sözün dinleniyor ve her işin yazılıyor. اليوم تجزى كل نفس بما كسبت لا ظلم اليوم ان الله سريع الحساب “Bugün herkese kazandığının karşılığı verilecektir. Bu gün zulüm yok. Şüphesiz Allah, hesabı çabuk görendir.” (Mü’min/71) “Dilleri, elleri ve ayakları yaptıklarına şahitlik edecekleri gün, inkâr etmeye güç ve mecalleri yoktur. Çünkü; “Bugün ağızlarını mühürleriz de neler kazandıklarını bize elleri söyler, ayakları şahitlik eder.” (Yasin/65) “Derilerine: Niçin aleyhimizde şahitlik ettiniz? derler. Bizi: Her şeyi söyleten Allah söyletti. Sizi de ilk defa o yarattı, yine ona götürülürsünüz.” (Fussilet/21) “Bütün bunlar bizleri düşündürmüyorsa, “Akıllarını güzelce kullanmayanları Allah pislik içinde bırakır.” (Yunus/100) tehdidi bizi korkutmuyorsa, فارتقب انهم مرتقبون “Artık Allah’ın ayetlerine inanmadıktan sonra hangi söze inanırlar.” (Casiye/6-7) sorusuna muhatabız. وتضحكون ولا تبكون وانتم سامدون فاسجدوا لله واعبدوا “Siz mi kafa tutuyorsunuz ey gafiller? Haydi secdeye kapanın ve kulluk edin!” (Necm/61-62) “O gün, yalan diyenlerin vay haline! Artık bundan sonra hangi söze inanacaklar” (Mürselat/49-50). Bu önemli ve ilahi uyarıyı hatırladıktan sonra: انما الغيب لله فانظروا “Gaybı bilmek ancak Allah’a mahsustur. Bekleyiniz bakalım, ben de sizinle beraber bekleyeceğim, şüphesiz.” (Yunus/20) ayeti kerimesini de unutmamalıyız.

NAMAZIN HÜKMÜ VE ÖNEMİ

İslam Dini’nde, namazın ayrı ve çok özel bir yeri ve öne-

mi vardır. Dinin sahibi ve şeriatın hâkimi olan Yüce Rabbimiz, namazı vaktinde kılıp korumaları ve ihtimam göstermeleri hususunda kullarına: “**Muhakkak namaz müminler üzerine vakit vakit farz kılındı.**” (Nisa 103) Nazmi celilesinden anlaşıldığı üzere bir kulluk görevi olarak verilmiştir. Hadis-i Şerif’te ise: “Allah Taala kullarına dört şey farz kıldı. Bunların her biri şartlarına uygun olarak yapılmazsa, birini terk edip diğerlerinin yapılmasında umulan fayda kazanılmaz. Bunlar: Namaz, Zekat, Oruç ve Hac’dır.” Bu haidisi Ahmed Bin Hambel rivayet etmiştir. Hz. Ömer’in rivayet ettiği bir hadisi şerifte: “Kim bile bile namazı terk ederse ameli habt yani patlar, yok olur ve Allah’ın zimmetinden kopar, uzaklaşır. Ta ki, Allah ona tevbe nasip edip dönünceye kadar ” buyurmuşlardır. Bu hadisi İsbihani rivayet etmiştir.

Doğrusu Allah’ın Rasulu namaz kılmayanın kafir olduğunu tasrih etmesi ile birlikte, Rasulullahtan itibaren İslam âlimleri arasında mazereti olmadığı halde bile bile namazı kılmadan vakiti geçiren kimsenin küfrüne nail olmuşlardır. Hz. peygamber AS. “Kişi ile küfür arasındaki fark namızı terktir.” buyurmuşlardır. Bu Allah’ın emrine bir saldırı ve taşkınlıktır.

İmamı Nevevi: “Namazı terk etmenin manası, namazın farz olduğunu inkâr edenin kâfir olduğu ve İslam Milletinin dışında kaldığı hususu, İslam âlimlerinin birleştiği noktadır” diyor.

İslam’ın ahitlerini ikrar ettiği halde tembellikle namazını terk eden hakkında İslam âlimleri ihtilaf üzerindedirler. Bugünkü insanların çoğunun hali böyledir.

Maliki ve Şafii âlimlerinin görüşü kâfir olmaz, fasık olur, tövbe etmesi istenir, tövbe etmeyi kabul etmez ise, zina eden gibi had cezası ile öldürülmesi gerekir, fakat kılıç ile öldürülür. Hanefi mezhebinin âlimleri ve Şafii mezhebinin âlimlerinden El Müzni, kâfir hükmü verilmez, öldürülmez ama belki namaz kılmaya başlayıncaya dek hapsedilir, cezalandırılır. Bu, peygamber efendimizin: “ Üç şey dışında Müslüman kanının akıtılması helal olmaz ” hadisine dayanılmaktadır. Namazı terk etmek bu üç şeye dâhil değildir. Bu asi bir mümindir.

Hambelilerden de Abdullah Bin Mübarek, İshak Bin Revahiyh, bazı Şafii âlimleri ve Hz. Ali K. Vechehü diyorlar ki: “

“Doğrusu mazeret olmadan, bile bile namazını kılmayan kafir olarak kabul edilir ve öldürülmesi gerektiğine Tövbe suresinde-ki, **“Eğer tövbe ederler, namazı kılarlar ve zakatı da verirlerse artık yollarını serbest bırakın, zira Allah bağışlayan ve esirgeyendir.”** (Tövbe/5) ayeti ile yine, “Allah’tan başka mabud, ilah yoktur, dedikten sonra namaz kılıp zekât verinceye kadar insanlarla savaşmaya emrolundum. Eğer bunu yaparlarsa kanlarını ve mallarını benden korumuş olurlur, onların hesabı Allah’ın üzerinedir” hadisini delil göstermişlerdir. Ayrıca: “Kul ile küfrün arasındaki, namazın terkidir” hadisi şerifi, namazı terk eden kafirin cezasını hak etmiştir, o da öldürülmedir manasına yorumlanıyor, ya da terki mümükün olmayan bir emir olmasına veya kâfir işi olduğuna mahmüldür. (Allahu Alem)

Mısır âlimlerinden Muhammed Süleyman: “Namaz kılmayanın, öldükten sonra cenazesi yıkanmaz, kefeni sarılmaz, namazı kılınmaz, Müslümanların mezarına gömülmez, eşinden boşanmış olur, kabri ihaneten ters yapılır, onun kestiği yahudinin ve nasraninin kestiğinden daha habistir ” diyor. Ben demiyorum, sadece görüşü aktarıyorum. Allah korusun.

1987 yılında Irak’ta “Terbiyetül İslam” adıyla çıkan derginin aynı yıl şubat ayı sayısında Şeyh Kâmil Taha Ed-debunî imzasıyla, “İkametüs-Selat” başlığındaki Arapça makalesinin tercümesini Allah’a sığınarak ve Müslümanların müsamahasına güvenerek buraya aktarıyorum. Bu konu önceki sayıda başlamış bu ikinci tefrikasıdır. Evet, namaz nasıl önemli ve büyük olmasın! Bir kısım değerli ve yüksek âlimler, namazı terk eden bir kimsenin kâfir olduğu hükmüne varmışlardır. Bu hükmü de Ahmet ve Müslim’in Cabirden aldıkları, Rasuli Ekrem Efendimiz’in şu hadisi şeriflerinden almışlardır: “Kişi ile şirk ve küfür arasında olan, namazın terkidir.”

İmamı Ahmet, Ebu Davut, Nesei, İbni Mace, Hakem ve İbni Hayan sahihinde geçen ve Bureyde’nin rivayet ettiği bir hadisi şerifte Peygamberimiz Aleyhisselam: “Namaz: Onlarla (Müslüman olmayanlar) bizim aramızda olan bir aht; kim onu terk ederse kâfir oldu” buyurdular. Tabarani Muaz bin Cebel’den rivayet

etmiştir: “Bir kişi Rasulullah’a gelip, Ya Rasulallah! Bana bir şey öğret ki onu yaptığım zaman cennete gireyim, deyince şu cevabı vermiştir: İşkence görsen de, yakılsan da Allah’a hiçbir şey ortak koşma. Malından, mülkünden ve sana ait olan her şeyden çıkarılıp mahrum edilsen de ana- babaya asi olma; bile bile namazı geçirme. Gerçekten bile bile namazı terk eden Allah’ın zimmetinden kopmuş, ayrılmış olur. “Bütün hadis âlimlerinin sahih olduğu üzerinde ittifak ettikleri Hz. Ömer’in rivayet ettiği hadiste: “İkinci vaktinin namazını kılmayan kişi ehlini, iyalini ve malını birden kayıp eden bir kimse gibidir.”

Abdullah bin Şekik diyor ki: Rasuli Erkemin ashabı kiramı arasında namazın terki dışında her hangi bir günahın küfrü gerek-tireceği görüşünde bulunmadılar. Buhari ve Müslim’de geçen Ebu Sait el-Hudri rivayetine göre Resulullah, Hz. Ali’nin Yemen’den gönderdiği altınları dağıtırken birkişi: “Allah’tan kork Ya Rasulelah!” demiş. Allah Rasülü: “Yazıklar olsun yeryüzünde benden daha çok Allah’tan korkması gereken kim var? deyince, Halit bin Velit: “Ya Rasulallah müsaade ette boynunu vurayım” demiş. Rahmet Peygamberi: “Hayır, o namaz kılıyor olabilir,” cevabını vermiştir. Halit: “Nice namaz kılan var ki kalbinde olmayanı dili ile söyler” demesi üzerine de Aleyhis-Selatü ves-Selam: “Karınlarını yarıp kalplerini gözetmeye memur değilim” buyurmuşlar. Bu hadisi şerifte, namazın farz olduğunu ikrar etmiş olsa dahi, hiç namaz kılmayan kimsenin küfrüne delil olarak yeterlidir. Özellikle Rasulullah’ın hayır, o namaz kılanlardan olabilir ” öldürme! demiş olmasının mefhumu muhalifi, namaz kılmıyorsa öldürüle bilir demektir.

İslam âlimlerinin çoğuna göre, namazın vucubunu ikrar eden öldürülmez. Çünkü, “**Doğrusu Allah kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Ondan başkasını ise dilerse bağışlar,**” (Nisa /116) ayetine göre şirkin dışında her türlü günahı bağışlama meşietidir.

İmamı Malik, Muvatta’ında, Ebu Davut ve İbni Mace sünen’de, Ubade bin Samit rivayetiyle Rasuli Ekrem: “Allah, beş vakit namazı kullarının üzerine farz kıldı. Beş vakit namazı hakkına ve şartlarına riayet ederek vaktinde kılan kimseyi cennete sok-

maya ahdi vardır. Namazın hakkını hafife alarak onu eda etmeden gelen kimseye ahdi yoktur. Dilerse cehenneme yollar azap eder; dilerse cennete koyar.” buyurmuşlardır. Darimi’den gelen bir rivayette namaz, kendine mahsus olan vakitlerin kılınması farzdır: Başka vakitlerde kılmak caiz olmakla birlikte vaktinde kılmak gerekir. Muhammed bin Sirin: “Her namazın özel vakti vardır; vaktinden sonra kılınan namaz, vaktinden önce kılınan namaz gibidir. Namazı tehir edip vaktinde kılmayan, şartlarını yerine getirmeyen ve tembellikle cemaata katılmayan müslüman, namazı zayi etmiş bir kimsedir,” diyor. Sözü en güzeli aziz ve hakim olan Allah’a aittir. Meryem Suresi’nde peygamberlerden bahsettikten sonra: “Onların ardından namazı bırakan, nefislerinin arzularına uyan bir nesil geldi. İşte bunlar nefislerinin azgınlığının cezasını çekeceklerdir.” Ayetin metninde (خلف) kelimesi geliyor ki, sakın olunca talih (الطالح) yani bozuk, ahlaksız nesil; üstün harekeli olursa “salih” terbiyeli olgun nesil manasına gelir. Ayet-i Kerime mübarek ve şerefli peygamberlerin ardından gelen nesillerin, namazlarını zayi edip şehvetlerine tabi olduklarını haber veriyor. “Namazı zayi ettiler” cümlesine bazı âlimler, geciktirip namazı vaktinde kılmadılar anlamı vermişlerdir. Bazıları da “Şartlarını ihlal ettiler demektir,” dediler. Bazıları ise; “Cemaatla kılmadılar.” şeklinde tefsir etmişlerdir. Tembellikle ve başka işlerle uğraşmak suretiyle veya unutarak namazı terk etmek “eda’u-salat?” (namazı zayi etme)kapsamına giren manalardır. Bunlar namazı terk etmenin sonucunu, Allah’ı zikir (hatırlama) etmeyi unuttular, şehvetlerine uydu, nefislerinin arzu ve isteklerine yöneldiler. Sonunda zina, içki, kumar, hırsızlık ve soygun gibi günahlarla, önü alınmaz isyanlarla toplumu ağır sorumluluk ve kargaşa ortamına sürüklediler. Böylece “Fesevfe yelkavne ğayya” nazmi celilenin sırrı bize güneş aydınlığı gibi tezahür etti. O “Ğay” ki: Layık, ceza, büyük şer ve elem verici azap... Gerçekten bunlar hep, namazı terk etmekle nasırlaştılar! “Şeytan onları hâkimiyetine alıp Allah’ı zikretmeyi unutturmuş, işte onlar şeytanın taraftarlarıdır. İyi bilin ki şeytanın taraftarları elbette hüsrana uğrayanlardır.” (Mücadele /19) Bunlar şeytana tabi olup dünyanın lezzetine kapılmakla gönülleri yatışır sandılar. Fakat namazın zayi edilmesiyle elbette çok şey zayi olur.

Hz. Ebu Bekir maiyetinde bulunan âmir ve memurlara şu tamimi yazmıştır:

“Bilin ki: Bana göre en muhim iş namazdır; kim onu zayi ederse başka şeyleride kaybeder. Onun için namaz, gerçekten Allah’a ulaştırıcı bir nur ve aydınlıktır. Onunla nefis yatışır, süslenir ve yeşillenir. Namaz: Allah’ın büyüklüğü karşısında eğilme, korku ve tevazu ile kalbi süsleme, kibri yıkıp gurur ve suçluluk kompleksini yıkma, Hakk’a kul olma, ibadetlere yönelme prensibi ve disiplindir. Onu zayi ettiği zaman kul şaşkına döner, dalalette düşer nefsin arzularına kapılır; Allah’ın hidayetinden başka yollar kolaylaşır ve şehvete kapılmış olarak sabahlar.”

Allah, Kur’an-ı Kerim’in birçok ayetlerinde namaz kılmayanları uyarır, tenkit eder; “Vay o namaz kılanların haline (bu, namaz kılanların sıfatıdır) namazlarında yanılmaktadırlar onlar kıldıkları namazdan gafil olup, onu ciddiye almıyorlar; (Bazen unuturlar, bazen yanılırlar, bazıları aralıklı alacalı kılarlar; kılarırken erkânına riayet etmezler. Bu tür namaz kılışlar, insan nefisine ihsan ve ihtimam (önemseme) gibi emirleri tam olarak yerine getirmesine olumsuz tesir eder.) Bir zaman insanlar görsünler diye yaparlar (Sonra da unutup devam etmezler)” (Maun /6) Bunların özür müsadese de yok; Din Günü’nü yalanlamalarına izafeten komşuluk müsadese de yok. Bunlar Allah’ın, haklarında ayet indirdiği münafıklar gibidir: “Gerçek şu ki münafıklar Allah’ı aldatmaya çalışıyorlar” (Hile ile imanı açıklayıp tersini gizliyorlar.) Oysa Allah, onların arzu ettiklerinin tersine hilelerinin cezasını gösterecektir. Kur’an onların hilelerini şöyle açıklıyor: “Onlar namaza kalktıkları zaman tembel tembel kalkarlar sanki zorla sürükleniyorlar gibi, sadece insanlara göstermek için erinerek kılarlar. Ve “Allah’ı pek az anarlar” “Münafıklar imanla küfür arasında bocalayıp duruyorlar, ne onlarla birlikte oluyorlar ne de bunlarla. İki fırkadan birine yaslanamıyorlar.” (Nisa /142-143) İşte, bu ahlak şaşkınlığa çeker, din ve ahlak konusunda dalalette sabahlar. Bu hakka nasıl yönelir, nerede döner, onu kim çevirir. Cenab-ı Hakk Tevbe Sure-sinde: “Onların sadakalarının kabul edilmesine mani olan, Allah’ı ve Rasülünü inkâr etmeleri, namaza üşene üşene gelmeleri ve istemeyerek sadaka vermelerinden başka bir şey değildir.” (Tövbe

/54). Salih ameller iman ve akideden ayrı olmaz. Eğer onlar Allah korkusu ile mükemmel bir şekilde namaza devam etselerdi, namaz onları fuhşiyat ve azgınlıktan alıkoyardı. Fakat heyhat!

Bu münafıkların dünyadaki halleridir, ahirette de onlar için şiddetli azap vardır. Tabarani ve ibni Ebi dünyanın İbni Abbas'tan, Abdullah bin Mübarekin İmamı Ali'den aldıkları bir hadisi şerifte: "Salih bir kul ölünce, onun namaz kıldığı yerler ağlar, amelinin yükseldiği gökteki yer ağlar" dedi ve Duhan Suresi'ndeki şu ayeti okudu: " Gök ve yer onlara ağlamadı; onlara mühlete verilmedi. " (Duhan /29) Yer ve gök namaz kılan kimselerden başkası için ağlamaz. Çünkü başkası için yerde ameli Salih işlediği mekân ve gökte iyi amellerin yükseldiği yol yoktur. Her nefis amelinin rehinesidir. Zira Kur'an-ı Kerim: "Her nefis kazancının karşılığı bir rehinedir. Ancak defteri sağdan verilen böyle değildir." Çünkü amellerini güzelleştirerek Allah'ın emrini yerine getirerek boyunlarının borcunu ödeyip rehinlerini kurtardılar. "Onlar cennettedirler: "Günahkârlara, sizi bu yakıcı sakar cehennemine sürükleyen nedir? diye sorarlar." Pişmanlığın fayda vermeyeceği bir anda esef ve nedametle dolu acı cevapları: İbadetlerin başı olan namaz hakkında olacak ve "Biz namaz kılanlardan değildik, yaratılanları güzel görüp yoksulu, düşkünü doyurmamak. Batıla dalarla birlikte biz de daldık. Hesap gününü yalanladık (insanların en kötüsü ve şaşkınlı hesap gününü yalanlayandır). Sonunda ölüm bize o halde iken gelip çattı." (Müddesir /38-42) Ölüm geldi, gerçek açıldı, hak batıldan ayrıldı. Nihayet yaptıkları kötülüklerle, emirleri terk ve inkâr ettiklerinden dolayı haviyeye sürüklendiler. Bütün bu yukardaki sıfatların başı ve sebebi namazı terk etmeleridir. "ahriete inanmayanlar için kötü sıfat vardır. En güzel sıfat Allah'a aittir." (Nahl /60). Bu kötü vasıfların namazı terk edenlerin vasfı olduğu Kıyamet Suresi'nde (31-32) izah edilmektedir. Müttekillerin halinden uzak olup ahiret azabını hak etmiş, cennet nimetlerinde nasibi olmayan kimseler hakkında: " O Dini, peygamberi doğrulamamış, namaz kılmamış; ama yalanlayıp yüzünü çevirmiş. O gün için dehşetinden baldırlar açılır; secdeye çağrılırlar ama bunu yapamazlar." (Kıyame /31-32) Onlara ilk söylenecek şey Allah'a secde edin emri olacak ama güçleri yetmeyecek. Gözleri dönmüş olarak

yüzlerini zillet bürüyecek. Oysa kendileri sapasağam oldukları bir hal ve zamanda secdeye çağrılmışlardı." (Kalem /43) Bunlar kıyamette, dünyadaki gurur ve kibirlerinden dolayı zillet içerisinde ahiret sabahına çıkacaklardır.

Bu Ayet-i Kerimeler, pişmanlığın fayda vermeyeceği ölüm anı gelip çatmadan önce hazırlanıp namazlarını kılmayan gafillere bir uyarı niteliğindedir.

Akıllı olan bir kişi, âni olan ölüme yakalanıp kıyametin hesap, kitap ve imtihanları gibi dehşetli safhalarda hüsrana uğramamak için, düşünüp namazını vaktinde erkânına uygun kılar, geçenleri kaza etmeye çalışır.

Öyle ise aziz kardeşim! Sonun, sığınacağın ne olacağını iyi düşün ve kerim olan Rabbine dön ki O, bütün günahları bağışlamaya kadir, gafur ve rahimdir. Bak Yüce Allah ne vadediyor. **"Muhakkak ben, tevbe edip iman eden, iyi işler yapanları sonra da hidayette sebat edenleri bağışlarım"** (Taha /82) Ayrıca, **"Rabbimiz şu rahmeti etmeyi, kendine farz kıldı: Sizden kim bilmeyerek bir hata veya kötülük yapar, sonra da tövbe edip halini düzeltirse bilsin ki: Muhakkak Allah çok bağışlayıcı çok merhametlidir."** (Enam /54) Demek ki pişman olup döner, düzelir ve nefsini temizlerse Allah gafur ve rahimdir. Ancak; daraldıktan, son nefesine gelip ümitsizliğe düşüp öleceğine tam kanaat getirdikten sonra o nefis önceden imanla hayır olan şeyler hazırlayamamışsa son pişmanlık işe yaramaz! Kur'an-ı Kerim: **"Rabbimizin bazı ayetleri geldiği gün, daha önce iman etmemiş yahut imanında bir hayır kazanmamış olan kimseye iman etmek bir fayda sağlamaz"** (Enam /158) Hayatı dağınık olarak yaşayan gafillere söylenecek söz: Ey namaz kılmayan gafil! Sana ölüm meleği geldi, derin bir çukura girip nefsin layık olduğu tuzağa düşmüş, kurtuluşu yok! Herkesin başına gelecek olan, mutlaka uğrayacağı akibetini hatırlatmaktan daha güzel söz ve vaaz olur mu? Bundan dolayı her müslüman ehlini irşat etmeli, etrafında ve maiyetinde bulunan kimseleri namaza davet etmelidir. Çünkü buna mecburdur. Kur'an-ı Kerim: **"Ailene namaz kılmalarını emret ve sen de ona sabırlı ol. Biz senden rızık istemiyoruz, aksine rızık veren biziz. Güzel sonuç Allah'a karşı gelmekten sakınmak-**

tadır.” (Taha /132) Ehline namaz kılmasını tavsiye edecek kimse, kendisi namaz kılma hususunda sabır göstermelidir. Esasen farzı işlemek ergin ve mükellef kimseler üzerinedir. Fakat öğrenip alışmaları bakımından çocuklara da emretmek vaciptir. Ebu Davud’ un Amr bin Şuap’tan rivayet ettiği bir Hadisi şerifte: “ Çocuklarınıza yedi yaşında namazı emredin. On yaşına geldiklerinde kılma zıllarsa(vücudunu zedelemeyen) dövün, yataklarını ayırın ” buyurmuşlardır. On iki yaş ve yukarısına gelen çocukları tuğyan ve yaramazlık sebebiyle dövmek fayda vermez. Bu duruma gelmeden eğitin, hazırlayın, Allah’tan korkun. **“Allah’ın rahmeti iyilik yapanlara yakındır.”** (A’raf /56)

Namazı gevşeten veya kılmayan kimseler çok kere, özellikle namaz kılanların yanında kendilerini temize çıkarmak maksadıyla şu sözleri söylüyorlar: Gerçekten ben namaz kılmıyorum ama kalbim tertemiz, nezif, cam gibi parlak beyaz; namaz kılıp haram yiyen kimselerden daha iyiyim, vb. Bunlara iki şekilde cevap verilir:

Birincisi: O’nun kalbi temiz berrak, parlak tamam da Allah, **“Kendinizi temize çıkarmayın”** (Necm /32) diyor. Namazı terk eden Allah’tan uzaklaşmış, asi olmuş, serkeşlik etmiş, hava ve hevesine uymuş olur; bundan hayır beklenir mi? Bunun kalbi nasıl temiz, nasıl beyaz? Temiz kalp takva (Allah korkusu) neşreder. Namaz kılmayan takva olamaz.

İkincisi: Namaz kıldığı halde, itham edilen şahıs hakkında söylenen itham doğru ise bu namaz kılan şahıs, gaflet ve nisyan içindedir, kıldığı namaz kendisini fuhşiyat ve münkerattan malesef uzaklaştıramıyor. Namaz kılandan istenen, karışık fikirlere dalıp Salih amele kötülük bulaştırmak değil, olgunlaşmak ve Müslümanlar hakkında kötü düşünce ve propagandaları yıkıp Müslümanların imajını yükseltmek olmalıdır. Konuyu En’am Suresi’nin son ayetleriyle bitirelim:

“Kim bir iyilik ile gelirse, ona on katı verilir. Kim de bir kötülük ile gelirse, yalnızca onun karşılığı ile cezalandırılır ve hiç birine haksızlık edilmez. De ki: Beni Rabbim şüphesiz dosdoğru bir yola, gerçek ve daima ayakta duran bir dine, başka dinlerden sıyrılıp yalnız Hakk’a yönelen İbrahim’in tertemiz dinine iletti. O,

hiçbir zaman Alah’a ortak koşanlardan olmadı. De ki: Benim namazım, ibadetim, hayatım ve ölümüm kesinlikle hep o alemlerin rabbi olan Allah içindir. O’nun, hiçbir ortağı yoktur. Ben bununla emrolundum. Ve ben Müslümanların ilkiyim. De ki: Allah her şeyin rabbi iken ben hiç ondan başka Rab mi isterim? Herkesin kazandığı ancak kendi boynuna geçer (Sorumluluğu gerektirir). Hiçbir günahkâr başkasının günahını taşımaz. Sonra hep dönüp Rabbinize varacaksınız. O vakit O size ayrılığa düşüğünüz gerçeği haber verecektir. O sizi yeryüzünün halifeleri yapan ve size verdiği şeylerde denemek için kiminizi kiminize derecelerle üstün kılandır. Şüphe yok ki O tek bağışlayan tek merhamet edendir. (Enam /160 - 165)

İSLAM DİNİNDE AHLAK VE TEBLİĞ

Aslında bütün ilahi ve semavi dinler, insanların tamamını ıslah edip puta tapmaktan ve şer işlerden kurtarıp refah ve mutluluğa erdirmek için gönderilmiştir. İslam dini son ilahi din olması itibarıyla hayatın gerektirdiği şekilde bütün insanlığı Allah’ın razı olacağı tarzda, hayırlı olan hükümlerde birleştirip, ittifaka götürmek maksadına dayanmaktadır. Bunun için gereken yöntemlerin başında Allah’ın birliğine iman etmeleri gerekir. İman sorumluluğun ilk temelidir; kalbi aydınlatan nur ve yaşam yoludur. İman, Allah’ın zatına inanmaktır. Kuşkusuz Allah’a inanan öldükten sonra dirilme ve hesap verme gününde inanır. Bu da güzel huy ve ahlaka yönlendirir. Nefsin de çok kere şer duygusu olan kimseyi kötü arzularından uzaklaştırır. Fazilet ve merhamet duygularını geliştirir.

İslam Dini’nin özelliği ebedi ve bütün insanlık âlemini ilgilendiren bir din olmasıdır. Yani toplumun durumu ve zamanın değişimine göre sistem koyar, insanlığın gideceği yolun hükümlerini açıklar; Allah Taala ile ilgisini sınırlandırır, diğer varlıklarla olan münasebetlerini hüküm altına alır. Böyelce her konuda sınırlarına ve hükümlerine uymakla dünyada ve ahirette insanı layık olduğu refah ve mutluluğa ulaştırır. Çünkü hidayet İslam’la kuşatılmış olup onun dışında hidayet yolu mevcut değildir.

ان يتبعون الا الظن وماتھوى النفس ولقد جا نئتم من ربهم الهدى

“ O putlara tapanlar ancak zanna ve nefislerinin arzusuna uyuyorlar. Halbûki onlara, Rableri tarafından yol gösterici gelmiştir.” İnsanlığın saadeti için en veciz bir şekilde İslam’ın insanlığa getirdiği mesajı kaynağından dinleyelim. Okuyan ve dinleyeninin her türlü şer ve kötülükten korunmasına vesile olmasını yüce Allah’tan diliyoruz. O gerçek dost ve her şeye gücü yetendir.

Namazın farz kılınmasından önce Mekke’de ilk gelen emirler ahlakla ilgilidir: “De ki; gelin size Rabbinizin neleri haram kıldığını okuyayım. O’na hiçbir şeyi ortak koşmayın, ana babaya iyilik edin, fakirlik endişesiyle çocuklarınızı öldürmeyin. Sizin de onların da rızkını biz veririz. Fuhşun açığına da gizlisine de yaklaşmayın ve Allah’ın haram kıldığı cana haksız yere kıymayın! İşte Allah, aklınızı başınıza alasınız diye bunları emreder. Yetimin malına yaklaşmayın, ancak ergenlik çağına erişinceye kadar en güzel biçimde (yaklaşabilirsiniz). Ölçüyü ve tartıyı adaletle yapın, biz herkese ancak gücünün yettiği kadar yükleriz. Konuştuğunuz zaman da, akrabanız da olsa adaleti gözetin ve Allah’a verdiğiniz sözü tutun. İşte Allah iyice düşünesiniz diye bunları size emreder. Kuşkusuz bu, benim dosdoğru yolumdur, buna uyun, (başka) yollara uymayın ki sizi Allah’ın yolundan ayırmasın! İşte korunmanız için Allah bunları size emretti.” (En’am/152-153)

“Rabbin, yalnız kendisine kulluk etmenizi ve ana barmaya iyilik etmeyi kesin bir emirle emretti. Eğer ikisinden biri veya her ikisi, senin yanında iken ihtiyarlayacak olursa, onlara karşı “öf” bile demeyesin. İkisine de hep tatlı söz söyleyesin. Onlara acıyarak gönüllülük kanatlarını ger ve: “Rabbim! Küçükken beni yetiştirdikleri gibi sende onlara merhamet eyle” diye dua et. Kalbinizde olanı en iyi Rabbiniz bilir. Eğer siz iyi kimselerden iseniz bilin ki O, şüphesiz kötülüklerden yüz çevirerek kendine başvuranları bağışlar. Yakınına, düşküne, yolcuya hakkını ver, elindekileri gerekiz yere saçıp savurma, çünkü böylesine saçıp savuranlar, şüphesiz şeytanlarla kardeş olmuş olur. Şeytan ise Rabbine karşı pek nankördür. Eğer Rabbinden bir rahmet bekleyerek, onlardan yüz çevirmek zorunda kalıp yardım edemezsen, onlara hiç değilse gönül alıcı bir

söz söyle. Elini boynuna bağlama (cimri olma) ama büsbütün elin açıkda olma, yoksa kınanır ve zayı ettiklerinin hasretini çekersin. Doğrusu Rabbin dilediği kimsenin rızkını genişletir, dilediğini de daraltır. O, kullarını görür ve onlardan haberdardır. Yoksulluk korkusu ile çocuklarınızın canına kıymayın. Biz onlara da size de rızık veririz. Onları öldürmek gerçekten büyük bir günahıdır. Sakın zinaya yaklaşmayın, çünkü o, açık bir hayasızlıktır ve çok çirkin bir yoldur. Haklı bir sebep olmadıkça Allah’ın dokunulmaz kıldığı cana kıymayın. Haksız yere öldürülenin velisine hakkını alması için bir yetki tanımışsınız. Yetimin malına, rüştüne erinceye kadar en güzel şekilde yaklaşın. Verdiğiniz sözleri de yerine getirin; doğrusu verilen ahit sorumluluğu gerektirir. Bir şeyi ölçtüğünüz zaman ölçüyü tam tutun; doğru terazi ile tartın. Böyle yapmak, sonuç itibariyle daha güzel ve daha iyidir. Bilmediğin bir şeyin ardına düşme, çünkü kulak, göz ve kalp, bunların hepsi ondan sorumlu olur. Yeryüzünde böbürlenerek yürüme, çünkü sen ağırlığınla ne yeri delebilsin ve ne de dağlarla ululuk yarışına gidebilsin. Bütün bunların kötü olanları Rabbinin katında sevilmeyen şeylerdir.” (İsra/23-39)

İşte bu emirleri kapsayan ahlaki temeller imanın meyveleri olup asla ayrılmayan parçalarıdır.

Furkan Suresi’nde Rahman’ın kullarının özelliklerini ve Rahman’a izafiyet şerefini bildiren şu ayetler de Mekke’de iken gelmiştir. Bunlardan yedisi ahlakla ilgili olup:

1- “Rahmanın وعبا دا لر حمان الذين يمشون على الأرض هونا - kulları öyle kimselerdir ki, onlar, yeryüzünde tevazu içinde yürürler.”

2- “Bilgisizler kendilerine takıldıkları zaman onları incitmeden selam deyip geçerler” (61/63)

والذين اذا انفقوا لم يسرفوا ولم يقتروا وكان بين ذلك قواما - 3

“Onlar, sarf ettikleri zaman ne israf ederler ne de cimrilik ederler, ikisi arasında dengeli bir yol tutarlar.” (Furkan/67)

4- “Allah’ın يلايقتلون النفس لتي حرم الله الابالحق ولايزنون - sak ettiği cana, haklı bir sebep olmadıkça kıymazlar.”

5- “ Zina etmezler ”

6- ولذين لا يشهدون الزر - "Onlar yalan yere şahitlik etmezler" (72)

7- وإذا مر وابا لغو مروا كراما - "Boş sözlerle karşılaştıklarında yüz çevirip vakarla geçerler."

Üç ayet kullukla ilgilidir, bunlar:

I- والذين يبيتون لربهم سجدا وقياما - "Onlar gecelerini Rabbleri için kıyama durarak ve secdeye vararak geçirirler."

II- والذين يقولون ربنا اصرف عنا عذاب جهنم - "Onlar şöyle derler: Rabbimiz! Bizden cehennem azabını uzaklaştır, doğrusu onun azabı gerçekten aralıksız, defedilmez beladır."

III- والذين يقولون ربنا هب لنا من أزواجنا وذرياتنا نكحهن - "Onlar: "Ey Rabbimiz! Bize eşlerimizden ve çocuklarımızdan gözümlüğün aydınlığı olacak insanlar ihsan et ve bizi takva sahiplerine önder yap, diye dua ederler".

Bir ayette inanç ve itikatla ilgilidir.

Bir ayette inanç ve itikatla ilgilidir. "Onlar ki, Allah ile birlikte başka tanrıya yalvarmazlar."

Bir tanesi de tefekkürle ilgilidir.

"Kendilerine والذين إذا ذكروا بأيات ربهم لم يخروا عليها صما وعميانا Rablerinin ayetleri hatırlatıldığı zaman, onlara karşı kör ve sağır gibi davranmazlar" Ayeti Kerimesi'dir." (Furkan: 63 ve devamı)

Mü'minün Suresi'nde, Mümin'in sıfatına imanla başlıyor ve Gerçekten müminler felaha ve arzularına ermişlerdir." diyor.

On- الذين هم في صلاتهم خاشعون - "Onlar ki, namazlarında huşu içinde bulunurlar" buyuruyor, sonra والذين هم عن اللغو معرضون - "Onlar, boş ve anlamsız şeylerden yüz çevirirler" Ayeti ile ahlak sıfatını veriyor. Sonra kulluk vasfın, والذين هم للزكوة فاعلون - "Onlar zekâtlarını tam olarak verirler" ayetiyle hatırlatıyor.

Onlar, eşleri ve cariyele- والذين هم لفروجهم حافظون الا على أزواجهم ri hariç olmak üzere iffetlerini herkese karşı korurlar. Eşleri ile olan ilişkilerinden dolayı yerilemezler. Şu halde kim bunun ötesine gitmek isterse, dinen meşru olan sınırları aşmış olur" ve yine, O müminler, emanet-

lerine ve verdikleri sözlerine riayet ederler." ahlaki mesajlarından sonra tekrar kulluk vasıflarını dokuzuncu ayette "Namazlarına devam ederler." والذين هم على صلواتهم يحافظون Böylece altı ayetin yarısı kulluk, yarısı da ahlak vasfını izah ettikten sonra, bu vasıfların karşılığını bildirir ve şu müjdeyi verir: İşte asıl bunlar Firdevs Cenneti'nin mirasçısı olacaklar ve orada ebedi kalacaklardır."

Kur'an-ı Kerim'den bu bilgiler verilmekle kalmayıp, ayetleri tefsir eden sünnet de kuvvetle destekler. Mesela: "Kıyamet günü müminin terazisini ahlaktan daha çok ağırlaştıracak bir şey yoktur", mananın esasında varit olan hadisler, Hz. Muhammed AS.'ın peygamber olarak gönderilmesindeki amacı vurgular: Ben ancak güzel ahlaki tamamlamak için gönderildim." إنما بعثت لأتم كمارم الأخلاق "Kim Allah'a veya Ahiret Günü'ne inanıyorsa hayır söylesin veya sussun." "Kim Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsa misafirine ikramda bulunsun."

Ankebut suresi ayet 45 de;

Rasulum sana vahyedilen اتل ما أوحي اليك من الكتاب وأقم الصلاة Kitabu oku ve namaz kıl. Kuşkusuz namaz edepsizlikten ve kötülükten alıkoyar. Allah'ı anmak elbette en büyük ibadettir. Allah ne yaptığınızı bilir"

Namaz da üç husus vardır diyor Ebul Aliye:

1- İhlas: "İçtenlik" İyilikleri emreder.

2- Huşu: "Korku" Kötülüklerden men eder, Allah'tan korkan isyan etmez.

3- Zikir: "Kuran" Emir ve yasakları bildirir, hatırlatır. Bu özelliklerin bulunmadığı namaz, gerçek namaz olmaz. Allah'ı ya-detmek ne büyüktür.-Zikrullah-

Oruç, nefsi denetleme ve sabır, dayanma gücü, fakirlerle, mahrumlarla ortak olma gibi güzel his ve ahlakı kazandırır. Zekât, nefsin cimrilliğini giderir, cömertlik ve tekaful gibi duygular kazandırır. Hac, Refes (cinsi ahlaksızlık), fusuk (fesaçılık, Cidal (kavga ve lüzumsuz iddia) gibi kötü ahlakları engeller, toplumun ahlak yapısından ibret ve örnekler kazanılmasına sebep olur. Bun-

ların olmadığı bir İslam binasında huzurla yaşanmaz. Çünkü kendi gücüyle duramayan cansız heykel veya midesi olmayan karın gibidir. Namaz, zekât, oruç ve hac gibi temel esaslar üzerine kurulan İslam'ın ruhu, iman ve ahlakla şekillenen emir ve yasaklar, yani ibadet ve haramlar bütünü ile İslam binasını oluşturur. Bunlardan bir şey eksildiği zaman bina harab olur, yaşanmaz. Yukarıda geçen Mü'minin Suresi'nin ayetlerinde bunlar ifade edildi. Binaen aleyh bir kimsenin kalbinde Allah'tan daha büyük bir şey varken, (الله أكبر) "Allahu Ekber" diyemez. İçtenlikle Allah'a yönelmedikçe (إني وجهت وجهي لله) "Veccehtü cevhiye lillah" yani: "Ben yönümü Allah'a çevirdim" diyemez.

Gönlü Allah'ın nimetleri ile dolu olmayan, (الحمد لله) "El-hamdulillah" diyemez. Nefsinde ve etrafında Allah'ın rahmetini hissetmeyen, (الرحمن الرحيم) "Errahmanirrahim" diyemez.

Ve yine, "Bu gün vahidul Kahhar olan Allah'ındır." denileceği ve kalpleri hoplatıp gözleri kamaştıracak olan Kıyamet Gününe inanmayan, (مالك يوم الدين) "Maliki Yevmiddin" diyemez.

Merhum Mehmet Akif'in mısraında dediği gibi:

"İmandır o cevher ki ilahi ne büyüktür,

İmansız kalan paslı yürek sinede yüküdür"

Müslüman karşılıklı olarak daima Allah ile ilişkili olduğunu hisseder. Bir hadis-i kutside Allah Taala; "Namazı benimle kulum arasında paylaştım, kulum ne isterse o var."

KUL; الحمد لله رب العالمين "Elhamdulillahi Rabbil Âlemin," deyince, ALLAH: "Kulum beni övdü," der.

KUL: الرحمن الرحيم "Errahmanirrahim", deyince, Allah; "Kulum beni sena (yad) etti." der.

KUL: ما لك يوم الدين يا نعبد و يا ك نستعين "Maliki yevmiddin", deyince, Allah: "Kulum beni yücelti (bir keresinde) işini bana bıraktı", der. İşte bu kulumla benim aramızdadır. Kulumun istediği O'na Benden vardır.

KUL: اهدنا الصراط المستقيم...الي آخره deyince, Allah; İşte kulumun istediği bu, kulumun istediği (Benden) ona vardır." der.

Görüldüğü gibi namazını vaktinde, erkân ve adabını yerine getirmek suretiyle eda edilmesi, Allah ile kul arasındaki bağılılığı devam ettirir. Hac Suresi, ayet 32 de: **"Kim Allah'ın hüküm-**

lerine hürmet gösterirse, bu kalbinin takvasından meydana gelen bir davranıştır" buyurdu.

Bazı âlimlerin görüşüne göre iman taatle artar, isyanla eksilir. Ahlak ile şiar (ibadetler) arasında karşılıklı etkiler vardır. Mesela, vefalı olan bir kimse Allah'a karşı daha çok vefalıdır. Doğruluk ahlakına sahip kimse Allah'a karşı daha doğrudur. Emanete riayet etme etiğine sahip olan kimse göklere, yere ve dağlara teklif edilip onların yüklenmekten çekindikleri ve korktukları, fakat insanoğlunun yüklendiği Allah'ın emanetlerini koruması konusunda daha çok sorumluluk duyar. Bunun için "Şeair-el İslam" denilen alametleri, emir ve yasaklar ahlakı temiz olanları güzelleştirir.

"Sana vahyedilen kitabı oku ve namazı kıl. Kuşkusuz namaz edepsizlikten ve kötülükten alıkoyar. Allah'ı anmak elbette en büyük ibadettir. Allah ne yaptığınızı bilir" (Ankebut/42)

Ahlak ve ibadetlerin muamelat ile de ilgisi, ilişkisi vardır. Müslüman, ruşen olur yumuşak huylu olur, insanlardan daha çok Allah'tan korkar, dolayısıyla çevresine merhamet eder, kanat gerer. Bir şey alırken, satarken, hüküm ve karar verirken kolaylaştırır. Bundan başka İslam'ın Şeair'i denilen alametleri, iç temizliğidir. Yüce peygamberimiz Hz. Muhammed AS.: "Beş vakit namazın misali, kapınızın önünden akan nehir gibidir. Sizden biriniz o nehirde her gün beş defa yıkanır" buyurmuşlardır. Bunlar yollarını şaşırmış olanlara istikamet vesilesi, sebepleri yitirmiş olanlara kurtuluş, ümidini yitirenlere ümit kapısıdır.

"Sabrederek ve namaz kılarak (Allah' tan) yardım isteyin ki, şüphesiz bu zor bir iştir. Ama saygılı olanlara zor değil"

"Ey müminler, sabrederek ve namaz kılarak Allah'tan yardım isteyin şüphesiz Allah sabredenlerle beraberdir." (Bakara/153) Namaz kalp işidir. Kalbe bağlı olarak diğer organların işidir. Rasullah namazda içini çeker ve daralırdı. "Bir işi murad eden istihare etsin, istihare eden zarar etmez" (Namaz kılıp yalvarmak) buyurmuşlardır. Allah'ın kerem kapısında bekleyen zarar eder mi?

Namaz, yorgunluğu giderir, zahmet ve sıkıntıdan sonra

sekinet (vakar) verir. Darlık ve ızdıraptan sonra huzur verir. **“Haberiniz olsun ki kalpler sadece Allah’ın zikriyle huzur bulur.”** (Ra’d/28) ان الله يأمر بالعدل والاحسان Ayeti Kerimesindeki, “adl” imanla, “ihsan” ise amel ve ibadet manasında tefsir edilmiştir. İhsan, imanın tadını ve zevkinin arttırır. İbadete karşı olan tembellik ve iştahsızlığı giderir, çünkü ihсан, her an Allah’ın denetiminde olduğunu düşünmektir.

İslam; iman, ahlak ve ibadetten sonra muamelatla yükselir, cihadla zirveye ulaşır. Bir hadisi şerifte “işin başı iman, direği namaz ve en yüksek zirvesi cihattır” buyurdu.

Muamelat;

1-Toplum düzeni,

2- Mali ve iktisadi düzen.

3- Kanuni yönü, bu düzenin korunmasında serilmiş diken ağacı gibi zülme geçit vermeyen engeldir. Kur’an-ı Kerim konulara iki yönden yaklaşır.

a- Tevcih

b- Teşri

Örnek olarak boşama hakkında kanun ve hükme bakalım.

Bir boşanma durumunda, mihr konuşulduktan sonra ve birleşmeden ayrılması halinde, boşanan kadına mihrin yarısı düşer. **“Onları (kadınları) cinsel ilişkide bulunmadan önce boşarsanız, mihrlerini de belirlemiş iseniz, belirttiğiniz mihrin yarısı onlarındır.”** (Bakara/237) Sonra tevcihi (öneri) getirir:

حالا ان يعفون ويعفوا الذي بيده عقدة النكاح **“Ancak onlar veya nikâh akdi elinde olan veliler, mihrin tamamını bağışlarsa, o başka”** demek suretiyle bağışlamayı tavsiye eder.

وان تعفوا اقر ب للتقوى **“Fakat sizin fazlasıyla vermeniz takvaya daha yakındır.”** (Bakara/237) Bundan sonra güzel bir usul ve alamet koyar: **“Birbirinize de iyilik etmeyi de unutmayın”** sonra da Allah’ın denetimini hatırlatır:

ان الله بما تعملون بصير **“Muhakkak ki Allah, bütün yaptıklarınızı görücüdür.”** Kuran, bir ayette bu hükümlerinin tamamını ve daha niceleri ifade eden muciz beyan bir Allah kelimasıdır.

Başka bir misalde, alışverişle ilgili ve Kur’an’ın en uzun ayeti olan Bakara suresi 282. ayetinde, önce yazmakla (senet)

başlar. **“Ey iman edenler, belirli bir süre için birbirinizden borç aldığınızda onu yazınız, aranızda bir kâtip dosdoğru yazsın ve katip onu, Allah’ın kendisine öğretmiş olduğu gibi yazmaktan çekinmesin, yazsın”** dedikten sonra yazma usulu ve yöntemini açıklar.

واليمال الذي عليه الحق **“Borçlu da söyleyip yazdırsın”**, taliminden sonra: **“Rabbi olan Allah tan korksun, borcundan bir şey eksiltmesin.”** Sonra da adaletle yardımlaşmaya çağırıyor ve: **“Borçlu, akli ermez, aciz veya yazdıramayacak durumda ise, velisi doğru olarak yazdırsın”**, tavsiyesinde (tevcih) bulunuyor. Ayrıca da toplumda o çağda önemsenmeyen şahitlik sistemini getiriyor:

واستشهدوا شهودا من رجالكم فان لم يكونا رجلين فرجل وامرأتان ممن ترضون من الشهداء **“Erkeklerinizden iki kişi de şahit bulundurun. Eğer iki erkek bulunmazsa, razı olacağınız bir erkekle iki kadın şahit olsun”** cümlesiyle psikolojik duygularını bildiriyor; **“ki, kadınlardan biri unutursa, öteki ona hatırlatsın”** yine şahitliğin önemini tevcih ederek; **“Şahitler çağrıldığında şahitlik etmekten kaçınmasın.”** Ve yine yazmanın (senet) önemine yönelir:

ولا تساموا أن تكتبوه صغيرا أو كبيرا إلى أجله **“Az olsun, çok olsun vadesiyle birlikte onu yazmaktan üşenmeyin.”**

“Bu Allah katında en doğru, şahitlik için en sağlam ve şüpheye düşmenizden en uzak olanıdır”. Buradan peşin alış verişe dönüp yazma sorumluluğunu kaldırıyor ve: **“Ancak aranızda yapacağınız alış veriş peşin olursa, yazmamanızda bir sorumluluk yoktur. Alış veriş yaptığınızda da şahit bulundurun, yazana da şahide de asla zarar verilmesin, bunu yaparsanız, bu sizin için bir günahıdır.”** (Bakara 282) buyuruyor.

Böylece ayet, teşri ve tevcih arasındaki ilahi hükmü belirliyor. Sonunda Allah korkusu, (takva) Allah’ın fazlı, ilminin genişliği ve kuşatıcılığının düşünülmesi için:

والتقوا الله ويعلمكم الله ان الله بكل شيء عليم **“Allah tan korkun, Allah size öğretiyor ve Allah her şeyi biliyor”** uyarısına bağlıyor.

Burada insanın, Allah’ın denetiminde olduğunu ve mu-

amelatın önemini ifade eden hadis-i şerif, kulluğun rengini gerçeğiyle ortaya koymaktadır: “Din muameledir.” Yine: “Birinizin parçası sadakadır” deyince duyanlar: “Ya Rasulallah! Bizim eşimize şehvetle yaklaşmamız karşılığında sevap var mı?” diye soruyorlar. Bunun üzerine “Görmezmissiniz, biri haram işlerse günah olmaz mı?” Onlar da: “Evet Ya Rasulallah!” deyince, “İşte onun gibi, helal olanı yaparsa sevap olur”, buyurdu.

Tekrar Kur'an-ı Kerim'e dönüp tertemiz, berrak pınardan susuzluğumuzu gidermeye, ferdi ve toplumu en doğru yola ileten, suç ve ceza çukurlarından kurtarıp sağlam hayata kavuşturan, namus ve iffeti koruma ve gözünü haramdan sakınmayı öğreten ayetleri dinleyelim:

“Mümin erkeklere söyle, gözlerini harama dikmesinler. Mahrem yerlerini, ırzlarını korusunlar. Bu onlar için daha iyi, temiz bir davranıştır. Allah onların yaptıklarından şüphesiz haberdardır. Mümin kadınlara da söyle, gözlerini harama bakmaktan çevirsinler, iffetlerini korusunlar. Süslerini, kendiliğinden görülen kısmı müstesna, teşhir eder gibi açmasınlar. Baş örtülerini yakalarının üzerine kadar salıversinler. Zinetlerini (süs) kocaları veya babaları veya kayıpederleri veya oğulları veya kocalarının oğulları (üvey oğulları) veya kız kardeşlerinin oğulları veya kendi din kardeşleri olan Müslüman kadınları veya cariyeleri veya kadınlara karşı şehvet duymayan hizmetçiler ya da kadınların mahrem yerlerini henüz anlamayan çocuklardan başkasına açmasınlar. Ey müminler saadete ermeniz için hepiniz tevbe ederek Allah'ın hükmüne dönün. İçinizdeki bekarları, kölelerinizden ve cariyelerinizden elverişli olanları evlendirin. Eğer bunlar yoksul iseler, Allah onları lütfuyla zenginleştirir. Allah lütfu bol olan, her şeyi bilendir. Evlenemeyenler, Allah'ın kendilerini lütfu ile zenginleştirene kadar iffetli kalmaya çalışsınlar! Kölelerinizden hür olmak için mükatebe (bedel ödeme) anlaşması yapmak isteyenlerle onlarda bir hayır (güvenirlilik-kabiliyet) görürseniz, hemen mükatebe yapın! Onlara Allah'ın size verdiği maldan verin. Dünya hayatının geçici menfaatini elde edeceksiniz diye, iffetli kalmak isteyen cariyelerinizi fuhşa zorlamayın. Kim onları

buna zorlarsa bilsin ki Allah, onlar buna zorlandıktan sonra (onları) çok bağışlar ve onlara çok merhamet eder. And olsun ki, size gerekeni açık açık bildiren ayetler, sizden önce geçenlerden bir misal ve muttakiler için bir öğüt indirdik.” (Nur/30-34)

Gözü haramdan sakınma, namus ve iffeti koruma, fuhşun şiddetinden sakınmak için kadınların evlerinde oturması hakkında şöyle diyor: “Sakın zinaya yaklaşmayın; çünkü o, açık bir hayasızlıktır” (İsra/32)

“Evlerinizde oturun, eski cahiliye döneminde olduğu gibi açılıp saçılmayın. Namazı dosdoğru kılın, zekâtı verin, Allah'a ve peygamberine itaat edin. Ey Ehli beyt! Allah sizden kiri gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor.” (Ahzab/33)

Cürüm işlediği kesin olan kimseye cezanın verilmesi gerekir ki, Kur'an'ın tevcih ettiği bu icraat ihlal edilmesin (çözülmesin): “Zina eden kişiye, kıyamet gününe inanıyorsanız, Allah'ın dini konusunda (yani onun hükümlerini tatbik ederken) o ikisine acımayın, onların ceza görmesine müminlerden bir topluluk da şahit olsun” (Nur/2)

HİS EDİLMEYEN AĞIRLIK

Toplumda, ağırlığı gereyi kadar his edilmeyen ve akibeti fazla düşünülmemeyen önemli bir hastalık dedikodu ve giybettir (arkadan çekistirmek). Hiç ilgi ve alakamız olmadığı halde rivayeten duyduğumuz bir haber veya bir olay hakkında kadı kararı verir gibi ahkâm keserken, bunda büyük sorumluluk olduğunu aklımızın köşesinden geçirmiyoruz. Toplumun manevi ıslahında, huzur ve refahın gelişmesi hususunda bizim hayalimizin erişemeyeceği hikmetler vardır. Her gün en az bir konuda ezberleyip anlayarak hayatımızda tatbik etmemiz gereken şu ilahî mesajlara dikkat etmeliyiz: “Dili ile giybet eden ve kaş göz işareti ile alay eden kimselerin vay haline!” (Hümeze /1) “Devamlı kusur arayan, kovuculuk eden, iyiliği daima engelleyen, kaba, günah işlemeyi huy edinen, çok yemin eden, aşağılık zorbaya, üstelik bir de soysuzlukla damgalanmış kimselerden hiç birine, mal ve oğulları vardır diye sakın boyun eymeyesin.” (Kalem Suresi ayet 10 – 14) Bu ko-

nuda ayet ve hadisler çok. Sadece birkaç tane ayet meali verelim.

Fahişe olduğu kanıtlanmayan bir kişiye zina ile iftira eden kimse hakkındaki ayetle başlayıp birkaç misal verelim:

اذ تلقونه بالسننكم وتقولون بأفواهكم ما ليس لكم به علم تحسبونه هينا وهو عند الله عظيم
“Onu bir birinizden alıp hakkında hiçbir bilginiz olmadan söyleyip duruyordunuz. Bilmediğiniz şeyleri ağızınıza alıyordunuz. Onu önemsiz bir şey sayıyordunuz, oysa Allah katında büyük bir suçtur.” (Nur/15).

“Müminler arasında namus lekeleyici sözlerin yayılmasını arzu edenler, işte onlara dünya ve ahirette acısına dayanılmaz azap vardır. Allah bilir, siz ise bilemezsiniz” (Nur/19)

“İffetli, isnat edilen suçtan habersiz mümin kadınlara zina isnat edenler dünya ve ahirette lanetlenmişlerdir. Büyük bir azap onları beklemektedir.” (Nur/23)

İslam ailelerin iç durumlarını gözetlemeyi yasaklar.

“Ey müminler! Evlerinizden başka evlere, izin almadan, seslenip sahibine selam vermeden girmeyiniz. Eğer düşünp anlarsanız bu sizin için daha iyidir.” (Nur/27)

“Eğer orada kimseyi bulamazsanız, yine de size izin verilmedikçe girmeyiniz. Size: “Geri dönün!” denirse hemen dönün. Bu sizin için ahlak bakımından daha temiz bir davranıştır. Allah bütün yaptıklarınızı bilir. İçinde kendinize ait eşya bulunan boş evlere girmenizde sizin için bir sakınca yoktur.” (Nur/28-29) Belli bir ölçüde evlendikten sonra bir erkeğin başka bir kadınla evlenmesinde sakınca yoktur. “Eğer yetim kızların haklarını gözetemeyeceğinizden korkuyorsanız hoşunuza giden kadınlardan iki, üç veya dört kadınla evlenin veya sahip olduğunuz cariyelerle yetinin. Doğru yoldan sapmamanız için en uygunu budur.” (Nisa /3)

Bu güne kadar illeti ve hikmeti anlaşılmayan ilmi bir icazla, hayız halindeki kadınla cinsi ilişki de bulunmayı yasak etmiştir. “Sana kadınların ay halini soruyorlar. De ki; o, bir rahatsızlıktır. Onun için hayız zamanında onlarla cinsel ilişkiden uzak durun, iyice temizleninceye kadar onlara yaklaşmayın. Temizlendikten son-

ra Allah’ın emrettiği şekilde onlara yaklaşın. Allah çok tövbe edenleri sever, çok temizlenenleri de sever” (Bakara/222)

Kur’an-ı Kerim, hüküm ve karar verirken adaleti ve ihtiyatı önerir, verilen hükmün korunmasını ister:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا
“Ey iman edenler! Eğer bir fasık size haber getirirse, onun doğruluğunu araştırın. Yoksa bilmeyerek bir topluluğa karşı kötülük edersiniz de sonra yaptığınıza pişman olursunuz.” (Hucurat/9)

İslam, kınamayı, ad takıp makaraya sarmayı, mimik işaretle eğlenmeyi ve Allah’ın verdiği eksiklikleri başa kakmayı yasaklar, nefretle ayıplar.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ خَيْرًا مِنْهُمْ
“Ey iman edenler, bir topluluk bir toplulukla alay etmesin, belki de onlar kendilerinden daha hayırlı olurlar. Bir takım kadınlar diğer kadınları (alay etmesin), belki onlardan daha hayırlı olurlar. Bir de kendi kendinizi ayıplamayın ve kötü lakaplarla atışmayın, imandan sonra fasıklık ne kötü isimdir. Her kim de tevbe etmezse, işte onlar kendilerine zülmedenlerdir.” (Hucurat/11)

İslam dini, zanda bulunmayı ölü kardeşinin etini yemek kadar çirkin görür ve tiksindirir ve şu ayette ifade edilir. “Ey iman edenler, zandan çok sakının. Çünkü zannın bir kısmı günahtır. Birbirinizin gizli hallerini araştırmayın, birinin diğerinizi arkadan çekirtmeyin!”

يُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ
“Sizden biriniz ölü halindeki kardeşinin etini yemek ister mi hiç? Demek tiksindiniz! O halde Allah’tan korkun. Çünkü Allah tevbeyi çok kabul edendir, çok bağışlayıcıdır.” (Hucurat/12)

“Ehli irfanım deyu hiç kimseyi tân etmesen,

Defter-i Divane sığmaz söz gelir divaneden,”

Kur’an-ı Kerim, kızgınlık halinde yutkunmadı, insanları af etmeyi ve iyilikte bulunmayı tavsiye eder:

وَالْكَافِرِينَ الْغَيْظُ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ
“Öfkelerini yenerler, insanları af ederler. Allah iyilik yapanları sever.” (Ali İmran /134) “Ey inananlar! Allah’tan korkun ve doğrularla beraber olun” (Tövbe/119)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

Allah'tan korkun ve doğru (sağlam) söz söyleyin.” (Ah-zab/70)

Kur'an-ı Kerim, sabır ve tahammüle davet eder: “Sizi biraz korku, biraz açlık, biraz da mal, can ve ürün eksikliği ile mutlaka imtihan edeceğiz. Buna sabredenlere müjde ver” (Bakara/1)

Kur'an-ı Kerim, itidale, nefse hâkimiyet ve Allah'ın verdiği mal, can, zaman gibi bütün nimetleri hikmetle (akıllıca) tasarruf etmeyi önerir ve malın infakından örnek verir. “Elini boynuna bağlama (cimri olma), ama büsbütün eli açıkda olma, yoksa kınanır ve zayi ettiklerinin hasretini çekersin” (İsra/29) “Onlar, sarf ettikleri zaman ne israf ederler ne de cimrilik ederler, ikisi arasında dengeli bir yol tutarlar.”

Kur'an-ı Kerim, itidale, nefse hâkimiyet ve Allah'ın verdiği mal, can, zaman gibi bütün nimetleri hikmetle (akıllıca) tasarruf etmeyi önerir ve malın infakından örnek verir. “Elini boynuna bağlama (cimri olma), ama büsbütün eli açıkda olma, yoksa kınanır ve zayi ettiklerinin hasretini çekersin” (İsra/29) “Onlar, sarf ettikleri zaman ne israf ederler ne de cimrilik ederler, ikisi arasında dengeli bir yol tutarlar.”

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنصَابُ وَالْأَزْلَامُ رَجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ
“Ey iman edenler, şarap, kumar, dikili putlar, fal okları ancak şeytanın işinden birer pisliktir. Bunlardan sakının ki kurtuluşa eresiniz.” (Maide /90) “Şeytan, şarap ve kumarda ancak aranızda kin ve düşmanlık sokmak, sizi Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık siz bunlara son veriyor musunuz?” (Maide/90-91)

İslam ahlakında, akraba bağlılığı, usul ve furu'a iyiliği ve ana-babaya itaati, onlara merhamet kanatlarını germeyi asıl görev sayar. Mesela, “Allah'a kulluk edin, ona hiçbir şeyi ortak koşmayın. Ana-babaya, yakınlara, yetimlere, düşkünlere, yakın komşuya, uzak komşuya, yakınınızdaki arkadaşına, yolcuya ve elinizin altında bulunan kimselere iyilik edin. Şüphe yok ki Allah, kendini beğenip övünenleri sevmez” (Nisa/36)

İslam dini, faiz, rüşvet ve ihtikâr gibi kirli kazanç ve kirli

sermayeyi, nefretle red eder: “Faiz yiyenler (mahşerde), kendisini şeytan çarpmış gibi kalkacaklardır, bu onların: Ticarette tıpkı faiz gibidir! demeleri yüzünden böyle olacaktır. Oysa Allah ticareti helal, faizi haram kılmıştır.” (Bakara/275)

Bu faiz yiyen kimseler yalnız mahşerde değil dünyada da çarpılmış gibidir. İnsafsız sömürü düzeninde her gün faizi işleyen vadesi gelmiş senedi ödeyecek borçlu, senedin ödenememe endişesinde olan sömürücü kapitalist, şeytan çarpmış gibi beklerler. İslam nizamının bu konudaki görüşüne bakıp, Müslümanların haline yanmamak mümkün mü? Şu ilahi tavsiyeye bak ondan sonra bir ah çek:

“Eğer borçlu sıkıntıda ise, ona kolaylık tanımalısınız, borcu sadaka olarak bağışlamanız, eğer bilerseniz, hakkınızda daha hayırlıdır.” (Bakara/28) “Bir de aranızda mallarınızı haksız sebeplerle yemeyin, insanların mallarından bir kısmını bile bile günah ile yemek için o malları hâkimlere sarkıtmayın.” (Bakara/188) “Ey iman edenler! Mallarınızı aranızda haksızlıkla yemeyin, ancak karşılıklı rızanızla yapılan ticaret olursa o başka' aye-tiyle rüşveti de yasaklar.” (Nisa/29)

NESLİN KORUNMASI

İslam'ın çocuk eğitimine verdiği önemi de şöyle bildirir.

“De ki: Gerçekten hüsrân içinde olanlar, kıyamet günü kendilerini ve ailelerini zarara uğratanlardır. İyi bilin ki, en büyük zarar da budur.” (Zümer/15)

“Ey iman edenler! Kendinizi ve çoluk çocuğunuzu cehennem ateşinden koruyun; onun yakıtı, insanlar ve taşlar olacaktır. Bu ateşin başında Allah'ın kendilerine verdiği emirlere karşı gelmeyen, emrolunduklarını yerine getiren pek güçlü ve pek sert melekler bulunur.” (Tahrim/6)

Her şehrin merkez caddelerinde, her köyün giriş - çıkışında büyük bir levha olarak asılmaya değer şu güzel hadisi şerifin her çocuğa ezberletilmesi lazımdır:

“Her biriniz çobansınız, götüğünüzden sorumlusunuz.” Devlet başkanı bir çobandır maiyetinden sorumludur; kişi evinin halkının çobanıdır ehlinde sorumludur; kadın eşinin, ev ve malının çobanıdır, ondan sorumludur; hizmetçi efendisinin (ağasının) malının çobanıdır, mesuldür ve nihayet her birinizin korumasında bulunan şeyden sorumludur. Allah kolaylık versin bize!

“مروا أو لا دكم الصلاة وهم أبناء سبع سنين واضربوا هم عليها” Yedi yaşına gelen çocuğunuza namazla emredin, öğretin. On yaşına geldiği zaman namaz kılmıyorsa dövün.” Her çocuk sahibi ki, bu hadisi şerifi duyduktan sonra yedi yaşındaki çocuğuna namazı emretmiyorsa, on yaşına girdiği halde namaz kılmayan çocuğunu bu sebepten dolayı ikaz edip dövemiyorsa, bu ana-baba Allah’ın huzurunda mesuldür, yaptıkları iş tefrittir. Bu ilahî ve nebevi uyarılar sonra akıllı ve şuurlu bir müslüman için yeter de artar bile.

İslam Dini’nde nefsin korunması kesin emirdir: **“Ey akıl sahipleri! Kıyasa sizin için hayat vardır. Umulur ki (bu sayede adam öldürmekten) sakınırsınız.”** (Bakara/179) **“Yanlışlık hali dışında bir mü’minin diğer bir mü’mini öldürmeye asla hakkı yoktur. Kim yanlışlıkla bir mümini öldürürse, bir mü’min köleyi azad etmesi ve öldürülenin ailesine teslim edilecek bir diyet ödemesi gerekir.”** Ve devamı: **“Kim bir mü’mini kasten öldürürse, cezası için de ebedi kalacağı cehennemdir.”** (Nisa/92-93) Ayrıca Maide 32. ayete bakılmalıdır.

İslam Dini, aynı zamanda kamu mallarına dokunulmasını yasaklar, koruma altına alır: **“Hiçbir peygamberin emanete hıyanet etmesi düşünülemez. Kim emanete hıyanet ederse kıyamet günü yaptığı hıyanet ile gelir; sonra, herkese kazanmış olduğu tastamam ödenir; onlara haksızlık edilmez”** (Ali İmran/161) ve kamu mallarının dağıtımında zenginlere kısmak caizdir. Bunun için Haşr Suresinde **“Allah’ın, fethedilen memleketler halkının mallarından peygamberine verdiği ganimetler; Allah, peygamber, yakınlar, yetimler, yoksullar ve yolda kalmışlar içindir. Ta ki zenginlik, içindeki zenginler arasında elden ele dolaşan bir devlet olmasın. Peygamber size ne verirse alın, sizi neden men ederse ondan geri durun. Allah’tan sakının, doğru-**

su Allah’ın cezalandırması pek çetindir.” (Haşr/7)

Bütün bunlar insanlık âleminin fert ve toplumunu huzur ve saadete kavuşturacak olan ilahi bir nizamın mesajlarıdır. Çünkü, Suriyeli İslam Tahirçisi Muhammed Şakir’in de dediği gibi: **“Şunu vurgulamak lazım ki; din kavramı hayatın siyasi, moral, ekonomik ve sosyal cephelerinin tümünü kapsamaktadır. Hatta diyebiliriz ki, hayatta ve kâinatta ne varsa temelde dinin çemberi içine girmektedir.”** Bunun karşısında bulunan sistemler, politik ve sahtekârlık düzenine dayanmaktadır. Emevilerden itibaren başlayan ve İslam tarihinin üzerine kapkara bir perde gibi çöken krallık, sultanlık ve padişahlık gibi sistemlerden hiçbirinin İslam nizamı ile alakası yoktur. Bu tür ilkel idari sistemlere alternatif olarak getirilen ve günümüz dünyasında yoğun propagandası yapılan demokrasi ise, bizzat ilim adamlarının tabiri ile **“ mübtezel bir eşkıyalık ”** düzenine dönüşmüştür. Bugün değil daha 2000 yıl önce Aristo, demokrasiyi: **“Cumhuriyetin bozulmuş şekli”** olarak tarif etmiş, bir başka ifade ile **“Yığınların anarşisi”** olarak vasıflandırmıştır (Mütercim Ferit Aydın). Binaen aleyh insanlığın kurtuluş reçetesi olan Kur’an’ın: **“Onda, birçok tehditleri türlü türlü açıkladık ki, belki sakınırlar ya da, bu onlarda bir düşünme hareketi meydana getirir”** uyarısını dinlemek suretiyle: **“Hepiniz Allah’ın ipine sarılın, ayrılmayın. Allah’ın size olan nimetini hatırlayın. Hani birbirinize düşman idiniz de Allah kalplerinizi uzlaştırdı; onun nimeti sayesinde kardeşler oldunuz ve siz bir ateş çukurunun kenarında idiniz; Allah sizi oradan da kurtardı. Doğru yola erişesiniz diye Allah size ayetlerini böyle açıklar.”** (Ali İmran /104) **“ Bundan önce ve bunda (Kuran’da) size Müslüman adını O verdi ki, Peygamber size şahit olsun.”** (Hac/78) **“Sen Allah’ın boyasına bak!, Kim Allah’tan daha güzel boya vurabilir.”** (Bakara/138)

“Ey İman edenler! Allah’tan nasıl korkmak gerekiyorsa öyle korkup gerektiği gibi sakının ve kesinlikle Müslüman olarak can verin.” (Bunun için de) **“Hep birlikte Allah’ın ipine sım sıkı tutunun, ayrılığa düşmeyin”** (Ali İmran/102-103) **“Sizden iyiye çağırın, doğruluğu emreden ve fenalıktan men eden bir cemaat bulunsun. İşte onlar kurtuluşa erenlerin ta**

kendileridir.” (104). İlahi mesajlara kulaklarımızı açabilsek ve Kur’an-ı mahcur olmaktan (okunmaz, uyulmaz, uygulanmaz...) çıkarıp rehber edinsek, alemlere rahmet yüce peygamberimizin ve onu takip eden ve haklarında, اصحابي كالنجوم من اقتد يتم إهتد يتم “Benim arkadaşlarım yıldızlar gibidir. Hangisine uyarsanız sizi doğru yola götürür.” buyurdıkları halifelerin, Ashab-ı Kiram’ın icraatlarını hayatımıza uygulayabilsek bütün insanlığı mutlu edecek bir medeniyet seviyesine tekrar yükselebilirdik. Bütün Müslümanlar da bunu biliyorlar. Ah! Bir de idareciler bilse.

İSLAM TARİHİNDEN MUTLULUK TABLOSU

İnsanlık adına hayır düşünen herkes için en büyük bir örnek olmak üzere sevgili Peygamberimiz AleyhisSelam ve ondan sonra gelen Raşit Halifelerin; adalet, eşitlik, hakseverlik ve vatan- daşlarına gerçekten hakiki hizmette bulundukları bilinen devirlerindeki İslam Medeniyetinin çizdiği tablolar arasından basit bir tanesini vermek istiyorum.

Gönül rahatlığı, doyumluluk ve güvenle dopdolu olan ve güvenle herkesin ihtiyacının giderildiği O günlerde mutlu bir hayat sürdürüyorlardı. O devirde sorumluluk, insanı çiğneyen, ona hiçbir hizmet amaçlamayan ve mutlular; temin etmeyen, bilakis onu zorlayıp ezen hiçbir yönteme başvurmamışlardır. Fetihler sona erince Müslümanlar, idarecilerin ve kralların değil, bilakis halkın hizmeti ve mutluluğu için ana yollar üzerinde han adıyla bilinen yapılar ve haberleşme merkezleri inşa ettiler. Bu yapılar İslam Medeniyetinin ilk dönemlerinden beri mevcut olmasına rağmen, biz ancak son dönemlerine ait bulunanlara şahit oluyoruz.

Bu kervansaraylar büyük yollar üzerine kurulur, bu yapıların masrafını üstlenen hakan veya emir gibi idarecileri sembolize etmek için bu isim (han) verilmiştir. Herkes bu misafirhanede üç gün kalma hakkına sahipti. Bu süre içinde her yolcuya karşılıksız yiyecek, içecek yatacak yer temin edilir, istirahatı için her türlü hizmet sunulurdu. Buna ek olarak bitişik bir binada hayvanına yem verilirdi. Güzergâh üzerindeki bu merkezler, yol kavşakları üzerinde bir merhale uzaklıkta kurulurdu. O gün için yaklaşık bir

günde kırk Km. lik mesafe demektir. Bu hayırlı maksatlara dayalı, gerek güzergâhlar üzerinde gerekse şehir merkezlerinde kurulan hanların kalıntıları bütün İslâm ülkelerinde (izleri yok olmuş olsa bile) bulundukları muhitte günümüze kadar orijinal adlarıyla anılmaya devam etmektedir. Bu hanlar, şehir merkezlerinde iki kattan oluşmaktadır. Genellikle alt kat hayvanlar için kullanılmakta, üst katta yocular barındırılmaktaydı. Ayrıca bitişiğinde bir elbise evi bulunurdu ki yoculardan kimisi her hangi bir sebeple ve mecburiyet halinde, mesela elbisesi yırtıldığı, söküldüğü veya yağ gibi şeyler döküldüğü zaman gider elbisesini aynı ölçü ve renkten, başka bir elbise ile değiştirir, kendi elbisesini karşılıksız ve herhangi bir minnet duymadan bırakıp giderdi. Terk edilen elbise temizlenir, tamir edilir ve gelecekte lüzumu halinde kullanılmak üzere muhafaza edilirdi.

Müslümanlar zayıf düşüp başka milletler hükmedince medeniyetleri de yıkıldı. Bu kez o hanlar sadece hayvanlara barınak olarak kullanılmaya başlandı. Ve han kelimesi de ahır anlamında kullanılmaya başlandı.

İslam medeniyeti, hizmetçilerin korunmasına kadar varan insancıl faaliyet örnekleri sergilemiştir. Mesela şehirlerde Daru’z-ebadi yani “Kabkacak Evi” demek olan bazı merkezler kurulmuştu. Bunların amacı, efendilerine ihtiyaç maddeleri taşırken yolda ellerindeki kapları kıran hizmetçilere yardımcı olmak, onların efendileri tarafından cezalandırılmalarını önlemektir. Müslümanların insanî düşünceleri, bu seviyeleri de aşarak, hayvanlara şefkat gösterme derecesine kadar varmıştır. Bunun bir belirtisi olarak şehirlerde “Mercül-haşış” adıyla bilinen hayvan esirgeme evleri bulunuyordu. Bu birimler, otlarla dolu geniş ve etrafı surlarla çevrili sahalardan oluşurdu. Çiftçilerden her hangi birine ait bir hayvanı artık çalışamaz bir duruma düştüğü zaman - ortalığa terk edilmesi halinde- bakımsızlıktan ölebileceği ve halkın sağlığına zarar verebileceği endişesiyle sahibi tarafından buraya gönderilirdi. Hayvan evleri tıpkı insanlar için kurulan huzur evleri amacını taşırdı. Hayvan bu sahalara nakledilince görevlilerin sorumluluğu altında bakıma alınırdı. Eğer hayvanın kendi kendine otlayacağı mecali varsa bu sahadaki otluğa salıverilirdi, yok eğer bu imkânı yoksa

kapalı sahaya alınır ölünceye kadar kendisine yem ve su verilir. Öldükten sonra yerleşim merkezlerinden uzak bir yere nakledilir; ya yabanî hayvanların ölen hayvanın etinden yararlanmaları için uygun bir yere bırakılır, ya da gerekirse gömülürdü.

İşte yükselebilmek için mevcut olması gereken insanî yaklaşımlar bunlardır; ta ki bir olguya medeniyet denilebilsin. Aynı zamanda gelecek neslimize işlememiz gereken de budur. Onlara devamlı bunu öğretmeliyiz ki gerçek medeniyet kavramını sindirerek yetişsinler, Ümmet-i Muhammed'in bu alanda neler yaptığını ve medeniyetinin hangi değerler taşıdığını öğrensinsinler. Esasen bilimin ve mimarinin bazı görüntülerini Avrupa yaklaşımıyla medeniyet adı altında nesillerimizin ruhuna işlememeliyiz.; ta ki medeniyetten amaçlanan anlam onun görüntüsü arasında kaybolup gitmesin ve aynı zamanda çocuklarımız da terimlerle tanımlar arasında şaşırıp kalsın. (Muhammed Şâkir İslam tarihi)

İSLAMDA EDEP

Edep, kelime olarak halkı toplayıp ziyafet verme manasına veya olağanüstü şeyler için kullanılırsa da bizim bu kelimeden anlamak istediğimiz güzel ahlak, nezaket kurallarına uymak ve kişinin utanılacak hareketlerden sakınmak suretiyle toplum içerisinde örnek bir şahsiyet göstermesidir. İslam Tarihinde çocuklar, mürebbi veya müeddip dedikleri âlim, fazıl ve edebiyle sevilen kişilere teslim edilir, onların terbiyesiyle eğitilirlerdi. Bu konuda âlimler ve şairler çok kıymetli sözler söylemişlerdir; bunlardan bir tanesi İmamı Şafî Hazretleri'nin şu güzel beytidir.

“Zamanın beni te'dip etmesi aklımla eksikliğini gösterdi” diyor. Osmanlı şairlerin'den birisi:

“Sakın terki edepten kuy-ı mahbubi Hüdadır bu,

Nazargah-ı ilahidir, makam-ı Mustafa'dır bu”, demiştir.

Başka biri: “Edep bir taçtır nuri hüdadan, gey onu başına, emin ol her türlü beladan”, demiştir.

Kur'an-ı Kerim Tahrim Suresi'nde: “Ey iman edenler! Nefsinizi ve ehlinizi (çoluk çocuğunuzu) yakıtı taş ve insan olan ateşten koruyunuz” (Tahrim/6) Ayeti Kerimesinin tefsirinde Hz. Ali, nefsinizi te'dip (edep öğretmek) ediniz manasında ol-

duğunu söylemiştir. Peki, çocuklarımıza edebi nasıl öğreteceğiz? Bu konu da yol ve yöntemi Kur'an-ı Kerim ve Peygamberimiz AleyhisSelam gayet açık ve net göstermiştir. Kulun Allah'a karşı edep vazifesi vardır ki o da en kısa ifade ile emir ve yasaklarına riayet etmektir.

PEYGAMBERE KARŞI EDEP

Toplum'un huzuru için Peygambere karşı edep kurallarını bilip yaşamaktır. Peygambere karşı edeple ilgili Kur'an-ı Kerim'deki ayetler yeterlidir:

“Ey İman edenler! Allah'ın ve peygamberin önüne geçmeyin (saygısızlık etmeyin) ve Allah'tan korkun, çünkü Allah bilir işitir. Ey iman edenler! Sesinizi Peygamber'in sesinden üstün kaldırmayın (fazla yükseltmeyin) ve ona bir birinize bağırдыңınız gibi iri söylemeyin ki, haberiniz olmadan ameliniz gider. Resûlullah'ın huzurunda seslerini kısınlara var ya! İşte onlar, Allah'ın kalplerini takva ile imtihan ettiği kimselerdir. Onlar için mağfiret ve büyük mükâfat vardır. Sana odaların arkasından seslenenlerin çoğu ise akli ermez kimselerdir. Eğer sen onların yanına çıkıncaya kadar sabretselerdi elbette kendileri için daha hayırlı olurdu. Allah çok bağışlayıcı çok merhamet edicidir.” (Hucurat 1-5) “Gerçekten Allah'a ve Peygamberine iman eden müminler, Peygamberle birlikte bir iş için toplandıklarında, O'ndan izin almadan gitmezler. Ey Peygamber! Senden izin isteyenler, işte onlar, Allah'a ve Peygambere iman eden müminlerdir. Ey müminler! Peygamberin size yaptığı çağırışı, kendi aranızda bir birinize yaptığınız çağırışı ile bir tutmayın. Allah, içinizden birbirinizin arkasına gizlenerek sıvışıp gidenleri şüphesiz bilir; artık onun buyruğuna aykırı hareket edenler, başlarına bir belanın gelmesinden veya can yakıcı bir azaba uğramaktan sakınsınlar!” (Nur /62-63) “Ey müminler! Allah'a itaat edin Peygambere itaat edin. İşlerinizi boşa çıkarmayın.” (Muhammed /33) “Ey iman edenler! Peygamberle hususi konuşmak istediğinizde, konuşmanızdan önce fakirlere sadaka veriniz; bu sizin için daha iyi ve daha temizdir”. (Mücadele /12)

“Peygamber size ne verirse onu alın, sizi neden men ederse ondan geri durun. (Haşr /7) Hayır, Rabbine and olsun ki, aralarında çıkan anlaşmazlıklarda seni hakem tayin edip, sonra senin verdiği hüküm içlerinde bir sıkıntı duymadan tamamen kabul etmedikçe inanmış olmazlar.” (Nisa /65) Peygamber Aleyhisselam “Nefsim yedi kudretinde olan Allah’a yenim olsun ki; bir kimse beni, çocuğundan, ana-babasından ve kendi nefsinden daha çok sevmedikçe mümin olamaz,” buyurmak suretiyle, ona karşı olması gereken edebi en açık ve bir sert şekilde ifade buyurmuşlardır.

Bir mü’minin Peygambere karşı içtenlikle yapması gereken edep ve davranışlar şunlar olmalıdır:

- 1- O’na karşı sevgisi her şeyin üstünde olmalıdır.
 - 2- O’na her halükârda itaat etmelidir.
 - 3- O’nun dostunu dost, düşmanını düşman bilmeli ve sevdiğini sevmeli sevmediğine buğz etmeli.
 - 4- O’nun isim ve şemailini bilip, ismi zikredildiği yerde salavatı Şerife getirmelidir.
 - 5- Din ve dünya ile ilgili, gayb ve ahirete dair verdiği haberleri tasdik etmelidir.
 - 6- Sünnetini yaşamalı, Şeriatını açıklayıp duyurmaya ve vasiyetini işlemeye gayret göstermelidir.
 - 7- Allah nasip eder de ziyaretine muvaffak olursa kabri yanında ve mescidinde sesini yükseltmemelidir.
 - 8- O’nun adına salih kimseleri sevmeli fasıklardan nefret etmelidir. İşte bunlar, Peygamberimiz Aleyhisselam’a karşı yapılması gereken edep kurallarının bazılarıdır.
- “Her müeddip كل مندب يحب ان يأخذ بآداب الله هو القرآن (eğitimci) kendi edebinin alınmasını ister. Doğrusu Alah’ın edebi de Kur’an’dır.” Diğer bir Hadis-i Şerif’te, çocuklarınıza ikram edin, onlara edep verin; kişinin çocuğuna edep öğretmesi bir sa’ (ölçü birimi) sadaka vermesinden daha hayırlıdır. Görüldüğü gibi çocuğa edep öğretmek sadaka vermekten daha üstün tutulmuştur. Kur’an-ı Kerim, Allah’ın kelamı olması sebebiyle, onun kudsiyet ve şerefine, diğer sözlerin üzerinde olan üstünlük derecesine inanır öyle itibar ederiz. O’na ne önünden ne arkasından batıl işlemez.

O, hikmet sahibi ve daima hamde layık olan Alah tarafından indirilmiştir. (Fussilet /42) Onunla konuşan doğru söyledi, O’nunla hükmeden adaletle hükmetti, O’nun ehli Allah ehlidir. O’na tutunan kurtuluşa erdi, O’na arka çeviren hüsrarla helak oldu. Örnek ve önder bildiğimiz Peygamberimizin ahlak ve edebinin Kur’an olması itibariyle , O’nu okumak ve hayata uygulamak her Müslüman için bir zorunluluktur.

Hiç bir peygamber, sözüm ona bazı ilahiyat Prof.ların dedikleri gibi (haşa) postacı değildir. Biz onların Üsve-i hasenesinden (hayatlarından) örnek, karşılarında inatla direnen kâfirlerden ibret alarak huzur içinde dünya hayatımızı, emniyet ve saadet içinde ahiret hayatımızı yaşamak istiyoruz. Bundan başka yol ve çare olmadığına da eminiz. Bu bağlamda bazı peygamberlerin adabından örneklerle devam edelim: **“Allah: Ey Meryem oğlu İsa! İnsanlara Allah’tan başka beni ve annemi iki tanrı edinin diye sen mi söyledin? demişti de, İsa: Haşa hak olmayan bir sözünü söylemek bana yaraşmaz.”** (Maide /116)

1- Burada gaybı bilen Allah hakkında caiz olmayan (ente) zamirinde soru ve düşünme manası vardır. Fakat aynı zamanda inkâr manasına geliyor. (Senin böyle bir şey yapman mümkün değildir) gibi. Edep örneği verilmiştir.

2- Allah Azze ve Celle, İsa AS. ın “Allah’tan başka beni tanrı edinin.” demeyeceğini bildiği halde bunu sorması, İsa AS.’ın mucizeleri yarattığına inanan Hıristiyanları kınamadır.

3- **“Eğer onlara azab edersen, doğrusu onlar senin kullarıdır. Onları bağışlarsan, güçlü ve hikmet sahibi olan senin sen!”** (Maide /119) ayetinde İsa AS, şirkin af edilmeyeceğini bildiği halde: “ Onları bağışlarsan” demesi, ehli sünnet inancına göre; Allah, itaat edeni dilerse cezalandırır, asi olanı da bağışlar. O, yaptıklarından sorulmaz, şeklinde cevap verilir” denmiştir. Rivayet edilir ki; Allah Celle Şanuhu tahtında oturan mel’un İblis’e: “Ey İblis,! Ben ki; her hangi bir şeyde yaptığının itiraz edilmeyen, eşi ve ortağı olmayan tek Allah’ım! Ben yaptıklarımın mesul değilim” demiştir.

Veya bu ifade ile İsa AS. tevbeleri kabul edilmesi caiz olacak kimselerin affedilmesini istemesi: “Onları küfür karanlığından

kurtarıp iman aydınlığına çıkarırsan o da senin rahmetinle olur.” demiştir. Ayetin sonunda Allah’tan başkasına tapanlara “ İneke entel gafur-u-rahim ” şeklinde dua edip rahmet dilemesi edebe uygun olmadığı için “ İneke entel azizül hâkim” (Sen çok güçlü ve hikmet sahibisin) dedi. Ve yine edebin gereği (İneke ente allamül guyub) “ **Sen benim içimde olanı bilirsin**” tarzında cevap verdi.

Hiz. İbrahim AS. “ **Ben hasta olduğum zaman o şifa verir**” (Şuara/80) edebinin gereği beni hasta ettiği zaman demedi. Şuayb AS.’ın kızları Musa ile konuşurken: “Babamız da çok yaşıdır.” şeklinde babalık vasfını önce söylemiş olmaları bir edeb gereğidir. Hiz. Muhammed AS., hicret esnasında mağarada iken Hiz. Ebu Bekr’i teskin için: “ İnnallaha ma’ana” (Allah bizimle beraberdir) derken eşsiz edebinin gereği “Allah” lafzını önce demesi sebebiyle kıyamete kadar ümmeti şirkten korunmuştur. Bilakis Hiz. Musa’ nın kavmi buzağıya tapmakla toptan irtidat (dinden çıkma) etmişlerdir. Çünkü Musa AS., kendi ismini Allah’ın isminden önce zikrederek “ Kella inne maiye Rabbi seyhdiin”: “**Hayır, asla! Çünkü Rabbim benimle beraberdir, O bana elbette kurtuluş yolunu gösterecektir**” dedi. (Şuara/62).

Rivayete göre Nuh AS. dört gözlü bir köpek görünce hayret etmiş; köpekde: “Neden hayret ediyorsun? Benim kudretimde olsaydı it olmazdım” demiş. Başka bir rivayette bir köpek leşi görünce tiksinişmiş; Allah: “O’nu da seni de ben yarattım” deyince Nuh AS. bağırıp ağlamaya başlamış. Onun için “bağırma” manasına gelen Nuh ile çağrılmış. Musa AS. Firavun’un kavmini toplayınca, gözleri kör olan ve sihirbazların en büyükleri olan yaşlı biri: “ Yetmiş bin kişilik bu muazzam topluluğun karşısına çıkma cesaretini gösteren bu kişi (Musa) korkarım ki semadan (gökten) desktekleniyor. Onun için onu tazim edin, hürmet gösterin, biz üstün gelirsek o bize zarar veremez, şayet o galip gelirse maslahat için gelmiştir ki Rabbine karşı bize şefaet eder” demiş. Sihirbazlar; “Nasıl hürmet gösterelim” diye sorduklarında; “Sihir göstermekte önceliği ona verin” demiş. Bu teklifi yaptıklarında Musa AS. gülerek; Harun’a; sihirbazların gösterdikleri edeb sebebiyle: “Bunlardan iman kokusu alıyorum” demişti ve gerçekten Musa AS. gâlip geldi ve hak tecelli etti, sihirbazlar da iman ettiler.

“ فوقع الحق وبطل ما كانوا يعملون فغلبوا هناك وانقلبوا صاعرين ” Artık gerçek ortaya çıktı ve onların bütün yaptıkları boşa gitti. Artık orada yenilmişlerdi ve küçük düşmüşlerdi. Sihirbazlar hep birden secdeye kapandılar. Alemelerin Rabbine, Musa ve Harun’ un Rabbine iman ettik dediler.” (Araf/118-122) Burada ilmin değeri ve fazileti hakkında açık delil vardır. Sihirbazlar, sihrin hakikatını eskizsiz bildikleri için Hiz. Musa’ nın işinin sihir olmadığını anladılar. Sihrin son noktasına kadar bilgileri olmasaydı, “Musa sihir ilminde bizden ilerde ve bizim büyüğümüz” derlerdi. Hiz. Musa AS.’ ın hüviyetini anlayıp secdeye vardılar ve bir tek secde ile kalpleri iman nuruyla aydınlandı. Günde elli kere secde edenin ne olması gerektiğini de düşünmek lazım.

Hudeybiye Musalası’nda Rasuli Ekrem; Ebu Süfyan ve diğer Kureyşlilerle görüşüp de Peygamber’in maksadının sırf Allah’ ın evini tavaf ve ziyaret olduğunu onlara bildirmek ve Mekke’li Kureyş ile Mekke’ de gizli Müslüman olanlar ile görüşüp, onlara da teselli vermek üzere Hiz. Osman’ı gönderdi. Kureyş reisleri bunu sevinçle karşıladılar ve “ Kabe’yi tavaf et ” diye teklif ettiler. Hiz. Osman ise: “Rasuli Ekrem tevaf etmedikçe ben edemem” diyince, Kureyş reisleri alınmışlar ve onu tevkif ederek göz altına almışlardı. Böylece kendine kat kat sevap kazandıracak olan tavaf işini Rasuli Ekrem’ e karşı edebi sebebi ile terk etmesi, kendisine daha büyük fazilet kazandırmıştır, o ne güzel edep! Muhammed Busuri hemziyesinde bunu ifade eder.

“ ادب عنده تضاعفت الا عمال بالترك حبذا الادباء ” Öyle bir edeptir ki işlenmesi gereken bir ameli edep adına terk etmesiyle kat kat sevap kazanıyor.” Yine Hudeybiye de Ashab-ı Kiram, Ya Rasulallah! Ebu Süfyan’la A’idib bin Amr geliyorlar diye haber verince, hayır A’idib bin Amr ile Ebu Süfyan geliyor buyurarak, Müslüman olan A’idibi önce söylemenin edebe daha uygun olduğunu bildirmiştir. Ebu Ali Rüzbari, “ Kişi edebi ve ibadeti ile cennete ulaşır ” demiştir.

Sırrı Sakati diyor ki; “ Bir gün camide namazı kıldıktan sonra ayağımı mihraba doğru uzattım, o anda: Krallar da öyle oturur diyen bir ses duydum, bir daha uzatmadım ” diyor.

İbrahim bin Azepe: “ Salihlerin edebini yaşayan Allah’a

yakın; evliyanın edebini taşıyan muhabbet, sıddıkının edebini taşıyan müşahede makamına oturur.” demiştir.

“Eğer onlar gibi olamıyorsanız benzemeye gayret edin. Zira benzemekde kişi için kurtuluştur.” demişlerdir.

Eba Yezidil Bestami: “Bir Abidin ziyaretine gitmek için çıktım, ziyaret edeceğim kişiyi kibleye karşı tükürdüğünü görüce ziyaretten vazgeçip geri döndüm. Çünkü şer’i adaba uymayanın “sırr-ı adabına” güven olmaz” demiştir. Bu konuda Ebi Eme-nin rivayet ettiği bir hadisi şerifte,
من بزق في القامة ولم يوارها جائت يوم القامة احمي ما يكون حتى تقع ما بين عينيه
“Kim kibleye karşı tükürür de onu kapatmazsa, kıyamet günü iki gözünün arasın da kötü kokan balçık gibi yapışır.” buyurmuşlardır.

Bir başka hadiste de: لكل شئ سيد وان سيد المجالس قباله القبلة
“Her şeyin bir efendisi (efendiliği) vardır., oturmanın efendiliği de kibleye yönünü çevirip oturmaktadır.” buyurmuşlardır. Nüzhetül Mecalıs adlı eserde diyorki: “Bir kişi iki çocuğuna eşit derecede Kur’an-ı Kerim’i öğretmiş, biri kibleye yönelerek okudu ve bir senede ezberledi. Öbürü ezberleyemedi.” Biz, nikâh gibi ulvi bir akti yaparken kibleye karşı oturmayı vacip telakki ederdik, şimdi bazı hoca kardeşlerimizin bunu göz ardı ettiklerini gördükçe, gerçekten üzülmüyoruz. Abdullah bir Mübarek: “Dünyada edebi terk eden sünnetten, sünneti hafif gören farzlardan, farzı da ihmal eden kıyamet günü marifetten mahrum kalmakla ayıplanır.” demişlerdir. Allah’ın kuluna verdiği en güzel hibe, aklı ve edebidir.

MÜSAMAHA VE MÜSLÜMANLARIN BUNDAKİ PAYI

Müsamaha veya tolerans kelimeleriyle de ifade edilen hoşgörünün anlamı, din ve inanç hürriyetine müdahale etmemektir. Din ve mezhebinin gerektirdiği farz vacibi işlerken elini boy-nuna dayayıp hapsedmek, sürgün veya öldürme gibi cevr ve cefaya maruz bırakmak, inanç ve ibadetinden dolayı kınamak insanlıkla bağdaşmaz.

İkinci derecede hoşgörü, inandığı dinin veya mezhebin

görüşüne uygun olarak yapacağı veya terk edeceği şeylere müdahale edilmemesidir. Eğer, Yahudi olan bir kimse, inancının gereği olarak cumartesi günü çalışması haram ise onu çalışmaya zorlamak caiz değildir. Çünkü o, dinine aykırı iş yaptığının şuuru ile çalışacaktır. Bu konuda Tirmizi ve Nesei’de geçen bir Hadis-i Şerif’te peygamberimiz A.S. şöyle buyurmuşlardır:

“Sizler Yahudisiniz, özellikle cumartesi haddini aşmayın.” Bu hadisi şerife dayanarak, Hambeli Mezhebi: “Cumartesi Yahudi’yi çalıştırmak caiz olmaz” der. Hıristiyan’ın Pazar günü kiliseye gitmesi inancının gereği ise engel olmak caiz olmaz. İslam Dini’ne muhalif olan kimseyi, din ve mezhebinde helal ve haram olan şeyler üzerinde zorlanmamalıdır. Bunlar ehli zımmi (Müslüman olmayan vatandaş) olan kimselerin Müslümanlara karşı sahip oldukları haklardır.

Müslümanlar, gayr-i Müslim olan vatandaşlarına bu konuda eksiksiz müsamaha göstermişlerdir. Elleri bulunduran güç ve imkânlarına rağmen taassuba kapılıp devletin dinine ve kanunlarına uymaya zorlamadılar, kendi inançlarında serbest bıraktılar. Dinlerden herhangi bir dinin helal kıldığı şeyi yapmak veya tabi olmak farz değildir. Mesela, Mecusi dini anası veya bacısı ile evlenmek helal demişse, bunlardan başka biriyle de evlenebilir, zorluk yok. Nasrâni dini domuz eti yemek helaldir demişse, ömür boyu domuz eti yemeden yaşabilir rahatlıkla sığır, koyun ve kuş eti yer. İçkide böyle, İncil de şarap helal diye geçiyorsa Mesih’in dininde içki içmek farz değildir. Eğer Müslüman zımmilere, Müslüman kardeşlerinizin inanç ve kanunlarına uyarak mahrem olan kimselerle evlenmeyin, içki içmeyin deselerdi bunda dinleri aykırı bir şeye irtikap etmiş olmayacaklardı, dinlerinde mukaddes olan farizeye helal gelmeyecekti. Buna rağmen İslam bunu demedi. Müslüman olmayan vatandaşların hâlel olarak inandıkları şeylerde onları kendi inançlarında bırakın dedi.

Burada daha önemli olan bir şey var ki oda: Hüküm gerektirecek kanun düzenlemelerinde zımmi vatandaşların sözü bile geçmedi. İşte bu, insanın yaşamında mutluluk, hüsn-ü muaşeret, lütüfla muamele, iyiliktir. Doğruluk, rahmet ve komşuluk haklarına riayetin temelidir. Bu gün de insanlık âleminin muhtaç olduğu,

hatta hasretini çektiği günlük hayat budur. Bu ruh İslam Milletinin dışında başka bir toplumda olmaz. Bu müsamahayı Kur'an-ı Kerim, Müslüman olmayan ana-babanın tevhid inancından vazgeçip şirke gitmesini istedikleri çocuğun durumunda yüceltir:

“Onlar, bilmediğin bir şeyi, bana ortak koşman için seni zorlarlarsa, onlara itaat etme. Ama onlarla dünyada iyi geçin. Bana yönelenlerin yoluna uy. Sonunda düşününüz ancak banadır. O zaman size, yaptıklarınızdan haber veririm.” (Lokman/15) Kur'an, müslümanlarla savaşmayan muhalif müşriklere karşı adalet ve doğruluğu tergi (teşvik) ederken. **“Onlar içleri çektiği halde; yiyeceği fakire, yetime ve esire verirler.”** (İnsan/8) Bu ayet nazil olduğu zaman müşriklerin dışında esir yoktu.

Kur'an, şirkte ısrar eden akrabalara sadaka vermenin meşruiyeti hakkındaki şüpheyi kapatır: **“Onları doğru yola iletmek zorunda değilsin. Fakat Allah, dilediğini doğru yola iletir. Allah yolunda harcadığınız malın sevabı size aittir. Zaten Allah rızasını kazanmaktan başka bir şey için harcamıyorsunuz. Sarf ettiğiniz malın mükâfatı size fazlasıyla verilecek ve size haksızlık edilmeyecektir.”** (Bakara/272) Hanefi Mezhebin-den Muhammed bin Hasan'ın rivayetine göre; Mekke halkının Rasulullah'a ve mübarek ashabı kirama karşı yapmış oldukları şiddet ve meşakkate, uyguladıkları eza ve cefaya rağmen kıtlık senesinde Mekke halkına dağıtılmak üzere mal gönderilmiştir.

Hiz. Ebu Bekir kızı Esma, annem Mekke'den Medine'ye gelmişti, Allah Rasulune gittim dedik ki: “Ya Rasulallah! Annem beni görmek için Medine ye geldi, görebilir miyim?” diye sordum. “Annene ulaş” dedi.

Müsamaha Allah Rasulu'nun fiil ve işlemleriyle zirveye çıkmıştır. Nasara ve Yahudi olan ehli kitaptan kimseleri ziyaret eder, iyilik ve ihsanda bulunur, hasta olanları sorar, onlardan alır-verirdi. Necrandan gelen bir heyet ikindi namazından sonra mescide girmişlerdi. O vakitte yapmaları gereken ibadetlerini orada ifa etmelerine müsaade etti. Karşı gelenleri: “Bırakın onları” demek suretiyle engelledi. Ve doğuya karşı durup Mescidi En - Nebi' nin içinde namazlarını kıldılar. Bir cenaze geçerken rasulullah ayağa

kalktı. “Ya Rasulallah, o bir Yahudi cenazesidir.” diyenlere: “O bir insan değil midir?” cevabını vermiştir. Peygamberimiz Ale-hisselam Yahudilerden borç alıp-verdiği ve hayatının sonunda ehlinin ihtiyacı için bir yahudiden borç alıp zırhını rehin verdiği bilinmektedir. Hiz. Ömer, Lü'lüe isimli canı zimmi kendisini şehit ettiği halde ölüm döşeginde zimmilerle iyi geçinin vasiyetinde bulunmuştur. Bir gün hizmetçisine, kestiği kurbanın etinden Yahudi komşusuna götürmesini emretmiş, hizmetçi biraz ağır davranınca emrini tekrarlamış; hizmetçinin: “Yahudiye et götürmemin sebebi nedir?” sorusuna karşı Hiz. Ömer: “Ben Peygamberimizin; “Ceb-rail komşu hakkını bana o kadar anlattı ki, ileride komşu komşuya mirasçı olacak sandım” dediğini duydum” demişlerdir. Sözün özü: Cenabı Hakk müminlere, zimmilerin zayıflarına acımayı, fakirlerine yardım etmeyi, açlarını doyurmayı, açıkclarını giydirmeyi gücü yettiği hallerde korkutmak ve zillete düşürmekle değil, lütf ve merhametle, güzel sözlerle hidayete ermeleri için dua edip din ve dünya ile ilgili nasihat etmeyi namuslarını, ehlü iyal ve mallarının korunması için yardımcı olmalarını emreder.

Bizim inanç ve itikadımıza göre insanların dinde ihtilaf etmeleri Allah'ın meşietiyedir ve Hak Taala'nın verdiği kabul veya red etme hürriyetidir. Cenabı Hakk, Hud Suresi'nde: **“Rabbin dileyseydi, kesinlikle bütün insanları bir tek ümmet yapardı; oysa ihtilaf edip duracaklardır.”** (Ayet /118) buyurmaktadır. **“Ve de ki: O hak Rabbinizdendir. Artık dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin! Çünkü biz zalimler için öyle bir ateş hazırlamışız ki, duvarları kendilerini kuşatmıştır. Eğer yardım isterlerse, erimiş maden gibi yüzlerini kavuran bir su onlara sunulur. O ne fena içecek ne fena dayanaktır.”** (Kehf /29)

Müslümanın, kâfiri küfründen veya şaşkınlığından dolayı hesaba çekme ve cezalandırma gibi bir sorumluluğu yoktur. Onların cezası dünyada ve insan eliyle değil, Allah'ın vaat ettiği hesap gününde olacaktır. Ceza vermekde o gün O'na aittir. **“Eğer Rabbin isteseydi, yeryüzünde kim varsa hepsi toptan iman ederlerdi. O halde insanları hep mümin olsunlar diye sen mi zorlayacaksın.”** (Yunus /99)

Müslüman, müşriklerle birlikte olsa da adaleti, iyiliği ve

güzel ahlakı yaşar, zulme karşı koyar. Zülüm bir Müslümandan veya kardeşinden kâfire karşı yapılıyorsa mazluma yardım eder.

“Mazlum kâfir de olsa, onun duasının arkasında perde yoktur.”

“Mazlumun bedduasından korkun.” buyurdu Allah Resulu.

ÇÖKÜŞ

Bu kadar muhteşem ve tolaransı yüksek olan bir nizamın mensupları nasıl ve neden bu derece ihanete uğradı! Bir yabancı tarihçi, Emevi’lerin devletinde gördükleri fayda ve hoşgörüyü hiçbir Hıristiyan devletinde görmemişlerdir. Onlar, Emeviler devrinde dini ibadet ve törenlerinde namütenahi hürriyete sahip olup, kilise ve mabedlerini istedikleri şekilde kullanıp korumuşlar. Her renkte, istedikleri kıyafeti giymeleri serbest olup, hiçbir yaşantı tarzına müdahale edilmedi. Her şahsın ödemesi gereken 1-4 dirhem vergiden ruhbanlar, kadınlar, çocuklar, hizmetçiler, yaşlılar, acizler, körler ve fakir olanlar muaf tutulmuşlardır. Zımmiler, askerlik yapmazlar, İslam mahkemelerinde şahit olamazlar. Kendi mahkemelerine saygı gösterilirdi. %7,33 oranında alınmakta olan zekât da vermezlerdi.

Abbasi devrine gelince, Batılıların da kaynak kitap olarak itimat ettikleri Dr. Harputlu’nun İslam ve Ehli Zımmi adlı kitabında: “Zımmilerden Abbasi Devletinde büyük makamlara kadar yükselmiş kişiler vardı. Cercis bin Benhişü, Abbasi Halifesi Ebu Caferi Mansur’un doktoru olup ona çok fazla ikramda bulunuldu. Cebrail bin Benhişü, Harunur-Reşid’in özel doktoru idi ve: “Benden bir şey isteyen Cebraili görsün, çünkü ben onun her istediğini yapacağım” demiştir. Bu zat, doktorluk makamında ayda 1000 dirhem alır, bin dirhem de Harunur-Reşid özel kasasından verir, ayrıca tarım arazileri çalıştırıp ondan da bir miktar alırdı. Böylece yüklü bir gelir temin ederdi. “Tartut (أهل الذمة في الإسلام) “İslam’da zimmî ehli” adlı kitabında: Müslümanlar zımmîleri kendi milletlerinden daha çok takdirle faziletlerinden bahsederler, hatta bu asırda Leysmon bin İshak’ı baş tabip makamına getirmişler. Vehbetullah bin Telmiz, Ebu Kirat ve Calinus, o devirde

saygın kişilerdir. Cebrail Bahişu, neredeyse mal varlığı, sarayları, köle sayısı, çevresi ve mürü (halkın itibarı) bakımından Halife Mutevekkil kadar zengindi. Selmuye hastalandığında Mu’tasım, ziyaretine oğlunu gönderdi, ölünce de cesedi saraya getirmelerini emrederek Nasranî adetlerine göre bahur ve tütsülemekten sonra cenazeyi saraydan kaldırttı. Onun öldüğü gün Mu’tasım yemek yemedi. Yuhanna bin Sebye, Harunur-Reşid’den, Mutevekkil’e kadar olan Abbasi Halifelerinin hizmetinde bulunurken yemek sofralarından hiç eksik olmadı. Mutevekkil ile aralarında çok ciddi samimiyet vardı. Mutevekkil onu hiç incitmedi, daima yumuşak nazik ve ihsanla davrandı.”

Hicretin ikinci asrında Müslüman âlimler, gölgelendi. Birçok Hıristiyan ve Yahudi bilgini Müslümanlara ders verdi. Abbasilerin gayri Müslimlere olan bağlılığı üzerinde tarihçi Tertun, İbrahim Bin Hilal’i misal veriyor ve diyor ki: “Devletin işlerinde en yüksek mertebelere kadar yükselmiş, resmi madalyalar almış ve şairler onu layık olduğundan fazla methetmişlerdir. İbrahim kendi mezhebinde dikkatli, afif ama müslümanlarla iyi geçindi. Milletleri ayrı olmasına rağmen şerif Er rida ve İsmail Bin İbad ile irtibatları hiç kesilmedi.”

Müslüman bilginler gayri Müslim milletlerin din ve mezheplerine önem vermişlerdir. İbni Hazm İncil’e yakınlık göstermiş okumaya devam etmiştir. İbni Haldun, İncil’in ve kiliselerin tanzimi ile ilgilenmiştir. Kalkaşandi, zımmilerin din ve mezheplerini öğrenmenin zorunlu olduğu görüşündedir. Mukrizi, Yahudi ve Nasranî milletlerin bayramlarından bahseder aralarındaki farkları geniş bir şekilde anlatır ve ehli zımmî taiflerinden Kazvini ve Mes’udi tarikatlarından bahseder.

Müslüman Kadılar (Hâkim) müsamahada o kadar ileri gitmişlerdi ki, devletin resmi divanlarında ve mahkemelerde mefruz olan kendi kanunlarından daha geçerli oluyorlardı. Bunun böyle olmadığına İslam ülkelerinde kiliselerin azlığı delil olamaz. Zira bu gayri Müslim zımmîler, devletin divanlarında yüksek mertebelerde etki ve yetki sahibi olarak bulundular. Faydalı çok mal ve servete sahip oldular. Öyle ki Müslümanlar bunlara yani Müslüman olmayan zımmîlere bakınca keşke biz de zımmî olsaydık

derlerdi. Çünkü melikler, padişahlar kendi saltanatlarını yaymaya çalıştıkları kadar İslamiyet'le ilgilenmediler. Bunun için İslam Dini birçok ülkeye şahsi ve ferdi gayret ve cihatla girmiş oldu. Bu sebepten dolayı İslam, sağlam bir şekilde yayılmadı. Vaizler, mutasavvıflar ve tacirlerin kendi imkânları ile Müslüman olanlara düzenli, tertipli ders yerine kendi bilgi ve anlayışlarını anlattılar. Bir takım bid'atçıların renkli tahrifleriyle, o muazzam ülkelerdeki veseniyelerin (putperest) dinlerinin kalıntıları ile karıştırılıp ismailiye, batiniye gibi mezhepler türemiştir. Haddi zatında, İslamı tebliğ edenlerin büyük bir kısmı kitap ve sünnetten harareti söndürecek, hastalığa şifa olacak kadar bilgileri olmayan kimselerdi.

İşte bu yüzden dini esaslara dayalı, dine hizmet maksadı ile hükümete bağlı olmayan dernekler, cemiyetler kurulmuştur. Aslolan, Müslüman toplumun bir tek cemaat olması gerekirken, bu Müslüman topluluklardan her biri kendini ümmetin bir parçası sayarak çeşitli beldelere, vilayetlere ve coğrafi bölgelere dağıldılar. Böylece Müslümanların yolları ayrılınca sebepler kesildi. Kendileri için daha hayırlı olan şeyleri daha aşağı olan şeylerle değiştirdiler. İslami nizam ve kanunları silip attılar:

“O üstün olanı daha aşağı olanla mı değiştirmek istiyorsunuz?” (Bakara /61)

Şimdi anladılar ki dinlerinde zayıflık var, eyvah!

Bu cemaatin istiklali, bütün gereken işler için elini açıp imkânlarını salıvermekle ilhat ve batılılaşma hareketleri karşında, fikri ve mali gayretleriyle sa'y etmekle olacaktır. Bunun için İslam Sancağı altında; İslam'ın iktisadi, içtimai, edebi ve tıbbi müesseseleri hakkında neşriyatlar başladı. Fatat Ba'de Harbil Basra ve bade Fesad el efkâr! (Fikirler bozulup Basra (İslam) harap olduktan sonra!..)“Sizden biriniz bir münkeri gördüğü zaman onu eliyle değiştirsin, ona gücü yetmez ise diliyle değiştirsin (Nasihat etsin), ona da gücü yetmez ise kalbiyle buğz etsin; ki bu, imanının en zayıf derecesidir!” (Müslim, Şerhi Nevevi 2/22) hadisi şerifin düsturunu zamanında ve resmiyette tatbik etmediler. Çok fazla araştırmaya gerek yok, insanlığın kurtuluş reçetesi işte bu ve her konuda Allah Rasülü Hz. Muhammed AlehisSelam'ın gösterdiği yoldur kuşkusuz. “ De ki, size sadece bir tek öğüt vereceğim. Al-

lah için ikişer, üçer ve teker teker kalkın sonra da iyi düşünün. Arkadaşınızda delilikten eser yoktur. O, yalnızca şiddetli bir azaptan önce sizi sakındıracak bir peygamberdir.” (Sebe /46)

Son günlerde basından verilen araştırma haberlerine göre Türkiye nüfusunun % 83'nün şeriat istemiyoruz dediği şu hengame de, Allah'ın rahmetinden başka ümit ve kurtuluş yoktur. Allah'ın rahmetinden ümit kesenler ancak kâfirler gürühüdür.

“ **Haberin olsun, onlara vaat edilen zaman sabahdır. Sabah yakın değil mi?** ” (Hud/81). Ümidimiz odur ki Cenab-ı Hakk'ın:

“ Yer yüzünde bereketli kıldığımız doğusunda ve batısında güçsüzleştirilmiş bir toplumu onlara varis kıldık... ” (Araf /137) ilahî takdir inşaallah yakın zamanda, ezilmekte olan müstedef müminler için tecelli eder. Ancak: “ Sen kendileriyle anlaşma yaptığın halde onlar, hiç çekinmeden yaptıkları anlaşmayı her defasında bozarlar. Savaşta onları yakalarsan, onlarla arkalarında bulunan kimseleri de dağıt ki ibret alsınlar. ” (Enfal /56-57) Bu ayetlerin arkasından 60. ayette Müslümanların harp hazırlıklarını yapmalarını tavsiye eder. İslam ülkelerine musallat olan işbirlikçilerin düşündükleri gibi

“ İslam savunma dini değildir!.. ”

Bu bağlamda din ve vatan ızdırabıyla kalbi çarpan, ciğeri yanan merhum Mehmet Akif Ersoy'un feryadıyla bitirelim:

Ya Rab, bu uğursuz gecenin yok mu sabahı?

Mahşerde mi biçarelerin yoksa felâhı.

Bin üç yüz otuz beş senedir, Hicaz toprağının

Ateşli çevresindeki yanık yakarışın,

Dalgaları taşıp çıkarken melekler âlemine;

Çan sesleri boğsun da, gömülsün mü sessizliğe?

Sönsün de; İlahi, şu yanan vahdet meş'alesi,

Teslis ile çöksün mü bütün âleme zülmet?

Üç yüz bu kadar milyonu canlandıran iman,

Olsun mu beş on sersemin dinsizliğine kurban.

Sönsün mü o parlak yüzü hikmetli Kur'an'ın

İslam ayak altında sürünsün mü sonunda?

La yüsel emrine binlerce soru olsa da kurban

Bütün bu bilmeceler dehşetle bakmakta insan.

Dünyada ışık kalmasa, sen onu icat etmelisin
Ey elleri böğründe yatan, şaşkın adam, kalk
“İş bitti direnmenin sonu yoktur.” deme, yılma.
Ey rahmete layık millet, sakın ümitsizliğe kapılma.
Bu hükümet şu halka biçilmiş kaftan
Kime dert anlatacağsın hadi anlat şimdi:
“Ben mi kaldım? Nemelazım!” diyerek yan çizdi
Hüsn-i zan eylediğim bir iki fazil hocanın
İstedim fikrini almak dedim: “Artık uyanın
Memleket mahvoluyor din de beraber gidiyor.
Saltanat namına bin maskaralık
İslamı elinden tutacak, kaldıracak yok
Boş yere feryat ediyor, güçsüze hak yok!
Yetmez mi musap olduğumuz bunca devahi
Ağzım kurusun... yok musun ey adli ilahi?
Aydın geçinenler ne diyor siz de bakın
Bütün doğunun medeniyette yükselmesi
Yalnız bir yolu takip ederek mümkündür.
Başka yollarda kurtuluş gözeten aldanır.
Mütefekkirleriniz dini de hiç anlamamış
Ruh-i İslami telakkileri çok yanlış.
Bilmiyorlar ki ilimleri emzirip geliştiren odur.
İnsanlığın bir gün olup yükseleceği mertebedir.
Ya ilahi bize tevfikini gönder...
Doğru yol hangisidir millete göster. Âmin.
Lütfen geçmişlerimin ruhu için bir fatiha okuyunuz.

(Safahat Eserinden alınmıştır.)

İBRETLER MENKİBELER

HELAL LOKMA

“Ey insanlar! Yeryüzündeki yiyeceklerin helal ve temiz olanlarından yiyin, şeytanın adımlarını izlemeyin, o sizin en büyük düşmanınızdır. O size yalnız kötülüğü, rezaleti ve Allah hakkında bilmediklerinizi söylemenizi emreder.” (Bakara/165-166)

Bunda üç fayda var:

Birincisi, Sa’d ibni Ebi Vakkas: “Ya Rasülellah! Dualarımın kabul edilmesi için Allah’a duada bulunsan” deyince: “Ey Sa’d, Allah’ın sana helal kıldığı şeylerden ye. Muhammed’in nefsi yedi kudretinde olan Allah’a yemin ederim ki, bir kimsenin midesine haram girerse kırk gün duası kabul edilmez. Vücudunun eti faiz ve rüşvet gibi haram şeylerle yüklenmiş olan kimseye cehennem ateşi daha uygundur. Allah temizdir temiz olanı kabul eder. Allah peygamberlerine neyi emrettiyse müminlere de onu emretti.” dedikten sonra Mü’minun Suresi’nin elli birinci ayetini okudu: “Ey Peygamberler! Temiz ve helal olan şeylerden yiyin, yararlı iş işleyin; doğrusu ben, sizin yaptıklarınızı bilirim. Şüphesiz bu insanlar, tek ümmet olarak sizin milletinizdendir. Ben de Rabbiniz’im; öyleyse benden korkup sakının.” Kişi, hac ve cihat sebebiyle normal temiz ve lezzetli yemeklerden fedakârlık yaparak uzun yolculukta bulunur ve ellerini kaldırıp semaya uzatarak: “Ya Rabbi, Ya Rabbi” der. “Yediği haram, içtiği haram, giydiği haram; Allah bunun duasını nasıl kabul eder?”

İkincisi: Selefenden bazı âlimlere göre Allah’a karşı her masiyet, şeytanın adımlarına uymaktır; isyan üzerine nezir (adak) yapmak gibi. Şa’bi’nin rivayetine göre adamın biri, oğlunu Allah için kurban olarak kesmeye nezir etmiş; Mesruk da onun bir koç kesmesi gerektiği fetvasını vermiş. İşte bu, şeytanın adımlarını izlemektir.

Üçüncüsü: İbnü-l Kayyim, İlamü-l Mükinin adlı eserinde: “O inkâr edenleri İslam’a çağırmanın durumu, bağırıp çağırmaktan başka bir şey duymayan koyunlara, haykıran çobanın durumu gibidir. Onlar sağırdırlar, dilsizdirler ve kördürler; bu yüzden hiçbir şey anlamazlar. Burada teşbihi mürekkep olup, bu teşbihi kâfirlerin anlayıp yararlanmalarından yoksun oldukları hususunda koyunlara benzetilir, çobanın bağırıp çağırmasını mücerret bir sestene öte mana ifade ettiğini bilmezler. Benzetme diğer hayvanlar hakkında da yapılırsa, yol göstermek için yapılan bağırma ve çağırımlar sadece bir sestir, gereğini düşünüp yapma kabiliyetleri yoktur. Kâfirlerin misali böyledir; yaşantısını bunlara benzeten Müslüman’ın hali de perişandır.

“Gerçek dua ancak O’na yapılır, O’ndan başka edilen dua ise, onların hiçbir isteklerine karşılık veremez. Onların hali, su ağzına ulaşsın diye iki avucunu suya doğru açan, fakat bir türlü su kendisine erişmeyen kimseye benzer. Kâfirlerin ibadeti, sapıklık içinde bocalamaktan başka bir şey değildir.”

Hak daveti: İnsanları, hak mabuda ve hak dine davet etmek ancak O’na (Allah’a) olan davettir. Allah’tan başkasına yapılan davetler propagandalar hep batıldır.

Hakka davet: Yani yerine gelecek ve cevap verilecek dua, ancak Allah’a yapılacak dua ve ibadettir.

Hak, istenen davet: Öncelikle ve bizzat hakkı gösterip hidayet edecek olan O’dur. Allah’ın beyan ve irşadına dayanmaksızın hakka davet olunamaz. Dâhilî ve harici delilleri seçebilecek bir akliselime sahip kılan Allah’tır. Ya kâfirlerin Allah’tan başka davet ettikleri veya dua edip durdukları! Onlar adına propaganda ettikleri, isteklerini ilettikleri, yalvarıp imdada çağırdıkları kimseler! Onlara hiçbir şeyle cevap veremezler; hiçbir dilediklerini yerine getiremezler. Uzaktan avucunu açmakla su gelip insanın ağzına girmediği gibi, kâfir’in duası da sadece şaşkınlıktan ibaret kalır.

Genel olarak bütün maddeler gibi putların da hiçbir duaya cevap veremeyecekleri açıktır. Bununla birlikte yalnız şuursuz olan varlıkların değil, Allah’tan başka mabut tutulan ve yalvarılan akıl sahiplerinin de putlar gibi hiçbir şekilde edilen duaya karşılık

veremeyecekleri bilinmelidir. Cenabı Hakk: “De ki: Allah’tan başka tanrı olduğunu sandığınız şeylere dua edin; sizin bir sıkıntınızı ve onu değiştirmeye güçleri yetmez ki! Yalvardıkları bu varlıklar, Rablerine daha yakın olmak için vesile ararlar. O’nun rahmetini umar, azabından korkarlar. Çünkü Rabbinin azabı sakınılması gereken büyük bir azaptır.” buyrulur.

Birinin feryadı ile diğerinin yardım etmesi ve ihtiyaca ulaşılması, “Alimül gaybi veş-şehadeti El kebirül mütaal” olan Allah Taala’nın herkese kendinden daha yakın olması sebebiyle birbirinden ayrı olan şeyleri kudreti ile yekdiğerine ulaştırır. Dilerse insanı suyun yanına götürür, dilerse suyu onun ağzına getirir. Bütün varlıklar arasındaki irtibat ve münasebetler onun yaratması ve emriyle olur. “O’nun işi, bir şeyin olmasını dilediği vakit, ona sadece “OL!” demektir. O da oluverir. Her şeyin mülkü elinde olan Allah’ın şanı ne yücedir! Siz de ona döndürüleceksiniz.” (Yasin / 82-83) Bundan alınacak ibreti de Kuran-ı Kerim’den dinleyelim: “Onlar (müşrikler) ateşe çağırırlar, Allah ise kendi iradesi ile cennete ve mağfirete çağırır ve insanlara ayetlerini iyice açıklar ki, düşünüp ibret alsınlar.” (Bakara-121).

“Allah iman edenlerin dostudur, onları karanlıktan aydınlığa çıkarır; inkâr edenlerin dostu ise onları aydınlıktan karanlığa çıkaran Tağut’tur; onlar cehennemliklerdir, orada sürekli kalacaklardır.” (Bakara-257).

ŞEYTANIN KURUNTULARI

Bilindiği gibi Âdem Aleyhis-Selam çamurdan yaratılıp vücudu tamamlanınca Cenab-ı Hakk ruhunu üflediği vakit meleklerle, “Derhal ona secdeye kapanın.” emrini verdi. Bunun üzerine bütün melekler toptan secde ettiler. Yalnız İblis: “Ben ondan daha hayırlıyım; beni ateşten yarattın onu ise çamurdan yarattın.” diyerek secde etmedi. Bu sebepten dolayı Allah İblisi kıyamete kadar lanete müstehak olmak üzere cennetten çıkarttı. İblis: “Ey Rabbim! Bana diriltilecekleri güne kadar mühlet ver.” demesi üzerine; Allah da: “Bilinen gün gelene kadar sana mühlet verilmiştir.” dedi. İblis de: “O halde Senin izzet ve kudretin üzerine yemin ederim ki; Senin ihlâslı kulların müstesna, yeryüzünde günahları cazip

göstererek onların hepsini azdırmaya çalışacağım” dedi. Kur’an-ı Kerim birçok surede bu konuyu işler. Nisa Suresi ayet 118 de şöyle haber veriyor: “Allah onu lanetlemişti o da, senin kullarından elbette belirli bir pay alacağım demişti.” Yine 120. ayette: “Şeytan onlara vaat ediyor, onları kuruntularla aldatıyor, oysa o sadece aldatmak için vaadde bulunuyor.”

Bu mel’unun tasallutundan kurtulmanın çaresi ihlâs ve irade ile ibadete devamdır. Bu konuda Haseni Basri’ye: “İblis uyur mu” diye sormuşlar; o da gülerek: “İblis uyusa biz rahat bulurduk” demiş. Hz. Ebu Bekir: “Lailahe illellah ve estağfirullah demeyi çoğaltın; çünkü İblis: “Ben insanları günah kazandırmakla helak ediyorum, onlar da beni: Lailahe illallah ve estağfirullah ile helak ediyorlar” der, buyurmuşlardır.

İblis’in Âdem oğluna saldırması yedi yoldan olur:

1- İnsanı çeşitli lezzet ve eğlencelerle, “Allah senin ibadetine muhtaç değildir!” gibi vesvese ve propagandalarla (insan kılıklı şeytanlar da) iğfal edip ibadetlerden uzaklaştırmakla,

2- Bundan aciz kalırsa başka bir hile yöntemine başvurur; ibadetin tasvifi (sonraya bırakmak). Mesela: “Hele şu işi bitir sonra yaparsın, Kuran okumaya devam et namazı sonra kıalarsın, çoluk çocuğun geçimi için çalışmak da ibadettir. Hele gençliğin var veya öğrencisin eğitimin biterse oruç tutarsın, Beraat ve Kadir Gecesi gibi mübarek vakitlerde ibadet edersin” gibi tavsiyelerle avutmakla,

Mümin: “Ecel benim elimde değil; uzatmam da imkânsız; ölümün ne zaman geleceğini bilmiyorum, her nefeste gelmesi muhtemel. Her an taat ve ibadet zamanıdır, bu günkü işi yarına bırakırsam yarınki vazifeyi ne zaman yapacağım, her güne mahsus ibadeti yapmalıyım” şeklin de cevap vermeli.

3- Bu yöntem de tutmazsa ta’cil (acele etme) vesvesesine yönelir: “Şartlarını erkânını hafiflet de çabuk bitir” der. Meselâ: “Namazın kıraat ve tesbihlerini kısaltarak çabuk kıl da Kuranı okumaya başla. Çoluk çocuğun rızkı için dünya işindesin, ibadeti sonra kaza edersin” gibi. Bu tür vesvese ve propagandalara karşı verilmesi gereken cevap: “Tam olarak yapılan az iş, eksik yapılan çok işten daha hayırlıdır. Zira tam yapılmayan ibadeti Allah kabul

etmez. Her ibadetin mahsus olduğu vakit ve şartlarda eda edilmesi gerektir deyip”, irademize hâkim olmalıyız.

4- Bundan da ümidini kesen şeytan: “Amelleri yaparken başkalarının beğenip imreneceği şekilde yap. Ne kadar güzel namaz kılıyor, nasıl güzel konuşuyor, cömert insan, ne kadar sadaka veriyor desinler” gibi riya ve gösterişe yöneltir.

İnsan faziletiyle başkalarından fayda veya zarar beklemeyiz; zaten güçleri de yetmez. Fayda ve zarar yalnız Allah’ın iradesinde olması itibariyle O’nun görmesi yeter. “De ki, hepsi Allah’tandır” (Nisa /78)

5- Bu da olmazsa, yaptığı amellerle kendisini beğenmeye, öğünmeye ve amellerine hâlel getirmeye sevk eder. Buna da İslam bilginleri “u’cb” derler. “Senin kadar güzel ve makbul, Allah’ı razı edecek ameli kimse işleyemez. Çok uyanık ve akıllısın, her konuda üstün insansın” ilhamını verir. O da kendini beğenirse düştü gayyaya! Kur’an-ı Kerim’de: “Sakın yaptıkları (kötülüklerle) fehralayan, yapmadıkları şeylerle öğünmekten hoşlanan kimselerin azaptan kurtulacaklarını sanma. Onlara acı bir azap vardır.” (Ali İmran /188).

İmanlı insanın cevabı: “Benim bir şeyim yok, ben yalnız onun yaratması ve tevfiği ile tasarruf ve amelde sa’y ediyorum. Aynı zamanda benim amelimin kıymet ve ücreti onun fazlı ve ikramıyladır; yoksa benim hak ettiğimden değildir. “Allah’ın nimetini sayacak olsanız bitiremezsiniz” (İbrahim /34) “Allah’ın göklerde ve yerdekileri hizmetinize sunduğunu görmüyor musunuz? Size açık ve gizli nimetlerini bolca vermiştir” (Lokman /20) O’nun nimeti karşısında ben nasıl taaccüp ve iftihar edeyim demeli.

6- Bununla da saptıramazsa, gizli riyanın vesvesesini deneyecektir ve şu telkinleri yapacaktır: “Sen gizli ibadetine devam etmeye gayret göster ki, bu ibadetlerin sebebiyle insanların en şerefli ve en üstünü olursun!” Kulun cevabı şöyle olmalı: “Ey melun! Amellerimi ifsat etmeye uğraştın, şimdi de ihlâs’ımı bozmak istiyorsun; ben ancak Allah’ın kuluyum. O benim seyidim, dilerse işlerimi insanlara açıklar veya gizli tutar; isterse beni hakir, dilerse hatir (hatırı sayılır) hale getirir. O benim vekilimdir.”

Hz. Ebu Hüreyre’nin rivayet ettiği bir hadis-i şerifte:

“Amellere gücünüz yettiği kadar devam edin, nefsinizin çekemeyeceği kadar İbadet ve evrad yüklenmeyin, aciz kalır dini de ameli de terk edersiniz. Az da olsa ibadete devam edin. Ağır riyazet seyri keser.”

7- Son yöntem: Şeytan ve şeytan zihniyetli olan insanların son vesvese ve propaganda yöntemi: “Senin ibadete ihtiyacın yok. Çünkü sen ezelden sait isen ameli terk etmen zarar vermez, durağın cennettir. Eğer ezelden şaki isen ibadetin fayda vermez, yerin cehennemdir. Rahatını bozup nefsini yormaya değmez.” der. Fakat müminin cevabı:

“Ben kulum, kulun görevi efendisinin emrettiği şeyleri yapmak ve yasakladığı şeylerden sakınmaktır. O, dilediğini yapar ve yaptıklarından sorulmaz. Eğer sait isem derecemin yükselmesi için ibadete ihtiyacım var. Şaki isem amelsiz cehenneme girmekten taatla girmek daha sevimlidir. O, müsebbibül esbabdır, cennete girmeye ameli sebep kılmıştır.” diyebilirse zafere kavuştu.

Allah’ım, bizi senin sevdiğin ve razı olduğun amellere muvaffak et! Bütün ibadetlerde ve hayır işlerde senin keremine layık kul eyle, bizleri bağışla! Hz. Muhammed Mustafa (SAV)’nın kadri ve mertebesi hürmetine bizi gafletten uyandır; hedefe ulaşmamız için bize uyanıklık, tedbir ve tedarik ihsan eyle, iki cihanda her türlü afet ve zilletten emin ve sâlim eyle!

Ya Rab! Günahlarımızı örtmen sebebi ile; gurura kapılmaktan, affından ümit kesmekten sana sığınıyoruz. Rahmetinle kuşat, cennetine girmeyi kolaylaştır, cemali bâ kemalini görmekle bizi göz aydınlığına kavuştur! Âmîn.

YAHUDİ KOMŞUSU MÜSLÜMAN

Haris bin Ebi Evfa’nın yahudi olan komşusu ölüm hastalığına yakalanınca Haris onu sormaya gitmiş; ve: “Müslüman ol. İçinde hurilerin, köşklerin ve sarayların olduğu (onların da vasıflarını uzun uzun anlatarak) cennete gideceğine kefil olurum.” demiş. Yahudi: “Ondan daha üstün şeyler istiyorum.” demiş. Haris: “Eğer Müslüman olursan cennette Allah’ı görürsün” deyince: “Allah’ı görmekten daha üstün fazilet olmaz.” diyerek Müslüman olmuş. Öldükten sonra haris onu rüyasında bir binek üzerinde

cennetin içinde görmüş ve: “Sen filan adam değil miydin?” diye sorunca: “Evet ben o kişiyim, benim ruhum bedenimden çıkınca Arşa kaldırmışlar, Allah Taâlâ da sen bana kavuşma şevkiyle iman ettin, bana kavuşmayı ve rızamı hak ettin.” buyurdu demiş. Bunun üzerine Harisde: “Bulunduğun hal için Allah’a hamd olsun.” demiş.

NEFSİ MUHASEBE

Adamın biri nefsinin muhasebe etmiş ve ömrünün altmış sene olduğunu çıkarmış. Gününü hesaplayıpta 21500 gün olduğunu görünce; “Eyvah! Her gün bir günah kazanmış olsam bununla Allah’ın huzuruna nasıl çıkacağım?” korkusuyla bağırarak ve kalp krizinden ölmüş. Allah rahmet eylesin.

Günde 1000 günah kazananın hali nasıl olacak?

Nasrettin Hoca, namaz kıldırmak için mihraba geçmiş, birinci rekatta Kur’an-ı Kerim’in son suresi olan “Nas Suresi”ni okumuş. İkinci rekatta “Fatiha Suresi”ni okuyunca cemaate döner, “Kur’an bitti başınızın çaresine bakın” demiş.

Evet ömür bitmeden biz de “Nas Suresi”ni okuyalım.

ÖZÜR KABUL ETMEMEK

İblis (aleyhillane) bir gün Firavun’un yanına girmiş ve aralarında şöyle bir konuşma geçmiş:

İblis: - Beni tanıdın mı?

Firavun: - Evet tanıdım. Sen iblis değil misin?

İblis: - Sen bir özelliğinle beni geçtin.

Firavun: - Nedir o?

İblis: - İlahlık davası hakkındaki cüretin. Bak ben senden yaşça daha büyüğüm, senden daha çok bilgiliyim ve senden daha güçlüyüm; buna rağmen ilahlık iddiasına cesaret edemedim.

Firavun: - Doğru söylüyorsun. Tевbe edeyim mi?

İblis: - Sakın ha! Zinhar öyle bir şey düşünme. Mısır halkı senin ilah olduğunu kabul etti. Bundan vazgeçersen halk ayaklanır, düşman olarak önüne geçer, mülkünü yağma ederler. Sen de zelil olursun.

Firavun: - Doğru ama bu yeryüzünde seninle benden daha fesatçı,

yaramaz var mıdır?

İblis: - Elbette var! Bir kimse yaptığı hataya karşı özür diler de karşısındaki bu özrü kabul etmezse senden de, benden de daha şerli ve fesatçıdır. (Nevadir).

İRTİCALEN CEVAP

Hişam bin Abdül Melik Şam'da minbere çıkıp halka hitap ederken: "Ey Şam halkı, benim halife olmamla Allah sizin üzerinizdeki tağunu (bulaşıcı hastalık veba) kaldırdı." deyince, cemaat ten biri ayağa kalkıp şunları söylemiş: "Bizim üzerimize senin halifelikle tağın bir arada olması üzerine Allah bize rahmet etti. Görmüyor musun? Malı ve çocukları çok olan biri ölüm yatağına düşünce, çocuklarını başına toplamış ve bir baba olarak onlara karşı durumunu sormuş. Onlar da: "Sen hayırlı bir babasın." dediler. "Öğleyse ben ölünce cesedimi yakın, külünü toplayıp rüzgara karşı savurun." diye vasiyette bulunmuş. Çocukları vasiyetini yerine getirdikten sonra Allah Tealâ: "Külleri toplayıp: "Kulum bunu niye yaptın? diye sorunca: "Ya Rabbi! Senden korktuğum için yaptım! Çünkü sen bir kulun üzerinde iki azabı birleştirmezsin" demiş. Hişam'ın hükümdarlığı ile tağın bir arada olmaz. Bunda düşünülmesi gereken çok şey vardır, yoruma açıktır. (Tefciri tesnim)

HIZIR ALEYHİS - SELAM'IN HİKÂYESİ

Hızır aleyhis-selam deniz kenarında otururken bir zat gelip: "Allah rızası için bir şey ver." deyince, "Allah rızası için" demesine dayanamayıp bayılmış. Ayıldıktan sonra: "Sana verecek bir şeyim yok ama beni satıp faydalanabilirsin" deyince, adam da götürüp Hızır AS. ı pazarda, Sahim bin Efra adında birine satmış. Alan şahıs da götürüp bahçesinin önünde bulunan tepenin toprağını dağıtmayı emredip ayrılmış. Bir müddet sonra bahçe sahibi eve dönmüş ve ailesine: "Köleye bir şey yedirdin mi?" diye sorunca ailesi: "Benim ondan haberim yok." demiş. Adam Hızır'ın yemeğini hazırlatıp götürünce bakmış ki Hızır Aleyhis-selam, insan gücünün yetmeyeceği tepeyi dağıtıp dümdüz etmiş; namaz kılıp duruyor. Adam: "Allah aşkına sen kimsin?" diye sorunca yine ba-

yılmış. Ayılınca: "Ben Hızır'ım." demiş. Bunun üzerine Sahim, "Ya Rabbi! Beni bununla muahaza etme Hızır olduğunu bilmedim" diyerek Allah'a istiğfarda bulunmuş ve Hızır aleyhis-selamdan özür dileyip azat etmiş. Hızır Aleyhis-selam da secdeye kapanıp: "Ya Rabbi senin hakkınla köle oldum, senin hakkınla azat oldum" şeklinde dua ettikten sonra Sahim'den izin isteyip tekrar deniz sahiline dönünce bir kişi: "Ya Rabbi, Hızır'ı kölelikten kurtar ve kendisini affet." diyordu. Hızır aleyhis-selam: "Sen kimsin?" deyince: "Ben Şadan'ım, Ey Hızır! Dünyayı istedin nefsin için mekân tuttun bu yüzden köle oldun." demiş.

Bu mekân tutma da: Hızır Aleyhiselam deniz sahilinde bir ağaç dikmiş, onun gölgesinde ibadet ve tedarruatta bulunmasıymış! Biz de saraylarda yaşıyoruz! (Nevadir)

ALLAH KORKUSU İLE AĞLAMAK

Kıyamet günü bir kişinin hesabı görüldükten sonra günahı sevabından ağır gelip cehenneme gideceği an, gözünde çıkan bir "kıl" der ki: "Ya Rabbi senin Peygamberin Hazreti Muhammed Aleyhis-selam, Allah için ağlayan göze cehennem ateşinin haram olduğunu haber vermişti; beni bu gözden çıkar da sonra cehenneme gönder." der. Allah: "Onu niçin bana hibe ettin?" diye sorunca, kıl: "Senden korktuğum için." der. Allah Taala da: "Sana bağışladım, haydi gidin cennete." der.

ALLAH'A İTAATI DÜNYAYA TERCİH ETMEK

Hamidül – Lefaf R.A.'ya bahçesini sulama nöbeti gelmiş. O gün misafirleri geleceği için değirmendeki unu getirmesi gerek. Bu arada eşeğinde kayıp, onu bulacak. Fakat Cuma vakti gelmiş. Hepsinden önce Allah'a itaat etmek gerektiğinden, cumayı kılmak üzere cemaate gitti. Namazı kılıp eve döndüğünde eşeğinin sesi ahırdan geliyordu. Eşeğin nasıl geldiğini hanıma sormuş. Hanım da: "Kapı sesini duyunca kapıyı açtım; bir aslan ile yanında eşek duruyordu. İçeriye aldım. Bahçesini sulamaya giden komşumuz suyu bahçesine bırakıp yatmış ve suyu taşıp bizim bahçemiz sulandı. Diğer bir komşumuz değirmene gitti yanlışlıkla bizim çu-

valı getirdi. Evde farkına varınca bize teslim etti.” demiş. Bu durum karşısında Hamid-ü- Leffaf: “Ya Rabbim, senin rızan için bir haceti yerine getirdim, sen bana üç hacet ifa ettin.” diye duada bulundu. Kur’an-ı Kerim’de: “Kim Allah’a teslim olursa O, ona yeter.”

“Kim Allah’tan korkarsa, ona işinde bir kolaylık sağlar”
(Talak / 3-4)

ABDULLAH BİN CED’AN

Gençliğinde şerir, cinayeti çok, ana – babasını, akraba ve aşiretini yıldırması, kimsenin yardım etmediği gibi, herkesin nefretle baktığı bir duruma düşmüş. Bu Yüzden Abdullah bin Ced’an, bir gün kendisini kaybetmek için Mekke dağlarına çıkmış; “Orada belki bir yırtıcı hayvan olur da beni yer.” diye rastladığı mağaraya girmiş. Mağaranın içinde, karanlıkta; ağzı açık, gözleri yıldız gibi parlayan bir şey görünce korkmuş; fakat hareket etmediğini anlaşıncaya cesaret edip, parlayan şeye vurup parçalayarak dağılmış ve bakmış ki altın, gümüş, inci, mercan gibi cevherlerden yapılmış bir heykel. Onun ilerisinde taştan yapılmış ve yanı başında bir yazı levhası bulunan mezar görmüş. Levhada şunlar yazılıymış.

“Ben bir hükümdardım, şehirler kurdum, bin tane saray yaptırdım, bin tane bekâr kızla evlendim, ordular perişan edip zaferler kazandım, ama sonum bu oldu. İbret olsun”

Abdullah bin Ced’an heykelin parçalarını ve kıymetli eşyayı getirip dağıtmış etrafını razı etmiş ve kalan ömrünü iyilikler yaparak yaşamış.

Resulullah: “Ben Mekke’den Medine’ye hicret ederken Abdullah bin Ced’an’ın bahçesindeki bir ağacın gölgesinde dinlendim” buyurmuş. Hz. Ayşe: “Ya Resülallah, bundan Abdullah’a sevap var mı?” diye sorunca: “Hayır, çünkü ömründe bir defa Ya Rabbi, kıyamet günü hatalarımı bağışla demedi.” buyurdular.

DUALARIN KABUL EDİLMESİ

Horasan Emiri Yakup bin Leys, doktorların tedavi edemedikleri bir hastalığa müptela olmuştu. Dostları: “Burada Sehl bin Abdullah adında bir Salih kişi var duası müstecaptır; bir dua

ettirseniz inşallah geçer.” demişler. Sehl çağrılıp dua etmesi istenince şu cevabı vermiş: “Ben nasıl dua edeyim ki? Sen zulümle ayaktasın. Önce tevbe edip zulmünden vazgeçmen lazım.” demiş. Yakup tevbe etmiş. Maiyetindekilere de adaletle işlem yapmaya başlamış. Hapisteki mahkumları bırakmış. Bunun üzerine Sehl şu duayı yapmış: “Allah’ım, görüyorsun Yakup zulmü bıraktı; sağlığını arttır; kendisine zarar veren hastalıktan kurtar.” Yakup haki katen hastalıktan kurtulmuş. Buna karşılık Sehl’e birçok hediye teklif etmiş, fakat almamış. Sehl’e; “O hediyeleri alıp fakirlere verseydin.” diyen dostların karşısında değneğini yere düşürmüş, o da parlayan bir cevher olmuş. Sehl: “İşte Yakub’un malından fazlası, muhtaç olanlar alsın.” demiş. (Nevadirul kulüb)

BAĞCI KÖLENİN MUTLULUĞU

Nur şehrinin kadısı, reisi, mal mülk itibarıyla çok zengin şerefli ve izzetli bir kişi olan Meryem oğlu Nuh’un, Şahmeran gibi dünya güzeli bir kızı da vardı. Birçok mal, mülk ve makam sahibi ekâbir istemiş fakat hiç birini kabul etmediğine babası merak edip üzülüyordu. Nuh, Mübarek adında Hintli bir siyah köle aldı, bağına bekçi olarak koydu. Bir müddet geçtikten sonra mevsiminde bağına giden Nuh, bağcı kölesi Mübarek’ten bir salkım üzüm ister; getirdiği üzüm ekşidir. “Bu olmadı, bir daha getir.” der. Yine ekşi çıkar. Nuh’un: “Bu nasıl iş, bir seneden beri içinde bulunduğun koca bağın içinde tatlı üzüm yok mu? Niçin bana ekşi üzüm getiriyorsun, yoksa öğrenemedin mi?” sözüne karşı bekçi Mübarek: “Efendim, haklısınız ama bana korumamı emrettin, yemeği değil. Eğer bağında bir aksaklık varsa onu sorun. Senin emrine aykırı iş yapmak veya malına zarar vermek hakkına sahip değilim.” demiş. Bu sözleri üzerine diyanet ve emanet hakkındaki hassasiyeti hayret ve takdirle karşılayan bağ sahibi ile köle arasında şu konuşma geçti:

Nuh: - Şimdi sana karşı bir sevgi ve rağbet oluştu, benim emirlerime hiç itiraz etmeden kabul edip bana itaat edeceksin.

Mübarek: - Ben Allah’a ve sana itaat etmekteyim.

Benim çok güzel bir kızım var çok zengin ve mevki sahibi kimse-ler istedi gitmedi; benim senden gördüklerim onun istediği kimse-

ye işarettir.

- Efendim cahiliyet devrinde insanlar hasep, nesep ve asalet isterlerdi, Yahudi ve Nasara güzellik ve cemel ararlar, Peygamberimizin zamanında din ve takva ararlardı; bizim zamanımızda mal ve cah (mertebe ve menzil) ararlar. Bunlardan birini seç.

- Ben din ve takvayı seçtim ve kızımı sana vereceğim; çünkü sende din, emanet ve salah gördüm.

- Efendim ben, paranla aldığın hintli siyah bir köleyim, kızını nasıl verirsın, o'nu nasıl razı edeceksin?

- Haydi gidelim de işin icabına bakalız, der ve eve gelip Kadı Nuh, eşine durumu anlatınca, kızın annesi de: "Emir senin." deyip kızına, Mübarek'in dindar ve emin biri olduğunu ona vermek istediklerini söyler. Kız da: "Ben size isyan etmem." diyerek kabul edip mutluluk hayatının kapısını açar.

İşte Müslümanlar'ın gönlünde yaşayan evliyaullahtan Abdullah bin Mübarek bu mutlu evlilikten dünyaya gelmiştir. Allah onlardan razı olsun.

ABDULLAH'IN HİKÂYESİ

Abdullah bin Mübarek'e Allah dostlarından bir gurup misafir gelince ikram edecek bir şeyi olmadığından, hacca ve gazaya giderken bindiği devesini kesip onlara yedirmiş. Hanımı: "Bindiğin bir tek deven vardı onu da misafirlere yedirdin." diye karşı gelince, eşyasını verip boşamış ve babasının evine göndermiş. Çok geçmeden bir zat gelip eşinin öldüğünü ve bu üzüntüye dayanamayan kızının devamlı ağlayıp gücünü kayıp ettiğini, bunun için kızına nasihatta bulunmasını teklif etmiş. Abdullah: "Kızın şu gün filan camide sohbetim var, oraya gelsin." demiş. Kız o gün camiye gidip Abdullah'ın vaazını dinledikten sonra kız eve dönmüş babasına Abdullah ile evlenmek istediğini bildirmiş. Babası yaş farkından pek taraf olmasa da kabul edip evlendirmiş ve on tanede deve çeyiz olarak vermiş. Bunun üzerine Abdullah bin Mübarek; uykusunda: "Ey Abdullah! Allah rızası için ihtiyar karını boşadın; onun yerine genç kızla evlendin; bir deve kestin onun yerine helalinden on deveye sahip oldun" denilmiş. "Allah iyilik edenleri mükâfatsız bırakmaz." (Yusuf /90)

GİZLİ OLAN ALTI ŞEY

Hazreti Ömer bazı şeyler bazı şeylerin içinde gizlidir diyerek şunları saymış. Allah ondan razı olsun:

1- Allah'ın rızası taatta gizlenmiştir ki, onun rızasını kazanmak için bütün iyilikleri işlemeye say ve gayret edilsin.

2- Allah'ın sahatı (hışmı) isyanların içinde gizlenmiştir ki bütün kötülüklerden sakınılsın.

3- Kadir Gecesi, Ramazan ayının geceleri içinde gizlenmiştir ki, bu ayın bütün geceleri Kadir Gecesi olması ihtimali ile ihya edilsin.

4- İsmi Azam Duası Kur'an-ı Kerim'in içinde gizlendi; Kur'an-ı Kerim baştan sona okunup o makbul ve müstecap duaya ulaşılsın.

5- Cuma günü dua ve tedarruatı müstecap olan anı, Cuma günü içerisinde gizledi ki, o gün ihmal edilmeden dua ve istiğfara devam edilsin.

6- Kur'an-ı Kerim' de geçen orta namaz, günlük beş vakit namazın, dikkat ve itina ile kılınması için, beş vaktin içinde gizlenmiştir.

Bazıları: "İnsanların birbirlerine hor bakmaması; bereketin hasıl olması için bir birinden dua beklesinler hikmetine binaen evliya, insanların içinde gizlidir demişlerdir. Şair ne güzel demiş.

Ehli irfanım diye sakın hor bakma kimseye,
Defteri divana sığmaz söz çıkar divaneden.

İBRAHİM BİN EDHEM

İbrahim Edhem, Kufe Şehrine girince halka nasihat etmesi istendi, O da şu cevabı verdi: "Ben şu anda dört şey ile meşgulüm, bu meşguliyeti bitirirsem sonra konuşurum." demişti. O dört şey şunlardır:

1- Allah, Âdemoğullarından misak alırken: "Şunlar cennete girecek, şunlar da cehenneme gidecek." demiştir. Aceba ben hangi kafileden olacağım.

2- Çocuk anasının karnına düştüğü anda müvekkil melek: "Ya Rabbi bu cenin dünyaya gelirse sait mi olacak, şaki mi der.

Benim için ne denmiştir bilmiyorum!

3- Ölüm meleği ruhu alırken: “Bu ruhun sahibi selamet ehlinden mi, küfür ehlinden mi?” diye sorar. Benim için ne denecek? Onu düşünüyorum.

4- “Ferikun filcenneti ve ferikun fi-sair: “Bir fırka cennete, bir fırka da cehennemde” Ben hangi fırkadanım aceba?

Bunlar herkesin düşünmesi gereken vahim meselelerdir. (Nevadirül kulüp)

KULLUK KİME

Nimete kul olan çok. Cenab-ı Hakk, İsrail oğullarına: “Benim nimetimi hatırlayın.” derken, Hz. Muhammed Aleyhis-selam ümmetine: “Siz beni zikir ve ibadetinizle hatırlayın ki, ben de sizi rahmetimle ve nimetimle hatırlayayım” buyurdular.

CENNETİN YOLLARI

İnsanlar üç maksatla ibadet ederler.

1- Rabbanî: Cennet arzusu ve cehennem korkusu için de-ğil de yalnız Allah rızası için ibadet edenler vasıtasız, keyfiyetsiz, Allah Taalayı gördükleri zaman diyecekler ki: “Hidayetiyle bizi (bu nimete) erıştiren Allah’a hamdolsun! Şayet Allah bizi doğru yola iletmeseydi kendiliğimizden bunun yolunu bulacak değildik. Gerçekten Rabbimizin elçileri bize hakikati getirmişler. Ve onlara: “İşte yaptığınız amellere karşılık mirasçı olduğunuz cennet!” diye seslenilir. (Araf /43)

2- Cinaniye: Cennete girme arzusu ile kulluk edenler cennete girdikleri zaman onlar da: “Hamd olsun Allah’a ki, bize verdiği sözü yerine getirdi; bizi bu cennet yurduna mirasçı kıldı, cennetin istediğimiz yerinde oturacağız, diyecekler; İyi işlerde bulunanlara ne güzel mükâfat.” (Zümer /74)

3- Ruhbaniye: Cehennem korkusu ve azaptan kurtulmak maksadı ile kul olanlar: Onlar da dediler ki: “Bizden üzüntüyü gideren Allah’a hamdolsun! Gerçekten Rabbimiz çok bağışlayan, çok nimet verendir.” (Fatir / 34)

Bir gün PehlülDane, Harunur-reşidin sarayına girmiş, bir köşe-de bulunan tomrukun bir ucundan tutmuş kaldırmış, öbür ucundan tutup kaldırmış sonra ortasından kaldırmak istemiş fakat becere-

miyor. Pencereden bakan Harun: “Ne yapıyorsun?” diye sorunca; Senin yaptığın gibi yapmak istiyorum! Sen bu dünyayı da öteki dünyayı da beraber götürmek istiyorsun da” demiş. (Harputî)

MAHLÜKATTAN İBRET

Cenab-ı Hakk Kur’an-ı Kerim’de Bakara Suresi ayet 164 de ibretle hatırlatmak üzere sekiz mahlukattan bahseder.

1- Gökleri, saymakla bitmez tükenmez faydaları olan güneş, ay ve yıldızları yaratmış olması.

2- Yer küresini, içindeki maden ve cevherleriyle; dağları, denizleri ormanları, nehirleri ve rengarenk bitkileri yaratmış olması.

3- Gece ile gündüzü, kısılma – uzama karanlık ve aydınlığı ile hesaplı ve ölçülü bir nizam içerisinde yaratmış olması.

4- Dağ gibi binlerce tonluk gemileri denizin üzerinde yüzdürmesi.

5- Bitki ve diğer canlılar gibi bütün mahlûkatın medar-ı hayatı olan yağmuru indirmesi.

6- Renk ve şekilleri birbirinden ayrı olan bu kadar insan ve hayvanı yerde dağınık ve açık olarak bulundurması.

7- Latif, cismi olmayan bütün canlıların onsuz yaşayamadığı havayı; dağları aşındıran, ağaçları söken, binaları tarumar eden güce sahip olmasına rağmen dünyanın kirli kokularını silip götüren sayısız faydaları olan rüzgarı estirmesi.

8- Dünyayı doyuracak kadar su ile ateşi içinde barındıran muazzam bulutları yerle gök arasın da askısız, payandasız tutan ve istediği yere sürükleyen Kadir-i Mutlak ve Kahhar olan tek ve benzersiz Allah ne yücedir. (Safvetü-tefasis)

HABASETİN ANASI

Şarap ve rakı gibi sarhoş edici alkollü maddelere habasetin anası deniyor. Çünkü bütün kötülöklere, çirkin işlere sebep oluyor. Hz. Anes’in Osman bin Affan dan rivayet ettiği bir hadisi şerifte Peygamberimiz Aleyhis-selam: “İçkiden sakının, çünkü her türlü kötölüğün anasıdır. Sizden önce geçmiş zamanda azgın bir fahişe kadın cariyesini, Allah’a ibadet etmekten başka işi olmayan bir

abide göndererek şahitliğe çağırmış o da Allah'ın; "Şahitler çağrıldıklarında kaçınmasınlar." (Bakara /182) emrine uyarak gitmiş. Hürmet ve iltifatla içeriye alırken de kapıları arkasına kitleyerek azgın kadının odasına kadar getirmiş; yanında bir gençle bir şarap kadehi bulunan kadın dedi ki: "Seni şahit olarak çağırdık; ama önce benimle cinsi ilişkide bulunacaksın veya bu şarabı içeceksin yahut bu adamı öldüreceksin!" Çaresiz adam düşünmüş. "Ehven-i şerri şaraptır." diye içince, hoşuna gitmiş. Birkaç kadeh içince sarhoş olup hem zina etmiş, hem de genci katletmiş.

İçkiden sakının, vallahi içkiye devam eden ile iman bir arada olmaz. İçkiye devam eden kişi imanı bırakır. İdrarı ile yüzünü yıkayıp: "Allah'ım tövbe eden ve temizlenenlerden eyle" diyen veya üzerine köpek işeyince: "Beni şereflendirdin; Allah seni de şereflendirsin" diyenler çok kere görülmüştür. (Müfredat)

İÇKİ İÇMENİN ON KÖTÜLÜĞÜ

Ebul-leys diyor ki: İçki içmenin on adet kötülüğü vardır:

1- Çocuklar güler, akıllılar kınar.

İbni Ebi Dünya: Bağdat sokaklarında bir kişi içki içip sarhoş ol-
duktan sonra idrarı ile yüzünü yıkayarak: "Allah'ım beni tövbe
eden ve temizlenenlerden kıl." dediğini anlatıyor. Başka bir sarhoş
kusmuş, köpek onun ağzını sakalını yalarken kendisi de: "Efen-
dim mendilini kirletme diyordu." diye rivayet ediyor.

2- Hz. Ömer'in dediği gibi akı giderir, malı bitirir.

3- Dost ve kardeşler arasında düşmanlığa sebep olur.

"Şeytan, içki ve kumar ile aranızda düşmanlık ve nefreti körük-
ler." (Maide /91)

4- Allah'ın zikrine, namaza mani olmak ister. (Maide/91)

5- Zinaya sebep olur. Çünkü sarhoş olan kimse şuursuzca
eşini boşar. Küfrün hedefi, ebediyen cennete girmeyi haram kılmak
ve müebbed cehennem azabıdır. "Elfazı küfürden vaki olan talak
(boşama), talak-ı rec'i midir?" diye Ebu Suut Efendiye sorulunca
şu cevabı vermiş: "Talaksız fırkat (ayrılma) vaki olur. Talak-ıba-
yın mesabesinde hürmet (haramlık) gelir, tecdidi (tazeleme) nikah
lazım gelir ve nikahsız tasarruf zinadır; amma kaç defa vaki olursa
hülle hacet yoktur, hemen tecdid-i nikah kafidir." (Tefciri Tes-

nim / 66)

6- Her şerrin anahtarıdır, isyanı kolaylaştırır.

7- Fasıklar meclisine giren, melekleri kokusundan rahat-
sız eder.

8- Seksen değnek vurulmaya hak eder. Dünyada vurulma-
sa bile ahirette anası-babası ve bütün insanlığın önünde vurulur.

9- Gök kapısı kapanır. Çünkü kırk gün sevabı yazılmaz.
(Her müminin amelinin Allah indine yükseldiği kapısı vardır.)

10- Nefsini korku ve ümitsizliğe sürükler. Çünkü ölüm
anında imanı çıkabilir. Bunlar dünya ile ilgili zararlardır. Ahirete
ait olanlar daha da çetindir, Allah korusun! Sevabın yok olması,
zakkum ağacından yemesi ve hamim'den içmesi gibi.

(Tefciri tensim ve Nüzhetün-nazirin)

HAZRETİ ÖMER'İN MEKTUBU

Hz. Ömer'in hilafetinde Ebu Musa al Eşari Hazretlerini
Şam'a vali olarak göndermiş, O'da yanına bir Hristiyan'ı kâtip
tayin etmiş. Hz. Ömer bunu duyunca şöyle bir mektup gönder-
miş:

"Allah'ın hor ve hakir ettiği kimselere ikram etmeyin ve
Allah'ın kendisinden uzaklaştırdığı kimselere yakın olmayın."

Ebu Musa: "Şam'da ondan daha ehlisi yok." cevabını ve-
rince Hz. Ömer; "Nasrani öldü, ne yapacaksın." demiştir. Demek
ki ehli diye haine görev verilmesi, neticesi hüsrana olacak bir iş
yapmak olur. Irak'ta 19 sene Dışişleri Bakanlığı yapan Saddam
Hüseynin bir numaralı adamı Hristiyan Taha Yasin Ramazan,
Saddam'ı Amerika'ya şikâyet eden bakanı olarak tarihe geçmiştir.
Ecdat: boşuna, " Domuzdan post gavurdan dost olmaz " deme-
miş.

SEV'E NEDİR?

Sev'e: Örtmek, kapatmak, gizlemek; çirkin olan bir şeyi
ortadan kaldırmak manasında bir kelime. Kur'an-ı Kerim Maide
Suresi'nde Âdem aleyhi-selam'ın oğlunun, kardeşini öldürmesi
ile ilgili 31. ayette "sevete ahihi" diye geçer. Sev'e sahibini kötüle-
diği için âlimler, gizli yerleri örtmek en büyük olaydır demişlerdir.
Çünkü insan tabiatında müstehcenlik kerih, tiksnilen bir şeydir.

Bunun için sev'e denmiştir. Kur'an-ı Kerim İblis Aleyhüllane'nin hedefini bununla izah etti. "Derken şeytan, kendilerine örtülmüş olan ayıp yerlerini açmak için ikisine de (Âdem ile Havva) vesvese verdi ve: -Rabbiniz size bu ağacı yalnızca birer melek olmamanız yahut ölümsüzlüğe kavuşmamanız için yasak etti." dedi.

Ve: "Ben sizin iyiliğinizi isteyenlerdenim diye ikisine de yemin etti. Bu şekilde onları kandırıp sarktırdı. Bunun üzerine o ağacın meyvesini tattıklarında, ikisine de ayıp yerleri açılıverdi ve üzerlerini üst üste cennet yapraklarıyla yamamaya başladılar." (Araf /20-22) Ayrıca Taha Suresi ayet 120-121. Şimdi hürriyet ve eşitlik adına kadının örtüsünü çıkarmasını şiddet ve hararetle savunanlar kadının namus düşmanları, iblisin yardımcısı ve yordak-çılarıdır. Maksatları toplumun ahlakını inhilale, milleti izmihlale uğratmaktır. Mertçe; "Müslüman değiliz." de diyemiyorlar! Öncelik ve çağdaşlık açılıp soyunmakta değil, şeref ve iffeti korumak-tadır. Ziya Paşa bir mısrasında:

Erbab-ı kemali çekemez nâkıs olanlar.

Rencide olur dide-i huffaş ziyadan.

Saadet ve şekavet Cenab-ı Hakk'ın iradesindedir. Firavunun eğittiği Musa (A.S.) mümin ve mürsel (peygamber) oldu; kâfir Firavun'un eğitmesi Musa'ya zarar vermedi. Cibril'i Emin'in, Kuran'da, "samiri" diye geçen Musa'ya verdiği terbiye fayda vermedi. Allah nesli cedide ıslah ihsan eylesin.

EVLAT DAYAĞI

Semerkant Ülemanın'dan Ebul Hafs Elbeskendî Hazretlerine biri gelip çocuğunun kendisini dövdiğüne dair şikayette bulunmuş. Şeyh Ebu Hafs, çocuğuna ilim ve terbiye öğrettin mi? Diye sorunca hayır demiş.

- Kuran öğrettin mi?
- Hayır.
- Çocuğun ne iş yapıyor.
- Ziraatla uğraşıyor.
- Neden vurduğunu biliyor musun?
- Hayır bilmiyorum.

Bu zamana kadar sabah olunca arkasında köpeği ile eşe-

ğin üzerinde bahçeye gönderdin. Dini terbiyeyi öğretmeye lüzum görmedin, şimdi de seni inek zannetti de vurdu. Başını yarmadığına şükret, cevabını verdi. (Tenbihül Ğafilin)

BİR BAŞKA İBRET

Sabit bin Bennaî diyor ki: "Bir yerde babasını dövmekte olan bir gence halk müdahale etmek isteyince, babası: Bırakın çocuğumu kınamıyorum. Çünkü ben, babamı aynı yerde dövmüş-tüm, diyerek halkın müdahalesini önlemiştir." (Ğaliye)

SEBE'DEN GELEN MİSAFİR

"Sebe" Yurdundan Hz. Muaviye'ye bir misafir gelmiş. Sohbet esnasında Muaviye, Sebe halkı ne kadar cahildi ki Belkıs gibi bir kadını başlarına idareci olarak getirdiler deyince, Sebe'li misafir: "Senin kavmin daha akıllı mıydı ki, kendileri hakka davet edilince, Ya Rabbi bu gelen hak ise bize nasibet diyecekleri yerde, "Ey Allah'ım, eğer senin tarafından gelmiş bir hak kitap ise, durma üzerimize gökten taşlar yağdır veya bize daha acı bir azap ver! demişlerdi." (Enfal /32) diye cevap vermiş.

Yüce İslam Dini'nin tebliğcisi olan Hz. Muhammed, - sonsuz salat ve selam ona olsun - hem Cenabı Hakk'ın sevgilisidir hem de kendisine Kur'an nazil olmuştur. Bu sebepten dolayı diğer peygamberlerin ilmi Hz. Muhammedin ilmine nisbetle bir nokta ve hareke gibidir.

O, öyle bir peygamber ki, batını ve zahiri, ruhî ve cismanî varlığı gelişip, tam kemal noktasını bulunca, insanların yaratıcısı Cenab-ı Hakk onu kendisine sevgili ve nebi olarak seçti.

Kur'an-ı Kerim Resulüllah'a indirilmiştir. İlahî Kelâm zahiri ve batını hakikatleri sınırsız bir denizdir. İnsana bahşettiği saadet de feyz saçan bir yağmur gibidir. Bu sebeple bütün peygamberler, ilahî vahyin ve Kur'an'ın kendisine gönderildiği, o yer ve göklerin sultanı Hz. Muhammed'den kerem ve hikmet isterler. O'nun sonsuz nurunu beklerler.

Bazı peygamberlerin diğerlerine nisbeten daha üstün olduğu, ayetlerle sabittir. Kur'an-ı Kerim'de: "Müminler, peygamberler arasında fark gözetmezler" buyruluyor. Fakat bundan maksat, müminler hiç bir nebi ve resûlü inkar etmez demektir.

Peygamberimiz Aleyhis-selam dünyaya teşrif ettiklerinde çok büyük hadiseler olmuştur. Bunlardan birisi ateşperestlerin taptıkları ve devamlı yanan ateşlerinin sönmesi, bir diğeri de o bölgedeki akar suyun, (Samava Nehri) bu sapıtmış insanlara hizmetinden duyduğu utanç sebebiyle kuruması veya yatağını değiştirmesidir. Bir diğeri de Sava gölünün kurumasıdır. Putperestlerin taptıkları ateş ve su, hüznün ve kederlerinden, kendi aslı hüviyetlerini terk etmiş; ateş suyun, su da ateşin özelliğini alarak biri sönmüş, diğeri ise kurumuştur. Bu ise Mecusilerin daha çok öfkelenmesine sebep olmuştur.

Doğumu, Âleme huzur ve saadet getiren Hz. Peygamber'in dünyaya gelişlerinde cereyan eden olağan üstü olaylardan biri de cinlerin kendileri görülmedikleri halde, işitilen müjde haberleri ve bunun yanı sıra pek çok hakikatlerin ortaya çıkmasıdır. Binaen aleyh cinlerin müjde sesleriyle maddeten, âlemi kaplayan nur ile de manen Resûlullah ve onun getirdiği şeriat ortaya çıkmış oldu.

Rivayete göre cinler üç sınıfa ayrılır:

1- Kanatlı olup havada uçarlar.

2- Yılan ve akrep şeklinde olurlar.

3- Yürür merhale kat'ederler. İnsanlar gibi birçok milletlere ayrılmışlar Yehûdî, Nasranî, Mecusî ve puta tapanları vardır. Müslüman olanlar arasında bidatçılar, heva ve hevesine tabi olanlar vardır. Bütün bunlar Resûlullah'ın doğumunda konuşular, bağıştılar birbirlerini müjdelemek üzere doğudakiler batıya batıdakiler doğuya koşuştular. (Amr bin Ahmet El harputî Sayfa 119)

O irfan güneşi, Yüce Peygamberin bir parmak işareti ile ayın yarılması, avucunun içindeki kum tanelerinin, yanında olanların duyabileceği kadar bir sesle Allah'ı tesbih etmeleri ve ağaçların yerinden sökülüp huzurunda eğilmeleri gibi sayısız mucizelerle birlikte üstün peygamberlik vasıflarından biri de, iyilikleri emretmek, kötülükleri de menedip yasaklaması dünya çapında büyük hasletlerdir ki bu haslette bile o irfan menba'ı yüce Rasûl, eşsiz ve emsalsizdir. Bu meşgaleli ve mücadeleli dünya hayatında, meşru olmak şartıyla bir takım emredici ve yasaklayıcı hükümler, yaşayanların selametini ve yaşama imkânlarını sağlar. Adalet, intizam ve devamlılığın zorunlu şartı; zulüm ise karışıklığın ve

yokluğun çıkış sebebidir. Meşru emir ve yasakları, hakkıyla tatbik edebilmek için ise, Allah korkusu, hiçbir kötü niyet bulunmayan bir kalp, sağlam bir zekâ, sıkıntılara tahammül, devamlı bir cesaret, soğukkanlılık, geniş bir kültür, adalet sevgisi, gayret ve insanlık gibi sıfatlar bulunmalıdır. Bu hasletlerin hepsi bulunmasa bile, insan, gücü yettiği ölçüde, iyiliği emretmeye ve kötülüğü nehyetmeye çalışsa yine de takdir edilip, sevaba nail olur.

Ey İnsan! Kur'an-ı Kerim ile Peygamber'in sayılamıyacak kadar çok olan mucizelerini birer birer saymaya ne lüzum var? Eğer sende biraz akl-ı selim varsa, kimseden okuma - yazma bilmeyen Hz. Muhammed'in ilmi ile yetimliğinde, bütün cihanın takdir ettiği edep ve irfanı mucize olarak sana yeter. (Abidin Paşa'nın Kaside-i Burde tercümesinden bazı kısaltmalarla alınmıştır. Sadeleştiren Ömer Faruk Harman)

MÜMİN VE MÜNAFIK

Münafıkların erkekleri de kadınları da birbirlerinin tıpkısıdırlar.

1- Kötülüğü emreder.

2- İyilikten alıkoyarlar.

3- Ellerini sıkı tutarlar.

4- Allah'ı unuttular, Allah'da onları unuttu.

5- Gerçekten münafıklar yoldan çıkmışların ta kendileridir.

6- Allah, münafıkların erkeklerine, kadınlarına ve bütün kâfirler guruhuna sonsuza dek olmak üzere cehennem ateşini va'detti. O, onlara yeter. Allah, onları rahmet alanından uzaklaştırdı. Onlara sürekli bir azap vardır. (Tövbe /67-68)

Peygamberimiz Aleyhis-selam da müttedefekun aleyh (sahih) olan bir hadiste (Ebu Hureyre'den) münafıklık alametlerini şu sıfatlarla bildirmiştir:

1- Konuşunca yalan söyler.

2- Söz verir döner.

3- Emanet edilirse hiyanet (hainlik) eder. Bunlar meşru mazeret veya bir zaruret olursa münafık alameti değil, aksi halde bunu adet edinmiş olan kimse namaz kılsa da oruç tutsa da muna-

fiktir. (Tacül usül /44)

Buna karşılık: Erkek ve kadın bütün müminler, birbirlerin dostudurlar.

- 1- İyiliği emrederler, kötülükten alıkoyarlar.
- 2- Namazı dürüst kılar, zekâtı verirler.
- 3- Allah'a ve Peygamberine itaat ederler.
- 4- İşte bunları, Allah yarın rahmetiyle bağışlayacaktır.

Çünkü Allah güçlüdür, hikmet sahibidir.

5- Allah, inanan erkeklere ve kadınlara, sonsuza dek kal-mak üzere altından ırmaklar akan cennetler ve Adn Cenneti'nde güzel güzel nimetler vaat etti. Allah'ın bir hoşnutluğu ise hepsin-den büyüktür. İşte asıl büyük mutluluk da budur. (Tövbe /71-72)

EKSEM BİN SAYFI'NİN FERASETİ (RAZILIĞI)

Cahiliyet Devrin'de, güzel ahlak anlayışı olmadığı gibi, çirkin ahlak normal görüldüğü için çirkin dedikodu ve zulümler rahatça yapılyordu.

İslam Dini gelinceye kadar böyle devam etti. Peygamberimiz Aleyhis-selam: " Muhakkak ki Allah, ulvi (yüksek) ahlakı sever, safsata ve fasafiso olan şeylerden hoşlanmaz " buyurmuş-lardır. Ebu Yali Ali bin Abdülmelik bin Ömer' den, o da babasın-dan rivayet ettiklerine göre: "Aksem bin Sayfi adında bir kabile reisi Hz. Muhammed Aleyhis-selam'ın peygamberlik ilan ettiğini duyunca gidip görmek istediğini kavmine söylemiş. Fakat kavmi: "Asla olmaz, sen bizim büyümüz, başımızsın onun ayağına gidecek kadar hafiflik sana yakışmaz." dediler. Bunun üzerine Eksem: "O halde onunla aramızda irtibatı sağlayacak birini getirin." demiş ve aralarından Hz. Muhmmmed'in yanına elçi olarak gidecek iki kişi seçmiş. Onlar Resulüllah'ın yanına varıp "Biz Eksem bin Seyfi'nin elçileriyiz. O, senin kim ve ne olduğunu soruyor" dedi-ler. Resulüllah: "Ben Abdullah'ın oğlu Muhammed'im. Ne oldu-ğuma gelince; Allah'ın kulu ve elçisiyim" dedi ve her Cuma Hut-besinin sonunda okunmakta olan Nahl suresinin 90. ayetini okudu: "Allah, adaleti, iyiliği ve yakınlara vermeyi emreder. Ahlaksızlığı, kötülüğü ve taşkınlığı yasaklar. Düşünesiniz diye size öğüt verir." Elçiler bunu tekrarlar dediler, Resulüllah da elçiler ezberleyinceye

kadar tekrarlamış. Elçiler Eksem'e dönünce: "Biz onun nesebini sorduk temiz ve şerefli bir kabileye mensup ve bize birkaç kelime söyledi, ezberledik." diye bu ayeti okuduklarında Eksem: " Ben onun mekârim-i ahlâkı emrettiğini, melaimi (kötülüğü) yasakla-dığını görüyorum; bu işte siz baş olun kuyruk olmayın." demiştir. (Muhtasar İbni Kesir 2 /344)

CENNETTEKİ KÖŞK

Behlül Dane yanında bulunan çamurdan yapılmış çocuk oyuncaklarını göstererek: "Cennet satıyoruuum." diyerek bağırır-ken, kadın arkadaşlarıyla oradan geçmekte olan Harunur-reşid'in Eşi Zübeyde Hanım: "Bu adam boş söylemez ben bundan bir şey alacağım." demiş ve bir ev maketi almış. Zübeyde Hanım'ın ar-kadaşlarının hepsi rüyalarında, Zübeyde'nin Cennette bir köşkte oturduğunu, bu köşkü nereden aldığını sorunca da; "Dün Behlül daneden aldım demiş. Kadınların hepsi toplanıp Zübeyde'nin ya-nına gitmişler ve Behlül'den birer ev almasını rica etmişler; Behlül de onlara; "Geçti! O iş dünkü işti." cevabını vermiş. Atalarımız: "Bugünkü işi yarına bırakma" demişler. Peygamberimiz Aleyhis-selam Helekel müsevvifun; "sonraya bırakanlar helak oldu" bu-yuruşlardır. Zaman'ın kıymetini bilmek lazım. Ölümünden sonraki pişmanlık para etmez. (Harputî)

İTİRAF

İbni Mukaffa zamanın fasih şair ve edibi; Kur'an'a mua-rız nazire diye fasıllar yazıp "suver" adını vermiş.

Bir gün bir yerden gelirken, bir çocuğun Hud Suresi'nin 44. ayetini okurken duyunca eve dönüp bütün yazdıklarını yırtıp atmış. Ve: "Ben şahidim ki bu Kur'an beşer sözü değildir; onunla rakbet etmek mümkün değildir." diyerek yazmaktan vazgeçmiş.

Bu ayeti Kerime belağatın ve icazın bütün esrarı ile ifa-denin bedii zirvesini ihtiva eder; lafzın ve mananın güzelliklerini içinde toplar.

Ebu Hayvan olacak bu ayetin letafet ve esrarının alamet-lerini 21 yönden açıkladı. (safve /2-18)

MUHTEVA

İbni Kayyum, Furkan Suresi 30. ayetini şöyle yorumlamış. Ayetin maali şöyle: “ Ey Rabbim! Kavmim bu Kur’an-ı bir tarafa itip terk ettiler, ihmal ettiler. ” Bunun beş anlamı vardır:

- 1- Kur’an-ı dinleme ve ona iman etmeyi reddettiler.
- 2- İman edip okudukları halde onunla amel etmiyorlar.
- 3- Onu hâkim kabul edip hükmüne uymuyorlar.
- 4- Tefekkür ve tedebbür etmiyorlar.

5- Bütün kalbi hastalıkları için onu şifa kabul edip tedavi olmuyorlar. Bunların hepsi ayetin manasına dâhildir. Peygamber efendimiz: “Kur’an ve balın şifasına devam edin.” buyurmuşlardır.

DOĞRULUĞUN ALAMETİ

1- Başkalarına yük olmadan Allah’ın emir ve yasaklarını uygulamak.

- 2- Karşılık beklemeden nasihatla bulunmak.
- 3- Temiz ve samimi bir kalple kulluk etmek.
- 4- Gaflete kapılmadan ahireti düşünmek. (Durretü-l vaizin s.239)

Dünya ve ahiret hayatından payını almak için çalışmak gerek; tembellik mahrumiyettir. Arzu ettiklerine yakında ulaşman için çalışmaya devam et. (Rududul- bevatil c. 1-330)

MİRACLA GELENLER

Rivayete göre Peygamberimiz Aleyhis-selam Efendimiz miraca çıktığında melekler tarafından dört soru sorulmuş; onlara da şu cevapları vermiş.

Birinci soru: Keffarat nedir?

- 1- Abdesti soğuk sıcak demeden zor geldiği zamanlarda bile tam ve eksiksiz almak.
- 2- Camiye yürüyerek gidip farz namazını cemâatle kılmak.
- 3- Bir vaktin namazını kıldıktan sonra ikinci vakti hazırlıklı beklemek.

İkinci soru: Derecat nedir?

- 1- Selamı yakın uzak demeden herkese yaymak.

2- Yemek yedirmek, açları doyurmak.

3- Gece insanlar uykuda iken namaz kılmak.

Üçüncüsü “Müniciyat nedir?” denmiş.

1- Açık ve gizle hallerde Allah’tan korkmak.

2- Zenginlik ve fakirlik halinde iktisatlı olmak.

3- Doslukta, düşmanlıkta adaleti gözetmek.

Kur’an-ı Kerim’de Nisa Suresi 135. Ayette: “Ey iman edenler! Adalet ile hükmeden hâkimler ve Allah için (doğru söyleyen) şahitler olun. Şahitliğiniz kendi aleyhinize veya çocuklarınızın ve yakınlarınızın aleyhine olsa bile, zengin olsun fakir olsun doğru şahitlik edin. Allah her ikisine de sizden daha yakındır. Adalletten ayrılmamak için hevesinize uymayın. Eğer adaletle hüküm vermekten, şahitliğinizde doğru söylemekten çekinir dilinizi eğip bükerseniz ve yüz çevirerseniz, şüphesiz Allah yaptıklarınızdan haberdardır.”

Dördüncü soru; “Mühlikât nedir?” olmuş.

1- Uyulan aşırı cimrilik. “ Kim nefsinin cimriliğinden korunursa işte kurtuluşa erenler onlardır. ” (Teğabun /16)

2- Tabi olunan hava ve heves. “ İnsanlar arasında adaletle hüküm ver. Keyfine tabi olma yoksa seni Allah’ın yolundan saptırır. Allah’ın yolundan sapanlara ise hesap gününü unuttukları için şiddetli bir azap vardır. ” (Sad /26)

3- Nefsini sevip hoşlanmak. “ Sizi topraktan meydana getirdiği zaman da ve siz, annelerinizin karnında cenin halinde iken de O, (Allah) en iyi bilir. Öyleyse, kendinizi temize çıkarmayın. Kimin daha takva olduğunu en iyi O bilir. ” (Vaaz ve tasavvuf kitaplarından)

SÜNNET’İN VURUDU

Yüce Peygamberimizin kavli (sözlü) ve fiilî sünnetleri şu sebeplere dayanır:

1- Kur’an’da özet ve toplu olarak gelen, ibadet ve hükümleri beyan (açıklığa kavuşturma),

2- Kur’an’daki genel hükümleri tahsis etmek. Mesela; “Allah sizlere miras taksiminde çocuklarınız hakkında, erkeğe iki dişi payı verilmesini emrediyor. ” (Nisa /11). Bunu; “ Katile miras yok ” hadisiyle ayırmıştır. Nikâh’ı caiz olmayanların hükmün de:

“Nesepile haram olanlar, süt emmekle de haramdır” hadisi ile belirtmiştir (Geniş açıklamalar için fıkıh kitaplarına bakılmalıdır)

3- Mutlak bir hükmün hududunu (sınır) belirler. Mesela; Kur'an-ı Kerim'in: “Hırsız erkeğin ve hırsız kadının ibret olması için elini kesin” emrini, Allah Resulü bilekten kestirmek suretiyle göstermiştir.

4- Namaz ve oruç gibi ibadetlerin farzietini te'kit (Kuvvetlendirmek).

5- Allah'ın Kitabında kararlaştırılmış hükmü ayırmak. Mesela; “Ey iman edenler! Mallarınızı, aranızda karşılıklı anlaşma veya bir ticaret olmadan batıl yollarla yemeyin” ayeti gereği, borcunu bahçesi meyve vermeyen bir müflisten almak isteyen Resulullah: “Allah meyvesini men ettiyse kardeşinizden ne alacaksınız?” sözleriyle borcu erteletmiştir.

6- Hakkında Kur'an'da nas olmayan hükümleri açıklamak. Mesela; pençeli olan yırtıcı hayvanların ve ehli eşeğin etinin ve teyze ile halanın nikâhlarının haram olduğunu bildirmesi gibi. “Onları açıklanmış kitaplar ve belgelerle gönderdik. Sana da “zikri” indirdik. Kendilerine indirileni insanlara açıklaman için. Umurlur ki onlar da düşünsünler.” (Nahl/44)

TENBİHÜL ĞAFİLİNDEN

Hükema demişler ki: “Yedi şey bulunmazsa, yedi şeyin faydası olmaz.”:

1- Birisi: “Ben Allah' tan korkuyorum.” dese, fakat günahlardan sakınmıyorsa onun: “Allah' tan korkuyorum.” demesinin bir faydası olmaz.

2- Talepsiz ümit olmaz: “Allah' tan ecir ve sevap bekliyorum.” der fakat sevabın vesilesi olan “Amel-i Salih” işlemiyorsa sevap beklemesi boşunadır.

3- Kasıtsız niyet fayda vermez: “Ben hayır hasenat yapacağım.” diyor, ama imkânı olduğu halde sözün ötesinde yaptığı bir şey yoksa onun da niyeti bir şey kazandırmaz.

4- Gayretsiz duanın faydası olmaz: “Allah'ım beni hayra muvaffak et, Allah hayırlısını versin, hakkımızda hayırlısı olsun.” diyor ama hakka, hayra hiç yaklaşıyor; batıla hizmet ediyor. Bu-

nun duası cevap bulmaz. “Bizim için cihad edenlere yollarımızı açarız. Şüphesiz Allah iyi kimselerle beraberdir.” (Ankebut /69)

5- Pişman olmadan istiğfarın faydası olmaz: “Allah'ım tövbe ettim.” diyor hiçbir nedamet alameti göstermiyor; yaptığı cifeleri kahkaha ile anlatıyor ise, bu istiğfarın da faydası olmaz. Cuma akşamları camilerde yapılan istiğfarları ben o şekilde görüyorum. Rabi'atül Adeviye'nin: “Bizim istiğfarımız, istiğfara muhtaçtır” demesi düşündürücü değil mi!?

6- Gizlisi olmayan amel ve hasenat faydalı değildir: Beş vakit namaz ve zekât gibi muhkem farzlar açıktan yapılmalıdır. Fakat adamın elinde tesbihi ile sokakta dedikodu yapıyor, arada bir de “SübhaneAllah” diyor, zadegan kuruluşlarına yardımlar yağıdırıyor ve zenginlere sık sık ziyafet veriyor ama fakiri, garibi hatırlamıyor; geceleri kalkmadığı gibi sabah namazını kuşluk vaktinde kılıyor ise, bu hayırlar da işe yaramaz. “Kıyamet Günü”nde Allah'ın rahmet gölgesinde olacak yedi sınıftan biri de sağ eliyle yaptığı hayrı sol eli bilmeyecek kadar gizli sadaka veren ve iyilik yapandır.”

(Hadisi şerif muttefekun aleyhtir)

7- İhlas olmadan hile ile yapılan hayırlar faydalı değildir: Hz. Ebu Hüreyre'nin rivayet ettiği bir hadis-i şerifte Resulü Ekrem: “ Son zamanda toplumlar gelecek ve dünyayı elde etmek için din duygularıyla halkı koyun gibi sağıp sömürürler. Onu elde edip yemek için kuzu postuna bürünür, ağzından bal akar, kendisi canavar kalplidir. Allah Taala buyurur: Bunlar bana karşı mı gururlanıyorlar yoksa nefislerini düşünmeden cesaret ve ikbal mi arıyorlar? Ben onların üzerine bir fitne salarım ki akli başında olup düşünenler hayret ederler.”

Bazı insanların amelini melekler, çokluğuna hayretle ve o kişinin temiz olduğunu zannederek Allah'ın dilediği yere kadar yükseltirler. Allah Taala meleklerle: “Siz kulumun amelinin koruyucusunuz. Onun nefsinin rakibi benim, o kulum samimi değildir. Onun amelini siccine yazın.” der. Başka bir kulun amelini melekler az ve hafif sayarak Allah'ın dilediği yere kadar yükseltirler. Allah Celle celâluhu: “Siz kulumun amelini muhafaza ediyorsunuz; ben onun kalbini murakabe ediyorum. O kulum ihlaslıdır

(samimi), amelini İlliyyin'e yazın" buyurur. Bu haber bize ihlâsla yapılan az amelin, ihlâssız yapılan çok amelden daha hayırlı olduğunu bildirmektedir. Bu hadisi Abdullah bin Mübarek, o da Ebu Bekir bin Meryem, o da Safra'dan, o da Ebi Habib'den ve o da Resûlullah'dan rivayet etmişlerdir.

"Allah zerre kadar zülüm etmez ve eğer bir iyilik olursa onu kat kat arttırır, ayrıca kendi tarafından da büyük bir mükâfat verir." (Nisa /40)

ALLAH'IN SEVMESİ

Zennuni Mısri diyor ki: Hac mevsiminde Kâbe'yi tavaf ettim mültezemde Kabe'nin kapısı ile Hacerul Esved arası dua edip otururken aşağıdan yukarıya doğru bir ışık gördüm. Işığa doğru gidince bir kadının yüksek sesle, "Allah'ım bana olan sevgin hürmetine" diyerek dua ettiğini işittim. Ben ona, "Ya Emetellah! Neden sana karşı olan sevgim demiyorsun da bana karşı olan sevgin diyorsun?" diye sordum o da, "Bilmiyor musun? Kur'an-ı Kerim'de: "Ey iman edenler! Sizden kim dininden dönerse (bil-sin ki) Allah (onların yerine) sevdiği bir toplum getirir. Onlar da Allah'ı severler." (Maide /54) diyor. O bize iman ve istikamet nasip etti. Demek ki bizi seviyordur, cevabını verdi.

Abdullah bin Abbas, "Zikrullahi iyyaküm, a'zamu min zikriküm iyyahu" (Allah'ın sizi hatırlaması, sizin Allah'ı hatırlamanızdan daha büyüktür.) buyurmuşlar.

عن عبد الله ابن عباس : ذكر الله إياكم اعظم من ذكركم إياه

HELAL RIZIK KAZANMAK

Helal rızık kazanma peşinde olan bir Müslüman şu beş şeye dikkat etmelidir:

- 1- Farz olan ibadetlerini geciktirmeden zamanında, noksansız yerine getirir.
- 2- Allah'ın yarattığı hiçbir canlıya eziyet vermez.
- 3- Kazancından maksat, zengin olmak değil nefsi, iyali ve çevresinin nafakası için olmalı.
- 4- Nefsini meşekkat (ağır yük) altına sokmamalı.
- 5- Kazancının yalnız çalışması ile değil, Allah'ın lütfü ile

olduğunu bilip O'na, hamd ve şükretmeli.

"Çardaklı ve çardaksız bahçeleri, tadı çeşitli hurma ve ekinleri, birbirine benzeyen ve benzemeyen zeytin ve narları yaratan odur. Meyve verdikleri zaman onların meyvelerinden yiyin ve hasat edildiği zaman da hakkını verin, israf etmeyin. Çünkü O, israf edenleri sevmez." (En'am /141)

İBRAHİM BİN EDHEM

İbrahim bin Edhem bir gece dışarıda kalınca; "Hamamda sabahlayayım." diye girmek istemiş; fakat bekçisi; "Buraya ücret-siz girilmez." diyerek kovmuş. Hz. İbrahim; "Allah'ım, şeytanın evine bile beleş girilmiyor, Peygamberlerin, sıdıkların ve Salihle-rin yeri olan cennete meccanen nasıl girilir?" diyerek ağlamış.

Kur'an-ı Kerim'in Tevbe Suresi 16. Ayetinde şu önemli mesaj var: "Allah, içinizden cihat edenleri; Allah'tan, Peygamber'den ve müminlerden başkasını sırdaş edinmeyenleri ortaya çıkarmadan sizi bırakacak mı zannettiniz? Allah işledikle-rinizden haberdardır."

"İnsanlar iman ettik demekle, bir imtihana tabi tutulmadan bırakılacaklarını mı sandılar? (Ankebut /2) Bu ayetlerin emsalleri çoktur. Bu uyarılara rağmen geçmişlerin başına gelen ölüm ötesi-ne inandıkları halde düşünmeden inatla, gaflet içinde yaşayanlara yazıklar olsun.

HACCACI ZALİM

Haccacı Zalim lakabı ile tarihte meşhur Haccac bin Yusuf Es-sekafi, Hz. Muaviye'nin neslinden Hakem bin Mervan'ın hila-feti zamanında beylerbeyi idi. Bu Haccac-ı Zalim Kâbe'yi man-cınlıkla yıkmış, 1.600 Müslüman'ı katletmiş, hapishanesindeki mahkumlara eşek pisliği ve sidiğini karıştırarak içirmek suretiyle 1.800 kişiyi helâk etmiştir. Haccac'ın annesi Fari'a binti Hamam, onu doğurduğu zaman sütünü emmemiş, o sırada İblis Alehi-lane Arapların meşhur hekimi Haris bin Keldan suretinde gelip, "Bir keçi kesin ve onun kanını yalatin" demiş. Bu yapıldıktan sonra annesinin sütünü emmiş bu sebepten dolayı da kan dökmekten doymazmış. (Mustatraf)

ON ŞEY CEFADIR

(İyiliğin karşılığı olan kötülük)

- 1- Kadın-erkek her kimse kendi nefsi için dua eder de, ana- babasını ve müminleri bırakır.
- 2- Kur'an okumasını bildiği halde günde yüz ayet okumaz.
- 3- Cami ve mescide girer de iki rekat namaz kılmadan çıkar.
- 4- Bir mezardan geçer de orada yatanlara selam verip dua etmez.
- 5- Bir şehirde bulunduğu halde Cuma Namazını kılmaz.
- 6- Erkek-kadın, mahallesinde bir âlim bulunur da ondan bir şey öğrenmez.
- 7- İki kişi karşılaşır da isimlerini öğrenmeden ayrılırlar.
- 8- Ziyafete çağrılır da mazereti olmadığı halde gitmez. (Yemeyecekse bile gidip dua etmelidir.)
- 9- Bir kimse ki, gençliğinde ilim öğrenmeden yaşlanır.
- 10- Komşusunun aç olduğunu bildiği halde ona yedirmeden kendi karnını doyurur. (Tenbihul Ğafilin-43)

GÜNAH KAZANMANIN AFETLERİ

Günah kazanan kimse birçok afetle kuşatılır. Sonunda pişmanlık duyacağı hallere düşer ve belki kendisini de kurtaramaz. Allah korusun. O afetlerden birkaç tanesi şunlardır:

- 1- Allah'ın sahatına (hışmı) sebep olur.
- 2- Allah'ın Rahmetinden kopar, uzaklaşır.
- 3- Sevmediği, hatta nefret ettiği İblis aleyhi-lane'ye yaklaşır.
- 4- Allah'ın en temiz olarak yarattığı nefsinı kirletir.
- 5- Yakın olduğu en güzel mekân olan cennet yurdundan uzaklaşır.
- 6- En şerli mekân olan Cehenneme yaklaşır.
- 7- Daima yanında bulunan koruyucu meleklerle eziyet verir.
- 8- Yüce Peygamberimize eza verir.

9- Yaptığı kötü şeyden etkilenen çevresindeki bütün varlıklara hiyanet etmiş olacağında, Kıyamet Günü onlar da kendisine davacı olurlar.

10- Yaptığı kötü şeye gece - gündüz, yer ve zaman şahit olurlar.

İmamı Fahrettin-i Razî diyor ki: Kur'an-ı Kerim'de "And olsun asra! İnsanlık hüsranda. Ancak iman edip iyi işler yapanlar, hakkı ve sabrı tavsiye edenler müstesna" Sure-i Celilede ki zaman anlamına gelen "asr" kelimesini yıllarca düşündüm; bir gün pazarda bir gencin elinde bulunan buz parçasını göstererek; "Allah aşkına bu buz eriyor alın!" diye bağırdığını duyunca "Zaman'ın" ne kadar kıymetli olduğunu anladım.

Geçen zamanın geri dönmeyeceğini, gelecek zamanın nasıl olacağını bilmediğimizi ve yaptığımız işlerimize zamanın şahit olacağını düşünerek değerlendirmeliyiz. (Sinaniye)

KIYAMETİN DEHŞETİ

Yahya bin Muaz Errazi, Allah ondan razı olsun. Bir meclisinde Meryem Suresi'nin; "O gün takva sahiplerini bir heyet halinde Rahman'ın huzurunda toplayacağız" maalindeki 85. ayetini okumuş ve şunları söylemiş.

Ey İnsanlar!

Mehlen mehlen (Yavaş yavaş)

Yarın mikatta toplanırsınız haşren haşren.

Etraftan gelirsiniz fevcen fevcen.

Allah'ın huzurunda durursunuz ferden ferden.

Yaptıklarınızdan sorulursunuz harfen harfen.

Evliya Rahmanın karşısına dikilir vefden vefden.

Asiler azaba sürülür virden virden.

Onlar Cehenneme sokulur hizben hizben.

Yer çarpılmış olduğunda dekken dekken.

Rabbinin buyruğu gelince melekler dizilir saffen saffen.

Cehennem yaklaştırılır veylen veylen.

Kardeşlerim! Veyl, sizin dünyanızdaki zamana nisbetle elli bin senedir.

Racife,

Âzife,

Kıyame,

Hasret ve nedamet günüdür. Bu, büyük gündür! “O gün insanlar, Âlemlerin Rabbinin huzuruna çıkıp divan duracaklar.” (Mutaffifin /6)

O gün münakaşa, muhasebe, muvazene (tartıyı denkleştirme) müsaale (karşılıklı sorma) zelzele, Hakk’a karşı sayha günüdür.

O gün toplanma günü. “O gün kişi elleriyle gönderdiği amelleri görür” (Nebe’ /40)

O gün birbirinizi aldattığınızın ortaya çıkacağı “Teğabün” günüdür. (Teğabün /9)

O gün, insanlara amellerinin kendilerine gösterilmesi için bölük bölük ortaya çıkacakları gündür. (Zilzal /6)

O gün, bir takım yüzlerin bembeyaz, birtakım yüzlerin kapkara olacağı gündür. (Ali İmran /106) O gün dostun dosta faydası olmayacağı gündür. (Duhan /41)

O gün, tuzakçıların tuzağı kendilerinden hiçbir şeyi savamayacakları gündür. (Tur /46)

O gün, babanın çocuğu adına, çocuğun da babası adına hiç bir şey yapamayacağı gündür. (Lokman /33) O gün, dehşetin her tarafa yaygın olduğu gündür. (Dehr /7)

O gün, zalimlerin mazeretleri kabul edilmez, onlar için lanet ve en kötü yurt (Cehennem) vardır. (Mümin/52)

O gün, herkesin kendisi için mücadele edeceği gündür.

O gün, her emzikli kadın emzirdiği çocuğunu unuttur; her hamile kadın karnındaki çocuğunu düşürür; insanları sarhoş gibi görürsün oysa onlar sarhoş değildirler. Ama ne var ki Allah’ın azabı çok çetin ve dehşetlidir. (Hac / 2)

EL - İNSAF

Sayılamayacak kadar çok olan bunca nimeti verene karşı ve nimetlere mukabil hainlik yapmak insanlığa yakışır mı? Ey gafil, cahil ve ahmak insan! Her gün rızkını veren Allah’a isyan ederken onun rızkından yeme; yarattığı dünya yurdunda yaşama!..

Azrail canını almaya geldiğinde; “Ertele de tevbe edim,

ameli Salih işleyeyim diyemezsin. (Ğaliyetül-mevaiz) “ Biz size öğüt alacağınız kadar bir ömür vermedik mi, size uyarıcı gelmedi mi? (Fatir /37)

ÖMER’İ AĞLATAN AYETLER

Ömer bin Abdü-l Aziz’in, sofranın başında ağladığını gören biri sormuş: “Niçin ağlıyorsunuz Ey Emirel Müminin! Saltanat sahibisin ve devletin gücü elinde, buna rağmen sıkıntın nedir?”

Ömer şu ayetleri okuyarak cevap vermiş:

“Gördün mü onları senelerce nimetlendiresek, sonra da onlara vaat edilen azap gelse... Nimet içinde bulunmaları onlara ne fayda sağlar. ” (Şuara / 225-227)

Ne ahlak fayda eder ne vahlar.

Sana vakit yakın iken Allah’a yalvar.

Ne kimseye kız, ne küs ne darıl,

Allah’ın ipine sımsıkı sarıl.

BEŞ BAYRAM BİR ARADA

“Bu gün kafirler, dininizden ümitlerini kesmişlerdir. Onlardan korkmayın, benden korkun. (Sa’d bin Cubeyr ve katadeye göre: Bu günden sonra müşrikler sizinle hac etmeyecekler, sizi düşmanlarınıza karşı emin kıldım ve dinimi açıkladım). “Bu gün sizin dininizi kemale erdirdim,” (İbni Mesu da göre:farz, vacip, sünen, hudut, helal ve haram gibi ahkâmı kemâle erdirdim) üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam’dan razı oldum.”

Maide Suresi’nin bu üçüncü ayeti kerimesi, Kurban Bayramı arefesi olan Cuma günü ikinci vaktinde Resuli Ekrem’in Veda Haccında, Kusva adlı devesinin üzerinde hutbe okurken nazil olduğu rivayet edilir. O gün, Müslümanların bayramı olan Cuma, arefe ve Yahudilerin, Hristiyan’ların, Mecusilerin bayram günlerinin müsadif olduğu bir gündü. O günden önce ve sonra bu milletlerin bayramları aynı günde olmamıştır. Bu itibarla bu Ayet-i Kerime’nin geldiği gün beş bayramın bir arada olduğu gündür.

Bir Yahudi âlimi Hz. Ömer’e; “Ey müminlerin Emiri! Size bir ayet gelmiş, o ayet bize gelseydi onun geldiği günü bayram

ilan ederdik.” demiş Hz. Ömer, “Ben iyi hatırlıyorum. O ayet’in geldiği gün hem Cuma hem de arefe idi, ikisi de Müslümanların bayramıdır.” cevabını vermiştir.

Bu ayeti duyunca Hz. Ömer ağlamış, niçin ağladığı sorulunca: “Her bir şey tamamlanınca eksilmeye başlar. Onun için ağlıyorum.” demiş. Ayrıca bu ayetten, Rahmeten lil âlemin Hz. Muhammed’in vefatının yaklaştığını düşünen birçok sahabe de ağlamışlardır.

Tevbe Süresi’nin şu son iki ayeti ki: “Andolsun ki, içinizden size, sizin sıkıntıya uğramanız kendisine ağır gelen, size düşkün, müminlere şefkatli ve merhametli bir resul gelmiştir. Eğer imandan yüz çevirirlerse de ki: Bana Allah yeter, O’ndan başka ilah yoktur. Yalnız O’na güveniyorum. O, büyük arşın sahibidir.” (Tövbe /128 – 129) Nazil olduktan sonra 53 gün, Nisa Süresi 176. ayetinin gelişinden sonra 50 gün ve Bakara Suresi 281. Ayet: “Allah’a döndürüleceğiniz ve zulme uğratılmadan herkese kazandığı şeyin ödeneceği günden korkunuz.” ayetinden sonra da 21 gün yaşadığı rivayet edilmektedir.

Peygamberimiz Aleyhis-Selam Efendimiz vefatı yaklaşınca ensar ve muhacir bütün eshabını mescitte topladı. Hafif iki rekat namaz kıldıktan sonra minbere çıkarak şunları söyledi.

“Ey nas! Ben size nebi oldum, nasihat ettim, Allah’ın izniyle sizi hakka davet ettim; ana - baba bir kardeş oldum, merhametli baba oldum; bende hakkı olan varsa kıyamete kalmadan kıyasını yapın.” diyerek üç defa tekrarladı.

Ya Rabbi, İzzet ve Celalin hakkı için onun şefaatine erme-yi bize kolaylaştır! (Mev’izetül hasene)

MÜSLÜMAN VALİNİN CEVABI

Bağdat Valisi hizmetçileriyle birlikte tüm ihtişamıyla şehrin sokaklarında dolaşırken, Kelhan adında bir Yahudî, valinin atının gemini tutarak; “Sizin Peygamberiniz dünya müminin hapis-hanesi demiş. Sen Muhammedî bir müminsin, ben ise bir Yahudi! Bu hadis aksine delalet ediyor.” deyince, vali; “Allah’ın bize vaat ettiği cennete nisbetle benim bu hayatım hapis hayatı, size vaat ettiği derekeye nisbetle de senin hayatın cennet gibidir.” demiş.

(Evliya zade)

İLTİCA

Caferi Sadık diyor ki:

“Beş şeye mübtelâ olan kimsenin beş şeyden gafil olmasına hayret ediyorum.”

1- Hastalık halinde Eyüp Aleyhis-Selam: “Enni messeni-yeddurru vente erhamurrahimin.” Başıma bir bela geldi, sen merhametlilerin en merhametlisinin diye yalvardığı zaman... Onun duasını kabul etmiş ve sıkıntısını gidermiştik. Ona, ailesini ve onlarla beraber, katımızdan bir rahmet ve kulluk edenlere bir ibret olarak bir katını daha vermiştik.” (Enbiya /83-84)

2- “Lailahe illa ente sübhaneke inni küntü minezzalimin”: Öfke ve üzüntü karşısında: “Zennun (Yunus) da hani öfkelenerek gitmişti de, Bizim kendisini asla sıkıştırmayacağımızı sanmıştı; derken karanlıklar içinde, “Senden başka ilah yoktur, seni tenzih ederim, ben gerçekten zalimlerden oldum.” diye seslendi. Biz de duasını kabul ettik, kendisini üzüntüden kurtardık ve işte müminleri böyle kurtarıyoruz.” (Enbiya /87-88)

3- Korkuya karşı: (Hasbunallahu ve nimel vekil): “Onlar ki, insanlar kendilerine: Haberiniz olsun, düşmanlarınız size saldırmak için toplandılar, onun için onlardan korkun! dediler. Bu, onların imanını arttırdı ve: Bize Allah yetiştir; O, ne güzel ve kildir! dediler. Sonra da kendilerine hiçbir keder dokunmaksızın Allah’tan bir nimet ve lütuf ile geri döndüler ve Allah’ın hoşnutluğunun ardınca gittiler. Allah, daha da çok lütuf sahibidir.(Al-i İmran/173-174)

4- Hile ve tuzak karşısında: (Ve üfevvidu emri ilellah) “Ben işimi Allah’a havale ediyorum. Allah, kullarını çok iyi görendir. Allah, kurdukları kötü tuzaktan korudu ve Firavun ailesini en kötü azap kuşattı.” (Mümin /44-45)

5- Verilen nimetin elden gitme korkusu karşısında: (Ma şaallahu la kuvvete illa billah): “Her ne kadar beni kendinden mal ve evlat bakımından daha az görüyorsan da, bahçene girdiğin zaman; “Allah’ın dilediği olur, bütün güç Allah’ındır.” demen gerekmez miydi? (Kehf / 39) diyenin mülkü kaldı, diğerinin muhte-

şem iki bahçesi de yok oldu.

6- (İnna lillahi ve inna ileyhi raciun): “ Onlar, bir musibete uğrayınca: “Biz Allah’a aitiz ve elbette ona döneceğiz derler. Onlara Rablerinden bir mağfiret ve rahmet vardır. Hidayete ermiş olanlar, işte onlardır.” (Bakara / 156-157) İşte, Caferi Sadık Hazretlerinin hayret ettiği kısa ayetleri okuyup Allah’a sığındığımız zaman, Cenabı Hakkın lütfünü da arkasından gelen ayetler bildiriyor. Bundan gafil olmak mahrumiyettir. (Tefciri tesnim s.56)

TERCİH

“ Allah buyurdu ki:

Birbirinize düşman olarak inin! Yer yüzünde belirli bir süreye kadar yerleşip, geçinmek size takdir edildi. Orada yaşayacak, orada ölecek ve oradan çıkarılacaksınız.” A’raf Suresi 24-25 Ayetlerinde belirtildiği gibi, Âdem ile Havva ve nesillerinin ebedi düşmanı olarak İblis yeryüzüne indirilince pişman olup yıllarca ağlamışlar. Âdem AS. tevbe kapısından indi göz yaşı karada karafil, deniz de balık; Hava anamız rahmet kapısından indi karada su, denizde mercan oldu; İblis haset (kıskançlık) kapısından çıktı karada diken, denizde timsah oldu. Hangi kapıyı istersen seç. (Nevadir) Haram maldan sadaka vermek idrarla yıkanmak gibidir. (Tefciri tesnim fıkıh ve tefsirlerden)

TAHLİYE

Tahliye: Arapçada (H) harfinin noktası olunca boşaltma, noktası olmazsa süsleme manasına gelir. Muritlerden biri şeyhine, kalbine çok vesvese girdiğinden şikâyet edince şeyh şöyle demiş. “Ben on sene demir ocağında bekledim, on sene demiri dövdüm ve on sene de kapıcılık yaptım.”

Mürit: “Ama biz öyle bir şey görmedik.” deyince Şeyh, “Kalp demir gibidir; onu korku ateşinde yumuşatmak için on sene uğraştım, on sene de pasları silmek için çalıştım ve (Lailahe İllelah) kılıcı ile kalbimin kapısında, bu kelime çıkıp başka bir şey girmesin diye on sene bekledim.” (Tefciri tesnim)

Kur’an-ı Kerim Ra’d Suresi buna işaret eder: “ Gökten bir su indirdi de vadiler kendi miktarınca sel oldu; sel de yüzüne çıkan

köpüğü alıp götürdü. Bir ziynet veya eşya yapmak için ateşte üzerini körükledikleri madenlerden de, onun gibi bir köpük meydana gelir. İşte Allah, hak ile batılı böyle çarpıştırır. Fakat köpük atılır gider. İnsanlara faydası olan ise yerde kalır! İşte Allah, böyle misaller verir.” (Ra’d /17)

Bu Ayet,

1- Allah gökten su indirir, (Kur’an’da gökten inen rahmet)

2- Dereler onunla dolar taşar. (kalpler de Kur’an’la dolar)

3- Sel üste çıkan köpüğü alır götürür. (Kur’an küfür pisliklerini alır götürür.)

Süslenmek veya faydalanmak için ateşte erittiklerinizin üzerinde de buna benzer bir köpük vardır. (Fakat bu, yüz derecede ve kısa zamanda erimez) Allah, hak ve batıl için şu örneği verir: Köpük uçup gider, insanlara faydalı olan ise yerde kalır. Bunun gibi kalbi korku ateşinde erittikten sonra küfür ve nifak gibi batıl olan gider, faydalı olan Kur’an ve hak kalpte kalır.

“ Rabbinin çağrısına uyanlara en güzel karşılık vardır. O’nun çağrısına uymayanlar ise, yeryüzünde olan her şey ve bir katı daha onların olsa, kurtulmak için fidye olarak verirlerdi. İşte hesapları kötü olanlar bunlardır. Varacakları yer de cehennemdir; ne kötü bir yerdir.”

TAKVA

“Ela inne evliyaellahi lahavfun aleyhim vela hum yahzenun: İyi bilin ki Allah’ın velilerine korku yoktur, onlar üzülmeyeceklerdir.” (Yunus /62) Rabbinden sana indirilenin gerçekten hak olduğunu bilen kimse, onu bilmeyen köre benzer mi? Ama bunu ancak akli ve vicdanı temiz olanlar bilir. (Ra’d /18 – 19) (Fi zilalil Kuran / Şehit Seyit Kutup v.s tefsirler.)

İslam Dini’nde (şeriatta) ihlas: İnsan’ın ahirette zarar olacak ve yaptığından pişmanlık duyacağı şeylerden sakınmasıdır.

İhlas üç mertebede olur:

1- Ebedî azaptan korkup küfürden sakınmak. “Onları (Müslümanları) takva kelimesine bağlı tuttu.” (Fetih /26)

2- Büyük- küçük bütün günahlardan sakınmak. Takvadan anlaşılan da budur. “Velev enne ehlel kura amenu vettekav. Eğer ülkelerin halkı iman edip, korunsalardı, biz de onlara gökten ve yerden bereket açardık.” (Araf /96)

3- İç âlemini haktan gafil ve uzak kılacak şeylerden uzak olmak. Allah’ın emri bu. “Ey iman edenler! Allah’tan gerektiği gibi korkun ve yalnızca (O’na) teslim olarak can verin” (Ali İmran /102)

Şeyh Sasrâbadî: “Mütttekî’nin alameti, Allah’ın sınırlarını korumak, gücü yettiği kadar İslam Dini için cehd-ü gayret etmek, ahde vefa göstermek ve Allah’ın verdiği şeye razı olup kanaat getirmektir. (Tefcir-i tensim)

İHLAS

Peygamber Efendimiz bir hadis-i şeriflerinde: “İhlâs ve samimiyetle Lailahe illellah diyen cennete gider” buyurunca; “Bunun ihlâsı nedir Ya Rasülellah” diye sormuşlar. Resûlullah’da: “Allah’ın haram kıldığı şeylerden sakınmak.” diye cevap vermiş. Bunun açıklamasında belli ki halas (kurtuluş) Allah’ın fazlû - rahmeti ileldir. Fakat yine de amel-i salih ile ilgilidir. İnsan amel-i salih ile iştiğal etmeli, yıkanıp süslenme ile değil; zira Allah yalnız şekil ve kıyafete değil, niyet ve amele bakar. (Tefciri tesnim 82)

İSTİKAMET

Şüphesiz, Rabbimiz Allah’tır deyip ondan sonra da doğru (istikamet) yolda sebat edenlere gelince, onların üzerine melekler iner ve onlara: Korkmayın, üzülmeyin, size vaat edilen cennetle sevinin derler. Biz sizin hem dünyada, hem de âhirette dostunuzuz. Burada sizin için canınız ne isterse vardır ve burada sizin için her şey hazırlanmıştır. Bu, çok bağışlayan, çok esirgeyen Allah’tan bir ziyafet olarak lütfedilmiştir. (Fussilet /30 - 32)

Ebul-leys diyor ki: İstikamet’in (doğruluk) alameti için müslüman’ın on şeye riayet etmesi şu ayetlerle farz kılındı:

1- Dilini gıybetten koruması: “Biriniz diğerini arkadan çekiştirmesin. Sizden biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı?” (Hucurat / 12)

2- Kötü zandan sakınması: “Ey iman edenler! Zandan çok sakının. Çünkü zannın bir kısmı günahdır. Birbirinizin gizli hallerini araştırmayın.”(Hucurat /12)

3- Alay etmekten sakınması: “Ey iman edenler! Bir topluluk diğer bir toplulukla alay etmesin. Belkide onlar (alay ettikleri kimseler) kendilerinden daha hayırlıdır.” (Hucurat /11)

4- Gözünü haramdan korumak: “Mümin erkeklere söyle; gözlerini harama dikmesinler, mahrem yerlerini, ırzlarını korusunlar.”(Nur /30) “Mümin kadınlara da söyle; gözlerini harama bakmaktan çevirsinler, iffetlerini korusunlar.” (31)

5- Dilin, sözün doğru olması: “Konuştuğunuz zaman da, akrabanız da olsa adaleti gözetin ve Allah’a verdiğiniz sözünüzü tutun.” (Enam /152)

6- Allah yolunda malını harcamak: “Ey iman edenler, kazandıklarınızın iyisinden ve sizin için yerden çıkardıklarımızdan Allah yolunda harcayın.” (Bakara /267)

7- İsraftan sakınmak: “Elindekileri gereksiz yere saçıp savurma.” (İsra /26) (Tenbihül gafilin ve Dürretül vaizin 239)

8- Nefsinde kibirlik ve ululuk aramamak: “İşte ahiret yurdu! Biz onu yeryüzünde böbürlenmek ve bozgunculuk etmek isteyenlere veririz. Akibet takva sahiplerinindir.” (Kasas /83)

9- Günde beş vakit namazı muhafaza etmek: “Namazlara, özellikle orta namaza devam edin. Derin bir saygı ile Allah’ı anmak üzere el bağlayıp divan durun.” (Bakara /238) “Birde bize, namazı dosdoğru kılın ve O’ndan korkun diye emredildi. Huzurunda toplanacağınız O’dur.” (En’am /72)

10- Ehli sünnet vel cemaat’ın itikadı istikametinde olmak: “Şüphesiz bu, benim dosdoğru yolumdur. Buna uyun, başka yollara uymayın ki sizi Allah’ın yolundan ayırmasın! İşte korunmanız için Allah bunları size emreder.” (En’am /153)

LOKMAN HEKİM’İN NASİHATI

Lokman Aleyhis-Selam oğlu ile birlikte otururken, oğlu helaye çıkmış ve biraz uzunca oturunca, Lokman Hekim oğlunu çağırıp şu öğütleri yapmış:

“Yavrucuğum; büyük abdestte çok fazla oturmak ciğeri

yorar, zayıftır. Basur hastalığına sebep olur, başın hararetini yükseltir; hafif otur ve kalk. Ana- babanın çocuğunu dövmesi ekini ve bostanı sulamak gibidir.

Yavrucuğum; ilmi bilenlere karşı böbürlenmek için, sefihlere (cahil) karşı üstünlük taslamak için veya meclislerde gösteriş yapmak için değil, hizmet için öğren.

İlmi cehalete rağbeti olup bilgiye arka çevirenlere değil, kıymetini bilenlere öğret. Meclisleri iyice gözeterek basiretle seç. Eğer Allah'ı zikrediyorlarsa içlerine otur. Biliyorsan senden bir şey öğrenip faydalanırlar, onların da bilgisi artar. Öğrendiklerinin ehli ise umulur ki Allah'ın rahmeti o meclisin üzerine tecelli eder; sen de o meclistekilerle birlikte rahmete kavuşursun. Mecliste Allah'ın adı anılmıyorsa o meclise oturma. Çünkü sen âlimsen ilminden istifade etmezler, cahilsen cehlini arttırırlar; bu sebepten dolayı Allah'ın azabı ve ukubatı meclise gelir, sen de o azaba tutulabilirsin. Kötülüklerin girdiği yere giren itham edilir, kötülüğe yaklaşan selamette kalmaz. Diline sahip olmayan pişman olur. İnsanlar arasında en hayırlısı ol, kötü insanlara gölge olma. Emin ol ki zengin olası. Yalandan sakın, yalan dinini bozar. İnsanlar arasındaki mürüvvetini azaltır. En güzel ahlak Allah'ın dininin hikmetleridir. Allah'a ne kadar muhtaçsan o kadar ibadet et. Bir kötülük yapacağın zaman Allah'ın görmediği yer bul."

Ayrıca Kur'an-ı Kerim Lokman Suresinde: "Hani Lokman oğluna öğüt verirken demişti ki: -Yavrucuğum, Allah'a ortak koşma! Çünkü şirk büyük bir zulümdür.

Lokman öğütlerine devam ederek:

-Yavrucuğum; yaptığın iş bir hardal danesi kadar olsa da, bir kaya içinde veya göklerde, yahut yerin dibinde gizlense Allah onu yine de karşına getirir. Çünkü Allah'ın bilgisi her gizli şeye ulaşmaktadır. O, her şeyden haberdardır.

Yavrucuğum namazı dosdoğru kıl, iyiliği emret, kötülüğü yasakla. Başına gelenlere sabret. Çünkü bunlar kesin olarak farz kılınan şeylerdendir. İnsanlardan yüz çevirme ve yer yüzünde çalım satarak yürüme. Çünkü Allah, kendini beğenmiş, övünüp duran kimseleri asla sevmez.

Yeryüzünde mutedil ol, sesini alçalt. Çünkü seslerin en

çirkini merkeplerin sesidir. (Lokman /Ayat 13 – 19)

HATEM EL ASEM'İN CEVABI

Genç bir kadın, Hatem Hazretlerinin yanına bir fetva için gelmiş. Konuşurken elinde olmadan gaz kaçırmış; utancından ne diyeceğini şaşırarak kadına karşı Hatem Hazretleri; "Kulağım duymuyor yüksek sesle konuş." deyince kadın rahatlamış ve derdini anlatmış. Bundan sonra sağır olmadığını o kadın duyarsa mahcup olur diyerek 18 sene sağır olduğunu söyleyerek yaşamış. Bu sebepten dolayı Hatemül Esem (Sağır Esem) denilmiş. Ne ulvi ahlak! Hatem, Bağdat'a gittiğinde halk: "Burada bir Yahudi bilgini var âlimlerimizi yeniyor." diye şikâyet etmişler. O da: "Görüşelim." deyince, Yahudi bilgini Hatem Hazretlerinin yanına getirmişler ve Yahudi şu üç soruyu sormuş:

"1- Allah Taala'da bulunmayan.

2- Allah'ın bilmediği,

3- Allah'ın hazinesinde olmayan nelerdir?"

Hatem Hazretleri: Bu soruların cevabını verirsem Müslüman olur musun?" deyince Yahudi: "Evet olurum." dedikten sonra cevabı vermiş:

1- Allah Talada bulunmayan; zulüm.

2- Allah'ın bilmediği; şirk, eş ve çocuk.

3- Allah'ın hazinesinde olmayan; fakirlik.

Bunun üzerine Yahudi iman etmiş. (Nevadir)

MESNEVİDEN

İsa Aleyhis-Selam yolda giderken dağ başın da yaşlı birinin güneşin altında ibadet etmekte olduğunu görünce: "Güneşin altında oturup nefesine eziyet etmeden bir gölgeye veya bir mağaraya girsen, soğuktan - sıcaktan korunmuş olurdun." deyince yaşlı âbit: Peygamberlerden duyduğuma göre en uzun ömür 700 sene-dir; barınak aramaya değmez." demiş. İsa Aleyhis-Selam: "Ben ondan daha acâip olanını sana haber vereyim mi? Ahir zamanda yaşayacak insanların ömrü 100 seneyi geçmeyecek ama barınmak için saraylar, kâşaneler yapacaklar ve emelleri bin yıl olacak." deyince ihtiyar: "Vallahi onlarda akıl yok ben o zaman olsam başımı

secdeden kaldırmam.” demiş. İsa A.S.: “Şu mağaraya gir orada bir şeyler göreceksin demiş ve mağaraya girince bir mezar, mezarın yanında yazılı bir taş levha görmüş. Levhada şunlar yazılı idi: “ Ben filan oğlu filan padişahım, 1000 sene yaşadım. Şehirler kurdum, bin tane saray yaptırdım, bin bakire kızla evlendim ve ordular yendim sonunda dönüşüm burası oldu ey akıl sahipleri benden ibret alın!”

HATEMİ TAI’NİN CÖMERTLİĞİ

Hatemi Tai’nin cömertliği hakkında birçok menkıbeleri vardır. Müslüman olmadığı halde Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed Aleyhis-Selam, o öldükten sonra cömertliğinden dolayı dua etmişlerdir. Onun menkıbelerinden biri şöyle: Halka sadaka vermesi için kırk penceresi olan bir bina yaptırmış; her pencereye gelen kimseye bir dinar verirmiş. Hatem’in ölümünden sonra kardeşi onun halifesi olup bu âdeti yürütmek istemiş. Bir gün dilencinin biri 1,2,3, pencereden almış, dördüncü pencereye gelince kovmuş. Dilenci: Kardeşin bana her gün kırk pencereden birer dinar verirdi, sen ise dört pencereden veremedin demiş. (Hatemi)

Ashab-ı Kiram’ın cömertliği Kur’an-ı Kerim’de şöyle bildirilir: “Muhacirlerden önce Medine’yi kendilerine yurt edinmiş ve gönülllerine iman yerleştirmiş olanlar, kendilerine hicret edenleri severler ve onlara verilenlerden dolayı içlerinde bir kıskançlık duymazlar. Kendi ihtiyaçları olsa bile onları kendilerine tercih ederler. Kim nefsinin

BİDAT

Sonradan ihdas edilmiş şeylere “bidat” deniyor. Bidatların en çirkinleri şunlar:

- 1- Ücret karşılığı Kur’an okumak. Zikir, tesbih ve salavât-ı şerife de böyledir.
- 2- Cemaatla nafil ve tesbih namazı kılmak; (Berat, Regaip ve Kadir Geceleri dâhil.)
- 3- Tedai (karşılıklı yüksek sesle) zikir ve tesbih yapmak,
- 4- Namaz kılarak tadili erkâna riayet etmeden horozun ve kartalın yem yiyişi gibi yapmak.

5- Cemaatle namaz kılarak safların düzenine riayet etmek.

6- Kur’an okurken fazla tağanni yapmak, zikir yaparken dönmek, raks etmek.

7- Cuma hutbesi okunurken “Selatü selam” getirmek, “Radiyallahu anhu” demek.

8- Camilerde sadaka vermek, boş laf etmek, dilenmek, şöhet için yemek yedirmek.

9- Kadınların yabancı evlerde taziye ve hasta sorma gibi sebeplerle süslenip toplanarak yüksek sesle mevlüt, Kur’an okumaları, zikir yapmaları, kadınların kabir ziyaretleri.

10- Ölünün arkasından, ölü sahiplerinin yemek yedirmeleri (komşuların yemek vermesi sünnettir, bu bidata dönüştü). Mezarlarda mum yakmak, cenazenin ardından veya gelin gelirken yüksek sesle zikir söylemek. Kur’an-ı Kerim hatmi için ve ölü için ziyafet tertip etmek ve kabirleri süslemek kötü bid’atlerdir. (Tefciri Tesnim /115)

Safvetü-tefaserde, Araf ve Hadid Surelerinde güzel bir beyit var: “Görüyorum ki villa sahibi zenginler ölünce mezarlarını kayalarla süslüyorlar. Anlaşılan, fakirler üzerindeki gurur ve iftihar mezarda bile bırakamıyorlar.

فا نقلب الحال وتغير الأحوال ولا حول ولا قوة إلا بالله الكبير المتعال

SÜNNETE UYMAK

Âlemlere rahmet olarak yaratılan, seçilip insanlığa rehber olarak gönderilen ve ahirette suçluları kurtarma, günahkârlara şefaet hakkı verilen Hz. Muhammed Aleyhis-Selam’ın sünnetini yaşamak ve güzel ahlakına uymak ne büyük mutluluk! Onun sünnetini yaşamak:

- 1- Dünyaya ibret gözü ile bakmak,
 - 2- Şehvî arzularını bırakıp gündüz oruç tutmak,
 - 3- Gafiller uyurken gece namaz kılmak.
- Bu bağlamda Muhammed Busiri’nin üzüntü ve kederini hatırlamakta fayda var. Diyor ki: Zalemtü sünnete men ahyaz - zelame ilâ Eni’şket kedemahü’d - düre min veremi. “Ben ayakları şişinceye kadar namaz kılarak, gecelerini ibadetle

ihya eden Resûlullah (s.a.v.)' in sünnetine uymadım da kendime zulmetmiş oldum.”

Ey derin uykuya dalan dostum, ne kadar daha uyuyacaksın? Vaat edilen ecele yaklaştığın gece uykusundan bir zaman ayır; kim gecenin tamamında uyursa arzu ettiği menzile gidemez. Hayırlı emellerde acele edip, kötü işlerden sakınıp iyi işlere yönelmek gerek. Allah, bizi ve sizi hayırlı muradımıza eriştirsin, geleceğimizi geçmişimizden daha hayırlı kılsın!

Resûli Ekrem, sevdiği bir şeyi görünce: “Elhamdü lillahi'l-ezi bini'metihi tetimmü's-salihât,” sevmediği bir şey ile karşılaşınca: “Elhamdülillahi Ala külli hal” derdi. Bir oturumundan sonra kalkarken. “Sübhaneke Allahümme ve bihamdike eşhehedü en lailahe illa ente estağfirüke ve etübü ileyke” derse o mecliste kazandığı günahlarına keffare olur buyurmuşlardır. (Ğaliyetül meva'iz, Bağdadi)

CENNETİN YOLU

Abdullah bin Abbas'a, bizi cehennemden kurtarıp cennete götürecek bir şey öğret demişler. O da: “Dilinizle beş kelimeye: Süphanellahi velhamdülillahi velailahe illellahu vellahü ekber; azalarınızla beş vakit namaza devam edin ve kalbinizle Hz. Muhammed'i, Ebu Bekir, Ömer, Ali ve Osman'ı sevin.” cevabını verdi. (Nevadir)

DAYANAK

Lut AS: “Keşke benim size karşı bir kuvvetim olsaydı veya çok sarp bir kaleye sığınabilseydim” dedi. (Hud Suresi Ayet 80) Ey Müslüman topluluğu, müjde! Çünkü bize Allah'ın inayeti ile çok sağlam, yıkılmaz bir rükün verilmiştir. Rasuli Ekrem'in üstün vasıfları ve büyük mucizelerinin yanında ümmetine bahşedilen inayet ve ebedî saadete ulaştıracak nimetleri hatırlayalım:

1- Önceki ümmetler için haram olan, savaşlarda müşriklerden elde edilecek ganimetin Hz. Muhammed ümmetine helal kılınmış olması.

2- Hz. Muhammed Ümmetine yeryüzünün mescit olması. Önceki ümmetler havra, kilise, mesani' ve manastır gibi özel

ibadethanelerin dışında ibadet etmeleri caiz değildi. Biz ise temiz olması kaydıyla her yer ve mevkide ibadetimizi yapabiliyoruz.

3- Toprağın temiz ve temizleyici olması; onunla teyemmüm yapılması. Önceki ümmetlere bu imkân verilmemişti.

4- Abdest almak: İslamiyet'ten önce yalnız peygamberlere mahsus olup, ümmetleri için abdest almakla temizlik olmazdı; tüm vücudu su ile yıkamaları gerekirdi.

5- Bir günde beş vakit namazın kılınması. Önceki ümmetler bir veya iki vakit namaz kılmakla yükümlü olurlardı. Müminler beş vakit namazı kılmakla bütün ümmetlerin sevabına nail olabirler.

6- Namaz kılacağımız zaman ezan ve kamet getirmek.

7- “Bismillahirrahmanirrahim” önceki ümmetlere inmemiş; bizim için bitmez tükenmez faziletleri vardır.

8- İmamın arkasında namaz kılarken Fatiha'dan sonra (imam veledallin deyince) “Âmin” demek. Bunun faziletini bilseler özellikle sabah ve yatsı namazlarını cemaatle kılmayı asla ihmal etmezlerdi.

9- Namazda rükû yapmak. Önceki ümmetlerin bazılarında rükû vardır, tamamında yoktu.

10- Namazda meleklerin saf tuttukları gibi saf tutmak. Bunun faziletini bilen saf tutmakta dikkat ve i'tina gösterir.

11- Cuma Gününde duanın mutlaka kabul edileceği bir ânın olması ve Cuma namazı'nın kılınması.

12- Ramazan-ı Şerif ayının ilk gecesinde Allah Talânın müminlere rahmet nazarıyla bakması. Allah'ın rahmetine mazhar olan ebediyen azap görmez.

13- Ramazan boyunca müminler için cennet kapılarının açık olması, meleklerin istiğfar etmesi ve Ramazan Ayı sonunda bütün müminlerin af edilmesi.

14- Oruç tutacak müminin sahura kalkmasının ve iftarı acele etmenin fazileti.

15- Müslüman için bin aydan daha hayırlı olduğu Kur'an-ı Kerim'de bildirilen Kadir Gecesi.

16- Musibete karşı istirca: “İnna lillahi ve inna ileyhi raciun” diyerek Allah'a teslim olmak ve musibete sabretmenin se-

vap ve mükâfatı.

17- Önceki ümmetlerin üzerlerindeki ağırlıkların ve sırtlarındaki zincirlerin bu ümmetin üzerinden kaldırılmış olması.

18- İslam Dini'nde zorluk olmaması "Dinde üzerinize hiçbir zorluk yükledi" (Hac /78)

19- Hata ve nisyandan (unutmak) dolayı yaptıkları şeyin bu ümmetten sorulmaması.

20- Özel olarak bu ümmeti İslam ile vasıflandırması. Peygamberlerin dışında bu ismi taşıyan ümmet yoktu.

21- Şeriatlarının en son ve en mükemmel olması.

22- Dalalet üzerinde birleşmemeleri.

23- Birliklerinin hüccet, ihtilaflarının rahmet olması.

24- Diğer ümmetlere göre ömürleri kısa, amelleri az fakat sevap ve ecirlerinin daha çok olması.

25- Geçmiş ümmetler için şiddet ve azap olan tağun (veba) hastalığının Muhammed Aleyhis-Selam ümmeti için rahmet ve şehadet (şehitlik) olması.

26- Bir kişi hakkında iki Müslüman'ın iyi olduğuna dair şahit olmaları halinde o kişiye Cennet'in vacip olması. Burada; "Ben Müslümanım." diyen her kişi için olduğunu düşünmemek lazım. Doğru olduğunu söylemesi için sözünü dudaktan gözünü budaktan esirgemeyen, asla yalan söylemeyen, hiçbir konuda Allah'a isyan etmeyen A'raf suresi 152. ayette: "Söz sahibi olduğunuz zaman yakınlarınıza ait de olsa adaleti gözetin. Allah'a verdiğiniz sözü yerine getirin" emirlerine uyan, hiçbir münafıklık alameti bulunmayan mert Müslüman olmalıdır.

27- Bu ümmete sağlam dayanaklar (Kur'an-ı Kerim ve Peygamberimiz) verilmiş olması en büyük faziletidir.

28- Kitaplarının tasnifi verilmiş olması.

29- Bu ümmetin içerisinde aktap, evtat, nüceba, nukeba, abdal ve useba sınıfların bulunması.

Yafi'nin Reyyan adlı kitabında Hz. Ali'ye dayandırılan rivayete göre; Evtad 40 kişi, nüceba 70 Mısırdı, nukeba 10 Horasanda, useba 20 Irakta ve abdal (budela) 4 Şamda olup Hızır Aleyhis-Selam bunların seyyidi denilmiştir. (Şehabuddin Ahmet Hacer El- heytemî Hemziye şerhi)

30- Bu ümmetin, günahkâr olarak kabre girse de arkasında (dünyada) kalanların hayır ve duaları sebebiyle af edilip kabirlerinden günahsız çıkacak olması.

31- İnsanların dirileceği Haşr Günü'nde yer yarılıp ilk dirilecek ümmet olması.

32- Kıyamet günü insanlar çağrılırken, "ğurren muhaccelin" (yani, abdest azalarının güzelliği ve parlaklığı) ile tanınması.

33- Arasatta o dehşetli vakfede diğer ümmetlerden yukarıda, daha yüksek yerde bulunacak olması.

34- Kitaplarını sağ taraftan alacak olması.

35- İçlerinden sorguya çekilmeden, hesapsız; yetmiş bin kişi cennete girecek olması.

36- Genel olarak diğer ümmetlerden önce cennete girecek olması.

37- Son ümmet olması itibarile "Berzah Alemi'nde" daha az kalacak olması.

Konunun başında geçen rükün: Bir şeyin yıkılmasını önlemek için kuvvetle dayandığı payanda demektir. Binaen aleyh Hz. Muhammed Aleyhis-Selam'ın rüknü "Dini mübini İslam" yıkılmayan gayr-ı münhedim bir binadır. Ebu Nuaym'ın Anesten rivayet ettiği bir hadisi kudsida : Allah Taala Ben-i İsrail'in peygamberi Hz. Musa'ya: "Muhammed'le uğraşarak bana geleni cehenneme sokarım buyurmuş." Musa AS.: "Ya Rabbi Muhammed kim?" diye sorunca: "Ben ondan daha şerefliisini yaratmadım. Arşı, gökleri ve yeri yaratmadan önce onun ismini benim isimle birlikte yazdım. O'nun ümmeti girmedikçe cennet başkasına haramdır. O'nun ümmeti hammadun, (hamd enler) etrafı temiz, geceleri kaim, gündüzleri saim olup, Lailahe illellah'e (Allah'ın birliğine) şahit olarak cennete girerler." Musa AS.: "Yarabbi! Beni onlara peygamber olarak gönder." deyince de: "Onların peygamberi kendilerindendir; seni önce gönderdim, O'nu erteledim. Fakat O'nu ve Seni Darül Celal'de birleştireceğim." buyurmuşlardır.(Hi lyeden) Harputi sayfa /172

ALLAH'IN RAHMETİ İLE İLGİLİ NÜKTELER

1- Cenab-ı Hak Kur'an-ı Kerim'de Süleyman Aleyhis-Selam ve hüdhüd (çavuş kuşu) kıssasını anlatırken: "Süleyman kuşları gözden geçirdi ve şöyle dedi: "Hüdhüdü niçin görmüyorum? Yoksa o burada değil mi? Bana ya mazeretini gösteren apaçık bir delil göstermelidir; yada onu şiddetli bir azaba uğrattırım (tüylerini yolmakla tefsir edilmiş) yahut keserim." dedi. O anda Cebrail aleyhis-Selam gelerek: "Ey Süleyman, sana Allah'ın selamını getirdim. Ona uygulanabilecek işlem dörtlüdür:

1- Kâfirler için azap.

2- Münafıklar için kesmek.

3- İtaat edenler için delil getirmek.

4- Günahkârlar için affetmek. Kuş hangi sınıftan ise ona uygun cezayı ver." buyurdular.

5- Rivayete göre İnsanlar isyan edip günahları çoğalınca, Arşın ağırlaşmasıyla onu taşıyan melekler: "Ey Rabbimiz! İnsanların günahını affet, üzerimizde ağırlaşan arş hafiflesin." diye dua ederler. Cenab-ı Hakk meleklerin duası hürmetine bağışlar.

Bir kul, "Ya Kerim! Dese Allah Taalâ, sen benim kere-mimden dünya hapishanesinde ne gördün ki? Sabret benim kere-mimi cennetimde göreceksin buyurur."

6- Hz. Ânes'in rivayetine göre Peygamberimiz Aleyhi-selam: "Dünyanın % 60 sı deniz, % 40 ü kara sahrasıdır. Deniz her gece isyan girdabına sürüklenmiş kimseleri boğması için Allah'tan izin ister. Allah Teâlâ: "Sakin ol." der; deniz: "Süphanel kerimül halim der." sakın olur. (Uyun – elmecalis)

7- Sehl ibni Abdullah, Resuli Ekrem Aleyhis-Selam: "Mümin Allah'a Arştan daha yakındır. Çünkü Allah ile Arş arasında perde var; fakat mümin kalbi ile arada perde yoktur." Şa'bi de derki: "Benim kalbim dünya ve ahiretten daha hayırlıdır. Çünkü dünya nimet yurdu, ahiret cennet diyarı, kalbim ise Allah'ın marifetdarıdır." İmamı Nesefi: "En büyük varlık marifettir, onu da en küçük şeye yerleştirdi; o da kalptir. En geniş olan şey rahmettir, onu dar olan masiyet ihata edemez." (Hanuti)

8- Yusuf Aleyhis-Selam, Mısır'da keremi gariplere ulaş-sın için buğdayın sadece onlara satılmasını emretmişti. Onun gibi

Yüce Mevlamız kıyamet günü meleklerle: "Siz ehl-i taatın hesabını yapın. Asilerin hesabını benden başkası yapamaz." der.

İnsanlar saf halinde dizildikleri kıyamet günü bir kişi, âlimler safına girmek isteyince almazlar. Namaz kılanlar safına katılmak ister onlar da almazlar. "Eyvahlar olsun, benim cehen-nemden başka gidecek yerim yoktur." diye nefsinin levm (kınama) ederken bir melek: "Nereye gidiyorsun." diye sorar, O da: "Ce-henneme" diye cevap verir. Melek: "Sen hangi ümmettensin?" deyince: "Muhammed ümmetindenim." der; Melek: O halde O'na git. O arşın altındadır." der. O zat gider ve ağlayarak Hz. Muhammed'den yardım ister. Fakat Hz. Muhammed Aleyhis-selam: "Şu anda ümmetimle meşgulüm." der. Ümidini kestiği o anda kişi: "Ey şeriki ve naziri olmayan Allah, şefaati edilmeyene merhamet et." der. Allah cc.: "Gir cennete seni bağışladım. Ben Cevvadım yaratılandan ümit kesince bana güvenip dayanan kimse beni bulur." der. (Akaik kitabı özet)

6- Hz. Ebu Bekir: "Ben Kur'an-ı Kerim'in tamamını okudum; İsrâ Suresi 84. ayeti kadar güzel ve ümit verici bir ayet bilmi-yorum." demiştir. Ayetin meali şöyle: "De ki: Herkes yaradılışına ve yapısına göre iş yapar. Rabbiniz kimin doğru yolda olduğunu daha iyi bilir." Kul isyanı sever, Mevla'mız da gufrandan başka bir şey istemez.

Hz. Ömer, Kur'an'ın tamamını okudum: "Ha Mim. Bu kitap, güçlü her şeyi hakkıyla bilen, günahları bağışlayan, tevbe-yi kabul eden, cezası korkunç, lütuf sahibi Allah tarafından indiril-miştir." (Mümin /1-3) ayeti kadar güzel ve ümit veren bilmiyorum. Burada tövbeyi kabulden önce günahı affetmesi geldi." diyor.

Hz. Osman: "Ey Peygamber! Kullarıma benim bağışla-yan, merhamet eden olduğumu haber ver. Fakat azabımın da can yakıcı bir azap olduğunu da bildir. (Hicr /49-50) Burada da gufran ve rahmeti, azab-ı elimden önce geldi." demiştir. Hz. Ali, Allah hepsinden razı olsun. Ben Kur'an'ın tamamını okudum: "De ki: Ey kendilerine karşı aşırılığa sapmış kullarım! Allah'ın rahmetin-den ümidinizi kesmeyiniz. Çünkü Allah bütün günahları bağışlar, şüphesiz o, çok bağışlayan, çok merhamet edendir." (Zümer /53) ayetinden daha güzelini bilmiyorum demiştir. Şeyh Abdurrahman

Safuri de: “Tağuta (şeytana ve putlara) kulluk etmekten kaçınıp Allah’a yönelenlere gelince, müjde onlar içindir. Kullarımı müjdele.” (Tenzil /17) ayeti kadar güzel görmedim.” demiş. Kurtubi de: “İman edenler ve imanlarına zulüm karıştırmayanlar, işte emniyet onlar içindir, hidayette olanlar da onlardır.” (En’am /82) ayetinden daha güzelini görmedim.” demiştir. Ayetteki zulümden murad şirktir. Vel iyazu billah. Nitekim Sahihi Buharide geçen hadis-i şerifte: “Müşrik işlediği iyiliklerle şirkten çıkmaz, mümin günahı ile imandan çıkmaz” buyurmuşlardır. (Er-razi Nisa Suresi) Yusuf Aleyhis-Selam’ın kardeşleri kanlı gömleği Babaları Yakup Aleyhis-Selam’a verince ağlamış, fakat gömleği sağlam görünce gülmüştü. Çünkü Yusuf’un sağ olduğunu anlamıştı. Onun gibi mü’min kıyamet günü günahını görünce ağlar, kalbinde iman ve marifetullah olduğunu görünce güler inşallah. İbn Sirin: “Rüyamda kıyamet kopmuş: Allah Teala, âlimlere: Bildiklerinizle amel ettiniz mi? diye üç kere sormuş; ben de dedim ki: Ya Rabbi! “Allah kendisine şirk koşulmasını bağışlamaz bundan başkasını dilediği kimse için bağışlar.”(Nisa / 116) buyurdun.

Bizim sayfamızda şirk yoktur! Bunun üzerine:Girin cennetime, ben sizi bağışladım .”dedi. (İhya’u-l ulum) Allah’u a’lemu bis-sevap.

FİHRİST

Önsöz.....	3
İnsan Mükellef ve Mes'uldür.....	4
İmanın Erkanı.....	5
Şirkin Şekli ve Çeşitleri.....	6
Şirki Ağsar	7
Büyük Şirk ile Küçük Şirk Arasındaki Fark	8
Allah'ın Varlığını Bilmek	9
Allah'ın Birliği	10
Allah'ın Güzel İsimleri	13
Meleklerle İman	33
Meleklerle İnsanların Farkı	34
Meleklerle Cinlerin Farkı	35
Meleklerin Görevleri	35
Cinler Alemi	38
İnsanla Cin Arasındaki Fark	38
İnsanlarla Cinler Arasındaki Müsterek Vasıflar	39
Cinler Gaybı Bilmezler	40
Şeytanlar Alemi	41
İnsanın Karşısında Şeytanın Yeri	42
Kitaplara İman	43
Kur'an'dan Önceki Kitaplar Tahrif Edilmiştir	45
Kur'an-ı Kerim'in Özellikleri	47
Peygamberlere İman	48
Her Ümmete Peygamber Gönderildi	51
Peygamberimize Karşı Görevimiz	53
Peygamber Sevgisinin Alametleri	53
Peygamber Sevgisinin Meyvesi	55
Ahiret Gününe İman	58
Ahiretin İspatı Hakkındaki Ayetler	59
Ahirete İmanın Faydası	60
Ahiret Hayatının İlk Merhalesi	60
Kabir ve Berzah	61
Kabir Azabı ve Nimetleri	61
Kıyamet Alametleri	62

Ba's (Dirilme)	65
Haşr (Toplanma)	66
Mahşerde İnsanların Hali	66
Mevkıftaki Şiddet ve Sıkıntı	67
Şefa'at Etme Konusu	68
Hesabın Keyfiyeti	69
Kıyamet Günü Şahit Olacaklar	69
Amellerin Tartılması	70
Sıratın Mahiyeti	71
Cennetin İsimleri	73
Cenneti Tasvir Eden Bazı Ayetler	73
Cehennem Ehli ve Azabı	75
Kadere İman	76
İnsan Üzerinde Cereyan Eden Kader	79
Müslüman'ın Görevi	83
Namazın Hükmü ve Önemi	90
İslam Dininde Ahlak ve Tebliğ	99
His Edilmeyen Ağırılık	109
Neslin Korunması	113
İslam Tarihinde Mutluluk Tablosu	116
İslam'da Edep	118
Peygamber'e Karşı Edep	119
Müsamaha ve Müslümanların Bundaki Payı	124
Çöküş	128
Helal Lokma	133
Şeytanın Kuruntuları	135
Yahudi Komşusu Müslüman	138
Nefsi Muhasebe	139
Özür Kabul Etmemek	139
İrticalen Cevap	140
Hızır Aleyhisselam'ın Hikayesi	140
Allah Korkusu İle Ağlamak	141
Allah'a İtaati Dünyaya Tercih Etmek	141
Abdullah Bin Ced'an	142
Duaların Kabul Edilmesi	142
Bağcı Kölenin Mutluluğu	143

Abdullah'ın Hikayesi	144
Gizli Olan Altı Şey	145
İbrahim Bin Edhem	145
Kulluk Kime	146
Cennetin Yolları	146
Mahlukattan İbret	147
Habasetin Anası	147
İçki İçmenin On Kötülüğü	148
Hz. Ömer'in Mektubu	149
Sev'e Nedir	149
Evlat Dayağı	150
Sebe'den Gelen Misafir	151
Mümin ve Münafık	153
Eksem Bin Sayfi'nin Feraseti	154
Cennetteki Köşk	155
İtiraf	155
Muhteva	156
Doğruluğun Alâmeti	156
Miraçla Gelenler	156
Sünnet'in Vurudu	157
Tenbihül Gâfilinden	158
Allah'ın Sevmesi	160
Helal Rızık Kazanmak	160
Haccacı Zalim	161
On Şey Cefadır	162
Günah Kazanmanın Afetleri	162
Kıyametin Dehşeti	163
El-İnsaf	164
Ömer'i Ağlatan Ayetler	165
Beş Bayram Bir Arada	165
Müzlüman Valinin Cevabı	166
İltica	167
Tercih	168
Tahliye	168
Takva	169
İhlas	170

İstikamet	170
Lokman Hekim'in Nasihati	171
Hatem El Asem'in Cevabı	173
Mesneviden	173
Hatemi Tai'nin Cömertliği	174
Bidat	174
Sünnete Uymak	175
Cennetin Yolu	176
Dayanak	176
Allah'ın Rahmeti ile İlgili Nükteler	180